

RAPORT ROCZNY 2017
GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU ZACHODNIEGO WBK S.A.

2017

Bank Zachodni WBK

 Grupa Santander

Szanowni Państwo,

W 2017 roku Grupa Banku Zachodniego WBK S.A. konsekwentnie realizowała strategię rozwoju, umacniając swoją pozycję w ścisłej czołówce polskiej bankowości. Pozytywne wyniki finansowe wskazują, że przyjęte przez nas kierunki działań były słuszne.

Po raz kolejny wyznaczaliśmy nowe standardy w zakresie budowania relacji z Klientami oraz tworzenia innowacyjnych produktów bankowych. Aktywnie kształtujemy również strukturę polskiego sektora bankowego, wspierając procesy konsolidacyjne, czego symbolem jest zamiar włączenia do Grupy Banku Zachodniego WBK S.A. wydzielonej części działalności Deutsche Bank Polska S.A. Transakcja wzmocni naszą dotychczasową pozycję na krajowym rynku bankowym oraz stworzy nowe możliwości rozwoju Grupy Banku Zachodniego WBK S.A. w kolejnych latach, m.in. w obszarze private banking oraz business banking.

Pozytywnych bodźców do rozwoju Grupy Banku Zachodniego WBK S.A. oraz branży dostarczało również ożywienie gospodarcze na krajowym i europejskim rynku.

Jednocześnie sektor bankowy mierzył się z presją prawną, która była skutkiem działań podejmowanych przez unijnych oraz krajowych regulatorów i ustawodawców, wymuszając na instytucjach finansowych konieczność szybkiego dostosowywania modeli biznesowych do nowych wymogów.

Otoczenie makroekonomiczne – płyniemy na fali wznoszącej

Pod względem tempa wzrostu gospodarczego 2017 rok przyniósł pozytywne zaskoczenie. Dynamika PKB już na początku roku przekroczyła 4% r/r, a pod koniec przebiła nawet 5% r/r przy średnim wzroście o 4,6% w całym roku.

Motorem wzrostu gospodarki był popyt konsumpcyjny (najpierw dzięki efektom programu 500+, następnie dzięki rosnącym dochodom z pracy i niższej stopie oszczędzania gospodarstw domowych) oraz wyjątkowo sprzyjające otoczenie zewnętrzne (w szczególności, solidne ożywienie w strefie euro), napędzające polski eksport. Długo oczekiwane ożywienie inwestycji zaczęło się materializować w II półroczu 2017 roku, a w IV kw. wyraźnie nabrało tempa.

Bezrobocie spadło do rekordowo niskiego poziomu, a niedobór pracowników stał się istotnym problemem dla polskich firm i jedną z kluczowych barier rozwijania biznesu. Na szczęście pracodawcom pomógł napływ migrantów zarobkowych, głównie z Ukrainy. Nawet wprowadzone w życie w październiku 2017 roku obniżenie wieku emerytalnego nie zakłóciło funkcjonowania krajowego rynku pracy w sposób znaczący. Niemniej, można było zaobserwować wzrost presji płacowej i wydaje się dość prawdopodobne, że wzrost wynagrodzeń przyspieszy w 2018 roku, ponieważ nierównowaga między popytem na pracę a jej podażą raczej nie zmaleje.

Sektor bankowy gotowy na nowe wyzwania

W 2017 roku przyspieszył obserwowany od kilku lat proces konsolidacji sektora, w którym Grupa Banku Zachodniego WBK S.A. bierze aktywny udział. Jesteśmy przekonani, że dzięki przejęciu wydzielonej części działalności Deutsche Bank Polska S.A., w oparciu o doświadczenia oraz kompetencje zespołów obu instytucji, zaoferujemy Klientom wygodny, nowoczesny dostęp do usług, sieć placówek obejmującą cały kraj, oraz jeszcze lepsze, bardziej innowacyjne produkty i rozwiązania finansowe.

Banki konsekwentnie inwestują również w cyfryzację, stanowiącą klucz do utrzymania rentowności w najbliższych latach. Polski sektor bankowy w tym zakresie charakteryzuje się najwyższą dojrzałością w regionie Europy Środkowej, zarówno w kanale internetowym, jak i mobilnym.

Istotnym wyzwaniem dla sektora bankowego pozostaje uregulowanie kwestii hipotecznych kredytów walutowych. Wierzymy, że ostateczne rozstrzygnięcia w tej sprawie będą uwzględniać zarówno interes kredytobiorców, jak i stabilność sektora bankowego, a tym samym polskiej gospodarki.

Bank Jaki Chcesz

W centrum strategii rozwoju oraz transformacji biznesowej Grupy Banku Zachodniego WBK S.A. zawsze pozostają Klienci i partnerskie relacje z nimi. Dlatego w 2017 roku wdrożyliśmy nową strategię marki opartą na obietnicy „Bank Jaki Chcesz”. Koncentrujemy się w niej na sukcesywnym wzroście satysfakcji naszych Klientów i zapewnieniu najwyższego standardu obsługi w każdym momencie kontaktu z Bankiem, zapewniając rozwiązania w pełni dopasowane do indywidualnych potrzeb Klientów.

Pierwszymi produktami opracowanymi zgodnie z nową koncepcją „Bank Jaki Chcesz” jest „Konto Jakiego Chęć” wraz z kartą Dopasowaną, dające możliwość prostej i szybkiej personalizacji wybranych funkcji. Jest to pionierskie, innowacyjne rozwiązanie w skali polskiego sektora bankowego.

Istotnym aspektem zmian jest także transformacja cyfrowa w bankowości. Grupa Banku Zachodniego WBK S.A. jest w tym obszarze jednym z liderów. Inwestujemy w nowe technologie ułatwiające prosty, intuicyjny i zintegrowany dostęp do usług oraz interaktywną relację z Klientem. Jako pierwsi w krajowym sektorze bankowym wprowadziliśmy m.in. wideoweryfikację opartą o metody biometryczne oraz cyfrowy podpis w chmurze. Do kluczowych inicjatyw należą także cyfryzacja i robotyzacja procesów, stworzenie optymalnego modelu kanałów dystrybucji, dalszy rozwój CRM, analiza Big Data oraz rozwój kanałów internet i mobile, w tym biometrycznych technologii uwierzytelniania i autoryzacji. Transformacja cyfrowa objęła swoim działaniem bankowość detaliczną, skierowaną do MŚP oraz bankowość korporacyjną.

Zakończyliśmy prace nad strategią dystrybucji, która definiuje nowe role kanałów cyfrowych i oddziału, nowe formaty placówek, nowy profil doradcy oraz zoptymalizowane pokrycie siecią. Koncentrujemy się na pełnym wykorzystaniu potencjału kanałów cyfrowych, natomiast główną rolą oddziału będzie rozwój relacji z Klientem, edukacja w zakresie korzystania z kanałów cyfrowych oraz sprzedaż tych produktów, co do których Klienci preferują osobisty kontakt z doradcą.

Realizując strategię „Bank Jaki Chcesz”, chcemy nie tylko być najlepszym bankiem dla Klientów, ale pretendujemy do miana innowatora, którego głównym celem jest wzrost satysfakcji z usług, a tym samym wzrost lojalności Klientów oraz partnerów biznesowych Grupy Banku Zachodniego WBK S.A.

Efektywność biznesowa

Nasze wyniki finansowe potwierdzają skuteczność przyjętej strategii rozwoju. W 2017 roku zysk brutto Grupy Banku Zachodniego WBK S.A. wyniósł 3,3 mld PLN, zanotowaliśmy wzrost dochodów z działalności podstawowej, a wartość naszych aktywów przekroczyła 152 mld PLN.

Mamy silną pozycję kapitałową, spełniającą wymogi regulacyjne. Utrzymaliśmy ścisłą kontrolę nad kosztami, których poziom r/r nie zmienił się pomimo inwestycji w przyszłość i rozwój Grupy, wskaźnik koszty do dochodów (C/I) za 2017 rok wyniósł 43,4%.

W 2017 roku zdecydowaliśmy się na wypłatę dywidendy z zatrzymanego zysku w wysokości 5,4 zł na akcję. Ponadto z sukcesem przeprowadziliśmy emisję długu podporządkowanego o równowartości 150 mln dolarów, wypłaconego w euro, w formie zielonych obligacji. Była to pierwsza operacja tego typu przeprowadzona przez polski bank.

Pozytywne wyniki finansowe idą w parze ze wzrostem zaufania i satysfakcji Klientów Grupy Banku Zachodniego WBK S.A. Klienci docenili m.in. konsekwentnie realizowaną politykę transformacji cyfrowej Grupy. Świadczy o tym wzrost liczby aktywnych użytkowników w kanałach digital o 4,5% r/r. W całym 2017 roku Klienci w bankowości mobilnej wykonali ponad 23,5 mln transakcji, co oznacza wzrost o 10,2 mln (+76%) r/r. O 36% zwiększyła się liczba sprzedanych produktów kredytowych w kanałach zdalnych BZ WBK (mobile, internet, contact center).

W segmencie MŚP konsekwentnie dążymy, by stać się bankiem pierwszego wyboru dla polskich przedsiębiorców. Dzięki uproszczeniu procedur w dostępie do rozwiązań finansowych oraz działaniom z zakresu merytorycznego wsparcia przedsiębiorstw, zwiększa się liczba Klientów.

Pion Bankowości Biznesowej i Korporacyjnej w 2017 roku sukcesywnie zwiększał udział w rynku, akcja kredytowa i nowa sprzedaż rosła stabilnie przez cały rok. Jest to zasługa nowej strategii wdrożonej na początku 2017 roku, która stawia nacisk na akwizycję i aktywację przez zapewnienie elastycznego podejścia do potrzeb Klientów. Kontynuowaliśmy Program Rozwoju Eksportu oraz zainicjowaliśmy, w oparciu o potencjał Grupy Santander, program Międzynarodowych Korytarzy Biznesowych, umożliwiając Klientom dotarcie do nowych partnerów biznesowych na rynkach zagranicznych. Sukcesywnie rozwijaliśmy także podejście sektorowe, które jest unikalną ofertą na rynku polskim pozwalającą na lepsze zrozumienie oraz dopasowanie produktów bankowych do potrzeb biznesu.

Rok 2017 był również udany dla **pionu Globalnej Bankowości Korporacyjnej**. Odegraliśmy wiodącą rolę w wielu istotnych transakcjach dla kluczowych sektorów polskiej gospodarki, m.in. przeprowadziliśmy największą w historii Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie prywatną ofertę publiczną dla czołowej spółki telekomunikacyjnej. Ponadto, aktywnie wspieraliśmy naszych klientów krajowych i międzynarodowych w prowadzeniu biznesu poprzez finansowanie rozwoju i akwizycji, zabezpieczanie ryzyka kursowego i stopy procentowej oraz doradztwo w zakresie transakcji kapitałowych oraz fuzji i przejęć.

Doskonałe wyniki osiągnęła także Grupa Santander Consumer Bank S.A., będąca częścią Grupy Banku Zachodniego WBK - wypracowała zysk netto wyższy o ponad 36% niż przed rokiem, znacząco zwiększyła sprzedaż produktów finansujących rynek zakupu samochodów osobowych.

W dobrej kondycji są także spółki okołobankowe. BZ WBK Leasing sfinansował aktywa o łącznej wartości blisko 4,2 mld zł, z czego finansowanie maszyn i urządzeń to blisko 2 mld zł, tj. o 18,8 proc. więcej r/r, liczba klientów wzrosła o 14%. BZ WBK Faktor uplasował się na drugim miejscu na rynku w faktoringu z udziałem 12,6%. Obroty spółki faktoringowej były wyższe o 23% r/r, a portfel kredytów wzrósł o 25% r/r. Dzięki sprzedaży netto i znakomitym wynikom zarządzania aktywa funduszy pod zarządzaniem BZ WBK TFI wzrosły w 2017 roku o 2,6 mld zł do poziomu 16 mld zł, co pozwoliło na wzrost udziału w rynku detalicznym do 10,38%.

W 2017 roku miały miejsce zmiany w składzie Zarządu Banku Zachodniego WBK S.A. Do Zarządu dołączyli Dorota Strojowska, zarządzająca Pionem Partnerstwa Biznesowego, Arkadiusz Przybył, który jest odpowiedzialny za Pion Bankowości Detalicznej, oraz Maciej Reluga, odpowiadający za Pion Zarządzania Finansami. Eamonn Crowley złożył rezygnację z zajmowanej funkcji.

W Santander Consumer Banku funkcję Prezesa Zarządu objął Piotr Kończal.

Odpowiedzialność społeczna

Odpowiedzialność to jeden z fundamentów działalności biznesowej Grupy Banku Zachodniego WBK S.A. Dlatego inicjujemy oraz aktywnie angażujemy się w projekty z zakresu Społecznej Odpowiedzialności Biznesu (CSR). W 2017 roku, podobnie jak w poprzednich latach, skupiliśmy się na aktywnościach, które są ważne dla szerokiego grona odbiorców i dotyczą istotnych społecznie problemów. Mowa o inwestycjach w edukację i rozwój nauki, wsparciu społeczności lokalnych, działaniach na rzecz wyrównywania szans i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu oraz promocji bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Skala tych aktywności systematycznie rośnie, odzwierciedlając nasze przekonanie o synergii biznesu i inwestycji stymulujących rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

W 2017 r. Grupa Banku Zachodniego WBK S.A. realizowała projekty społeczne w ramach programów: Jak Jeździsz, Santander Orchestra, Santander Universidades, Obsługa bez barier, działań Fundacji Banku Zachodniego WBK S.A. oraz wolontariatu pracowniczego, w którym uczestniczyło ponad 580 pracowników.

Zobowiązanie wobec Klientów

Zadowolające wyniki, jakie wypracowała Grupa Banku Zachodniego WBK S.A. w 2017 roku, to efekt zaufania naszych Klientów do realizowanej przez nas strategii, bycia najlepszym bankiem dla Klientów. To również – co pragnę bardzo mocno podkreślić – odzwierciedlenie kompetencji, doświadczenia i zaangażowania wszystkich pracowników Grupy, widoczne w ich codziennej pracy. Wyrazem tego jest m.in. uhonorowanie Banku Zachodniego WBK S.A., jako wiodącej instytucji naszej Grupy, trzeci raz z rzędu nagrodą „Best Bank in Poland” w ramach prestiżowego konkursu Euromoney Awards for Excellence. Bank Zachodniego WBK S.A. został doceniony za doskonałe wyniki finansowe, efektywność biznesową oraz skuteczne wykorzystywanie innowacji i nowoczesnych technologii do zwiększania korzyści i zadowolenia Klientów. Bank otrzymał też nagrodę „Best Bank in Poland for SME” dla najlepszego w Polsce banku dla małych i średnich przedsiębiorstw. Po raz drugi zajęliśmy także pierwsze miejsce w kategorii Financing Provider of the Year oraz otrzymaliśmy tytuł Eurobuild Awards dla najlepszego banku real estate w CEE.

Nagrody stanowią dla nas cenną informację zwrotną, a jednocześnie zobowiązanie do dalszej, efektywnej pracy nad jakością obsługi i satysfakcją Klientów.

Michał Gajewski

Prezes Zarządu Banku Zachodniego WBK S.A.

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR		
	za okres :	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Dane dotyczące skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A.					
I Wynik z tytułu odsetek		5 276 897	4 770 372	1 243 173	1 090 196
II Wynik z tytułu prowizji		2 013 126	1 914 720	474 268	437 580
III Wynik operacyjny		3 700 772	3 453 821	871 857	789 319
IV Zysk przed opodatkowaniem		3 335 221	3 122 054	785 738	713 498
V Zysk netto należny udziałowcom BZ WBK S.A.		2 213 054	2 166 847	521 369	495 200
VI Przepływy pieniężne netto - razem		(4 176 431)	(838 893)	(983 917)	(191 716)
VII Aktywa razem		152 674 444	150 099 716	36 604 676	33 928 507
VIII Zobowiązania wobec banków		2 783 083	2 561 281	667 262	578 951
IX Zobowiązania wobec klientów		111 481 135	112 522 457	26 728 316	25 434 552
X Zobowiązania razem		129 330 815	129 081 240	31 007 892	29 177 495
XI Kapitały razem		23 343 629	21 018 476	5 596 785	4 751 012
XII Udziały niekontrolujące		1 436 409	1 237 649	344 388	279 758
XIII Zyski udziałowców niesprawujących kontroli		305 460	217 245	71 963	49 648
XIV Liczba akcji		99 333 481	99 234 534		
XV Wartość księgową na jedną akcję (w zł / EUR)		235,00	211,81	56,34	47,88
XVI Współczynnik kapitałowy		16,69%	15,05%		
XVII Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)		22,29	21,84	5,25	4,99
XVIII Zysk rozdzielony na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)		22,25	21,80	5,24	4,98
XIX Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł / EUR)*		5,40	-	1,27	-

* Na dzień publikacji niniejszego raportu, Zarząd Banku Zachodniego WBK S.A. nie zakończył analizy w zakresie rekomendacji wypłaty dywidendy za rok 2017. W dniu 17.05.2017 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Zachodniego WBK S.A. podjęło Uchwałę w sprawie wypłaty dywidendy. Na dywidendę dla akcjonariuszy przeznaczono kwotę 535 866 tys. zł z niepodzielonego zysku netto Banku za rok 2014 oraz za rok 2015. Wartość dywidendy przypadającej na 1 akcję wyniosła 5,40 zł.

Dla celów ustalenia podstawowych wielkości w EUR zastosowanych w wybranych danych finansowych przyjęto następujące kursy:

- dla pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej – kurs średni NBP z dnia 29.12.2017 r.: 1 EUR = 4,1709 PLN oraz kurs średni NBP z dnia 30.12.2016 r.: 1 EUR = 4,4240 PLN
- dla pozycji rachunku zysków i strat na 31.12.2017 r. – kurs wyliczony jako średnia z kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca 2017 r.: 1 EUR = 4,2447 PLN; na 31.12.2016 r. - kurs wyliczony jako średnia z kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca 2016 r.: 1 EUR = 4,3757 PLN

Na dzień 31.12.2017 r. wartości bilansowe denominowane w walutach obcych przeliczone zostały na złotówki zgodnie z tabelą nr 251/A/NBP/2017 z dnia 29.12.2017 r.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE
FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU ZACHODNIEGO WBK S.A.
ZA 2017 ROK**

2017

Bank Zachodni WBK

 Grupa Santander

SPIS TREŚCI

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	4
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów.....	4
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	5
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	6
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływu środków pieniężnych	7
Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego	8
1. Informacja ogólna o emitencji	8
2. Zasady sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego	10
3. Sprawozdawczość według segmentów działalności.....	42
4. Zarządzanie ryzykiem.....	49
5. Zarządzanie kapitałem.....	71
6. Wynik z tytułu odsetek.....	74
7. Wynik z tytułu prowizji	75
8. Przychody z tytułu dywidend.....	75
9. Wynik handlowy i rewaluacja	76
10. Wynik na pozostałych instrumentach finansowych	76
11. Pozostałe przychody operacyjne	77
12. Odpisy netto z tytułu utraty wartości należności kredytowych.....	77
13. Koszty pracownicze.....	77
14. Koszty działania banku	78
15. Pozostałe koszty operacyjne	78
16. Obciążenie z tytułu podatku dochodowego	78
17. Zysk na akcję	79
18. Gotówka i operacje z bankami centralnymi	79
19. Należności od banków	80
20. Aktywa, zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	80
21. Pochodne instrumenty zabezpieczające.....	82
22. Należności od klientów	82
23. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.....	83
24. Inwestycje w podmioty stowarzyszone.....	84
25. Wartości niematerialne	86
26. Wartość firmy	87
27. Rzeczowy majątek trwały.....	89
28. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto	91
29. Aktywa zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	92
30. Pozostałe aktywa.....	92
31. Zobowiązania wobec banków	92
32. Zobowiązania wobec klientów.....	93
33. Zobowiązania podporządkowane.....	94
34. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych.....	94
35. Rezerwy.....	95
36. Pozostałe zobowiązania.....	96
37. Kapitał akcyjny	97
38. Pozostałe kapitały.....	98
39. Kapitał z aktualizacji wyceny	99
40. Udziały niedające kontroli.....	100
41. Rachunkowość zabezpieczeń.....	100
42. Transakcje z przyrzeczeniem odkupu i odsprzedaży.....	102
43. Wartość godziwa.....	103
44. Zobowiązania warunkowe	105
45. Aktywa i zobowiązania stanowiące zabezpieczenie	106
46. Leasing finansowy i operacyjny	107
47. Skonsolidowane sprawozdanie z przepływu środków pieniężnych – informacja dodatkowa.....	108

48.	Podmioty powiązane	108
49.	Nabycia, sprzedaże i likwidacje podmiotów zależnych i stowarzyszonych.....	110
50.	Przejęcie kontroli nad spółkami PSA Finance Polska sp. z o.o. i pośrednio PSA Consumer Finance Polska sp. z o.o.....	112
51.	Świadczenia na rzecz pracowników	114
52.	Program motywacyjny w formie akcji.....	116
53.	Dywidenda na akcję.....	117
54.	Zdarzenia, które wystąpiły po dacie zakończenia okresu sprawozdawczego.....	118

w tys. zł

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

za okres:		01.01.2017 31.12.2017	01.01.2016 31.12.2016
Przychody odsetkowe		6 529 307	6 060 920
Koszty odsetkowe		(1 252 410)	(1 290 548)
Wynik z tytułu odsetek	Nota 6	5 276 897	4 770 372
Przychody prowizyjne		2 526 814	2 388 464
Koszty prowizyjne		(513 688)	(473 744)
Wynik z tytułu prowizji	Nota 7	2 013 126	1 914 720
Przychody z tytułu dywidend	Nota 8	76 816	96 582
Zyski netto na udziałach w podmiotach powiązanych	Nota 49	3 757	100
Wynik handlowy i rewaluacja	Nota 9	194 974	280 820
Wynik na pozostałych instrumentach finansowych	Nota 10	47 502	402 774
Pozostałe przychody operacyjne	Nota 11	150 587	140 764
Odpisy netto z tytułu utraty wartości należności kredytowych	Nota 12	(690 473)	(784 590)
Koszty operacyjne w tym:		(3 372 414)	(3 367 721)
<i>Koszty pracownicze i koszty działania banku</i>	Noty 13, 14	(2 939 432)	(2 935 229)
<i>Amortyzacja</i>		(318 933)	(277 220)
<i>Pozostałe koszty operacyjne</i>	Nota 15	(114 049)	(155 272)
Wynik operacyjny		3 700 772	3 453 821
Udział w zysku jednostek wycenianych metodą praw własności		58 264	55 439
Podatek od instytucji finansowych		(423 815)	(387 206)
Zysk przed opodatkowaniem		3 335 221	3 122 054
Obciążenie z tytułu podatku dochodowego	Nota 16	(816 707)	(737 962)
Skonsolidowany zysk za okres		2 518 514	2 384 092
w tym:			
<i>zysk należny akcjonariuszom BZ WBK S.A.</i>		2 213 054	2 166 847
<i>zysk należny udziałowcom niesprawującym kontroli</i>		305 460	217 245
Zysk na akcję	Nota 17		
Podstawowy (zł/akcja)		22,29	21,84
Rozwodniony (zł/akcja)		22,25	21,80

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

za okres:		01.01.2017 31.12.2017	01.01.2016 31.12.2016
Skonsolidowany zysk za okres		2 518 514	2 384 092
Pozostałe całkowite dochody netto, które mogą zostać przeniesione do wyniku finansowego:		452 578	(510 064)
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto		533 774	(738 327)
Podatek odroczone		(101 417)	140 282
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne, brutto		24 964	108 618
Podatek odroczone		(4 743)	(20 637)
Pozostałe całkowite dochody netto, które nie mogą zostać przeniesione do wyniku finansowego:		(7 622)	5 556
Rezerwa na odprawy emerytalne-zyski/straty aktuarialne, brutto		(9 410)	6 859
Podatek odroczone		1 788	(1 303)
Pozostałe całkowite dochody netto, razem		444 956	(504 508)
CAŁKOWITY DOCHÓD ZA OKRES SPRAWOZDAWCZY		2 963 470	1 879 584
Dochód całkowity ogółem przypadający:			
<i>Udziałowcom BZ WBK S.A.</i>		2 651 427	1 666 087
<i>Udziałowcom niesprawującym kontroli</i>		312 043	213 497

Noty przedstawione na stronach 8 - 118 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

w tys. zł

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

	na dzień:	31.12.2017	31.12.2016
AKTYWA			
Gotówka i operacje z bankami centralnymi	Nota 18	4 146 222	4 775 660
Należności od banków	Nota 19	2 136 474	3 513 278
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	Nota 20	3 416 108	3 180 985
Pochodne instrumenty zabezpieczające	Nota 21	218 061	67 645
Należności od klientów	Nota 22	107 839 897	103 068 538
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Nota 23	28 415 812	29 307 878
Inwestycje w podmioty stowarzyszone	Nota 24	889 372	871 491
Wartości niematerialne	Nota 25	490 327	486 762
Wartość firmy	Nota 26	1 712 056	1 688 516
Rzeczowy majątek trwały	Nota 27	930 717	878 298
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto	Nota 28	1 414 227	1 534 322
Aktywa zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	Nota 29	103	629
Pozostałe aktywa	Nota 30	1 065 068	725 714
Aktywa razem		152 674 444	150 099 716
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY			
Zobowiązania wobec banków	Nota 31	2 783 083	2 561 281
Pochodne instrumenty zabezpieczające	Nota 21	578 798	2 023 344
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	Nota 20	1 237 704	1 809 060
Zobowiązania wobec klientów	Nota 32	111 481 135	112 522 457
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	Nota 42	2 650 846	1 632 613
Zobowiązania podporządkowane	Nota 33	1 488 602	440 457
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	Nota 34	5 895 814	5 529 187
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		192 925	84 151
Rezerwy	Nota 35	153 134	130 128
Pozostałe zobowiązania	Nota 36	2 868 774	2 348 562
Zobowiązania razem		129 330 815	129 081 240
Kapitały			
Kapitały własne należne udziałowcom BZ WBK S.A.		21 907 220	19 780 827
Kapitał akcyjny	Nota 37	993 335	992 345
Pozostałe kapitały	Nota 38	16 920 129	15 791 555
Kapitał z aktualizacji wyceny	Nota 39	714 466	276 093
Zyski zatrzymane		1 066 236	553 987
Wynik roku bieżącego		2 213 054	2 166 847
Udziały niekontrolujące	Nota 40	1 436 409	1 237 649
Kapitały razem		23 343 629	21 018 476
Zobowiązania i kapitały razem		152 674 444	150 099 716

Noty przedstawione na stronach 8 - 118 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

w tys. zł

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	Kapitały własne przypadające na akcjonariuszy jednostki dominującej				Razem	Udziały niekontrolujące	Kapitały własne razem
	Kapitał akcyjny	Pozostałe kapitały	Kapitał z aktualizacji wyceny	Zyski zatrzymane oraz wynik roku bieżącego			
Nota	37	38	39			40	
Kapitały według stanu na 31.12.2016	992 345	15 791 555	276 093	2 720 834	19 780 827	1 237 649	21 018 476
Całkowite dochody razem	-	-	438 373	2 213 054	2 651 427	312 043	2 963 470
Skonsolidowany zysk za okres	-	-	-	2 213 054	2 213 054	305 460	2 518 514
Pozostałe dochody całkowite	-	-	438 373	-	438 373	6 583	444 956
Emisja akcji	990	-	-	-	990	-	990
Podział wyniku finansowego	-	1 123 497	-	(1 123 497)	-	-	-
Wycena płatności w formie akcji	-	(2 512)	-	-	(2 512)	-	(2 512)
Odpis na dywidendy	-	-	-	(535 866)	(535 866)	(110 962)	(646 828)
Korekty kapitałów z tytułu połączenia, likwidacji spółek, przejęcia kontroli nad spółkami zależnymi	-	7 589	-	4 765	12 354	(2 321)	10 033
Stan na 31.12.2017	993 335	16 920 129	714 466	3 279 290	21 907 220	1 436 409	23 343 629

W saldzie kapitału z aktualizacji wyceny w wysokości 714 466 tys. zł znajduje się: wycena dłużnych papierów wartościowych w wysokości 245 104 tys. zł, wycena kapitałowych papierów wartościowych w wysokości 557 499 tys. zł, wycena z tytułu zabezpieczeń przepływów pieniężnych w kwocie (88 574) tys. zł oraz stan rezerwy na odpisy emerytalne - skumulowany zysk aktuarialny w kwocie 437 tys. zł.

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	Kapitały własne przypadające na akcjonariuszy jednostki dominującej				Razem	Udziały niekontrolujące	Kapitały własne razem
	Kapitał akcyjny	Pozostałe kapitały	Kapitał z aktualizacji wyceny	Zyski zatrzymane oraz wynik roku bieżącego			
Nota	37	38	39			40	
Kapitały według stanu na 31.12.2015	992 345	14 685 919	776 914	2 936 851	19 392 029	1 176 101	20 568 130
Całkowite dochody razem	-	-	(500 760)	2 166 847	1 666 087	213 497	1 879 584
Skonsolidowany zysk za okres	-	-	-	2 166 847	2 166 847	217 245	2 384 092
Pozostałe dochody całkowite	-	-	(500 760)	-	(500 760)	(3 748)	(504 508)
Podział wyniku finansowego	-	1 177 730	-	(1 177 730)	-	-	-
Wycena płatności w formie akcji	-	16 213	-	-	16 213	-	16 213
Dywidendy	-	-	-	(1 290 049)	(1 290 049)	(226 025)	(1 516 074)
Kapitały własne z tytułu przejęcia kontroli nad PSA Finance sp. z o.o. i PSA Consumer Finance sp. z o.o.	-	-	-	-	-	74 076	74 076
Rozliczenie z tytułu połączenia spółek zależnych oraz pozostałe	-	(88 307)	(61)	84 915	(3 453)	-	(3 453)
Stan na 31.12.2016	992 345	15 791 555	276 093	2 720 834	19 780 827	1 237 649	21 018 476

W saldzie kapitału z aktualizacji wyceny w wysokości 276 093 tys. zł znajduje się: wycena dłużnych papierów wartościowych w wysokości (145 039) tys. zł, wycena kapitałowych papierów wartościowych w wysokości 521 877 tys. zł, wycena z tytułu zabezpieczeń przepływów pieniężnych w kwocie (108 768) tys. zł oraz stan rezerwy na odpisy emerytalne - skumulowany zysk aktuarialny w kwocie 8 023 tys. zł.

Noty przedstawione na stronach 8-118 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

w tys. zł

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływu środków pieniężnych

	za okres:	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Zysk przed opodatkowaniem		3 335 221	3 122 054
Korekty razem:			
Udział w zyskach netto jednostek wycenianych metodą praw własności		(58 264)	(55 439)
Amortyzacja		318 933	277 220
Odpisy z tytułu (odwrócenia) utraty wartości		8 765	22 077
Zysk z działalności inwestycyjnej		(62 297)	(417 631)
		3 542 358	2 948 281
Zmiany:			
Stanu rezerw		23 006	(2 442)
Stanu aktywów/zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu		(1 506 362)	957 785
Stanu pochodnych instrumentów zabezpieczających		(1 594 962)	40 671
Stanu należności od banków		(95)	4 589
Stanu należności od klientów		(4 771 359)	(8 154 654)
Stanu zobowiązań wobec banków		110 032	164 897
Stanu zobowiązań wobec klientów		(781 067)	10 336 381
Stanu należności/zobowiązań z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu		1 018 233	(3 608 458)
Stanu pozostałych aktywów i zobowiązań		277 134	683 114
		(7 225 440)	421 883
Odsetki naliczone wyłączone z działalności operacyjnej		(414 692)	(436 651)
Dywidendy		(76 270)	(96 051)
Podatek dochodowy zapłacony		(693 049)	(1 016 330)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		(4 867 093)	1 821 132
Wpływy		4 461 677	6 069 162
Zbycie udziałów w podmiotach powiązanych		-	100
Zbycie/zapadalność aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		3 673 594	5 327 990
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowego majątku trwałego		45 342	26 800
Dywidendy otrzymane		76 270	95 903
Odsetki otrzymane		666 471	618 369
Wydatki		(4 206 618)	(10 406 768)
Nabycie udziałów w podmiotach powiązanych pomniejszone o przejęte środki pieniężne		-	(61 197)
Nabycie aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		(3 792 409)	(9 991 588)
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowego majątku trwałego		(414 209)	(353 983)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		255 059	(4 337 606)
Wpływy		4 983 948	6 037 678
Emisja dłużnych papierów wartościowych		3 562 288	2 762 880
Wpływy z emisji akcji i dopłat do kapitału		990	-
Zaciągnięcia kredytów i pożyczek		1 420 670	3 274 798
Wydatki		(4 548 345)	(4 360 097)
Wykup dłużnych papierów wartościowych		(2 095 000)	(1 554 700)
Spląty kredytów i pożyczek		(1 568 408)	(1 108 976)
Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli		(646 828)	(1 516 074)
Odsetki zapłacone		(238 109)	(180 347)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		435 603	1 677 581
Przepływy pieniężne netto - razem		(4 176 431)	(838 893)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		11 838 799	12 677 692
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu		7 662 368	11 838 799

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty zostały zaprezentowane w nocie 47.

Informacje dotyczące zobowiązań wynikających z działalności finansowej w zakresie kredytów i pożyczek otrzymanych, zobowiązań podporządkowanych oraz emisji dłużnych papierów wartościowych przedstawiono odpowiednio w notach: 31-34.

Noty przedstawione na stronach 8-118 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

w tys. zł

Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacja ogólna o emitencie

Bank Zachodni WBK S.A. jest bankiem mającym siedzibę w Polsce: 50-950 Wrocław, Rynek 9/11, NIP 896-000-56-73, REGON 930041341, zarejestrowanym w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu, VI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z numerem KRS: 0000008723.

Skonsolidowane sprawozdanie Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A. (dalej: Grupa BZ WBK) zawiera dane Banku oraz jego jednostek zależnych oraz udziały w jednostkach stowarzyszonych.

Jednostką dominującą najniższego i najwyższego szczebla dla Banku Zachodniego WBK S.A. jest Banco Santander S.A. z siedzibą w Santander w Hiszpanii.

Grupa BZ WBK oferuje szeroki zakres usług bankowych w obrocie krajowym i na międzybankowych rynkach zagranicznych, dla osób fizycznych i prawnych. Dodatkowo prowadzi również usługi:

- pośrednictwa obrotu papierami wartościowymi,
- leasingu,
- faktoringu,
- zarządzania aktywami/funduszami,
- dystrybucji usług ubezpieczeniowych,
- handlu akcjami i udziałami spółek prawa handlowego,
- działalności maklerskiej.

w tys. zł

W skład Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A. wchodzi następujące podmioty zależne i stowarzyszone:

Podmioty zależne:

Podmioty zależne	Siedziba	Udział [%] w liczbie głosów na WZA na dzień 31.12.2017	Udział [%] w liczbie głosów na WZA na dzień 31.12.2016
1. BZ WBK Finanse Sp. z o.o.	Poznań	100,00	100,00
2. BZ WBK Faktor Sp. z o.o.	Warszawa	100% głosów należy do BZ WBK Finanse sp. z o.o.	100% głosów należy do BZ WBK Finanse sp. z o.o.
3. BZ WBK Leasing S.A. ¹⁾	Poznań	100% głosów należy do BZ WBK Finanse sp. z o.o.	100% głosów należy do BZ WBK Finanse sp. z o.o.
4. BZ WBK Lease S.A. ¹⁾	Warszawa	-	100% głosów należy do BZ WBK Finanse sp. z o.o.
5. BZ WBK Inwestycje Sp. z o.o.	Poznań	100,00	100,00
6. Giełdokracja Sp. z o.o. w likwidacji	Poznań	100,00	100,00
7. BZ WBK F24 S.A. / BZ WBK Nieruchomości S.A. ²⁾	Poznań	100% głosów należy do BZ WBK Finanse sp. z o.o.	99,99
8. BZ WBK Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. ³⁾	Poznań	50,00	50,00
9. Santander Consumer Bank S.A.	Wrocław	60,00	60,00
10. Santander Consumer Finanse Sp. z o.o.	Wrocław	100% głosów należy do Santander Consumer Bank S.A.	100% głosów należy do Santander Consumer Bank S.A.
11. PSA Finance Polska sp. z o.o. ⁴⁾	Warszawa	50% głosów należy do Santander Consumer Bank S.A. oraz 50% głosów należy do Banque PSA Finance S.A.	50% głosów należy do Santander Consumer Bank S.A. oraz 50% głosów należy do Banque PSA Finance S.A.
12. PSA Consumer Finance Polska sp. z o.o. ⁴⁾	Warszawa	100% głosów należy do PSA Finance Polska sp. z o.o.	100% głosów należy do PSA Finance Polska sp. z o.o.
13. Santander Consumer Multirent Sp. z o.o.	Wrocław	100% głosów należy do Santander Consumer Bank S.A.	100% głosów należy do Santander Consumer Bank S.A.
14. AKB Marketing Services Sp. z o.o. ⁵⁾	Poznań	-	100% głosów należy do Santander Consumer Bank S.A.
15. S.C. Poland Consumer 15-1 sp. z o.o. ⁶⁾	Warszawa	spółka zależna Santander Consumer Bank S.A.	spółka zależna Santander Consumer Bank S.A.
16. S.C. Poland Consumer 16-1 sp. z o.o. ⁶⁾	Warszawa	spółka zależna Santander Consumer Bank S.A.	spółka zależna Santander Consumer Bank S.A.

¹⁾ Szczegółowe informacje na temat połączenia BZ WBK Leasing S.A. z BZ WBK Lease S.A. zostały opisane w nocie 49.

²⁾ W dniu 18.10.2017 r. nastąpiła zmiana nazwy spółki BZ WBK Nieruchomości S.A. z siedzibą w Zakrzewie na BZ WBK F24 Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu. W dniu 24.11.2017 nastąpiła transakcja wniesienia aportem akcji spółki BZ WBK F24 S.A. (poprzednia nazwa spółki BZ WBK Nieruchomości S.A.) do spółki BZ WBK Finanse sp. z o.o. przez Bank BZ WBK S.A. na pokrycie objęcia udziałów przez BZ WBK S.A. spółki pod nazwą BZ WBK Finanse sp. z o.o. W dniu 12.01.2018 w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki BZ WBK Finanse sp. z o.o. do wysokości 1 630 tys. zł. Kapitał został w całości opłacony.

³⁾ Na dzień 30.09.2017 r. Bank Zachodni WBK S.A. był współwłaścicielem spółki BZ WBK Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. razem z Banco Santander S.A. Obaj właściciele wchodzi w skład Grupy Santander i posiadają po 50% udziału w kapitale zakładowym spółki. Bank Zachodni WBK S.A. sprawuje kontrolę nad BZ WBK Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. W związku z powyższym, spółka traktowana jest jako zależna.

⁴⁾ Szczegółowe informacje na temat przejęcia kontroli nad spółkami PSA Finance Polska sp. z o.o. i pośrednio PSA Consumer Finance Polska sp. z o.o. zostały opisane w nocie 2 i 50.

⁵⁾ Szczegółowe informacje na temat likwidacji spółki AKB Marketing Services sp. z o.o. w likwidacji zostały opisane w nocie 49.

⁶⁾ SC Poland Consumer 16-1 sp. z o.o., S.C. Poland Consumer 15-1 sp. z o.o. spółka celowa powołana do przeprowadzenia sekurytyzacji części portfela kredytowego, w której udziałowcem jest polska osoba prawna niepowiązana z Grupą; spółka kontrolowana przez Santander Consumer Bank, w związku ze spełnieniem warunków kontroli zawartych w MSSF 10.7.

w tys. zł

Podmioty stowarzyszone:

Podmioty stowarzyszone	Siedziba	Udział [%] w liczbie głosów na WZA na dzień 31.12.2017	Udział [%] w liczbie głosów na WZA na dzień 31.12.2016
1. POLFUND - Fundusz Poręczeń Kredytowych S.A.	Szczecin	50,00	50,00
2. BZ WBK - Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych S.A.	Poznań	49,00	49,00
3. BZ WBK - Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.	Poznań	49,00	49,00

2. Zasady sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego

2.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy BZ WBK zostało sporządzone zgodnie ze stosowanymi w sposób ciągły Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) przyjętymi przez Unię Europejską według stanu w dniu 31.12.2017 r., a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami – zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz.U. z 22.11.2017 r., poz. 2342 z późniejszymi zmianami) i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, a także wymogami wobec emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych określonymi w ustawie z dnia 29.07.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Banku Zachodniego WBK S.A. w dniu 12.02.2018 roku.

w tys. zł

2.2. Nowe standardy i interpretacje oraz zmiany do standardów lub interpretacji, które mogą mieć zastosowanie w Grupie BZ WBK, a nie są jeszcze obowiązujące i nie zostały wcześniej wprowadzone

MSSF	Charakter zmian	Obowiązuje od	Wpływ na Grupę BZ WBK
KIMSF 22 Transakcje w walutach obcych oraz płatności zaliczkowe *	Interpretacja KIMSF 22 wyjaśnia moment ustalenia daty transakcji dla potrzeb określenia kursu walutowego do przeliczenia na moment początkowego ujęcia składnika aktywów, kosztów lub przychodów, gdy jednostka ujmuje przekazaną przedpłatę lub otrzymaną zaliczkę w walucie obcej. Interpretacja dotyczy sytuacji, gdy transakcja jest wyrażona w walucie obcej i jednostka ujmuje przekazaną przedpłatę lub otrzymaną zaliczkę w walucie obcej wcześniej niż ujęcie składnika aktywów, kosztów lub przychodów związanych z daną transakcją.	1 stycznia 2018	Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.
MSSF 9 Instrumenty finansowe	Zmiany dotyczą następujących obszarów: <ul style="list-style-type: none"> Klasyfikacja i wycena – wprowadzenie trzech kategorii klasyfikacji instrumentów dłużnych: wg zamortyzowanego kosztu, wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, wartości godziwej przez wynik finansowy. Dokonano zmiany wyceny instrumentów kapitałowych ograniczając możliwości wyceny według kosztu historycznego; Oczekiwane straty kredytowe – wprowadzenie nowego modelu ujmowania utraty wartości (ECL). Odpisy z utraty wartości mają być ujmowane na podstawie oczekiwanych strat kredytowych w całym czasie istnienia instrumentu zamiast okresu kolejnych 12 miesięcy; Testy na efektywność zabezpieczeń i prawo do stosowania rachunkowości zabezpieczeń – MSSF 9 zastępuje precyzyjnie określony przedział efektywności (80-125%) wymogiem występowania ekonomicznej relacji pomiędzy pozycją zabezpieczaną a instrumentem zabezpieczającym oraz wymogiem, by współczynnik zabezpieczenia był taki sam, jaki jednostka faktycznie stosuje dla celów zarządzania ryzykiem. Nieefektywne zabezpieczenia będą nadal wykazywane w wyniku finansowym. Pozycje zabezpieczane – nowe wymogi umożliwiają wyznaczanie pozycji zabezpieczanych w odniesieniu do pewnych ekonomicznie racjonalnych strategii zabezpieczania, których MSR 39 obecnie zabrania. Instrumenty zabezpieczające – złagodzenie niektórych instrumentów zabezpieczających wymienionych w MSR 39. Standard zezwala na ujęcie wartości czasowej zakupionych opcji oraz na zastosowanie nie pochodnych instrumentów finansowych jako instrumentów zabezpieczających; Zmiana wartości godziwej zobowiązania finansowego wynikająca ze zmian ryzyka kredytowego tego zobowiązania prezentowana będzie, co do zasady, w pozostałych całkowitych dochodach. 	1 stycznia 2018	Opis wdrożenia standardu przedstawiono poniżej.
Zmiany do MSSF 9 Instrumenty finansowe: Prawo wcześniejszej spłaty z negatywnym wynagrodzeniem *	Zmiana do MSSF 9 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie, z możliwością jej wcześniejszego zastosowania. Na skutek zmiany do MSSF 9, jednostki będą mogły wyceniać aktywa finansowe z tak zwanym prawem do wcześniejszej spłaty z negatywnym wynagrodzeniem według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej poprzez inne całkowite dochody, jeżeli spełniony jest określony warunek - zamiast dokonywania wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy.	1 stycznia 2019	Grupa BZ WBK jest w trakcie analizy zmiany Standardu oraz oceny wpływu zmiany
MSSF 15 Przychody z umów z klientami	Zmiany dotyczą następujących obszarów: <ul style="list-style-type: none"> Przeniesienie kontroli – ujmowanie przychodu dopiero, gdy klient uzyska kontrolę nad towarem lub usługą. Zmiana doprecyzowuje definicję przejęcia kontroli. Wprowadzenie wytycznych pozwalających na ustalenie zasadności rozkładania przychodu w czasie lub ujmowania jednorazowo; Zmienne wynagrodzenie – zmiana uwzględnia zmienne wynagrodzenie w cenie towarów lub usług ze względu np. na wystąpienie kary czy premii od wyników; Alokacja ceny transakcyjnej w oparciu o odpowiednią jednostkową cenę sprzedaży – wprowadzenie obowiązku alokacji zapłaty za poszczególne towary lub usługi w przypadku ich sprzedaży w ramach jednej umowy; Licencje – wprowadzenie obowiązku ustalania przez jednostki na jaki okres czasu jest przenoszona licencja oraz doprecyzowanie wyliczenia przychodu w przypadku przeniesienia licencji w przedziale czasowym jak i jednorazowo w określonym momencie; Wartość pieniądza w czasie – korekta ceny transakcyjnej o wartość pieniądza w czasie. Jednostka może nie wyliczać zmiany wartości pieniądza w czasie pod warunkiem, jeśli od otrzymania towaru lub usługi do momentu realizacji płatności nie mija więcej niż rok; Koszty pozyskania kontraktu – wprowadzenie warunków, które określają czy dany koszt pozyskania kontraktu może podlegać kapitalizacji i może być amortyzowany równoległe do ujmowania przychodów; Ujawnienia – wprowadzenie obowiązku ujawnienia informacji ilościowych jak i jakościowych dotyczących subiektywnych osądów i ich zmian dot. ujęcia przychodów. 	1 stycznia 2018	Opis wdrożenia standardu przedstawiono poniżej.
Objaśnienia do MSSF 15 Przychody z umów z Klientami	Objaśnienia dostarczają dodatkowych informacji i wyjaśnień dotyczących głównych założeń przyjętych w MSSF 15, m.in. na temat identyfikacji osobnych obowiązków, ustalenia czy jednostka pełni rolę pośrednika (agenta), czy też jest głównym dostawcą dóbr i usług (principal) oraz sposobu ewidencji przychodów z tytułu licencji. Oprócz dodatkowych objaśnień, wprowadzono także zwolnienia i uproszczenia dla jednostek stosujących nowy standard po raz pierwszy.	1 stycznia 2018	Opis wdrożenia standardu przedstawiono poniżej.

w tys. zł

MSSF 16 Leasing	Nowy standard ustanawia zasady ujęcia, wyceny, prezentacji oraz ujawnień dotyczących leasingu. Wszystkie transakcje leasingu skutkują uzyskaniem przez leasingobiorcę prawa do użytkowania aktywa oraz zobowiązania z tytułu obowiązku zapłaty. Tym samym, MSSF 16 znosi klasyfikację leasingu operacyjnego i leasingu finansowego zgodnie z MSR 17 i wprowadza jeden model dla ujęcia księgowego leasingu przez leasingobiorcę. Leasingobiorca będzie zobowiązany ująć: (a) aktywa i zobowiązania dla wszystkich transakcji leasingu zawartych na okres powyżej 12 miesięcy, za wyjątkiem sytuacji, gdy dane aktywo jest niskiej wartości; oraz (b) amortyzację leasingowanego aktywa odrębnie od odsetek od zobowiązania leasingowego w sprawozdaniu z wyników MSSF 16 w znaczącej części powtarza regulacje z MSR 17 dotyczące ujęcia księgowego leasingu przez leasingodawcę. W konsekwencji, leasingodawca kontynuuje klasyfikację w podziale na leasing operacyjny i leasing finansowy oraz odpowiednio różnicuje ujęcie księgowe.	1 stycznia 2019	Opis stanu wdrożenia standardu przedstawiono poniżej.
Roczne zmiany do MSSF 2014-2016 *	Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała w grudniu 2016 r. "Roczne zmiany MSSF 2014-2016", które zmieniają 3 standardy: MSSF 12 „Ujawnienia udziałów w innych jednostkach”, MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych”. Poprawki zawierają wyjaśnienia oraz zmiany dotyczące zakresu standardów, ujmowania oraz wyceny, a także zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne.	1 stycznia 2018 dla zmian do MSSF 1 oraz MSR 28	Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.
Zmiany do MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach: wycena inwestycji długoterminowych *	Zmiana obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie. Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” wyjaśniają, że w odniesieniu do długoterminowych udziałów w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu, do których nie stosuje się metody praw własności, spółki stosują MSSF 9. Dodatkowo, Rada opublikowała również przykład ilustrujący zastosowanie wymogów MSSF 9 i MSR 28 do długoterminowych udziałów w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu.	1 stycznia 2019	Grupa BZ WBK jest w trakcie analizy zmiany Standardu oraz oceny wpływu zmiany
Zmiany do MSR 40 Nieruchomości inwestycyjne *	Zmiany do MSR 40 precyzują wymogi związane z przeklasyfikowaniem do nieruchomości inwestycyjnych oraz z nieruchomości inwestycyjnych. Zmiany doprecyzowują, że sama zmiana zamiarów kierownictwa co do użytkowania nieruchomości nie stanowi dowodu na zmianę sposobu użytkowania. Zmianę standardu należy zastosować do wszystkich zmian w użytkowaniu, które nastąpią po wejściu w życie zmiany do standardu oraz do wszystkich nieruchomości inwestycyjnych posiadanych na dzień wejścia w życie zmiany standardu.	1 stycznia 2018	Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.
Zmiany do MSSF 2: Klasyfikacja i wycena transakcji opartych na akcjach *	Zmiana wprowadza m.in. • Wytyczne w zakresie wyceny w wartości godziwej zobowiązania z tytułu transakcji opartych na akcjach rozliczanych w środkach pieniężnych; • Wytyczne dotyczące zmiany klasyfikacji z transakcji opartych na akcjach rozliczanych w środkach pieniężnych na transakcje oparte na akcjach rozliczane w instrumentach kapitałowych, a także • Wytyczne na temat ujęcia zobowiązania podatkowego pracownika z tytułu transakcji opartych na akcjach.	1 stycznia 2018	Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.
Zmiany do MSSF 4: Zastosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe wraz z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe	Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” adresują kwestię zastosowania nowego standardu MSSF 9 „Instrumenty finansowe”. Opublikowane zmiany do MSSF 4 uzupełniają opcje istniejące już w standardach i mają na celu zapobieganie tymczasowym wahaniom wyników jednostek sektora ubezpieczeniowego w związku z wdrożeniem MSSF 9.	1 stycznia 2018	Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.
Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 *	Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 dotyczą sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostkami stowarzyszonymi lub wspólnymi przedsięwzięciami. Zmiany rozwiązują problem aktualnej niespójności pomiędzy MSSF 10 a MSR 28. Ujęcie księgowe zależy od tego, czy aktywa niepieniężne sprzedane lub wniesione do jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia stanowią „biznes” (ang. business). W przypadku, gdy aktywa niepieniężne stanowią „biznes”, inwestor wykazuje pełny zysk lub stratę na transakcji. Jeżeli zaś aktywa nie spełniają definicji biznesu, inwestor ujmuje zysk lub stratę z wyłączeniem części stanowiącej udziały innych inwestorów. Zmiany zostały opublikowane 11.09.2014 r.	Data obowiązywania zmienionych przepisów nie została ustalona przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.	Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.
MSSF 17 Ubezpieczenia *	MSSF 17 zastępuje MSSF 4 wprowadzony jako standard przejściowy w 2004 r. MSSF 4 umożliwiała podmiotom rozpoznawanie umów ubezpieczeniowych zgodnie z krajowymi standardami rachunkowości, co skutkuje różnorodnością podejść księgowych. Powoduje to trudności w porównywaniu wyników finansowych podmiotów o podobnym profilu działalności. MSSF 17 rozwiązuje problem porównywalności wynikającej z MSSF 4 wprowadzając wymóg spójnego rozpoznawania wszystkich umów ubezpieczeniowych. Rozwiązanie to ma przynieść korzyści zarówno dla inwestorów jak i ubezpieczycieli. Zobowiązania z tyt. ubezpieczeń będą rozpoznawane według wartości godziwej, nie zaś kosztu historycznego.	1 stycznia 2021	Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.
KIMSF 23 Niepewność związana z ujęciem podatku *	Interpretacja wyjaśnia, w jaki sposób należy stosować wymogi w zakresie ujmowania i wyceny zawarte w MSR 12 "Podatek dochodowy" w przypadku, gdy występuje niepewność co do sposobu ujęcia podatku dochodowego. Niepewne ujęcie podatkowe to ujęcie podatkowe stosowane, w przypadku którego występuje niepewność co do tego, czy dane podejście zostanie zaakceptowane przez organy podatkowe. Zgodnie z interpretacją, skutki niepewności należy zmierzyć metodą, która najlepiej przewiduje rozwiązanie niepewności - albo metodą najbardziej prawdopodobnej kwoty, albo metodą przewidywanej wartości.	1 stycznia 2019	Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

*Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów wydane przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE.

w tys. zł

MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

Standard MSSF 9 „Instrumenty finansowe” został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 24.07.2014 r. i zatwierdzony Rozporządzeniem Komisji Europejskiej nr 2016/2067/EU z 22.11.2016 r. do stosowania w krajach członkowskich Unii Europejskiej. Standard ma obligatoryjne zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy obrotowe rozpoczynające się w dniu oraz po 1.01.2018 r. za wyjątkiem zakładów ubezpieczeń, które mogą zastosować standard począwszy od 1.01.2021 r. MSSF 9 zastępuje MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” dając jednak podmiotom sprawozdawczym możliwość pozostania przy przepisach dotyczących rachunkowości zabezpieczeń wynikających z MSR 39. MSSF 9 wprowadza zmiany wpływające na następujące obszary rachunkowości instrumentów finansowych:

- klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych,
- rozpoznawanie i kalkulacja utraty ich wartości oraz
- rachunkowość zabezpieczeń.

Grupa BZ WBK w pierwszej połowie 2016 r. uruchomiła projekt wdrożenia MSSF 9, który był realizowany we współpracy z zewnętrznym doradcą. Projekt ze strony Grupy BZ WBK angażował departamenty odpowiedzialne za politykę rachunkowości, sprawozdawczość, informację zarządczą, podatki, kontrolę wewnętrzną oraz obszar zapewnienia zgodności prawnej, odpisy aktualizujące wartość instrumentów finansowych, systemy informatyczne oraz działalność operacyjną związaną z udzielaniem oraz monitorowaniem kredytów. Pierwszy etap projektu zakończył się z początkiem 2017 r. identyfikacją różnic pomiędzy MSR 39 a MSSF 9 oraz działań, które są niezbędne do osiągnięcia zgodności działalności Grupy BZ WBK z wymogami nowego standardu. W lutym 2017 r. rozpoczął się drugi etap projektu mający na celu wdrożenie zmian wynikających z MSSF 9. W ramach drugiego etapu wdrożenia MSSF 9 zakończonego w grudniu 2017 r. Grupa BZ WBK koncentrowała się na:

- wypracowywaniu i implementacji modeli służących do ustalania wartości odpisów aktualizujących opartych na koncepcji strat oczekiwanych, w tym w szczególności na wypracowaniu definicji istotnego wzrostu ryzyka, zasad klasyfikacji instrumentów finansowych do koszyków oraz wpływu scenariuszy makroekonomicznych uwzględnianych w poszczególnych parametrach ryzyka,
- wypracowywaniu i implementacji modeli ustalania wartości godziwej dla niekwotowanych na aktywnym rynku instrumentów finansowych w postaci kredytów oraz dłużnych instrumentów finansowych, które muszą, z uwagi na niespełnienie testu kontraktowych przepływów pieniężnych, być obligatoryjnie wycenione w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wypracowywaniu i wdrożeniu nowych procesów związanych z testem kontraktowych przepływów pieniężnych, oceną modelu biznesowego oraz modyfikacji umownych przepływów pieniężnych,
- wypracowaniu i wdrożeniu rozwiązań w systemach IT,
- modyfikacji istniejących regulacji wewnętrznych (polityk, regulaminów wewnętrznych, procesów etc.).

Klasyfikacja i wycena

MSSF 9 usuwa kategorie obecnie występujące w MSR 39, w szczególności kategorie instrumentów utrzymywanych do terminu wymagalności oraz dostępnych do sprzedaży. Klasyfikacja aktywów finansowych, zgodnie z MSSF 9, jest uzależniona od modelu biznesowego zarządzania aktywami finansowymi oraz wyniku testu kontraktowych przepływów pieniężnych. Zgodnie ze standardem instrumenty finansowe klasyfikowane są, na podstawie wyników oceny modeli biznesowych oraz testu kontraktowych przepływów pieniężnych, wyłącznie do trzech grup:

- aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody lub
- aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

Modele biznesowe

Model biznesowy dotyczy sposobu, w jaki Grupa BZ WBK zarządza aktywami finansowymi, by wygenerować przepływy pieniężne. Oznacza to, że model biznesowy określa, czy przepływy pieniężne będą pochodzić z uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, ze sprzedaży aktywów finansowych czy z obu tych źródeł.

Ocena modelu biznesowego polega na analizie kryteriów jakościowych i ilościowych.

Oceny kryteriów jakościowych dokonuje kluczowy personel kierowniczy jednostek wchodzących w skład Grupy BZ WBK. Dokonując tej oceny brane są pod uwagę następujące kwestie:

- a) sposób, w jaki wyniki modelu biznesowego i aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego są oceniane i przekazywane na potrzeby rachunkowości zarządczej kluczowemu personelowi kierowniczemu,
- b) rodzaje ryzyka, które mają wpływ na wyniki modelu biznesowego (i aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego), a w szczególności sposób, w jaki zarządza się tym ryzykiem,
- c) sposób, w jaki wynagradzane są osoby zarządzające portfelem instrumentów finansowych.

Analiza kryteriów ilościowych stosowanych przy ocenie modelu biznesowego jest przeprowadzana w celu ustalenia, czy sprzedaż aktywów finansowych w przeciągu analizowanego okresu nie przekracza ustalonych w wewnętrznych regulacjach wartości progowych ustalonych w ujęciu procentowym.

w tys. zł

Przy analizie kryteriów ilościowych oceny modelu biznesowego, Grupa BZ WBK uznaje, że model biznesowy zakładający utrzymywanie aktywów w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy dopuszcza sprzedaż aktywów, bez wpływu na obecny model biznesowy, w następujących przypadkach:

- sprzedaż wynikająca ze wzrostu ryzyka kredytowego związanego z aktywami,
- sprzedaż, które występuje nieczęsto (nawet, jeżeli o znaczącej wartości),
- sprzedaż o nieznacznej wartości (nawet, jeżeli występuje często),
- sprzedaż aktywów w celach płynnościowych w warunkach skrajnych (ang. stress case scenario),
- sprzedaż, która jest wymuszona przez strony trzecie – dotyczy to aktywów, które w związku np. z wymogami organów nadzorczych muszą zostać sprzedane, jednak pierwotnie były one utrzymywane w celu pozyskiwania umownych przepływów pieniężnych,
- sprzedaż aktywów w przypadku przekroczenia limitów koncentracji określonych w wewnętrznych procedurach, stanowiąca element polityki zarządzania ryzykiem kredytowym,
- sprzedaż dokonana blisko terminu zapadalności aktywów finansowych, a dochody ze sprzedaży stanowią przybliżenie umownych przepływów pieniężnych, które Grupa BZ WBK pozyskałaby utrzymując aktywa do terminu zapadalności.

Pozostałe formy sprzedaży aktywów w ramach modelu biznesowego zakładającego utrzymywanie aktywów w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy (np. częste i jednocześnie o znacznej wartości) prowadzą do konieczności zmiany modelu biznesowego oraz przeklasyfikowania aktywów finansowych, które zostały pierwotnie do tego modelu przypisane.

Grupa BZ WBK dokonała oceny modeli biznesowych i na podstawie przeprowadzonej analizy ustaliła model biznesowy zakładający utrzymywanie aktywów celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jako przeważający model zarządzania aktywami finansowymi. Wyjątkami są:

- instrumenty dłużne dostępne do sprzedaży utrzymywane w portfelu Grupy BZ WBK w celach zarządzania płynnością, dla których ustalono model biznesowy, którego cel jest realizowany zarówno poprzez uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i poprzez sprzedaż aktywów finansowych, jako właściwy model biznesowy
- instrumentów przeznaczonych do obrotu, dla których właściwym modelem biznesowym odzwierciedlającym sposób zarządzania nimi jest inny (rezydualny) model biznesowy.

Test kontraktowych przepływów pieniężnych

Zgodnie z MSSF 9 tylko umowy, których kontraktowe przepływy pieniężne obejmują:

- kapitał umowny (kwota główna) oraz
- odsetki umowne,

spełniają wymogi testu kontraktowych przepływów pieniężnych i mogą być wyceniane w:

- zamortyzowanym koszcie w odniesieniu do aktywów zaklasyfikowanych do modelu biznesowego, którego celem jest utrzymywanie aktywów celem uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy lub w
- wartości godziwej przez inne dochody całkowite w odniesieniu do aktywów zaklasyfikowanych do modelu biznesowego, którego cel jest realizowany zarówno poprzez uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i poprzez sprzedaż aktywów finansowych.

Aktywa niespełniające testu kontraktowych przepływów pieniężnych są obligatoryjnie wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy niezależnie od modelu biznesowego.

Kapitał umowny jest wartością godziwą składnika aktywów finansowych w momencie początkowego ujęcia. Kwota główna może jednak ulec zmianie w ciągu całego okresu życia składnika aktywów finansowych (np. w przypadku spłat kwoty głównej). Natomiast odsetki obejmują zapłatę za:

- wartość pieniądza w czasie,
- ryzyko kredytowe związane z kwotą główną pozostałą do spłaty w określonym czasie,
- inne podstawowe ryzyka i koszty związane z udzielaniem kredytów,
- a także marżę zysku.

Dla potrzeb niniejszego ujawnienia Grupa BZ WBK uwzględniła portfel aktywów finansowych, którego konstrukcja oprocentowania jest oparta na mnożniku większym niż jeden, w zamortyzowanym koszcie.

Z uwagi na toczące się dyskusje w zakresie klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych zawierających mnożnik większy od jedności w konstrukcji stopy procentowej, powyższe podejście może w przyszłości ulec zmianie, co wiązałoby się z koniecznością wyceny portfeli kart kredytowych oferowanych klientom bankowości detalicznej w wartości godziwej przez wynik finansowy.

W ramach analiz przepływów pieniężnych, do których Grupa BZ WBK jest uprawniona na podstawie zawartej z Klientem umowy, szczególną uwagę Grupa BZ WBK zwróciła na opcję przedpłaty i wpływ tej opcji na wynik testu kontraktowych przepływów pieniężnych.

w tys. zł

Zdaniem Grupy BZ WBK ocena czy opcja przedpłaty jest zgodna z warunkami testu kontraktowych przepływów pieniężnych zależy zarówno od charakteru okoliczności dających prawo jednej ze stron do przedterminowej spłaty, jak i od kwoty wcześniejszej spłaty. Co do zasady te dwa czynniki są brane pod uwagę przy ocenie, czy kontraktowe przepływy pieniężne obejmują jedynie spłatę kapitału oraz odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty, co może także obejmować uzasadnioną dodatkową rekompensatę z tytułu wcześniejszego rozwiązania umowy.

Warunek umowy, który zezwala emitentowi (tj. dłużnikowi) na wcześniejszą spłatę instrumentu lub zezwala posiadaczowi (tj. Grupie BZ WBK) na przedstawienie instrumentu dłużnego emitentowi do wykupienia przed terminem wymagalności, a kwota wcześniejszej spłaty w znacznym stopniu odpowiada niedokonanym płatnościom kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty, co może obejmować uzasadnioną dodatkową rekompensatę z tytułu wcześniejszego rozwiązania umowy, stanowią umowne przepływy będące jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty a tym samym spełniają kryteria testu SPPI.

Zidentyfikowane zmiany w klasyfikacji i wycenie

Grupa BZ WBK, celem zapewnienia poprawności klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych posiadanych według stanu na 31.12.2017 r., dokonała analizy posiadanych portfeli aktywów polegającej na:

- określeniu i przypisaniu aktywów finansowych do modeli biznesowych odzwierciedlających sposób zarządzania aktywami poprzez sposób raportowania wyników portfeli do kluczowej kadry zarządzającej, analizę typów ryzyka mających wpływ na dochodowość i efektywność portfeli, sposób zarządzania ryzykiem związanym z danym portfelem, sposób wynagradzania kadry kierowniczej odpowiedzialnej za portfele,
- analizie wartości, częstotliwości oraz przyczyn sprzedaży w latach poprzedzających wdrożenie MSSF 9,
- ustaleniu oczekiwań i planów kluczowej kadry kierowniczej, co do sposobu zarządzania portfelem aktywów, w tym wielkości i częstotliwości planowanych sprzedaży aktywów finansowych,
- analizie zapisów umownych aktywów finansowych celem ustalenia czy kontraktowe przepływy pieniężne, do których uprawniona jest Grupa BZ WBK stanowią zapłatę kapitału głównego oraz odsetek.

Z przeprowadzonych przez Grupę BZ WBK analiz, o których mowa jest powyżej, wynika, że dodatkowe zmiany w klasyfikacji i wycenie aktywów finansowych dotyczą:

- klauzul partycypacyjnych w wyniku finansowym klienta (ang. profit sharing agreements) zidentyfikowanych w niektórych transzach dłużnych instrumentów finansowych uprawniających Grupę BZ WBK do uzyskiwania dodatkowych przepływów pieniężnych, niestanowiących spłaty wyłącznie kapitału i odsetek, w postaci umownie ustalonego udziału w wynik finansowym klienta. Wartość korekty z tytułu wyceny instrumentu do wartości godziwej został ustalony na poziomie -64 726 tys. zł bez uwzględnienia efektu podatku odroczonego.

- instrumentów finansowych, których kontraktowe przepływy nie stanowią spłaty kwoty głównej oraz odsetek, co dotyczy instrumentu dłużnego klasyfikowanego do kategorii „Kredyty i pożyczki”, których odsetki naliczane od ceny subskrypcyjnej i kapitalizowane do końca życia produktu (ostatecznej spłaty), przy czym płatności odsetkowe wypłacone zostaną Grupie BZ WBK od ceny nominalnej, przez co przepływy pieniężne nie mają cech właściwym odsetkom w rozumieniu MSSF 9. Wartość korekty z tytułu wyceny instrumentu do wartości godziwej został ustalony na poziomie -15 897 tys. zł a wartość nierozliczonej prowizji stanowiącej część efektywnej stopy procentowej wyniosła -106 tys. zł bez uwzględnienia efektu podatku odroczonego.

- zmiany ujęcia przychodu odsetkowego z tytułu posiadanych aktywów w zależności od poziomu ryzyka kredytowego. Do końca 2017 r. przychód odsetkowy od ekspozycji wycenianych w zamortyzowanym koszcie, dla których kalkulowany był odpis aktualizujący IBNR, był rozpoznawany w oparciu o wartość bilansową netto, natomiast począwszy od 1 stycznia 2018 r. naliczany jest on w oparciu o wartość bilansową brutto ekspozycji. Od tej zasady generalnej standard przewidział dwa wyjątki:

- a) ekspozycje w koszyku tzw. POCI (ang. Purchased or Originated Credit Impaired). Dla tych ekspozycji przychód odsetkowy naliczany jest od wartości bilansowej netto w oparciu o efektywną stopę procentową skorygowaną o ryzyko kredytowe,
- b) ekspozycje, dla których nastąpiła utrata wartości po początkowej dacie ujęcia w księgach (tzw. koszyk 3). Dla tych ekspozycji przychód odsetkowy jest określany w oparciu o efektywną stopę procentową oraz wartość bilansową netto ekspozycji.

Z uwagi na różnice w sposobie rozpoznawania przychodu odsetkowego dla ekspozycji zaklasyfikowanych do koszyka 1 i 2, dla których do końca 2017 r. kalkulowany był odpis aktualizujący IBNR, Grupa BZ WBK rozpoznała na moment daty wejścia w życie MSSF 9 wartość korekty przychodu odsetkowego w wysokości - 23 787 tys. zł bez uwzględnienia efektu podatku odroczonego.

- nienotowanych w publicznym obrocie inwestycji kapitałowych zaklasyfikowanych, jako dostępne do sprzedaży z uwagi na znaczne ograniczenie możliwości wyboru opcji wyceny w koszcie historycznym (cenie nabycia) pomniejszonym o ewentualne odpisy aktualizujące. Dla inwestycji kapitałowych domyślną metodą wyceny staje się wartość godziwa przez wynik finansowy, chyba, że na moment początkowego ujęcia dokonany zostanie nieodwołalny wybór ujmowania późniejszych zmian wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Korzystając z możliwości dopuszczanej przez MSSF 9, Grupa BZ WBK podjęła nieodwołalną decyzję o wyznaczeniu inwestycji strategicznych z portfela inwestycji kapitałowych dostępnych do sprzedaży, jako wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Inwestycje kapitałowe, w stosunku, do których Grupa BZ WBK wybrała opcję wyceny w wartości godziwej przez inne dochody całkowite zostały nabyte z celem długoterminowego i strategicznego utrzymywania ich

w tys. zł

w portfelu inwestycyjnym bez intencji realizacji zysku na sprzedaży w krótkim lub średnim horyzoncie czasowym. W przypadku zbycia instrumentu kapitałowego, w odniesieniu, do którego wybrano opcję wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, wynik na sprzedaży nie będzie już przenoszony do rachunku zysków i strat na moment sprzedaży.

Wartość korekty z tytułu wyceny instrumentów kapitałowych do wartości godziwej został ustalony na poziomie -17 078 tys. zł a wartość rozwiązanych odpisów aktualizujących 1 984 tys. zł bez uwzględnienia efektu podatku odroczonego.

Grupa BZ WBK na dzień 31.12.2017 r. nie zidentyfikowała składników aktywów finansowych, w odniesieniu, do których zamierzały wybrać 1.01.2018 r. opcję wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy celem zmniejszenia niedopasowania księgowego, które w przeciwnym razie powstałoby w wyniku wyceny aktywów finansowych w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite.

Zobowiązania finansowe będą w dalszym ciągu wyceniane według dotychczasowych zasad określonych w MSR 39 – według zamortyzowanego kosztu lub wartości godziwej przez wynik finansowy. Grupa BZ WBK nie dokonała wyboru opcji wyceny zobowiązań finansowych do wartości godziwej. W przypadku wyboru tej opcji, zmiana wartości godziwej wynikająca ze zmian w poziomie własnego ryzyka kredytowego byłaby odnoszona do innych dochodów całkowitych a w momencie usunięcia składnika zobowiązania finansowego z ksiąg rachunkowych wartość poprzednio ujęta w innych dochodach całkowitych nie podlegałaby odniesieniu do wyniku finansowego.

Dane porównawcze

Zastosowanie MSSF 9 wymaga zmiany sposobu prezentacji oraz zakresu ujawnień, w tym w pierwszym roku jego zastosowania, kiedy wymagany jest szeroki zakres informacji pozwalających użytkownikowi sprawozdania finansowego zrozumieć wpływ MSSF 9 na klasyfikację i wycenę oraz utratę wartości na sytuację majątkowo-finansową oraz wynik finansowy Grupy BZ WBK.

Grupa BZ WBK podjęła decyzję o skorzystaniu z zapisów MSSF 9 umożliwiających zwolnienie z obowiązku przekształcania danych porównawczych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do zmian wynikających z klasyfikacji i wyceny oraz utraty wartości. Różnice w wartości bilansowej aktywów i zobowiązań finansowych wynikających z zastosowania MSSF 9 zostały ujęte, jako element wyniku z lat ubiegłych w kapitałach własnych na dzień 1.01.2018 r.

Rachunkowość zabezpieczeń

Standard zwiększa zakres pozycji, jakie można wyznaczać, jako pozycje zabezpieczane, a także umożliwia wyznaczenie na instrument zabezpieczający aktywów lub zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zniesiono także obowiązek retrospektywnego pomiaru efektywności zabezpieczenia przy jednoczesnym zniesieniu obowiązującego wcześniej korytarza 80-125% a warunkiem stosowania rachunkowości zabezpieczeń ma być ekonomiczna zależność pomiędzy instrumentem zabezpieczającym a pozycją zabezpieczaną). Ponadto, zwiększeniu uległ zakres ujawnień dotyczących strategii zarządzania ryzykiem, przepływów pieniężnych wynikających z transakcji zabezpieczających oraz wpływ rachunkowości zabezpieczeń na sprawozdanie finansowe.

Grupa BZ WBK zdecydowała się, opierając się o zapis par. 7.2.21 MSSF 9, na kontynuację stosowania wymogów rachunkowości zabezpieczeń i relacji zabezpieczających wynikających z MSR 39.

W związku z powyższym, w zakresie rachunkowości zabezpieczeń, wejście w życie MSSF 9 nie ma wpływu na sytuację finansową Grupy BZ WBK.

Utrata wartości ekspozycji kredytowych

MSSF 9 wprowadził nowe podejście do szacowania strat z tytułu ekspozycji kredytowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu. Podejście to bazuje na wyznaczaniu strat oczekiwanych (expected loss) w odróżnieniu od dotychczas stosowanego modelu wynikającego z MSR 39, który bazuje na koncepcji strat poniesionych (incurred loss).

MSSF 9 uzależnia sposób rozpoznawania strat oczekiwanych w zależności od zmiany poziomu ryzyka, który nastąpił od momentu rozpoznania ekspozycji. Standard wprowadził trzy podstawowe etapy/koszki rozpoznawania strat oczekiwanych:

- Koszyk 1 – w którym klasyfikowane są ekspozycje, dla których od momentu rozpoznania nie nastąpiły istotne zmiany ryzyka rozumiane jako wzrost prawdopodobieństwa przeklasyfikowania do portfela z utratą wartości (Koszyk 3). Dla takich ekspozycji oczekiwane straty są rozpoznawane w horyzoncie najbliższych 12 miesięcy.
- Koszyk 2 – w którym są klasyfikowane ekspozycje, dla których od momentu rozpoznania nastąpił istotny wzrost ryzyka, ale jeszcze nie uprawdopodobniło się zdarzenie niewywiązania się z zobowiązania. Dla takich ekspozycji straty oczekiwane są rozpoznawane w horyzoncie pozostałego czasu życia ekspozycji.
- Koszyk 3 – w którym są klasyfikowane ekspozycje, dla których zmaterializowały się zdarzenia niewykonania zobowiązania (zaistniały przesłanki utraty wartości). Dla takich ekspozycji oczekiwane straty są rozpoznawane w horyzoncie pozostałego czasu życia ekspozycji.

Ponadto dla ekspozycji klasyfikowanych jako POCI (ang. purchased or originated credit impaired) oczekiwane straty są rozpoznane w horyzoncie pozostałego czasu życia.

w tys. zł

Jednym z kluczowych elementów wprowadzenia MSSF 9 było ustalenie definicji istotnego wzrostu ryzyka kredytowego decydującego o klasyfikacji do koszyka 2. Grupa BZ WBK wypracowała szczegółowe kryteria definicji istotnego wzrostu poziomu ryzyka bazujące na następujących głównych założeniach:

- jakościowych:
  - objęcie klienta dedykowanymi strategiami monitoringu będącymi konsekwencją zidentyfikowania sygnałów wczesnego ostrzegania świadczących o istotnym wzroście ryzyka kredytowego,
  - działania restrukturyzacyjne związane z udzieleniem klientom udogodnień wymuszonych ich trudną sytuacją finansową,
- ilościowych:
  - metoda bufora ryzyka bazująca na porównaniu krzywych prawdopodobieństwa niewypłacalności w horyzoncie aktualnego pozostałego czasu życia ekspozycji według oceny poziomu ryzyka na moment rozpoznania ekspozycji i na datę raportową,
  - opóźnienie w spłacie zgodnie z kryteriami standardu, tj. 30 dni przeterminowania połączone z progmem materialności spójnym z klasyfikacją do koszyka 3.

Drugim kluczowym elementem wprowadzonym w MSSF 9 było podejście do szacowania parametrów ryzyka. Grupa BZ WBK na potrzeby szacowania odpisów z tytułu strat oczekiwanych kontynuuje wykorzystywanie własnych oszacowań parametrów ryzyka bazujące na modelach wewnętrznych, jednak dokonał ich modyfikacji niezbędnych do uwzględnienia wymogów MSSF 9 (takich jak oszacowanie parametrów w horyzoncie czasu życia ekspozycji czy uwzględnienie przyszłych warunków makroekonomicznych). Grupa BZ WBK wypracowała metodologię dla parametrów modeli oraz zbudowała modele zgodne z MSSF 9. Oczekiwane straty kredytowe stanowią iloczyn indywidualnych dla każdej ekspozycji oszacowanych wartości parametrów PD, LGD i EAD, a finalna wartość strat oczekiwanych jest sumą strat oczekiwanych w poszczególnych okresach (w zależności od koszyka w horyzoncie 12 miesięcy lub czasu życia) zdyskontowanych efektywną stopą procentową. Oszacowane parametry zgodnie z założeniami MSSF 9 podlegają korekcie z tytułu scenariuszy makroekonomicznych. Grupa BZ WBK wykorzystuje scenariusze opracowywane wewnętrznie.

Modele i parametry stworzone na potrzeby MSSF 9 podlegają procesowi zarządzania modelami i regularnej kalibracji i walidacji.

Grupa BZ WBK przygotowała zmiany dotychczasowych rozwiązań informatycznych w celu implementacji nowego sposobu kalkulacji odpisu w systemach. Zmiany zostały zaimplementowane w systemach produkcyjnych w styczniu 2018 roku.

Zastosowanie nowych wytycznych zgodnych z MSSF 9 wpłynęło na wzrost odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości w Grupie BZ WBK. Łączna wartość dodatkowych odpisów aktualizujących ujętych w zyskach zatrzymanych wynosi 193 864 tys. zł bez uwzględnienia efektu podatku odroczonego, z czego kwota 240 637 tys. zł dotyczy pozycji bilansowych, kwota 15 034 tys. zł wzrostu rezerw na kredyty zobowiązania pozabilansowe prezentowanych w pozycji „Rezerwy” a reklasyfikacje instrumentów finansowych z kategorii wycenianych w zamortyzowanym koszcie do kategorii wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wiązały się z koniecznością rozwiązania odpisów aktualizujących w kwocie 61 807 tys. zł.

Ponadto spodziewana jest większa zmienność kwoty odpisów wynikająca z zmian klasyfikacji ekspozycji pomiędzy koszykiem 1 i 2, a skutkującej materialnymi zmianami pokrycia ekspozycji odpisami z tytułu różnych horyzontów rozpoznawania strat oczekiwanych. Istotnym elementem wpływającym na zmienność szacunków jest również stosowanie prognoz makroekonomicznych w kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych.

Wpływ MSSF 9 na sytuację finansową

Poniżej przedstawiono wpływ wdrożenia MSSF 9 na klasyfikację i wycenę aktywów finansowych wg stanu na 1.01.2018 r.

Pozycja	Kategoria wyceny - MSR 39	Kategoria wyceny - MSSF 9	Wartość bilansowa wg MSR 39	Wpływ wdrożenia MSSF 9 * Klasyfikacja i wycena	Wpływ wdrożenia MSSF 9 * Utrata wartości	Wartość bilansowa wg MSSF 9
AKTYWA						
Należności od Klientów	Zamortyzowany koszt	Zamortyzowany koszt	107 715 574	(23 787)	(240 637)	107 451 150
Należności od Klientów	Zamortyzowany koszt	Wartość godziwa przez wynik finansowy	124 323	(80 729)	61 807	105 401
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Koszt historyczny/cena nabycia pomniejszona o odpisy aktualizujące	Wartość godziwa przez inne całkowite dochody	52 157	(17 078)	1 984	37 063
Aktywa razem			107 892 054	(121 594)	(176 846)	107 593 614

* bez wpływu podatku odroczonego.

Wartość pozostałych pozycji aktywów finansowych zaprezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie uległa istotnej zmianie w wyniku wdrożenia MSSF 9

Poniżej przedstawiono wpływ wdrożenia MSSF 9 na wartość zobowiązań wg stanu na 1.01.2018 r.:

w tys. zł

Pozycja	Kategoria wyceny	Kategoria wyceny	Wartość bilansowa	Wpływ wdrożenia MSSF 9 * Klasyfikacja i wycena	Wpływ wdrożenia MSSF 9 * Utrata wartości	Wartość bilansowa wg MSSF 9
ZOBOWIĄZANIA						
Rezerwy	MSR 37	MSSF 9	50 652	-	15 034	65 686
Zobowiązania razem			50 652	-	15 034	65 686

* bez wpływu podatku odroczonego.

Wartość pozostałych pozycji zobowiązań zaprezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie uległa zmianie w wyniku wdrożenia MSSF 9.

Łączna wartość wpływu wdrożenia MSSF 9 w kwocie - 313 474 tys. zł oraz wynikający z wdrożenia MSSF 9 efekt podatku odroczonego w postaci wzrostu aktywa netto z tytułu podatku odroczonego w kwocie 59 020 tys. zł pomniejszyły z dniem 1.01.2018 r. saldo zysków zatrzymanych oraz kapitału z aktualizacji wyceny w kwocie - 254 454 tys. zł.

Jak wskazano w części dotyczącej klasyfikacji i wyceny, zaprezentowany wpływ zmiany zasad klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych należy traktować poglądowo z uwagi na istniejące na chwilę publikacji niniejszego raportu rozbieżności interpretacyjne w zakresie wpływu istnienia konstrukcji mnożnika większego od jedności na klasyfikację i wycenę aktywów finansowych innych niż instrumenty przeznaczone do obrotu. W przypadku wyceny portfeli aktywów finansowych zawierających mnożnik skumulowany wpływ mógłby się różnić od wpływu zaprezentowanego powyżej.

Wpływ MSSF 9 na adekwatność kapitałową

Dnia 12.12.2017 r. Parlament Europejski i Rada UE przyjęli Rozporządzenie nr 2017/2395 zmieniające rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego. Niniejsze rozporządzenie weszło w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej i znajduje zastosowanie od dnia 1.01.2018 r. Parlament Europejski oraz Rada (UE) uznali, że stosowanie MSSF 9 może doprowadzić do nagłego zwiększenia odpisów na oczekiwane straty kredytowe, a co za tym idzie do spadku kapitału podstawowego Tier I.

Rozporządzenie w sprawie amortyzacji wpływu MSSF 9 na Tier I przewiduje następujące zapisy:

- Jeżeli bilans otwarcia na dzień pierwszego zastosowania MSSF 9 odzwierciedla spadek kapitału podstawowego Tier I w wyniku zwiększonych rezerw na oczekiwane straty kredytowe, łącznie z odpisem na oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia z tytułu aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, w porównaniu z bilansem zamknięcia na poprzedni dzień, w okresie przejściowym Grupa BZ WBK ma możliwość uwzględnienia w swoim kapitale podstawowym Tier I pewnej części zwiększonych rezerw na oczekiwane straty kredytowe. Ten okres przejściowy powinien trwać maksymalnie pięć lat i rozpoczynać się w 2018 r. Część rezerw na oczekiwane straty kredytowe, jaką można uwzględnić w kapitale podstawowym Tier I, powinna zmniejszać się z czasem do zera, tak by zapewnić pełne wdrożenie MSSF 9 w dniu następującym bezpośrednio po zakończeniu okresu przejściowego.
- Możliwe do zastosowania mnożniki w kolejnych latach okresu przejściowego wynoszą, począwszy od 2018 r., odpowiednio: 95%, 85%, 70%, 50%, 25%.
- W przypadku zastosowania rozwiązań przejściowych związanych z MSSF 9, Grupa BZ WBK, powinna podawać do wiadomości publicznej swoje fundusze własne, współczynniki kapitałowe, jak również wskaźnik dźwigni, zarówno z zastosowaniem, jak i bez zastosowania tych rozwiązań, aby umożliwić czytelnikom sprawozdania finansowego ocenę wpływu tych rozwiązań.
- Grupa BZ WBK powinna podjąć decyzję co do stosowania tych rozwiązań przejściowych i odpowiednio poinformować o tym Komisję Nadzoru Finansowego.
- W okresie przejściowym Grupa BZ WBK ma możliwość jednorazowego cofnięcia swojej pierwotnej decyzji, pod warunkiem uprzedniego uzyskania zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego, która powinna zapewnić, by decyzja taka nie była motywowana względami arbitrażu regulacyjnego.
- Instytucje, które zdecydują się na stosowanie rozwiązań przejściowych, powinny być zobowiązane do dostosowania obliczenia regulacyjnych wymogów kapitałowych, na które rezerwy na oczekiwane straty kredytowe mają bezpośredni wpływ, aby zapewnić, by nie uzyskiwały one nienależnych ulg w kapitale. Na przykład korekty z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego, za pomocą których obniżana jest wartość ekspozycji według metody standardowej w odniesieniu do ryzyka kredytowego, powinny być zmniejszane o współczynnik, który skutkuje zwiększeniem wartości ekspozycji. Pozwoliłoby to zapewnić, by instytucja nie korzystała zarówno ze wzrostu swojego kapitału podstawowego Tier I wynikającego z rozwiązań przejściowych, jak i z obniżonej wartości ekspozycji.

Grupa BZ WBK, po analizie wymogów Rozporządzenia nr 2017/2395, zdecydowała o zastosowaniu przepisów przejściowych przewidzianych przez niniejsze rozporządzenie, co oznacza, że na potrzeby oceny adekwatności kapitałowej Grupy BZ WBK nieuwzględniany będzie pełen wpływ wdrożenia MSSF 9.

w tys. zł

W wyniku dostosowania obliczeń regulacyjnych wymogów kapitałowych, które uwzględniają rozwiązania przejściowe dotyczące złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 określone w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2017/2395 z dnia 12.12.2017 r., współczynnik kapitału Tier I oraz całkowity współczynnik kapitałowy Grupy BZ WBK obniżył się o 2 punkty bazowe. W przypadku niezastosowania określonych w niniejszym rozporządzeniu rozwiązań przejściowych związanych z MSSF 9 i uwzględnienia pełnego wpływu wdrożenia MSSF 9 wskazane powyżej współczynniki obniżyłyby się o 20 punktów bazowych.

Jak zaprezentowano powyżej, w wyniku wdrożenia MSSF 9 zmniejszeniu uległy wartość funduszy własnych, współczynniki kapitałowe oraz wskaźnik dźwigni finansowej Grupy BZ WBK głównie z uwagi na wprowadzenie nowego modelu utraty wartości opartej na koncepcji straty oczekiwanej dla ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do koszyka 2.

Z uwagi na podjęcie decyzji o zastosowaniu przepisów przejściowych z dniem 1.01.2018 r. Grupa BZ WBK będzie dokonywała ujawnień funduszy własnych, współczynników kapitałowych, jak również wskaźnika dźwigni, zarówno z zastosowaniem, jak i bez zastosowania rozwiązań przejściowych wynikających z artykułu 473a Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 począwszy od pierwszego kwartału 2018 r.

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”

Opis zmian

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 28.05.2014 r. i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1.01.2018 r. lub po tej dacie.

MSSF 15 wprowadził nowy, 5-etapowy model, który powinien być wykorzystywany do rozpoznawania umów skutkujących przychodami z wyłączeniem umów objętych zakresem odrębnego standardu. Celem jego wprowadzenia było ujednoczenie zasad, które w tym obszarze stosują przedsiębiorstwa oraz eliminacja niespójności pomiędzy wcześniejszymi standardami.

Nowy MSSF 15 zastąpił, z dniem 1.01.2018 r., dotychczasowe standardy i interpretacje:

- MSR 18 „Przychody”,
- MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną”,
- SKI 31 „Przychody z transakcji barterowych”,
- KIMSF 13 „Programy lojalnościowe”,
- KIMSF 15 „Umowy dotyczące budowy nieruchomości”,
- KIMSF 18 „Przekazanie aktywów przez klientów”.

Nowy standard ma zastosowanie do prawie wszystkich umów z klientami. Główne wyjątki dotyczą umów leasingowych (MSR 17), instrumentów finansowych, innych praw lub zobowiązań umownych (MSSF 9, MSSF 10, MSSF 11, MSR 27 i MSR 28), umów ubezpieczeniowych (MSSF 4) oraz gwarancji będących w zakresie innych standardów.

W dotychczasowych standardach (MSR 11/MSR 18) można było rozróżnić trzy oddzielne modele rozpoznawania przychodów, zależne od rodzaju transakcji sprzedaży:

- umowy o usługę budowlaną,
- sprzedaż towarów,
- sprzedaż usług.

MSSF 15 zastąpił trzy oddzielne modele rozpoznawania przychodów wskazane powyżej jednym 5-stopniowym modelem ujmowania przychodów, wspólnym dla wszystkich rodzajów transakcji, dla wszystkich przedsiębiorstw i branż. Model ten, jest stosowany w dwóch odmianach, w zależności od tego, jak wypełniany jest obowiązek świadczenia:

- wypełniany w czasie,
- wypełniany jednorazowo (w danym momencie).

Podstawowa zasada MSSF 15 to rozpoznawanie przychodów, przedstawiających transfer aktywów do klienta, w wartości odzwierciedlającej cenę, oczekiwaną przez Grupę BZ WBK, w zamian za przekazanie tych aktywów.

Podstawowym kryterium ujęcia przychodów nie jest już moment przeniesienia „ryzyka i korzyści”, uznawany zgodnie z MSR 18 za kluczowy, lecz moment wypełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia, co następuje z chwilą przeniesienia kontroli. Decyduje on o ujęciu przychodu zgodnie z MSSF 15. Oczekuje się jednak, że moment ten, w większości przypadków, pokrywa się z momentem przeniesienia ryzyka i korzyści w rozumieniu MSR 18.

Ponadto, zgodnie z MSSF 15 koszty poniesione w celu pozyskania i zabezpieczenia kontraktu z klientem należy aktywować i rozliczać w czasie przez okres konsumowania korzyści z tego kontraktu.

Poniżej opisano każdy z kroków 5-etapowego modelu rozpoznawania przychodów.

Krok 1: Identyfikacja umowy z klientem. Pierwszym krokiem jest zidentyfikowanie umowy z klientem. Zgodnie z MSSF 15, umową jest kontrakt między dwoma lub większą ilością stron powodujący powstanie podlegających wykonaniu praw i obowiązków. Jednakże nie każda umowa jest objęta MSSF 15. Grupa BZ WBK ujmuje umowę z klientem, objętą zakresem MSSF 15, tylko wówczas, gdy spełnione są wszystkie następujące kryteria:

w tys. zł

- strony umowy zawarły umowę (w formie pisemnej, ustnej lub zgodnie z innymi zwyczajowymi praktykami handlowymi) i są zobowiązane do wykonania swoich obowiązków,
- Grupa BZ WBK jest w stanie zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące aktywów,
- Grupa BZ WBK jest w stanie zidentyfikować warunki płatności za aktywa,
- umowa ma treść ekonomiczną (tzn. można oczekiwać, że w wyniku umowy ulegnie zmianie ryzyko, rozkład w czasie lub kwota przyszłych przepływów pieniężnych Grupy BZ WBK) oraz
- jest prawdopodobne, że Grupa BZ WBK otrzyma wynagrodzenie, które będzie mu przysługiwało w zamian aktywa, które zostaną przekazane klientowi. Oceniając, czy otrzymanie kwoty wynagrodzenia jest prawdopodobne, Grupa BZ WBK uwzględnia jedynie zdolność i zamiar zapłaty kwoty wynagrodzenia przez klienta w odpowiednim terminie.

Dokonyując identyfikacji umowy z klientem Grupa BZ WBK uwzględnia wytyczne dotyczących zarówno łączenia umów jak i ich modyfikacji, gdyż one mogą wpływać na sposób ujęcia przychodów z umowy z klientem.

Grupa BZ WBK łączy dwie lub więcej umów, które zostały zawarte jednocześnie lub niemal jednocześnie z tym samym klientem (lub podmiotami powiązаныmi z klientem), i ujmuje je, jako jedną umowę, jeżeli spełnione jest, co najmniej jedno z poniższych kryteriów:

- umowy są negocjowane, jako pakiet i dotyczą tego samego celu handlowego;
- kwota wynagrodzenia należnego w ramach jednej umowy zależy od ceny lub wykonania innej umowy lub
- aktywa przyręczone w umowach stanowią pojedyncze zobowiązanie do wykonania świadczenia.

Zgodnie z nową polityką rachunkowości Grupy BZ WBK zmiana umowy to zmiana zakresu umowy lub określonej w niej ceny (lub obu tych zmiennych), która została zatwierdzona przez strony umowy. Zmiana umowy ma miejsce, gdy strony umowy zatwierdzą zmianę, która powoduje powstanie nowych lub zmianę istniejących egzekwowalnych praw i obowiązków stron umowy. Zmiana umowy może zostać zatwierdzona w formie pisemnej, ustnej lub w sposób dorozumiany na podstawie zwyczajowych praktyk handlowych. Jeżeli strony umowy nie zatwierdziły zmiany umowy, Grupa BZ WBK w dalszym ciągu stosuje MSSF 15 do istniejącej umowy do czasu zatwierdzenia zmiany umowy.

Zmiana umowy może mieć miejsce, nawet, jeśli strony umowy pozostają w sporze, co do zmiany zakresu lub ceny (lub obu tych zmiennych) lub jeśli strony zatwierdziły zmianę zakresu umowy, ale nie ustaliły jeszcze odpowiedniej zmiany ceny. Przy ustalaniu, czy nowo powstałe lub zmienione prawa i obowiązki są egzekwowalne, Grupa BZ WBK uwzględnia wszystkie istotne fakty i okoliczności, w tym warunki umowy i inne informacje. Jeżeli strony umowy zatwierdziły zmianę zakresu umowy, ale nie ustaliły jeszcze odpowiedniej zmiany ceny, Grupa BZ WBK szacuje zmianę ceny transakcyjnej wynikającą ze zmiany umowy odnośnie do szacowania wynagrodzenia zmiennego oraz odnośnie do granicznych wartości szacunkowych wynagrodzenia zmiennego.

Krok 2.: Identyfikacja poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczeń wynikających z umowy. Następnym etapem procesu ujmowania przychodów jest wyodrębnienie obowiązków świadczenia wynikających z umowy, czyli aktywów, które są od siebie niezależne (ang. „distinct”). Jeżeli dane aktywo jest niezależne, to znaczy klient może korzystać z danego aktywa osobno, lub w powiązaniu z innymi zasobami, które są dla niego łatwo dostępne i jednocześnie aktywo nie jest zależne czy powiązane z innym aktywem z tej samej umowy, wówczas Grupa BZ WBK ma do czynienia z odrębnymi obowiązkami świadczenia.

Czynniki, które wskazują, że zobowiązanie Grupy BZ WBK do przekazania aktywa klientowi można zidentyfikować, jako odrębne, obejmują między innymi następujące okoliczności:

- Grupa BZ WBK nie świadczy istotnych usług polegających na łączeniu aktywa z innymi aktywami przyręconymi w umowie w pakiety aktywów, które po połączeniu stanowią przedmiot umowy zawartej przez klienta,
- aktywo nie zmienia znacząco ani nie dostosowuje innych aktywów przyręconych w umowie,
- aktywo nie jest w istotnym stopniu zależny od innych aktywów przyręconych w umowie, ani nie jest z nimi w istotnym stopniu powiązane.

Jeśli przyręczone aktywa nie są odrębne, Grupa BZ WBK łączy je z innymi przyręconymi aktywami tak długo, aż będzie możliwe uznanie takiego pakietu aktywów za odrębny. W niektórych przypadkach może to prowadzić do tego, że Grupa BZ WBK ujmuje wszystkie aktywa przyręczone w umowie, jako pojedyncze zobowiązanie do wykonania świadczenia.

Krok 3.: Określenie ceny transakcyjnej. Zgodnie z MSSF 15, cena transakcyjna to wynagrodzenie, do jakiego Grupa BZ WBK oczekuje, że będzie uprawniony w zamian za przekazanie przyręconych aktywów. Reprezentuje ona wysokość przychodu, który zostanie rozpoznany z tytułu wykonania umowy. Cena transakcyjna powinna uwzględniać oprócz kwoty wynagrodzenia także element wysoce prawdopodobnego wynagrodzenia zmiennego (także bonusy, kary), czynnik dyskontowania, kwoty płacone do klienta bądź wynagrodzenie niepieniężne. Ze względu na to, iż cena transakcyjna może zawierać w sobie istotne elementy szacunku, Grupa BZ WBK dokonuje jej weryfikacji na każdy dzień bilansowy.

Jeśli wynagrodzenie określone w umowie obejmuje kwotę zmienną, Grupa BZ WBK oszacowuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniony w zamian za przekazanie przyręconych aktywów na rzecz klienta. Kwota wynagrodzenia może zmieniać się w związku z udzielaniem upustów, rabatów, zwrotów wynagrodzenia, kredytów, ustępstw cenowych, dodatków, premii za wyniki, nakładaniem kar i innymi podobnymi czynnikami.

Krok 4.: Alokacja ceny transakcji do poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczeń. Ze względu na to, iż poszczególne obowiązki świadczenia mogą być rozpoznawane w różnych momentach oraz w różny sposób (jednorazowo lub w czasie) w przypadku umów wieloelementowych niezbędna jest alokacja ceny transakcyjnej na zidentyfikowane obowiązki świadczenia.

w tys. zł

Alokacja powinna odbyć się na podstawie jednostkowej ceny sprzedaży, czyli ceny, po której jednostka dokonałaby sprzedaży danego aktywa osobno podobnym klientom i w podobnych okolicznościach. W przypadku zmiany ceny transakcyjnej w trakcie trwania kontraktu, ponowna alokacja odbywa się w oparciu o początkowo ustalone jednostkowe ceny sprzedaży.

Krok 5: Ujęcie przychodu w momencie realizacji zobowiązania wynikającego z umowy. Przychód jest rozpoznawany w momencie, gdy aktywa są przekazane klientowi oraz uzyskuje on kontrolę nad przedmiotem umowy. MSSF 15 wymienia warunki, jakie muszą być spełnione, aby kontrola została przekazana klientowi. Przekazanie kontroli może nastąpić jednorazowo lub w czasie, a ustaleniu tego służą kryteria wskazane przez standard. Przekazanie kontroli oznacza możliwość kierowania wykorzystaniem i uzyskiwania praktycznie wszystkich korzyści z aktywa. Jest to pojęcie szersze niż dotychczas stosowany moment przekazania istotnych ryzyk i korzyści. Rozważeniu będą musiały podlegać takie przesłanki jak np.: fizyczne władanie nad aktywem, posiadanie bieżącego prawa do wynagrodzenia lub akceptacja rezultatu obowiązku świadczenia.

Zdaniem Grupy BZ WBK do przesłanek wskazujących na przekazanie kontroli należy:

- bieżące prawo Grupy BZ WBK do otrzymania zapłaty za składnik aktywów – jeśli klient jest w danym momencie zobowiązany do zapłaty za składnik aktywów, może to oznaczać, że klient uzyskał możliwość rozporządzania składnikiem aktywów oraz uzyskiwania z niego zasadniczo wszystkich pozostałych korzyści.
- posiadanie przez klienta tytułu prawnego do składnika aktywów – tytuł prawny może wskazywać, która strona umowy ma możliwość rozporządzania składnikiem aktywów i uzyskiwania z niego zasadniczo wszystkich pozostałych korzyści lub ograniczenia dostępu innych jednostek do tych korzyści. W związku z tym przeniesienie tytułu prawnego do składnika aktywów może wskazywać, że klient uzyskał kontrolę nad tym składnikiem aktywów. Jeżeli Grupa BZ WBK zachowuje tytuł prawny wyłącznie, jako zabezpieczenie przed niedokonaniem zapłaty przez klienta, prawa Grupy BZ WBK nie wykluczają możliwości uzyskania kontroli nad składnikiem aktywów przez klienta.
- fizyczne przekazanie przez Grupę BZ WBK składnika aktywów – jeśli klient fizycznie posiada składnik aktywów, może to wskazywać na to, że ma on możliwość rozporządzania składnikiem aktywów i uzyskiwania z niego zasadniczo wszystkich pozostałych korzyści lub ograniczenia dostępu innych jednostek do tych korzyści. Jednak fizyczne posiadanie składnika aktywów nie musi być jednoznaczne z kontrolą nad tym składnikiem aktywów. Na przykład w przypadku niektórych umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu klient lub odbiorca może fizycznie posiadać składnik aktywów, nad którym kontrolę sprawuje Grupa BZ WBK.
- ponoszenie przez klienta istotnych ryzyk i uzyskiwanie istotnych korzyści wynikających z własności składnika aktywów – przeniesienie istotnego ryzyka i istotnych korzyści wynikających z własności składnika aktywów na klienta może wskazywać, że klient uzyskał możliwość rozporządzania składnikiem aktywów i uzyskiwania z niego zasadniczo wszystkich pozostałych korzyści. Oceniając ryzyko i korzyści wynikające z własności przyrządzonego składnika aktywów, Grupa BZ WBK wyłącza jednak wszelkie ryzyko, które jest przedmiotem oddzielnego zobowiązania do wykonania świadczenia, oprócz zobowiązania do przekazania składnika aktywów.
- przyjęcie przez klienta składnika aktywów – przyjęcie składnika aktywów przez klienta może wskazywać, że uzyskał on możliwość rozporządzania tym składnikiem aktywów i uzyskiwania z niego zasadniczo wszystkich pozostałych korzyści.

Przekazanie kontroli może nastąpić jednorazowo lub w czasie, a ustaleniu momentu przekazania kontroli a tym samym odpowiedniego sposobu rozpoznawania przychodu służą kryteria takie jak:

- otrzymywanie przez klienta korzyści w miarę postępu wykonywania umowy, w razie przerwania usługi inny dostawca nie musiałby powtarzać pracy do tej pory wykonanej,
- tworzenie lub ulepszanie przez Grupę BZ WBK aktywa, które kontroluje klient w trakcie jego powstawania lub ulepszania,
- Grupa BZ WBK nie tworzy aktywa z alternatywnym dla niego wykorzystaniem i ma prawo do zapłaty za swoją działalność wykonaną do tej pory.

Jeżeli zachodzi, chociaż jedna z powyższych okoliczności, przychód powinien być rozpoznawany w czasie. W pozostałych przypadkach powinien być on rozpoznany jednorazowo w momencie przekazania kontroli.

Grupa BZ WBK stosuje MSSF 15 od 1.01.2018 r.

Stan wdrożenia

Grupa BZ WBK w drugim kwartale 2017 r. zrealizował projekt analizy wpływu wdrożenia 5-stopniowego modelu rozpoznawania przychodów. Jako wynik analizy powstał opracowany przez ekspertów Grupy BZ WBK raport z analizy wpływu wdrożenia MSSF 15. W ramach przeprowadzonej analizy zidentyfikowano następujące rodzaje przychodów, które co do zasady powinny być rozpoznawane zgodnie z MSSF 15:

- przychody z tytułu usług doradczych,
- przychody ze sprzedaży aktywów trwałych wykorzystywanych w działalności operacyjnej oraz przejętych za długi, które są prezentowane łącznie z kosztem sprzedanych aktywów trwałych jako wynik na sprzedaży w linii „Pozostałe przychody operacyjne”,
- programy lojalnościowe,
- tzw. „success fee” – gdzie przez umowy z success fee Grupa BZ WBK rozumie takie umowy, gdzie Grupa BZ WBK nie ma zagwarantowanego wynagrodzenia lub gdy jest ono bardzo minimalne w okresie wykonywania umowy do momentu ziszczenia się jakiegoś warunku (przykładowo w postaci finalizacji zawarcia umownie określonej transakcji), kiedy Grupa

w tys. zł

BZ WBK otrzymuje istotne wartościowo wynagrodzenie pokrywające wysiłek wkładany w wykonanie umowy w dłuższym, poprzedzającym czasie,

- przychody za zarządzanie aktywami,
- przychody ze sprzedaży produktów ubezpieczeniowych wykazujących powiązanie z instrumentami finansowymi w zakresie nieobjętym odrębnymi standardami oraz
- koszty umów z klientami.

Grupa BZ WBK na potrzeby przeprowadzenia analizy wpływu wdrożenia MSSF 15 skorzystała z praktycznej możliwości zastosowania podejścia portfelowego do analizy umów z klientami wynikającej z paragrafu 4 MSSF 15. Wynikało to z racjonalnego oczekiwania Grupy BZ WBK, iż wpływ na sprawozdanie finansowe w związku z zastosowaniem niniejszego standardu w stosunku do portfela nie będzie istotnie różnił się od zastosowania niniejszego standardu w stosunku do pojedynczych umów (lub zobowiązań do wykonania świadczenia) w ramach tego portfela. Grupa BZ WBK zastosowała podejście portfelowe dla większości zidentyfikowanych kategorii przychodów wskazanych powyżej.

Grupa BZ WBK, we współpracy z zewnętrznym niezależnym doradcą, nie zidentyfikował żadnych istotnych kategorii przychodów i kosztów, których sposób rozpoznania lub sposób ujęcia musiałyby ulec zmianie w wyniku implementacji MSSF 15.

Wpływ MSSF 15 na sytuację finansową i fundusze własne

Wpływ wdrożenia MSSF 15 na sytuację finansową i fundusze własne Grupy BZ WBK nie jest istotny z uwagi na fakt, iż Grupa BZ WBK oferuje instrumenty finansowe w postaci kredytów, pożyczek oraz leasingu, od których przychód jest rozpoznawany na podstawie efektywnej stopy procentowej a sposób ujęcia i rozpoznania rodzajów przychodów objętych zakresem MSSF 15 i korespondujących z nimi kosztów, z uwagi na stosowane zapisy umowne z klientami, nie ulegną zmianie.

MSSF 16 „Leasing”

Opis zmian

MSSF 16 „Leasing” został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 13.01.2016 r. i zatwierdzony Rozporządzeniem Komisji Europejskiej nr 2017/1986 z 31.10.2017 r. do stosowania w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Standard ma obligatoryjne zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy obrotowe rozpoczynające z dniem 1.01.2019 r. lub po tej dacie.

MSSF 16 zastąpi, z dniem 1.01.2019 r., następujące standardy i interpretacje:

- MSR 17 „Leasing”,
- KIMSIF 4 „Ustalenie, czy umowa zawiera leasing”,
- SKI 15 „Leasing operacyjny–specjalne oferty promocyjne”,
- SKI 27 „Ocena istoty transakcji wykorzystujących prawną formę leasingu”.

Nowy standard dotyczy wszystkich umów leasingu, w tym umów podajmy aktywów stanowiących przedmiot leasingu, z wyjątkiem pewnych pozycji, wchodzących w zakres innych standardów:

- umów leasingowych dotyczących poszukiwania lub wykorzystywania minerałów, ropy naftowej, gazu zmiennego oraz podobnych nieodnawialnych zasobów,
- umów wchodzących z zakres KIMSIF 12 „Umowy na usługi koncesjonowane”
- u leasingodawców: licencji dotyczących własności intelektualnej, wchodzących w zakres MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” oraz
- u leasingobiorców: leasingu aktywów biologicznych wchodzących w zakres MSR 41 „Rolnictwo” oraz praw posiadanych na mocy umów licencji wchodzących w zakresie MSR 38 „Aktywa niematerialne”, dotyczących takich pozycji jak filmy kinowe, nagrania wideo, sztuki teatralne, rękopisy, patenty i prawa autorskie.

Nowy standard przedstawia całościowy model identyfikacji umów leasingu i ich rozliczenia w sprawozdaniach finansowych leasingodawców i leasingobiorców. Wprowadzono znaczące zmiany do rozliczeń po stronie leasingobiorcy, w tym zrezygnowano z rozróżniania leasingu operacyjnego o finansowego.

Do identyfikacji umów leasingu MSSF 16 adaptuje model kontroli wprowadzając rozróżnienie na umowy leasingu i umowy o świadczenie usług w zależności od tego, czy występuje składnik aktywów kontrolowany przez leasingobiorcę.

Zgodnie z MSSF 16 umowa ma charakter leasingu, jeżeli leasingobiorca w zamian za wynagrodzenie ma prawo do sprawowania kontroli, w tym pobierania korzyści ekonomicznych, nad użytkowaniem zidentyfikowanego składnika aktywów przez określony czas.

W myśl MSSF 16 umowę można uznać za umowę leasingu, jeżeli spełnia ona następujące kryteria:

- wypełnienie warunków umowy dotyczy określonego składnika aktywów, który jest możliwy do zidentyfikowania jednoznacznie lub w sposób dorozumiany, a leasingodawca nie może posiadać istotnego prawa do zamiany,
- umowa przekazuje „prawo do kontroli nad użytkowaniem” składnika aktywów w zamian za wynagrodzenie. Oznacza to, że leasingobiorca posiada prawo do kierowania użytkowaniem (ang. direct the use) oraz prawo do otrzymywania w istocie

w tys. zł

wszystkich korzyści ekonomicznych z użytkowania tego składnika aktywa biorąc przy tym pod uwagę zakres prawa do korzystania z aktywa.

Określony składnik aktywów to taki, który można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować. Możliwa do fizycznego wydzielenia część składnika aktywów spełnia kryterium identyfikacji, a część składnika aktywów niemożliwa do fizycznego wydzielenia nie może być uznana za konkretny składnik aktywów i nie może być przedmiotem umowy leasingu zgodnie z MSSF 16.

Umowy, które dają leasingodawcy prawo do jego zamiany nie mogą być uznane za umowy leasingu, ponieważ wypełnienie warunków umowy nie zależy od wykorzystania konkretnego składnika aktywów. Prawo do podmiany składnika aktywów będzie uznane za istotne, jeżeli podmiana składnika aktywów jest zarówno wykonalna w praktyce jak i ekonomicznie uzasadniona, a także może zostać dokonana bez zgody leasingobiorcy. Umowy, które dają leasingodawcom istotne prawa do zamiany nie spełniają warunków MSSF 16 i będą ujmowane zgodnie z MSSF 15.

Prawo do kontroli nad użytkowaniem konkretnego składnika aktywów jest przeniesione, jeżeli leasingobiorca ma możliwość zarówno kierowania wykorzystywaniem składnika aktywów jak i otrzymywania korzyści z jego wykorzystywania. Umowy, na mocy, których leasingobiorca otrzymuje wszystkie korzyści z użytkowania składnika aktywów, ale nie ma możliwości kierowania jego wykorzystaniem, nie są uznawane za umowy leasingu. Zdolność kierowania wykorzystywaniem składnika aktywów objawia się możliwością podejmowania decyzji w zakresie wykorzystywania konkretnego składnika aktywów (przykładowo poprzez ustalanie jak, kiedy i w jaki sposób konkretny składnik aktywów jest używany), które w istotny sposób wpływają na korzyści otrzymywane przez leasingobiorcę z tytułu użytkowania składnika aktywów.

Zasadą generalną jest, że na dzień rozpoczęcia leasingu leasingobiorca będzie rozpoznawał zobowiązanie z tytułu leasingu (zobowiązanie do dokonywania płatności leasingowych) oraz składnik aktywów, który stanowi prawo do użytkowania przedmiotu leasingu przez okres trwania umowy leasingowej (prawo do użytkowania składnika aktywów) w odniesieniu do wszystkich umów leasingu. Jednocześnie dano jednostkom sprawozdawczym możliwość skorzystania z dwóch uproszczeń dotyczących umów krótkoterminowych oraz leasingu przedmiotów niskowartościowych opisanych poniżej:

- MSSF 16 dopuszcza, aby leasingobiorcy stosowali obecne metody ujmowania umów leasingu operacyjnego do ujmowania umów leasingu krótkoterminowego. Leasing krótkoterminowy charakteryzuje się maksymalnym możliwym okresem trwania umowy, włączając opcje jej odnowienia, o długości 12 miesięcy. Ustalenie czy leasing jest krótkoterminowy opiera się wyłącznie na maksymalnym możliwym okresie trwania umowy, to jest okresie, dla którego powstają wykonywalne prawa i obowiązki. Leasingobiorcy nie mogą skorzystać ze wskazanego uproszczenia w przypadkach umów krótkoterminowych z opcją zakupu aktywa będącego przedmiotem leasingu niezależnie od intencji i oczekiwań leasingobiorcy, co do przedmiotu umowy.
- Grupa BZ WBK dokonując oceny, czy przedmiot leasingu jest niskiej wartości, będzie uwzględniał jego wartość w stanie nowym, nie patrząc na faktyczny wiek i zużycie przedmiotu umowy. Choć kwota, która mogłaby być uznana za niską nie została wskazana w treści standardu, to leasingobiorcy mogą kierować się kwotą wskazaną w uzasadnieniu do standardu - 5 tys. USD.

Zobowiązanie do dokonywania płatności leasingowych wycenia się na podstawie wartości bieżącej płatności leasingowych w okresie trwania umowy leasingowej. Płatności, które uwzględnia się w wycenie zobowiązań z tytułu leasingu obejmują następujące elementy:

- płatności stałe pomniejszone o jakiegokolwiek należne zachęty,
- płatności zmienne zależne od indeksu lub stopy,
- kwoty, które zgodnie z oczekiwaniami będą płatne przez leasingobiorcę z tytułu gwarantowanej wartości końcowej,
- cena realizacji opcji kupna, jeżeli istnieje wystarczająca pewność, że leasingobiorca z niej skorzysta.
- płatności z tytułu kar za zerwanie umowy leasingu, jeżeli okres umowy leasingu uwzględni fakt, że leasingobiorca skorzysta z opcji rozwiązania umowy leasingu.

Z kolei, wartość aktywa z tytułu prawa do użytkowania powinna uwzględniać:

- wartość początkową zobowiązania z tytułu leasingu,
- płatności leasingowe dokonane w momencie lub przed zawarciem umowy pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty,
- wszelkie koszty początkowe poniesione przez leasingobiorcę oraz
- szacowane koszty demontażu, które musi ponieść leasingobiorca w związku ze składnikiem aktywów, którego dotyczy umowa, aby przywrócić miejsce, w jakim jest zlokalizowany lub sam składnik aktywów do warunków wymaganych na podstawie umowy leasingu.

Stopa dyskonta powinna być ustalana odrębnie dla każdej umowy leasingowej. Stopa dyskonta wykorzystywana przez leasingobiorcę do ustalenia wartości bieżącej opłat leasingowych, jest tą stopą, którą leasingodawca obciąża leasingobiorcę, jeśli jest znana. W przeciwnym wypadku leasingobiorca korzysta ze swojej krańcowej stopy procentowej.

Standard nie wprowadza natomiast znaczących zmian do wymogów dotyczących leasingodawców. Oznacza to, że leasingodawca kontynuuje klasyfikacje leasingów, jako leasing operacyjny lub leasing finansowy oraz ich ujęcia księgowego, jako dwóch oddzielnych typów leasingu.

w tys. zł

Stan wdrożenia

Grupa BZ WBK rozpoczęła prace w drugiej połowie 2017 r. nad wdrożeniem nowego standardu. W pracach implementacyjnych aktywny udział biorą departamenty sprawozdawczości, podatków, polityki rachunkowości, IT oraz jednostki operacyjne odpowiadające za zawieranie umów leasingu, najmu oraz dzierżawy.

Grupa BZ WBK rozpoczęła implementację standardu od prac nad zapewnieniem kompletności identyfikacji wszystkich umów leasingu oraz umów zawierających element leasingu. Na podstawie dotychczasowych działań zidentyfikowano umowy, których przedmiotem leasingu, najmu lub dzierżawy są następujące obiekty:

- budynki, budowle oraz lokale użytkowe,
- grunty oraz prawa wieczystego użytkowania gruntów,
- środki transportu oraz
- urządzenia techniczne.

Grupa BZ WBK zamierza skorzystać z dwóch dopuszczalnych zwolnień dotyczących:

- rozliczania umów krótkoterminowych (których okres obowiązywania nie przekracza 12 miesięcy od momentu rozpoczęcia umowy i które nie zawierają opcji zakupu przedmiotu umowy) oraz
- dotyczących aktywów o małej wartości (gdzie za aktywo o małej wartości uznaje się aktywa o wartości początkowej nieprzekraczającej 17 tys. zł)

w formie ujmowania ich bezpośrednio w koszty, zwykle metodą liniową, przez okres obowiązywania umowy leasingu.

Grupa BZ WBK planuje, na potrzeby pierwszego zastosowania standardu, zastosować zmodyfikowaną metodę retrospektywną i wycenić składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania w kwocie równej zobowiązaniom z tytułu leasingu, skorygowanych o kwoty wszelkich przedpłat lub naliczonych opłat leasingowych odnoszących się do leasingów, ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej bezpośrednio sprzed dnia pierwszego zastosowania i odstąpić od obowiązku przekształcenia danych porównawczych.

Grupa BZ WBK dodatkowo na dzień pierwszego zastosowania standardu planuje jednorazowo skorzystać z dodatkowych uproszczeń dostępnych na potrzeby pierwszego zastosowania standardu polegających na:

- zaadaptowaniu klauzuli praw nabytych sprowadzających się do odstąpienia od ponownej oceny, czy umowa zawiera leasing dla wszystkich istniejących na moment wdrożenia standardu umów (ang. grandfathering rule),
- klasyfikacji, jako leasingów krótkoterminowych umów, których okres leasingu kończy się po upływie 12 miesięcy od dnia pierwszego zastosowania,
- wyłączeniu początkowych kosztów bezpośrednich z wyceny składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania,
- zastosowaniu pojedynczej stopy dyskontowej do portfela leasingów o w miarę podobnych cechach (takich jak leasingi o podobnym pozostałym okresie leasingu dla podobnej klasy bazowego składnika aktywów w podobnym środowisku gospodarczym),
- zastosowaniu wymagań standardu do portfela leasingów o podobnych cechach, jeżeli racjonalnie Grupa BZ WBK oczekuje, że wpływ, jaki zastosowanie standardu w stosunku do portfela będzie miało na sprawozdanie finansowe, nie będzie istotnie różnił się od wpływu zastosowania standardu do pojedynczych leasingów w ramach tego portfela,
- uznaniu rezerwy na umowy leasingowe rodzące obciążenia za alternatywę wobec oceny utraty wartości. Wybór tej opcji oznaczać będzie korektę składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania w dniu pierwszego zastosowania o kwotę jakiegokolwiek rezerwy z tytułu leasingów rodzących obciążenia ujętej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej bezpośrednio sprzed dnia pierwszego zastosowania.

Szacunkowy wpływ wdrożenia MSSF 16 na Grupę BZ WBK

Grupa BZ WBK uważa, że zastosowanie nowego standardu będzie miało wpływ na ujmowanie, prezentację, wycenę oraz ujawnienia aktywów będących przedmiotem leasingu operacyjnego oraz odpowiadających im zobowiązań w sprawozdaniu finansowym Grupy BZ WBK, jako leasingobiorcy.

Jednocześnie Grupa BZ WBK uważa, że zastosowanie nowego standardu nie będzie miało znaczącego wpływu na ujmowanie dotychczasowego leasingu finansowego w sprawozdaniu finansowym.

Wartość płatności leasingowych wg terminów zapadalności wg stanu na 31.12.2017 r. przedstawiono w nocie 46.

w tys. zł

2.3. Standardy i interpretacje oraz zmiany do standardów lub interpretacji, które zostały po raz pierwszy zastosowane w roku obrotowym 2017

MSSF	Charakter zmian	Obowiązujące od	Wpływ na Grupę BZ WBK
Nowelizacja MSR 7 Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Zmiany do MSR 7 wprowadzają wymóg ujawnienia zmian w zobowiązaniach wynikających z działalności finansowej w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych, włączając w to zmiany zarówno będące przepływami pieniężnymi oraz zmianami niepieniężnymi. Aby spełnić wymóg standard nakazuje uzgodnienie sald otwarcia i sald zamknięcia poszczególnych zobowiązań przedstawionych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, które kwalifikują się jako działalność finansowa w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.	1 stycznia 2017	Uzgodnienie zmian w zobowiązaniach wynikających z działalności finansowej zostały zaprezentowane w notach 31-34.
Nowelizacja MSR 12 Podatek dochodowy	Zmiany do MSR 12 doprecyzowują wymogi ujmowania aktywów z tytułu podatku odroczonego od niezrealizowanych strat na instrumentach dłużnych wycenianych do wartości godziwej. Zmiany wprowadzają wytyczne dotyczące identyfikacji ujemnych różnic przejściowych. W szczególności standard potwierdza, że spadek poniżej kosztu w wartości bilansowej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej wycenianych w wartości godziwej, dla których podstawa opodatkowania pozostaje na poziomie kosztu powoduje powstanie ujemnych różnic przejściowych, niezależnie od tego czy posiadacz instrumentu zamierza go utrzymać czy sprzedać.	1 stycznia 2017	Zmiana nie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.
Roczne zmiany do MSSF 2014-2016*	Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała w grudniu 2016 r. "Roczne zmiany MSSF 2014-2016", które zmieniają 3 standardy: MSSF 12 „Ujawnienia udziałów w innych jednostkach”, MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych”. Poprawki zawierają wyjaśnienia oraz zmiany dotyczące zakresu standardów, ujmowania oraz wyceny, a także zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne.	1 stycznia 2017 dla zmian do MSSF 12	Zmiana nie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

2.4. Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w złotych polskich, w zaokrągleniu do tysiąca złotych.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy BZ WBK sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) przyjętymi do stosowania w Unii Europejskiej, według zasady kosztu historycznego z uwzględnieniem zasad wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wszystkich kontraktów pochodnych oraz zobowiązań z tytułu rozliczanych w środkach pieniężnych płatności w formie akcji własnych, które są wyceniane według wartości godziwej. Składniki aktywów trwałych przeznaczone do sprzedaży i grupy aktywów trwałych przeznaczone do sprzedaży wykazywane są w kwocie niższej z dwóch, tj. ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

2.5. Zastosowanie szacunków

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od kierownictwa dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na prezentowane kwoty aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów.

Szacunki i założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Wyniki tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł.

Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Zmiany w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym je dokonano pod warunkiem, że dotyczyły one tylko tego okresu lub w okresie, w którym je dokonano i okresach przyszłych, jeśli wpływają one zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

2.6. Najistotniejsze szacunki dokonywane przez Grupę BZ WBK

Utrata wartości należności kredytowych

Szacowanie potencjalnej wartości odpisów aktualizujących należności kredytowych jest zawsze obarczone niepewnością i zależy pod względem ryzyka kredytowego od wielu czynników, w tym historycznych trendów w zakresie odpisów aktualizujących, klasyfikacji należności, warunków ekonomicznych, sytuacji w poszczególnych branżach, wobec których Grupa BZ WBK ma zaangażowanie oraz innych czynników zewnętrznych, w tym wymagań prawnych i regulacyjnych. Na kredyty ze zidentyfikowaną przesłanką utraty wartości tworzone są odpisy aktualizujące, jeśli w ocenie kierownictwa szacowana spłata możliwa do uzyskania od dłużnika, łącznie z wartością posiadanych zabezpieczeń, może być niższa od kwoty pozostałej do spłaty ekspozycji. Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość Grupa BZ WBK wyznacza wartość odpisu aktualizującego, jako różnicę pomiędzy wartością bilansową ekspozycji kredytowej a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z momentu rozpoznania utraty wartości.

w tys. zł

Proces identyfikacji kredytów, które wymagają utworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości opiera się na kilku niezależnych poziomach weryfikacji. Jakość portfela należności kredytowych oraz odpisy aktualizujące wartość należności kredytowych są regularnie monitorowane na poziomie centralnym. W całej Grupie BZ WBK istnieje jednolity system klasyfikacji należności na podstawie ustalonych kryteriów, a jego kluczowym celem jest wczesna identyfikacja zagrożonych kredytów, umożliwiającą odpowiednio szybkie podjęcie działań naprawczych. System klasyfikacji kredytowej odgrywa kluczową rolę przy ustalaniu poziomu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości w Grupie BZ WBK. Na jego podstawie rozpoczynany jest proces, którego efektem jest utworzenie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości dla poszczególnych zaangażowań cechujących się ryzykiem braku spłaty.

Analiza utraty wartości jest przeprowadzana:

- w odniesieniu do indywidualnych ekspozycji kredytowych stanowiących istotne pozycje sprawozdawcze, dla których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości oraz zaklasyfikowanych do segmentu Globalnej Bankowości Korporacyjnej, komercyjnych, property i samorządów lokalnych, jak również istotnych ekspozycji detalicznych (analiza indywidualna);
- w odniesieniu do portfela ekspozycji kredytowych, które indywidualnie nie są istotne (analiza portfelowa) lub są indywidualnie istotne, ale bez zidentyfikowanych przesłanek utraty wartości.

Grupa BZ WBK dokonuje regularnych przeglądów metodologii i założeń stanowiących podstawę określenia szacunkowych kwot przepływów pieniężnych i okresów, w których one nastąpią, w szczególności porównaniu podlegają oszacowane z zrealizowanymi przepływami pieniężnymi celem dokonania najlepszego możliwego szacunku wartości odzyskiwalnej.

Wartość odpisów netto z tytułu utraty wartości należności kredytowych zaprezentowano w nocie 12.

W przypadku pozostałych należności odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości tworzy się do wysokości oszacowanych kwot możliwych do uzyskania, a dla pozostałych należności długoterminowych również z uwzględnieniem dyskontowania.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości aktywów innych niż aktywa finansowe

Wycena aktywów trwałych Grupy BZ WBK jest weryfikowana na koniec okresu sprawozdawczego w celu określenia, czy zaistniały przesłanki dokonania odpisu aktualizacyjnego z tytułu utraty wartości. Jeżeli istnieje taka przesłanka, należy określić wartość odzyskiwalną aktywów.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgową aktywa przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Grupa BZ WBK wycenia składnik aktywów trwałych zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży i grupę aktywów trwałych do zbycia zaklasyfikowaną jako przeznaczoną do zbycia w kwocie niższej z jego wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży.

Wartość odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych ujawniono w notach 25 i 27.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Niektóre instrumenty finansowe są wykazywane według wartości godziwej. Są to m.in. wszystkie instrumenty pochodne, pozostałe aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej poprzez rachunek zysków i strat oraz papiery wartościowe sklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży. Instrumenty finansowe są wyceniane poprzez odniesienie do obowiązujących cen rynkowych dla danego instrumentu lub poprzez zastosowanie odpowiedniego modelu wyceny. W przypadku, gdy wartość godziwa jest obliczana z wykorzystaniem modeli wyceny dla rynków finansowych, zgodnie z wykorzystywaną metodologią wylicza się szacowane przepływy pieniężne z danego kontraktu, a następnie dyskontuje się je do wartości bieżącej. Modele te opierają się na niezależnie określanych parametrach rynkowych, np. krzywych stóp procentowych, cenach papierów wartościowych i towarów, zmienności kwotowań cen opcji oraz kursów walutowych. Większość parametrów rynkowych ustalana jest na podstawie kwotowań lub wynika z cen instrumentów finansowych.

Dla instrumentów finansowych, których wartość bilansowa oparta jest na obowiązujących cenach lub modelach wyceny, w uzasadnionych przypadkach Grupa BZ WBK bierze pod uwagę konieczność rozpoznania dodatkowej korekty do wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta.

Podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla poszczególnych grup aktywów i pasywów zawarto w nocie 43.

Zakres konsolidacyjny

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego przez Bank Zachodni WBK S.A. jako jednostkę dominującą Grupy BZ WBK wymaga dokonania znaczących ocen oraz wielu założeń co do charakteru swojego zaangażowania w jednostkach, w których dokonano inwestycji, w tym głównie określenia czy Bank Zachodni WBK S.A. jako jednostka dominująca sprawuje kontrolę nad inną jednostką, w której dokonał inwestycji. Poniżej przedstawiono kluczowe osądy i założenia co do zaangażowania w jednostkach, w których posiada połowę praw głosu.

w tys. zł

Zdaniem Zarządu Grupy BZ WBK inwestycja dokonana w BZ WBK Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. stanowi inwestycję w jednostkę zależną na potrzeby sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego z uwagi na przyjętą przez jednostkę dominującą najwyższego szczebla strategię. Na dzień 31.12.2017 r. Bank Zachodni WBK S.A. był współwłaścicielem spółki BZ WBK Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. razem z Banco Santander S.A. Obaj właściciele wchodzić w skład Grupy Santander i posiadają po 50% udziału w kapitale zakładowym spółki. W praktyce, Bank Zachodni WBK S.A. sprawuje kontrolę nad podmiotem zależnym BZ WBK Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., ponieważ:

- Bank Zachodni WBK S.A. dysponuje aktualnymi prawami dającymi mu możliwość bieżącego kierowania istotnymi działaniami,
- z tytułu swojego zaangażowania Bank Zachodni WBK S.A. posiada prawa do zmiennych wyników finansowych oraz
- Bank Zachodni WBK S.A. posiada możliwość wykorzystania sprawowanej władzy do wywierania wpływu na wysokość swoich wyników finansowych.

Z kolei inwestycja w POLFUND - Fundusz Poręczeń Kredytowych S.A., w której Bank Zachodni WBK S.A. posiada 50% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy została, zgodnie z najlepszą wiedzą i szacunkami, zaklasyfikowana jako inwestycja w jednostkę stowarzyszoną z uwagi na strukturę właścicielską niepozwalającą na sprawowanie przez Bank Zachodni WBK S.A. kontroli oraz współkontroli.

Zdaniem Zarządu Grupy BZ WBK inwestycja dokonana w PSA Finance Polska Sp. z o.o. stanowi inwestycję w jednostkę zależną na potrzeby sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego z uwagi na sprawowanie bezpośrednio przez Santander Consumer Bank S.A. i pośrednio przez Bank Zachodni WBK S.A. kontroli nad inwestycją. Za sprawowaniem kontroli przemawiają następujące okoliczności:

- Santander Consumer Bank S.A. posiada władzę nad PSA Finance Polska Sp. z o.o. z uwagi na posiadanie istniejących praw dających bieżącą możliwość kierowania istotną działalnością, to jest działalnością, która znacząco wpływa na zwroty PSA Finance Polska Sp. z o.o. Za istotną działalność PSA Finance Polska Sp. z o.o., której zasadniczym przedmiotem działalności są leasing, działalność wspomagająca usługi finansowe, wynajem i dzierżawa samochodów osobowych oraz działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych, Bank Zachodni WBK S.A. uznał, mając na uwadze przedmiot działalności PSA Finance Polska Sp. z o.o. oraz branżę, w jakiej PSA Finance Polska Sp. z o.o. funkcjonuje, działalność związaną z:

- finansowaniem oraz zarządzaniem aktywami i pasywami (ang. funding and ALM activity),
- zarządzaniem ryzykiem (ang. risk management activity) oraz
- działalnością handlową (ang. commercial activity).

Na podstawie analizy pisemnych porozumień pomiędzy udziałowcami PSA Finance Polska Sp. z o.o. Santander Consumer Bank S.A. kieruje dwoma pierwszymi działalnościami wskazanymi powyżej, to jest działalnością związaną z zapewnieniem finansowania działalności oraz zarządzania ryzykiem. Prawo do kierowania tymi działalnościami wynika z nadania głosom członkom komitetu mianowanemu przez Santander Consumer Bank S.A. rozstrzygającego charakteru w sytuacji równej liczby głosów podczas głosowań oraz nadania Santander Consumer Bank S.A. prawa do kształtowania polityki finansowania zewnętrznego w sposób zgodny z wewnętrznymi zasadami Santander Consumer Banku S.A.

- z uwagi na kluczową rolę Santander Consumer Bank S.A. w finansowaniu działalności PSA Finance Polska Sp. z o.o., Santander Consumer Bank S.A. podlega ekspozycji na zmienne zwroty z tytułu zaangażowania w PSA Finance Sp. z o.o. oraz

- Santander Consumer Bank S.A. ma możliwość wykorzystywania władzy do wywierania wpływu na zwroty z tytułu swojego zaangażowania w PSA Finance Polska Sp. z o.o., gdyż Santander Consumer Bank S.A. nie działa w imieniu i na rzecz innego podmiotu (nie występuje w roli agenta a w roli mocodawcy).

Wykaz podmiotów zależnych objętych pełną metodą konsolidacji zawarto w nocie 1 „Informacja ogólna o emitencie”.

Przychody z tytułu usługi pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych

Grupa BZ WBK okresowo weryfikuje istnienie powiązania instrumentów finansowych oraz dystrybuowanych z nimi produktów ubezpieczeniowych na podstawie przygotowanego kwestionariusza bazującego na wytycznych Rekomendacji U KNF.

Grupa BZ WBK przeprowadza ocenę powiązania każdorazowo:

- dla nowych produktów ubezpieczeniowych,
- przy zmianie warunków oferty istniejących produktów ubezpieczeniowych oraz
- co najmniej raz na rok w trzecim kwartale z uwzględnieniem zaktualizowanych danych o portfelu produktowym oraz danych rynkowych.

Grupa BZ WBK dokonała w 2017 r. zmiany szacunków parametrów modelu względnej wartości godziwej stosowanego podziału kwoty wynagrodzenia z ubezpieczeń oferowanych w powiązaniu z instrumentem finansowym. W wyniku rewizji modelu nieistotnej zmianie uległy część wynagrodzenia z tytułu oferowanego instrumentu finansowego, wynagrodzenie za usługę pośrednictwa oraz wynagrodzenie za świadczenie dodatkowych czynności wykonywanych w trakcie trwania umowy ubezpieczenia.

Zmiana parametrów modelu rozliczania wynagrodzenia została zaadaptowana prospektywnie.

w tys. zł

Klasyfikacja umów leasingu

Grupa BZ WBK kieruje się osądem przy klasyfikacji umów leasingowych jako leasing finansowy lub leasing operacyjny na podstawie analizy treści ekonomicznej transakcji opartej na ocenie, czy wszystkie ryzyka i korzyści wynikające z tytułu posiadania przedmiotu leasingu zostały przeniesione czy nie.

Umowa leasingowa zaliczana jest do leasingu finansowego, jeśli następuje przeniesienie zasadniczo wszystkich ryzyk i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu. Umowa leasingowa zaliczana jest do leasingu operacyjnego, jeżeli nie następuje przeniesienie zasadniczo wszystkich ryzyk i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu.

Należność brutto z tytułu leasingu finansowego wg terminów zapadalności, wartość bieżąca należnych minimalnych rat leasingowych wg terminów zapadalności, uzgodnienie różnic między należnościami z tytułu leasingu finansowego a wartością bieżącą należnych minimalnych rat leasingowych oraz płatności z tytułu leasingu operacyjnego wg terminów zapadalności zaprezentowano w nocie 46.

Okresy ekonomicznej użyteczności wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych

Grupa BZ WBK ustala, na moment początkowego ujęcia wartości niematerialnej oraz rzeczowego aktywa trwałego, okres, w którym według przewidywań, dany składnik aktywów będzie użytkowany.

Określając czas trwania okresu ekonomicznej użyteczności aktywa trwałego Grupa BZ WBK uwzględnia w szczególności:

- kryteria obiektywne - niezależne od Grupy BZ WBK i wynikające z samej właściwości składnika aktywa trwałego lub innych uwarunkowań - głównie zewnętrznych - decydujących o możliwym okresie jego ekonomicznej użyteczności
- kryteria wynikające ze specyfiki działalności Grupy BZ WBK, które mogą wpływać na wydłużenie lub skrócenie okresu ekonomicznej użyteczności danego składnika aktywów, (np.: intensywność eksploatacji, w tym liczba zmian, na których pracuje, wydajność mierzona liczbą godzin pracy, warunki eksploatacji, częstotliwość i opłacalność remontów).

Okres ekonomicznej użyteczności aktywów trwałych jest okresowo weryfikowany przez Grupę BZ WBK.

Inne wartości szacunkowe

Rezerwy związane ze świadczeniami pracowniczymi po okresie zatrudnienia tj. rezerwy na odprawy emerytalne są wyceniane metodą aktuarialną. Wycena aktuarialna tych rezerw jest aktualizowana nie rzadziej niż raz w roku.

Szczegółowe informacje dotyczące rezerw na świadczenia pracownicze opisane zostały w nocie 51

Wartość godziwa praw planu motywacyjnego jest ustalana w oparciu o modele wyceny płatności w formie akcji. Model ten uwzględnia cenę wykonania, cenę akcji na dzień przyznania, stopę dyskontową - stopę wolną od ryzyka, oczekiwaną zmienność ceny akcji w okresie trwania programu oraz inne właściwe czynniki wpływające na wartość godziwą. Grupa BZ WBK szacuje prawdopodobieństwo nabycia uprawnień, co ma wpływ na wartość programu w kosztach okresu. Opis programu motywacyjnego w formie akcji zawarto w nocie 52.

Rezerwy na sprawy sporne zostały oszacowane przy uwzględnieniu prawdopodobnej kwoty do zapłaty. Wartość rezerwy na sprawy sporne zaprezentowano w nocie 35.

Zmiany wartości szacunkowych

W porównaniu ze sprawozdaniem skonsolidowanym Grupy BZ WBK za 2016 r., w 2017 r. zakres danych objęty szacunkami, poza opisanymi powyżej, nie uległ zmianie.

2.7. Podstawy konsolidacji**Jednostki zależne**

Bank Zachodni WBK S.A. określa zakres konsolidacyjny poprzez przeprowadzenie oceny, czy sprawuje kontrolę nad podmiotem, w którym dokonał inwestycji. Przyjmuje się, że Bank Zachodni WBK S.A. sprawuje kontrolę nad podmiotem, jeżeli z tytułu swojego zaangażowania podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub gdy ma prawo do zmiennych zwrotów, oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad podmiotem.

Przyjmuje się, że Bank Zachodni WBK S.A. jako jednostka dominująca sprawuje kontrolę bezpośrednio lub pośrednio nad jednostką, w której dokonał inwestycji, gdy:

- posiada władze nad jednostką w której dokonał inwestycji;
- z tytułu swojego zaangażowania w jednostce, w której dokonał inwestycji podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe lub posiada prawo do zmiennych wyników finansowych;
- posiada możliwość wykorzystania sprawowanej władzy nad jednostką, w której dokonał inwestycji do wywierania wpływu na wysokość swoich wyników finansowych.

w tys. zł

Bank Zachodni WBK S.A. dokonując oceny, czy sprawuje kontrolę nad jednostką, w której dokonano inwestycji bierze pod uwagę wszystkie fakty i okoliczności, w tym między innymi następujące czynniki:

- cel i model jednostki, w której dokonano inwestycji,
- co jest istotną działalnością i jak podejmowane są decyzje o tej działalności,
- czy prawa posiadane przez Bank Zachodni WBK S.A. zapewniają mu bieżącą możliwość kierowania istotną działalnością,
- czy Bank Zachodni WBK S.A. podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub czy posiada prawa do zmiennych zwrotów z tytułu swojego zaangażowania,
- czy Bank Zachodni WBK S.A. posiada możliwość wykorzystania władzy nad jednostką, w której dokonano inwestycji, do wywierania wpływu na kwotę zwrotów inwestora.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych są ujmowane w sprawozdaniu skonsolidowanym od momentu przejęcia kontroli do chwili jej ustania.

Metoda nabycia

Grupa BZ WBK stosuje metodę nabycia przy rozliczaniu nabycia jednostek zależnych. Zastosowanie metody nabycia wymaga od jednostki przejmującej:

- ujęcia i wyceny możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań oraz wszelkich niekontrolowanych udziałów na dzień przejęcia (dzień objęcia kontroli);
- ujęcia i wyceny wartości firmy lub zysku z okazjonalnego nabycia.

Jednostka przejmująca wycenia:

- możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania według ich wartości godziwej na dzień przejęcia;
- wszelkie niekontrolujące udziały w wartości godziwej lub w wartości proporcjonalnego udziału niekontrolujących udziałów w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto przejmowanej jednostki.

Wspólne przedsięwzięcia

Wspólne przedsięwzięcia są to jednostki, nad którymi Grupa BZ WBK sprawuje współkontrolę na mocy zawartej umowy. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wspólne przedsięwzięcia ujmowane są metodą praw własności.

Jednostki stowarzyszone

Jednostkami stowarzyszonymi są te jednostki, na które Grupa BZ WBK wywiera znaczący wpływ, ale nie są jednostkami zależnymi ani wspólnym przedsięwzięciem.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jednostki stowarzyszone ujmowane są metodą praw własności.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera udział Grupy BZ WBK w zyskach i stratach jednostki stowarzyszonej według wielkości posiadanych udziałów w kapitale własnym, począwszy od dnia rozpoczęcia wywierania znaczącego wpływu do dnia, w którym znaczący wpływ wygasa. W przypadku, gdy udział Grupy BZ WBK w stratach przewyższa wartość udziałów w jednostce stowarzyszonej, wartość bilansowa jest zredukowana do zera. Wówczas ujmowanie wszelkich dodatkowych strat jest zaniechane, za wyjątkiem strat wynikających z przyjęcia na siebie przez Grupę BZ WBK prawnych lub zwyczajowych obowiązków lub z faktu dokonania płatności w imieniu jednostki stowarzyszonej.

Transakcje podlegające wyłączeniu przy konsolidacji

Salda wewnątrzgrupowe oraz niezrealizowane zyski i straty lub przychody (w tym dywidendy) i koszty powstałe w wyniku transakcji wewnątrzgrupowych podlegają wyłączeniu podczas przygotowywania skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

2.8. Zasady rachunkowości

Zasady rachunkowości przedstawione poniżej, zostały zastosowane dla wszystkich okresów sprawozdawczych zaprezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Zasady rachunkowości zostały zastosowane jednolicie przez poszczególne jednostki Grupy BZ WBK.

Zmiany zasad rachunkowości

Grupa BZ WBK zastosowała takie same zasady rachunkowości, za wyjątkiem nowych standardów, zmian standardów oraz interpretacji opisanych w punkcie 2.3., jak przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej za rok obrotowy 2016.

Porównywalność z wynikami poprzednich okresów

Nie dokonano istotnych zmian prezentacyjnych danych finansowych w okresach porównawczych.

w tys. zł

Waluty obce

Transakcje w walutach obcych

Walutą funkcjonalną jednostek wchodzących w skład Grupy BZ WBK jest złoty polski (PLN).

Transakcje w walutach obcych są przeliczane po kursie obowiązującym w dniu transakcji. Wynikające z tych transakcji aktywa i zobowiązania pieniężne denominowane w walutach obcych, przeliczane są po kursie obowiązującym na koniec okresu sprawozdawczego. Niepieniężne aktywa i zobowiązania denominowane w walutach obcych, prezentowane według kosztu historycznego, przeliczane są po kursie obowiązującym w dniu transakcji. Niepieniężne aktywa i zobowiązania denominowane w walutach obcych, prezentowane w wartości godziwej, przeliczane są na walutę, w której sporządzane jest sprawozdanie finansowe po kursie, który obowiązywał na dzień ustalenia ich wartości godziwej. Różnice kursowe powstające z przeliczenia rozpoznawane są w zyskach lub stratach z wyjątkiem różnic kursowych powstających z przeliczenia instrumentów kapitałowych innych jednostek zaklasyfikowanych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, które odnoszone do innych całkowitych dochodów.

Aktywa i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Grupa BZ WBK klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii:

- aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat;
- inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności;
- kredyty i należności;
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży;
- inne zobowiązania finansowe.

Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Jest to składnik aktywów lub zobowiązań finansowych spełniający jeden z poniższych warunków:

- (a) Jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu.

Składniki aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:

- (i) nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie;
  - (ii) częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków;
  - (iii) instrumentami pochodnymi z wyjątkiem instrumentów pochodnych wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi.
- (b) Przy początkowym ujęciu został wyznaczony przez Grupę BZ WBK jako wyceniany w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Zarówno w roku 2017 jak i w roku poprzednim w Grupie BZ WBK nie występowała ta kategoria instrumentów finansowych.

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności

Są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie zapadalności, względem których Grupa BZ WBK ma stanowczy zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu zapadalności. W przypadku sprzedaży lub przekwalifikowania inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności o wartości większej niż nieznaczną w stosunku do całkowitej kwoty inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności przed terminem zapadalności, cała kategoria inwestycji podlega przeklasyfikowaniu do kategorii aktywów dostępnych do sprzedaży. W takim przypadku przez okres 2 lat Grupa BZ WBK nie może kwalifikować do kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności żadnych aktywów finansowych. Zarówno w roku 2017 jak i w roku poprzednim w Grupie BZ WBK nie występowała ta kategoria instrumentów finansowych.

Kredyty i należności

Kredyty i należności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- (a) aktywa finansowe, które jednostka zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone przez jednostkę jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat;
- (b) aktywa finansowe wyznaczone przez jednostkę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży;

w tys. zł

- (c) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.

Do kategorii kredytów i należności należą kredyty i pożyczki udzielone innym bankom oraz klientom włączając skupione wierzytelności, inwestycje w instrumenty dłużne pod warunkiem, że nie są kwotowane na aktywnym rynku oraz należności z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu. Kredyty i należności obejmują również należności z tytułu leasingu finansowego w BZ WBK Leasing S.A., Santander Consumer Multirent Sp. z o.o. oraz PSA Finance Polska Sp. z o.o. oraz należności z tytułu faktoringu w spółce zależnej BZ WBK Faktor Sp. z o.o.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące:

- (a) kredytami i należnościami;
- (b) inwestycjami utrzymywanymi do terminu wymagalności;
- (c) aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Inne zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe obejmują zobowiązania finansowe nienależące do kategorii zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Są to zobowiązania wyceniane według zamortyzowanego kosztu i obejmują: zobowiązania wobec banków, zobowiązania wobec klientów, zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu, otrzymane kredyty i pożyczki, wyemitowane dłużne instrumenty finansowe oraz zobowiązania podporządkowane.

Jako zobowiązania podporządkowane ujmuje się zobowiązania, które w razie likwidacji lub upadłości Grupy BZ WBK są spłacane po zaspokojeniu wszystkich innych wierzycieli Grupy BZ WBK. Podstawą kwalifikacji zobowiązań finansowych jako zobowiązań podporządkowanych jest decyzja Komisji Nadzoru Finansowego wydana na wniosek Grupy BZ WBK.

Ujmowanie

Grupa BZ WBK ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w swoim sprawozdaniu z sytuacji finansowej wtedy i tylko wtedy, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu.

Należności leasingowe w spółkach BZ WBK Leasing S.A., Santander Consumer Multirent Sp. z o.o. oraz PSA Finance Polska Sp. z o.o. ujmowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w dacie, od której przysługuje leasingobiorcy prawo do korzystania z przedmiotu leasingu. Pozostałe umowy dotyczące przypadków, w których klient nie ma jeszcze postawionego do dyspozycji przedmiotu leasingu są prezentowane jako zobowiązania warunkowe.

Standaryzowaną transakcję kupna składnika aktywów finansowych ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozliczenia transakcji. Zmiany w wartości godziwej pomiędzy datą zawarcia transakcji a datą jej rozliczenia w przypadku aktywów wycenianych w wartości godziwej ujmuje się w rachunku zysków i strat lub w kapitale z aktualizacji wyceny. Metoda ta jest stosowana w sposób jednolity w stosunku do wszystkich transakcji kupna i sprzedaży aktywów finansowych. Kredyty są rozpoznawane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie wypłaty środków do kredytobiorcy. Kredyty są ujmowane na zobowiązaniach warunkowych w momencie podpisania umowy.

Wyłączenie

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Grupa BZ WBK przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych w transakcji, w której Grupa BZ WBK przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane ze składnikiem aktywów finansowych.

Standaryzowaną transakcję sprzedaży składnika aktywów finansowych wyłącza się ze sprawozdania z sytuacji finansowej na dzień rozliczenia transakcji sprzedaży. Metoda ta jest stosowana w sposób jednolity w stosunku do wszystkich transakcji kupna i sprzedaży aktywów finansowych.

Grupa BZ WBK wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub część zobowiązania finansowego) wtedy i tylko wtedy, gdy zobowiązanie wygasło - to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

w tys. zł

Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego wycenia się w wartości godziwej, skorygowanej, w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego niesklasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego. Najlepszą podstawą do wyznaczenia wartości godziwej przy początkowym ujęciu jest cena transakcyjna (tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty) chyba, że wartość godziwa tego instrumentu jest udowodniona poprzez porównanie z innymi możliwymi do obserwacji bieżącymi transakcjami rynkowymi dla tego samego instrumentu (tj. bez modyfikacji) lub oparta jest na technice wyceny, której zmienne zawierają wyłącznie dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków.

Po początkowym ujęciu, Grupa BZ WBK wycenia aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszania o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie wyzbycia się aktywów, za wyjątkiem:

- (a) kredytów i należności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej;
- (b) inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej;
- (c) inwestycji w instrumenty kapitałowe nieposiadające kwotowań cen rynkowych z aktywnego rynku i których wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona.

Wartość godziwa instrumentów finansowych, dla których istnieje aktywny rynek, wynika z bieżących cen kupna. W przypadku braku aktywnego rynku dla danego instrumentu lub w przypadku nienotowanych papierów wartościowych, Grupa BZ WBK ustala wartość godziwą przy zastosowaniu technik wyceny, do których zalicza się wykorzystanie ostatnich transakcji rynkowych, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modele wyceny opcji oraz inne techniki wyceny powszechnie używane przez uczestników rynku.

W przypadku braku możliwości uzyskania wiarygodnej wyceny wartości godziwej, instrumenty finansowe nienotowane ujmują się w cenie nabycia i dokonuje okresowych weryfikacji utraty wartości.

Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, za wyjątkiem:

- (a) zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Takie zobowiązania, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się w wartości godziwej;
- (b) zobowiązań finansowych powstałych w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych, które nie kwalifikuje się do wyłączenia.

Należności leasingowe w BZ WBK Leasing S.A., Santander Consumer Multirent Sp. z o.o. oraz PSA Finance Polska Sp. z o.o. ujmują się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie równej inwestycji leasingowej netto. Należności od klientów wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

Aktywa i zobowiązania finansowe wyznaczone jako pozycje zabezpieczane podlegają wycenie zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń.

Zyski i straty wynikające z wyceny w terminie późniejszym

Zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, niestanowiących części powiązania zabezpieczającego, ujmują się w następujący sposób:

- zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, kwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ujmują się w przychodach lub kosztach prezentowanych w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik handlowy i rewaluacja”;
- zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży, z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości, ujmują się w innych całkowitych dochodach do momentu wyłączenia składnika aktywów finansowych, kiedy inne całkowite dochody poprzednio ujęte w kapitale własnym przenosi się do zysków lub strat. Jednakże odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej ujmują się w rachunku zysków i strat. Dywidendy wynikające z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmują się w rachunku zysków i strat w momencie, kiedy powstaje prawo jednostki do ich otrzymania.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe kompensuje się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto wtedy i tylko wtedy, gdy łącznie spełnione są dwa warunki:

- (a) istnieje ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot;

w tys. zł

- (b) oraz w przypadku, gdy rozliczenie ma zostać dokonane w kwocie netto albo realizacja składnika aktywów i wykonanie zobowiązania następuje jednocześnie.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu i odsprzedaży

Grupa BZ WBK pozyskuje/lokuje środki także poprzez sprzedaż/kupno instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu/odsprzedaży w przyszłości po z góry ustalonej cenie.

Papierów wartościowych sprzedanych z przyrzeczeniem ich odkupu ("transakcje repo oraz sell-buy-back") nie wyłącza się ze sprawozdania z sytuacji finansowej na koniec okresu sprawozdawczego. Różnica pomiędzy ceną sprzedaży a ceną odkupu stanowi koszt odsetkowy i jest rozliczana w czasie przez okres życia kontraktu.

Papierów wartościowych kupionych z przyrzeczeniem ich odsprzedaży ("transakcje reverse repo oraz buy-sell-back") nie rozpoznaje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na koniec okresu sprawozdawczego. Różnica pomiędzy ceną zakupu a ceną odsprzedaży stanowi przychód odsetkowy i jest rozliczana w czasie przez okres życia kontraktu.

Pochodne instrumenty finansowe

Pochodne instrumenty finansowe wycenia się w wartości godziwej bez uwzględniania kosztów transakcji, które będą poniesione przy ich sprzedaży. Podstawą do wyznaczenia wartości godziwej pochodnego instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcyjna, tj. wartość godziwa uiszczony lub otrzymanej zapłaty.

Grupa BZ WBK wydziela wbudowane instrumenty pochodne od umowy zasadniczej i ujmuje je analogicznie jak pozostałe instrumenty pochodne, jeżeli cechy ekonomiczne i ryzyka związane z wbudowanymi instrumentami pochodnymi nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykami właściwymi dla umowy zasadniczej oraz umowa zasadnicza nie jest wyceniana w wartości godziwej przez wynik finansowy. Wbudowane instrumenty finansowe wyceniane są w wartości godziwej, a jej zmiany są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Grupa BZ WBK wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe w celu zabezpieczenia przed ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stóp procentowych wynikającymi z działalności Grupy BZ WBK. Instrumenty pochodne, które nie podlegają zasadom wyceny zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej.

Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń ujmuje wpływające na rachunek zysków i strat skutki kompensowania zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz pozycji zabezpieczanej.

W momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznacza się i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji oraz charakter zabezpieczanego ryzyka. Grupa BZ WBK dokumentuje w momencie ustanowienia zabezpieczenia i na bieżąco ocenę efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej.

Grupa BZ WBK wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe m.in. w celu zabezpieczenia przed ryzykiem stóp procentowych wynikających z działalności operacyjnej, finansowej i inwestycyjnej Grupy BZ WBK.

Grupa BZ WBK zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń w następujących sytuacjach:

- (a) zostało stwierdzone, że instrument pochodny nie jest lub przestał być efektywny dla zabezpieczenia danego ryzyka;
- (b) instrument pochodny wygaś, został sprzedany, zapadł lub został wykonany;
- (c) instrument zabezpieczany zapadł, został sprzedany lub spłacony,
- (d) dochodzi do unieważnienia powiązania zabezpieczającego.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Jest to zabezpieczenie przed wpływem zmian wartości godziwej ujętego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej ujmowane jest w następujący sposób: zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w rachunku zysków i strat, zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w rachunku zysków i strat. Zasada ta ma zastosowanie do zabezpieczanej pozycji, którą w innych okolicznościach wycenia się według zamortyzowanego kosztu lub będącej składnikiem aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

w tys. zł

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Jest to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które:

- (a) można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takim, jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które
- (b) mogłyby wpływać na zyski lub straty.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, który stanowi efektywne zabezpieczenie, ujmuje się w innych całkowitych dochodach, zaś nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Przychody i koszty odsetkowe od instrumentów zabezpieczanych i zabezpieczających ujmowane są w wyniku z tytułu odsetek.

Kwoty ujęte w „Innych dochodach całkowitych” reklasyfikowane są do rachunku zysków i strat w okresie, w którym zabezpieczana pozycja ma wpływ na rachunek zysków i strat.

W przypadku wygaśnięcia lub sprzedaży instrumentu zabezpieczającego bądź unieważnienia powiązania zabezpieczającego Grupa BZ WBK zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń. Wszystkie zyski lub straty na instrumencie zabezpieczającym dotyczące efektywnego zabezpieczenia ujętego w innych dochodach całkowitych w dalszym ciągu stanowią element kapitału własnego aż do momentu zajścia planowej transakcji, kiedy ujmowane one są w rachunku zysków i strat.

Jeżeli zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym ujmowane w innych dochodach całkowitych przeklasyfikuje się do wyniku finansowego.

Utrata wartości aktywów finansowych**Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu - kredyty i należności**

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Grupa BZ WBK ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Składnik aktywów finansowych lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest zasadny wtedy i tylko wtedy, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów (zdarzenie powodujące utratę wartości), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące utratę wartości ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Wskazanie pojedynczego zdarzenia, powodującego utratę wartości może nie być możliwe. Utratę wartości może raczej spowodować złożony efekt kilku zdarzeń. Nie ujmuje się strat oczekiwanych w wyniku przyszłych zdarzeń bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich zajścia. Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów zalicza się uzyskane informacje dotyczące następujących zdarzeń:

- (a) znaczące trudności finansowe emitenta lub dłużnika;
- (b) niedotrzymanie warunków umowy, np. niespłacenia albo zalegania ze spłaceniem odsetek lub należności głównej;
- (c) przyznanie dłużnikowi przez Grupę BZ WBK, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych dłużnika, udogodnienia, którego w innym wypadku Grupa BZ WBK by nie udzieliła;
- (d) wysoce prawdopodobna upadłość dłużnika, postępowanie sanacyjne, układowe lub inna reorganizacja finansowa dłużnika;
- (e) zanik aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe; lub
- (f) pozyskane informacje wskazują na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą aktywów finansowych od momentu początkowego ich ujęcia, mimo że nie można jeszcze ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy aktywów finansowych, w tym:
  - (i) negatywne zmiany dotyczące statusu płatności dłużnika w Grupie BZ WBK lub
  - (ii) krajowa lub lokalna sytuacja gospodarcza, która ma związek z niespłacaniem aktywów w Grupie BZ WBK.

Jeśli istnieją obiektywne dowody, że wystąpiła utrata wartości kredytów i należności, to kwota odpisu aktualizującego równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów, a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego (tj. efektywnej stopy procentowej ustalonej w momencie początkowego ujęcia). W przypadku, gdy pożyczka, należność jest instrumentem o zmiennej stopie procentowej, to stopa dyskontowa stosowana do oszacowania utraty wartości jest bieżącą efektywną stopą procentową ustaloną w ramach danego kontraktu. Jeśli składnik aktywów finansowych o zmiennej stopie lub zobowiązanie finansowe o zmiennej stopie zostały początkowo ujęte w kwocie wymaganej zapłaty w terminie wymagalności, przeszacowanie strumienia przyszłych płatności odsetkowych zazwyczaj nie ma istotnego wpływu na wartość bilansową tego składnika aktywów lub zobowiązania. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się poprzez ujęcie odpisu aktualizującego. Kwotę odpisu aktualizującego ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Kalkulacja wartości bieżącej oszacowanych przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczonym składnikiem aktywów, odzwierciedla przepływy pieniężne, które mogą powstać w wyniku egzekucji, pomniejszone o koszty związane z pozyskaniem i sprzedażą zabezpieczenia.

w tys. zł

Grupa BZ WBK okresowo przeprowadza analizę portfela pod kątem występowania obiektywnych dowodów na utratę wartości poszczególnych ekspozycji lub ich grupy.

Dla indywidualnych ekspozycji kredytowych przegląd pod kątem utraty wartości przeprowadzany jest raz na kwartał, a zdarza się, że przeglądy robione są częściej niż raz na kwartał, jeżeli okoliczność tego wymaga. Utrata wartości dla portfela ocenianego łącznie (podejście portfelowe) poddawana jest weryfikacji w okresach miesięcznych. Grupa BZ WBK, przynajmniej dwa razy w roku, przeprowadza na podstawie historycznych obserwacji, walidację (tzw. „back testy”) parametrów wykorzystywanych do kalkulacji odpisów portfelowych.

Utrata wartości dla indywidualnych ekspozycji kredytowych mierzona jest w oparciu o możliwą do uzyskania kwotę należności rozumianą jako bieżąca wartość szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dyskontowanych efektywną stopą procentową, stosując w odniesieniu do ekspozycji indywidualnie istotnych - podejście scenariuszowe. W ramach analizy scenariuszowej opiekun klienta dokonuje wyboru strategii odzwierciedlającą aktualnie realizowaną metodę odzysku. W ramach każdej strategii analizowane są równolegle pozostałe możliwe do realizacji scenariusze, przy czym wybór strategii determinuje ograniczenia wartości pozostałych parametrów stosowanych w modelu. Wyliczenie odpisu aktualizującego w podejściu indywidualnym odbywa się w oparciu o wyliczenie sumy ważonych prawdopodobieństwem odpisów aktualizujących obliczonych dla wszystkich możliwych scenariuszy odzysku w zależności od aktualnie realizowanej dla danego klienta strategii odzysku.

W ramach analizy scenariuszowej wykorzystywane są przede wszystkim następujące strategie/scenariusze:

- odzysk z prowadzonej działalności operacyjnej / refinansowania / wsparcia kapitałowego;
- odzysk ze sprzedaży zabezpieczenia w trybie dobrowolnym;
- odzysk w procesie egzekucji;
- odzysk w ramach upadłości układowej / postępowania naprawczego / upadłości likwidacyjnej;
- odzysk w ramach przejęcia zadłużenia/ aktywa / sprzedaży wierzytelności.

W podejściu portfelowym ekspozycje pogrupowane są na portfele wg specyfiki klienta lub produktu (nieruchomości dochodowe, klienci komercyjni, MŚP, kredyty hipoteczne, limity w rachunku, kredyty gotówkowe, itp.). Każdy portfel zawiera pule usystematyzowane wg podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego, tj. takich jak:

- klasyfikacja wewnętrzna Grupy BZ WBK;
- terminowość obsługi zadłużenia;
- czas, jaki upłynął od zdarzenia default, czyli od zidentyfikowania zagrożenia utratą wartości;
- czas od ustania przesłanek utraty wartości;
- czas od rozpoczęcia procesu egzekucji;
- podjęcia działań restrukturyzacyjnych;
- parametry specyficzne dla części produktów (np. waluta, kanał sprzedaży).

Jeżeli Grupa BZ WBK stwierdzi, że nie istnieją obiektywne dowody utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący czy też nie, to włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia je pod względem utraty wartości. Aktywa ocenione indywidualnie pod względem utraty wartości, w przypadku których Grupa BZ WBK dokonuje odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości lub postanawia taki odpis dalej ujmować, nie są uwzględniane w łącznej ocenie utraty wartości.

Dla celów łącznej oceny utraty wartości, aktywa finansowe są grupowane według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego, które wskazują na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy (np. na podstawie oceny ryzyka kredytowego stosowanego przez Grupę BZ WBK lub procesu oceniania według przyjętej skali z uwzględnieniem typu składnika aktywów, branży, położenia geograficznego, rodzaju zabezpieczenia, opóźnienia w spłacie i innych istotnych czynników). Wybrane cechy charakterystyczne są istotne z punktu widzenia oceny przyszłych przepływów pieniężnych dla grup takich aktywów, gdyż wskazują, jaka jest zdolność dłużników do spłaty wszystkich dłużnych kwot zgodnie z warunkami umowy dotyczącej składnika aktywów będącego przedmiotem oceny.

Systemy klasyfikacji kredytowej zostały opracowane wewnętrznie i są stale ulepszone, np. poprzez zewnętrzną analizę wskaźnikową pozwalającą na lepsze zastosowanie wyżej wymienionych wskaźników do oszacowania odpisu aktualizującego.

Przyszłe przepływy pieniężne w grupie aktywów finansowych, dla których utrata wartości oceniana jest łącznie, są szacowane na podstawie historii odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego do charakterystyki tych aktywów, które znajdują się w grupie. Dane historyczne dotyczące utraty wartości są korygowane na podstawie dostępnych bieżących danych tak, aby odzwierciedlić oddziaływanie bieżących warunków, które nie miały wpływu w okresie, na którym opierają się dane historyczne dotyczące odpisów z tytułu utraty wartości, jak też, aby wyeliminować czynniki mające wpływ na dane historyczne, a niewystępujące obecnie.

Oszacowania zmian przyszłych przepływów pieniężnych odzwierciedlają i zasadniczo są zgodne ze zmianami powiązanych dostępnych danych w poszczególnych okresach (takich jak stopa bezrobocia, ceny nieruchomości, ceny towarów, status płatności oraz inne czynniki, które wskazują na poniesione w grupie odpisy aktualizujące i ich rozmiary). Grupa BZ WBK regularnie sprawdza metodologię i założenia przyjęte do oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy odpisami aktualizującymi szacowanymi a rzeczywistymi.

w tys. zł

Odpisy aktualizujące poniesione i nieujawnione (IBNR- Incurred But Not Reported) są wykorzystywane do pokrycia należności, które na koniec okresu sprawozdawczego uznaje się za objęte utratą wartości, lecz które nie zostały indywidualnie zidentyfikowane. Jak pokazuje doświadczenie, należności takie istnieją w każdym portfelu kredytowym.

Odpisy aktualizujące IBNR utrzymywane są na poziomie adekwatnym do oceny przez kierownictwo następujących czynników: profili klasyfikacji kredytowej i zmian w tej klasyfikacji, historycznych wskaźników odpisów aktualizujących, zmian w procesie zarządzania kredytami, procedurach, procesach i politykach, warunków ekonomicznych, sytuacji w poszczególnych branżach / profilu portfeli branżowych oraz bieżących szacunków co do odpisów aktualizujących na portfelu.

Szacunki dotyczące odpisów aktualizujących poniesionych a nieujawnionych (IBNR) uwzględniają następujące kluczowe składniki:

- Okres ujawnienia straty (EP), pomiędzy momentem zaistnienia zdarzenia implikującego zagrożenie utraty wartości a momentem powzięcia przez Grupę BZ WBK takiej informacji (Emergence Period-EP),
- Oparte na danych historycznych prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (Probability of Default-PD), które łącznie z EP w najlepszy sposób prezentuje straty poniesione, ale niemożliwe do bezpośredniej identyfikacji,
- Stratę w przypadku niewykonania zobowiązania (Loss Given Default-LGD), tj. tej części zaangażowania, które będzie uznane za stracone w przypadku wystąpienia niewykonania zobowiązania,
- Oszacowanie wysokości ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (Exposure At Default-EAD),
- Współczynnik konwersji zadłużenia określający na jakim poziomie zobowiązanie Grupy do wypłaty środków zostanie zrealizowane (zobowiązanie warunkowe zamieni się na należność bilansową) (Credit Conversion Factor-CCF).

Oszacowania wymienionych parametrów bazują na doświadczeniach historycznych związanych z zrealizowanymi odpisami aktualizującymi dla kredytów o podobnym charakterze ryzyka ze względu na przyjęty poziom granularności szacowanych parametrów ryzyka.

Jeśli w następnym okresie odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu utraty wartości, to uprzednio ujęty odpis aktualizujący z tego tytułu odwraca się poprzez skorygowanie odpisu aktualizującego. Odwrócenie nie może spowodować zwiększenia wartości bilansowej składnika aktywów finansowych ponad kwotę, która stanowiłaby zamortyzowany koszt tego składnika na dzień odwrócenia w sytuacji, gdyby ujęcie utraty wartości w ogóle nie miało miejsca.

Kwotę odwróconego odpisu aktualizującego ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Kiedy prawdopodobieństwo odzyskania należności kredytowych z rozpoznaną utratą wartości się nie zwiększa, można dojść do przekonania, że odzyskanie tych należności jest w praktyce niemożliwe. W takiej sytuacji kwota należności kredytowej podlega spisaniu w ciężar utworzonego uprzednio odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości. Kwoty należności spisanych, odzyskane w późniejszych okresach, pomniejszają wartość kosztów odpisów aktualizujących utworzonych z tytułu utraty wartości.

Zasady ustalania utraty wartości są spójne dla całej Grupy BZ WBK.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości, skumulowane odpisy aktualizujące ujęte dotychczas w innych całkowitych dochodach przenosi się z kapitału własnego do rachunku zysków i strat. Kwota skumulowanych odpisów aktualizujących, która zostaje wyksięgowana z innych całkowitych dochodów i ujęta w rachunku zysków i strat, stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą. Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu aktualizacyjnego z tytułu utraty wartości, to kwotę odwracanego odpisu aktualizacyjnego ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Jeśli występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, to kwotę odpisu aktualizacyjnego z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Tak ustalone odpisy z tytułu utraty wartości nie podlegają odwróceniu przez rachunek zysków i strat.

Zobowiązania warunkowe

Grupa BZ WBK tworzy rezerwy na obarczone ryzykiem utraty wartości nieodwołalne zobowiązania warunkowe (nieodwołalne otwarte linie kredytowe, gwarancje finansowe, akredytywy, itp.). Wartość rezerwy wyznacza się jako różnicę pomiędzy szacunkiem dotyczącym wykorzystania zaangażowania warunkowego ustalonego przy zastosowaniu parametru Credit Conversion Factor (CCF) a wartością bieżącą spodziewanych przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji.

w tys. zł

Rzeczowy majątek trwały

Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych

Składniki rzeczowego majątku trwałego wykazywane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszone o wartość skumulowanej amortyzacji oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Aktywa będące przedmiotem umów leasingu

Umowy leasingowe, na mocy których Grupa BZ WBK przejmuje zasadniczo całość ryzyka i korzyści wynikających z tytułu posiadania aktywów, klasyfikowane są jako umowy leasingu finansowego. Aktywa pozyskane w ramach umowy leasingu finansowego wykazywane są w wartości godziwej lub, jeśli mniejsza, w wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu, pomniejszonej o wartość skumulowanej amortyzacji oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady

Grupa BZ WBK ujmuje w wartości bilansowej pozycji rzeczowych aktywów trwałych koszty wymiany części tych pozycji w momencie ich poniesienia, jeśli istnieje prawdopodobieństwo, że Grupa BZ WBK uzyska przyszłe korzyści ekonomiczne związane ze składnikiem aktywów, a cenę nabycia lub koszt wytworzenia można wycenić w wiarygodny sposób. Pozostałe koszty są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Amortyzacja

Odpisy amortyzacyjne dokonywane są według metody liniowej przez okres ekonomicznej użyteczności danego składnika rzeczowych aktywów trwałych i wykazywane są w rachunku zysków i strat.

Szacowane okresy użytkowania są następujące:

• nieruchomości	22-40 lat
• sprzęt informatyczny	3 lata
• środki transportu	4 lata
• pozostały majątek trwały	14 lat

Stawki amortyzacyjne są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji mogą stanowić podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Na dzień klasyfikacji składnika aktywów trwałych jako aktywa przeznaczone do sprzedaży, Grupa BZ WBK wycenia taki składnik aktywów w kwocie niższej z jego wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży.

Ewentualne pomniejszenie wartości bilansowej aktywów przeznaczonych do sprzedaży na dzień ich początkowej klasyfikacji jak i późniejsze odpisy aktualizujące do poziomu wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Wartość firmy oraz wartości niematerialne

Wartość firmy

Wartość firmy (goodwill) powstała przy połączeniu jednostek gospodarczych ujmowana jest w wysokości nadwyżki ceny nabycia nad wartością godziwą udziału w zidentyfikowanych nabytych aktywach, zobowiązaniach i zobowiązaniach warunkowych pomniejszonej o utratę wartości. Wartość firmy jest testowana pod kątem ewentualnej utraty wartości w okresach rocznych.

Licencje, patenty, koncesje i podobne wartości

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są ujmowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i jego zaimplementowania.

Nakłady, które są związane bezpośrednio z produkcją możliwych do zidentyfikowania i unikalnych programów komputerowych kontrolowanych przez Grupę BZ WBK i które prawdopodobnie będą generowały korzyści ekonomiczne przekraczające nakłady w okresie powyżej jednego roku, są wykazywane jako wartości niematerialne.

Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę BZ WBK, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o wartość skumulowanej amortyzacji i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

w tys. zł

Nakłady na wartości niematerialne

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są ujmowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

Amortyzacja

Amortyzacja jest ujmowana w rachunku zysków i strat przy użyciu metody liniowej przez okres ekonomicznej użyteczności poszczególnych składników wartości niematerialnych, który dla większości aktywów niematerialnych wynosi 3 lata.

Stawki amortyzacyjne są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji mogą stanowić podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji.

Pozostałe składniki sprawozdania z sytuacji finansowej**Pozostałe należności handlowe i inne należności**

Należności handlowe i inne należności z datą zapadalności poniżej 12 miesięcy od dnia powstania należności są ujmowane na moment początkowego ujęcia w wartości nominalnej z uwagi na nieistotny wpływ dyskonta. Należności handlowe i inne należności z terminem płatności do 12 kolejnych miesięcy są ujmowane na dzień bilansowy w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Inne zobowiązania

Zobowiązania handlowe i inne zobowiązania z datą zapadalności poniżej 12 miesięcy od dnia powstania należności są ujmowane na moment początkowego ujęcia w wartości nominalnej z uwagi na nieistotny wpływ dyskonta. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług jak i inne zobowiązania wymagalne w terminie 12 kolejnych miesięcy są ujmowane na dzień bilansowy w kwocie wymagającej zapłaty.

Kapitały

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz ze statutem. Do kapitałów własnych zaliczane są także niepodzielone zyski i niepokryte straty z lat ubiegłych.

Kapitał zakładowy (akcyjny) wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego według wartości nominalnej.

Kapitał zapasowy tworzony jest z odpisów z zysku oraz premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji.

Kapitał rezerwowy tworzony jest z odpisów z zysku i przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych.

W kapitale rezerwowym ujmuje się efekt wyceny programu motywacyjnego realizowanego w formie akcji (MSSF 2.53).

Kapitał zapasowy, rezerwowy, fundusz ogólnego ryzyka bankowego oraz premia akcyjna prezentowane są łącznie w ramach kategorii „Pozostałe kapitały”.

Na kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się różnice z wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, różnice z wyceny instrumentów zabezpieczających stanowiących efektywne zabezpieczenie przepływów pieniężnych z uwzględnieniem odroczonego podatku dochodowego oraz zyski aktuarialne z przeszacowania rezerwy emerytalnej. Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji.

Oprócz kapitału własnego do kapitałów Grupy BZ WBK zalicza się również udziały niekontrolujące.

Na dzień wyłączenia z ksiąg rachunkowych całości lub części składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży łączne skutki okresowej zmiany wartości godziwej odniesione na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny zostają wyksięgowane (odwrócone). Całość lub odpowiednia część uprzednio dokonanego odpisu aktualizującego zwiększa lub zmniejsza wartość danego składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Skutki zmian wartości godziwej są wyksięgowywane w korespondencji z rachunkiem zysków i strat.

Wynik finansowy netto roku obrotowego stanowi wynik z rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowanego obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych.

Działalność powiernicza

Przychody realizowane w ramach świadczenia działalności powierniczej są elementem przychodów prowizyjnych. Korespondujące z nimi aktywa klientów nie są składnikiem aktywów Grupy BZ WBK i w związku z tym nie są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

w tys. zł

Wypłaty z kapitałów (Dywidendy)

Dywidendy własne za dany rok, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, ale nie zostały wypłacone na koniec okresu sprawozdawczego, ujawnia się w pozycji zobowiązań z tytułu dywidendy w ramach pozostałych zobowiązań.

Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy BZ WBK zawierają wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenie społeczne i są ujmowane jako koszty w momencie poniesienia.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

Zobowiązania Grupy BZ WBK z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych są kwotą przyszłych korzyści, które pracownik otrzyma w zamian za świadczenie swoich usług w bieżącym i wcześniejszych okresach. Rezerwy na odprawy emerytalne są oszacowane na podstawie wyceny metodą aktuarialną. Wycena tych rezerw jest aktualizowana przynajmniej raz w roku.

Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w instrumentach kapitałowych

W przypadku transakcji płatności w formie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych Grupa BZ WBK wycenia otrzymane dobra lub usługi i odpowiadający im wzrost w kapitale własnym, bezpośrednio, w wartości godziwej otrzymanych dóbr lub usług, chyba że niemożliwe jest wiarygodne oszacowanie ich wartości godziwej. Jeżeli Grupa BZ WBK nie może wiarygodnie oszacować wartości godziwej otrzymanych dóbr lub usług, określa ich wartość oraz odpowiadający im wzrost w kapitale własnym w sposób pośredni poprzez odniesienie do wartości godziwej przyznanych instrumentów kapitałowych.

Warunki nabycia praw zawarte w warunkach przyznania nie są uwzględniane przy ustalaniu wartości godziwej, z wyjątkiem sytuacji, gdy warunki te są uzależnione od czynników rynkowych. Nierynkowe warunki nabycia praw są uwzględniane poprzez korygowanie liczby praw ujętych w wycenie dla potrzeb pomiaru kosztu usług świadczonych przez pracowników, w ten sposób, że ostatecznie kwota ujęta w rachunku zysków i strat odzwierciedla liczbę akcji, którą nabeżdą uprawnieni.

Koszty związane z płatnościami w formie akcji są odnoszone do kapitałów własnych. W przypadku gdy warunki planu płatności w formie akcji przewidują emisję nowych akcji, wpływy z emisji akcji zwiększają kapitał akcyjny oraz ewentualną nadwyżką kapitału zapasowego w momencie wykonania prawa.

Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych

W transakcjach płatności w formie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych Grupa BZ WBK wycenia nabyte dobra lub usługi i zaciągnięte zobowiązanie w wartości godziwej zobowiązania. Do czasu, gdy zobowiązanie zostanie uregulowane, Grupa BZ WBK na każdy dzień sprawozdawczy, a także na dzień rozliczenia wycenia zobowiązanie w wartości godziwej, a ewentualne zmiany wartości ujmuje w zysku lub stracie danego okresu. Grupa BZ WBK ujmuje otrzymane usługi oraz zobowiązanie do zapłaty za te usługi w momencie, gdy pracownicy świadczą te usługi. Zobowiązanie wyceniane jest, początkowo, a także na koniec każdego okresu sprawozdawczego, aż do momentu rozliczenia w wartości godziwej praw do wzrostu wartości akcji, ustalonej z zastosowaniem modelu wyceny opcji, biorąc pod uwagę terminy i warunki, na których przyznano prawa do wzrostu wartości akcji oraz zakres, w jakim pracownicy wykonali usługi do tego dnia.

Rezerwy

Rezerwę tworzy się wówczas, gdy na Grupie BZ WBK ciąży obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne. W przypadku, gdy kwota ta jest istotna, rezerwa jest szacowana poprzez zdyskontowanie oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych w oparciu o stopę dyskontową przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko związane konkretnie z danym składnikiem zobowiązań.

W oparciu o powyższą zasadę rozpoznawane są rezerwy na zobowiązania warunkowe takie jak: gwarancje, akredytywy dokumentowe, nieodwołalne niewykorzystane linie kredytowe.

Wynik z tytułu odsetek

Przychody odsetkowe od aktywów finansowych są rozpoznawane, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo wpływu korzyści ekonomicznych do Grupy BZ WBK i kwota przychodu może być wiarygodnie zmierzona.

Przychody i koszty z tytułu odsetek dla wszystkich instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat w wysokości wynikającej z wyceny wg zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

w tys. zł

Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego do wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego.

Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Grupa BZ WBK dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych, uwzględniając wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego (na przykład: przedpłaty, opcje kupna i podobne), jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych odpisów aktualizujących związanych z nieściągalnością kredytów.

Wyliczenie obejmuje płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje (np. za uruchomienie i przyznanie kredytu, uruchomienie transzy kredytu, prolongatę kredytu, odnowienie kredytu, prowizja za restrukturyzację, aneksy powodujące zmiany w przepływach), koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta.

Koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktów kredytowych są w części rozliczane w przychodach odsetkowych z wykorzystaniem efektywnej stopy procentowej, gdy istnieje możliwość ich bezpośredniego powiązania z umową kredytową, a w części są rozpoznawane w wyniku z tytułu prowizji, w momencie ich poniesienia, gdy nie ma możliwości jednoznacznego przypisania do określonej umowy kredytowej.

Dla wybranych produktów kredytowych, dla których zidentyfikowano powiązanie z produktem ubezpieczeniowym Grupa BZ WBK dokonuje podziału realizowanych przychodów na część ujmowaną w przychodach odsetkowych z wykorzystaniem efektywnej stopy procentowej oraz na część ujmowaną w przychodach prowizyjnych. Grupa BZ WBK traktuje sprzedawane produkty ubezpieczeniowe, jako powiązane z kredytami w szczególności, gdy oferowany produkt ubezpieczeniowy wpływa na warunki umowne produktu finansowego.

W przypadku aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe są naliczane od wartości bieżącej należności (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość) przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Wynik z tytułu prowizji

Prowizje rozliczane z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej, rozpoznawane są jako element dochodu odsetkowego a zasady ich rozliczania przedstawione zostały w punkcie 'Wynik z tytułu odsetek'.

Prowizje od limitów kredytowych, kredytów rewaluacyjnych, kart kredytowych i zobowiązań warunkowych rozliczane są liniowo do rachunku zysków i strat.

Pozostałe prowizje i opłaty, nierozliczane z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej, zalicza się zgodnie z zasadą memoriału do rachunku zysków i strat.

Wynik z tytułu prowizji uwzględnia wynik od walutowych transakcji z klientami.

Wynik z tytułu działalności bancassurance

Dla wybranych produktów kredytowych, dla których zidentyfikowano powiązanie z produktem ubezpieczeniowym Grupa BZ WBK dokonuje podziału realizowanych przychodów na część ujmowaną w przychodach odsetkowych z wykorzystaniem efektywnej stopy procentowej oraz na część ujmowaną w przychodach prowizyjnych. Grupa BZ WBK traktuje sprzedawane produkty ubezpieczeniowe, jako powiązane z kredytami w szczególności, gdy oferowany produkt ubezpieczeniowy wpływa na warunki umowne produktu finansowego.

W celu ustalenia, jaka część przychodu stanowi integralną część umowy kredytowej rozpoznawanej jako przychód odsetkowy metodą efektywnej stopy procentowej Grupa BZ WBK wydziela wartość godziwą oferowanego instrumentu finansowego oraz wartość godziwą usługi pośrednictwa w sprzedaży produktu ubezpieczeniowego dystrybuowanego łącznie z tym instrumentem. Podział wynagrodzenia pomiędzy część stanowiącą element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego oraz część stanowiącą wynagrodzenie za wykonywane czynności pośrednictwa jest dokonywane w proporcji odpowiednio wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa w stosunku do sumy obu tych wartości.

Część przychodów stanowiących wynagrodzenie za usługę pośrednictwa z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z umową kredytową Grupa BZ WBK rozpoznaje w przychodach prowizyjnych w momencie naliczenia opłaty z tytułu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego.

Grupa BZ WBK nie rzadziej niż w okresach rocznych przeprowadza weryfikację poprawności przyjętego podziału dla rozpoznawania poszczególnych rodzajów przychodów.

Wynik handlowy i rewaluacja

Wynik handlowy i rewaluacja obejmuje zyski i straty wynikające ze zmian w wartości godziwej aktywów finansowych i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu i wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Przychody i koszty odsetkowe od tych instrumentów dłużnych są uwzględniane w wyniku odsetkowym.

w tys. zł

Przychody z tytułu dywidend

Dywidendy zaliczane są do rachunku zysków i strat w momencie ustalenia praw akcjonariuszy/udziałowców do ich otrzymania pod warunkiem, że korzyści finansowe wpłyną do Grupy BZ WBK i kwota przychodu może być wiarygodnie zmierzona.

Wynik na sprzedaży podmiotów zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć

Wynik na sprzedaży akcji i udziałów w podmiotach zależnych ustalany jest jako różnica pomiędzy wartością aktywów netto jednostki zależnej skorygowaną o nieodpisaną część wartości firmy, a uzyskaną za nie ceną sprzedaży.

Wynik na sprzedaży podmiotów stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć ustalany jest jako różnica między wartością aktywa a uzyskaną ceną sprzedaży.

Wynik na pozostałych instrumentach finansowych

Wynik na pozostałych instrumentach sprzedaży obejmuje:

- zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów kapitałowych oraz instrumentów dłużnych zaklasyfikowanych do portfela dostępnych do sprzedaży oraz
- zmiany wartości godziwej instrumentów zabezpieczanych i zabezpieczających, w tym nieefektywną część rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Grupa BZ WBK stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej oraz rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych. Szczegółowe informacje na ten temat zostały zawarte w nocie nr 39 „Rachunkowość zabezpieczeń”.

Pozostałe przychody operacyjne i pozostałe koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody operacyjne niezwiązane bezpośrednio z działalnością statutową Grupy BZ WBK. Są to w szczególności przychody i koszty z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych, przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, otrzymane i zapłacone odszkodowania, kary i grzywny.

Odpisy netto z tytułu utraty wartości należności kredytowych

W pozycji „Odpisy netto z tytułu utraty wartości należności” prezentowane są ujęte odpisy aktualizujące pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz wynik na sprzedaży należności kredytowych.

Wynik na sprzedaży należności kredytowych ustalany jest w momencie wyłączenia należności kredytowych z ksiąg rachunkowych w wysokości różnicy pomiędzy wartością bilansową a kwotą otrzymanej zapłaty.

Koszty pracownicze i koszty działania banku

W pozycji „Koszty pracownicze” prezentowane są koszty:

- wynagrodzeń i ubezpieczeń społecznych (w tym z tytułu składek na świadczenia emerytalno – rentowe),
- rezerw z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych,
- rezerw emerytalno-rentowych,
- rezerw z tytułu premii,
- programu zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, którego część ujmowana jest jako zobowiązanie z tytułu płatności na bazie akcji rozliczonych w środkach pieniężnych zgodnie z MSSF 2 „Płatności w formie akcji” oraz
- koszty szkoleń pracowników i innych świadczeń płacowych i pozapłacowych na rzecz pracowników.

W pozycji „Koszty działania banku” prezentuje się koszty:

- utrzymania i wynajmu majątku trwałego,
- obsługi informatycznej i telekomunikacyjnej,
- działalności administracyjnej,
- promocji i reklamy,
- ochrony mienia
- najmu, dzierżawy oraz leasingu operacyjnego,
- opłaty ponoszone na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Komisji Nadzoru Finansowego, Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych
- podatki i opłaty (podatek od nieruchomości, wpłaty dokonywane na rzecz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, opłaty komunalne i administracyjne, opłaty za wieczyste użytkowanie gruntów),
- ubezpieczeń,
- koszty remontów nieklasyfikujących się jako ulepszenie środka trwałego.

w tys. zł

Płatności z tytułu leasingu operacyjnego

Płatności dokonane z tytułu leasingu operacyjnego są ujmowane metodą liniową, jako koszty w rachunku zysków i strat przez okres leasingu.

Płatności z tytułu leasingu finansowego

Minimalne płatności leasingowe rozdziela się pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie niespłaconego salda zobowiązania. Koszty finansowe rozlicza się na poszczególne okresy objęte okresem leasingu w taki sposób, aby uzyskać stałą okresową stopę procentową w stosunku do niespłaconego salda zobowiązania.

Podatek od instytucji finansowych

Podstawę opodatkowania podatku od niektórych instytucji finansowych wprowadzonego ustawą obowiązującą od 1.02.2016 r. stanowi nadwyżka sumy aktywów podmiotu ponad 4 miliardy PLN w przypadku banków wynikająca z zestawienia obrotów i sald na koniec każdego miesiąca. Banki są uprawnione do pomniejszenia podstawy opodatkowania m.in. o wartość funduszy własnych, a także wartość skarbowych papierów wartościowych. Dodatkowo banki obniżają podstawę opodatkowania o wartość aktywów nabytych od NBP, stanowiących zabezpieczenie kredytu refinansowego udzielonego przez NBP. Stawka podatku dla wszystkich podatników wynosi 0,0366% miesięcznie, a podatek jest płacony miesięcznie do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczy.

Wartość obciążenia podatkiem od instytucji finansowych prezentowana jest przez Grupę BZ WBK w pozycji „Podatek od instytucji finansowych” odrębnie od obciążenia wynikającego z podatku dochodowego.

Podatek dochodowy od osób prawnych

Podatek dochodowy od osób prawnych obejmuje podatek bieżący i podatek odroczony. Podatek dochodowy jest wykazywany w rachunku zysków i strat z wyjątkiem pozycji, które ujęto w innych całkowitych dochodach.

Podatek bieżący jest to kwota podatku podlegającego zapłacie od dochodu do opodatkowania za dany rok z zastosowaniem stawek podatkowych, które obowiązywały prawnie lub obowiązywały faktycznie na koniec okresu sprawozdawczego oraz uwzględniając wszelkie korekty podatku podlegającego zapłacie dotyczącego poprzednich lat.

Aktywa i zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są metodą bilansową. Powstają z tytułu różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością wynikającą ze sprawozdania z sytuacji finansowej. Odroczony podatek dochodowy ustala się przy zastosowaniu stawek podatkowych obowiązujących prawnie lub faktycznie na koniec okresu sprawozdawczego, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji określonych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub uregulowania zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który umożliwi wykorzystanie różnic przejściowych. Wartość bilansowa aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest weryfikowana na koniec każdego okresu sprawozdawczego. Grupa BZ WBK obniża wartość bilansową składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego do wartości możliwej do zrealizowania - to jest w zakresie, w jakim jest prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Odroczone i bieżące aktywa i zobowiązania z tytułu podatku dochodowego kompensuje się tylko wtedy, gdy dotyczą tego samego tytułu rozliczeń podatkowych oraz gdy istnieje ważny tytuł prawny i intencja dokonania rozliczenia w kwocie netto albo realizacji składnika aktywów i wykonania zobowiązania jednocześnie.

3. Sprawozdawczość według segmentów działalności

Prezentacja informacji o segmentach działalności Grupy BZ WBK S.A. oparta jest o model informacji zarządczej służący do przygotowywania sprawozdań dla Zarządu Banku wykorzystywanych do oceny osiąganych wyników oraz alokacji zasobów. Działalność operacyjną Grupy BZ WBK podzielono na pięć segmentów działalności: Segment Bankowości Detalicznej, Segment Bankowości Biznesowej i Korporacyjnej, Segment Globalnej Bankowości Korporacyjnej, Segment ALM (Zarządzanie Aktywami i Zobowiązaniami) i Operacji Centralnych oraz Segment Santander Consumer. Zostały one wyłonione na podstawie identyfikacji klientów i produktów.

Głównym elementem oceny segmentów działalności przez Zarząd Banku jest zysk przed opodatkowaniem.

Dochody i koszty przypisane do segmentu osiągane są ze sprzedaży i obsługi klientów oraz produktów w danym segmencie, zgodnie z zasadami przedstawionymi poniżej. Wykazywane są one w rachunku zysków i strat Grupy i dają się przyporządkować do danego segmentu w sposób bezpośredni lub w oparciu o racjonalne przesłanki.

w tys. zł

Wynik z tytułu odsetek w podziale na segmenty działalności Grupy BZ WBK S.A. jest oceniany przez Zarząd Banku w postaci netto z uwzględnieniem kosztu wewnętrznego transferu funduszy oraz bez podziału na dochody i koszty odsetkowe.

Rozliczenia pomiędzy segmentami dotyczą wynagrodzeń za świadczone usługi i obejmują:

- sprzedaż i/lub obsługę klientów danego segmentu w kanałach sprzedaży/obsługi będących w posiadaniu innego segmentu;
- współdzielenie dochodów i kosztów z transakcji realizowanych z danym klientem, gdzie segment realizujący transakcje nie jest jednocześnie właścicielem biznesowym relacji z danym klientem;
- współdzielenie dochodów i kosztów związanych z realizacją wspólnych przedsięwzięć.

Alokacje dochodów i kosztów regulują wzajemne uzgodnienia pomiędzy segmentami, opierające się o jednostkowe stawki za poszczególne usługi bądź umowy dotyczące podziału łącznych dochodów i/lub kosztów.

Aktywa i Zobowiązania segmentu wykorzystywane są w jego działalności operacyjnej i dają się przyporządkować do segmentu bezpośrednio lub na zasadzie alokacji.

Grupa Kapitałowa BZ WBK S.A. koncentruje swoją działalność na rynku krajowym.

Raz w roku Grupa BZ WBK dokonuje resegmentacji/ migracji klientów między segmentami działalności wynikającej z faktu, iż dany klient zaczyna spełniać kryteria przypisania do innego segmentu działalności niż kryteria segmentu, który dotychczas był właścicielem biznesowym relacji z danym klientem. Taka zmiana ma zapewnić najwyższą jakość obsługi dostosowaną do indywidualnych potrzeb lub skali działalności klienta;

W 2017 roku dokonano następującej resegmentacji klientów pomiędzy segmentami biznesowymi.

- przesunięcia największych klientów korporacyjnych z segmentu Bankowości Biznesowej i Korporacyjnej do Segmentu Globalnej Bankowości Korporacyjnej;
- przeniesienia wyników i wolumenów spółki zależnej BZ WBK Inwestycje Sp. z o.o. z segmentu Globalnej Bankowości Korporacyjnej do segmentu ALM i Operacji Centralnych;
- zmiany klucza alokacji kosztów Bankowego Funduszu Gwarancyjnego do segmentów działalności.

Dane porównywalne zostały odpowiednio dostosowane

Zasady identyfikacji dochodów i kosztów oraz aktywów i zobowiązań na potrzeby raportowania segmentowego są zgodne z polityką rachunkowości stosowaną w Grupie Banku Zachodniego WBK S.A.

Całkowity wynik osiągnięty przez Bank Zachodni WBK S.A. z tytułu realizacji transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. w roku 2016 (opisanej w nocie 10) został zaprezentowany w całości w segmencie ALM i Operacji Centralnych, natomiast wynik osiągnięty z tytułu ww. transakcji przez Santander Consumer Bank został zaprezentowany w Segmencie Santander Consumer.

Segment Bankowości Detalicznej

Przychody segmentu Bankowości Detalicznej pochodzą ze sprzedaży produktów i usług adresowanych do klientów indywidualnych Banku, jak również małych i średnich przedsiębiorstw. W ramach oferty skierowanej do klientów tego segmentu wyróżnić można: szeroką gamę produktów oszczędnościowych, kredyty hipoteczne i konsumenckie, karty kredytowe i debetowe, produkty ubezpieczeniowe i inwestycyjne, usługi rozliczeniowe, usługi maklerskie, zasilenia telefonów GSM, płatności zagraniczne i Western Union oraz usługi dla klientów zamożnych. Dla małych i średnich przedsiębiorstw segment świadczy między innymi usługi w zakresie udzielania kredytów, przyjmowania depozytów oraz usługi z zakresu zarządzania gotówką, leasingu, faktoringu, akredytyw i gwarancji. Segment Bankowości Detalicznej uzyskuje również dochody oferując usługi zarządzania na zlecenie aktywami Klientów w ramach funduszy inwestycyjnych i portfeli indywidualnych. Zajmuje się także realizacją usług na rzecz klientów detalicznych innych banków i instytucji finansowych w oparciu o umowy zawarte z tymi instytucjami.

Segment Bankowości Biznesowej i Korporacyjnej

W ramach segmentu Bankowości Biznesowej i Korporacyjnej Grupa uzyskuje dochody z produktów i usług skierowanych do przedsiębiorstw gospodarczych, samorządów i sektora publicznego. Poza usługami bankowymi związanymi z transakcjami, kredytowaniem i pozyskiwaniem depozytów, segment świadczy również usługi z zakresu zarządzania gotówką, leasingu, faktoringu, akredytyw i gwarancji.

Segment Globalnej Bankowości Korporacyjnej

W ramach segmentu Globalnej Bankowości Korporacyjnej Grupa uzyskuje dochody z usług i produktów skierowanych do największych międzynarodowych i polskich korporacji, obejmujące:

- bankowość transakcyjną, w ramach której oferowane są takie produkty jak: zarządzanie gotówką, depozyty, leasing,

w tys. zł

- faktoring, akredytywy, gwarancje, kredytowanie bilateralne i produkty w obsłudze handlu zagranicznego;
- kredytowanie, w tym finansowanie projektów, kredyty konsorcjalne oraz programy emisji obligacji;
- produkty mające na celu zarządzanie ryzykiem kursowym i stopy procentowej oferowane wszystkim klientom Banku (segment alokuje przychody związane z tą działalnością do pozostałych segmentów, przy czym poziom alokacji może się zmieniać w poszczególnych latach);
- usługi organizowania i finansowania emisji papierów wartościowych, doradztwo finansowe oraz usługi brokerskie dla instytucji finansowych

Segment generuje także dochody w związku z zajmowaniem pozycji na rynku międzybankowym w ramach zarządzania ryzykiem stopy procentowej i walutowym.

Segment ALM i Operacji Centralnych

Segment obejmuje operacje centralne takie jak finansowanie działalności pozostałych segmentów Grupy, w tym zarządzanie płynnością oraz ryzykiem stopy procentowej i kursowym. Obejmuje również zarządzanie strategicznymi inwestycjami Banku oraz transakcje, z których dochód i/lub koszty nie mogą być bezpośrednio lub w oparciu o racjonalne przesłanki przyporządkowane do danego segmentu.

Segment Santander Consumer

Segment ten obejmuje działalność Grupy Santander Consumer, która została włączona do Grupy BZ WBK od 01.07.2014 r. Działalność tego segmentu skupia się na sprzedaży produktów i usług adresowanych zarówno do klientów indywidualnych, jak i podmiotów gospodarczych. W ramach oferty tego segmentu dominują produkty kredytowe tj. kredyty samochodowe, karty kredytowe, pożyczki gotówkowe, kredyty ratalne oraz leasing. Oprócz tego segment Santander Consumer obejmuje lokaty terminowe oraz produkty ubezpieczeniowe (przede wszystkim związane z produktami kredytowymi).

Transakcja dotycząca objęcia kontroli przez Santander Consumer Bank S.A, nad spółkami PSA Finance Polska sp. z o.o. i pośrednio PSA Consumer Finance Polska sp. z o.o. z dniem 1.10.2016 r. oraz transakcja dotycząca umorzenia udziałów PSA Finance Polska sp. z o.o. zawarta w dniu 05.04.2017 r. zostały zaprezentowane w Segmencie Santander Consumer.

w tys. zł

Skonsolidowany rachunek zysków i strat w podziale na segmenty

01.01.2017-31.12.2017	Segment Bankowość Detaliczna *	Segment Bankowość Biznesowa i Korporacyjna	Segment Globalna Bankowość Korporacyjna	Segment ALM i Operacji Centralnych	Segment Santander Consumer	Razem
Wynik z tytułu odsetek	2 495 841	519 490	205 591	703 821	1 352 154	5 276 897
w tym transakcje wewnętrzne	(110 472)	(52 758)	1 167	161 533	530	-
Wynik z tytułu prowizji	1 392 788	265 186	229 255	(2 504)	128 401	2 013 126
w tym transakcje wewnętrzne	96 172	44 897	(153 620)	14 550	(1 999)	-
Pozostałe przychody	74 153	70 304	86 560	99 116	66 687	396 820
w tym transakcje wewnętrzne	9 717	41 218	(46 929)	(45 447)	41 441	-
Przychody z tytułu dywidend	-	-	546	76 249	21	76 816
Koszty operacyjne	(1 916 292)	(285 103)	(217 611)	(88 933)	(545 542)	(3 053 481)
w tym transakcje wewnętrzne	(8 468)	(1 548)	(7)	14 022	(3 999)	-
Amortyzacja	(199 422)	(21 917)	(16 680)	(45 617)	(35 297)	(318 933)
Odpisy netto z tytułu utraty wartości należności kredytowych	(469 571)	(94 839)	(10 669)	(4 577)	(110 817)	(690 473)
Udział w zysku (stracie) jednostek wycenianych metodą praw własności	-	-	-	58 264	-	58 264
Podatek od instytucji finansowych	-	-	-	(387 988)	(35 827)	(423 815)
Zysk przed opodatkowaniem	1 377 497	453 121	276 992	407 831	819 780	3 335 221
Obciążenie z tytułu podatku dochodowego						(816 707)
Skonsolidowany zysk za okres						2 518 514

*Obejmuje klientów indywidualnych oraz mikro i małe przedsiębiorstwa.

w tys. zł

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej w podziale na segmenty

31.12.2017	Segment					Razem
	Segment Bankowość Detaliczna *	Segment Bankowość Biznesowa i Korporacyjna	Segment Globalna Bankowość Korporacyjna	Segment ALM i Operacji Centralnych	Segment Santander Consumer	
Należności od klientów	57 188 615	24 070 378	11 777 530	253 168	14 550 206	107 839 897
Inwestycje w podmioty stowarzyszone	-	-	-	889 372	-	889 372
Pozostałe aktywa	5 741 357	1 016 202	3 838 044	29 451 874	3 897 698	43 945 175
Aktywa razem	62 929 972	25 086 580	15 615 574	30 594 414	18 447 904	152 674 444
Zobowiązania wobec klientów	73 092 023	17 691 913	8 087 291	4 454 998	8 154 910	111 481 135
Pozostałe zobowiązania i kapitały	4 958 454	3 065 934	5 348 294	17 527 633	10 292 994	41 193 309
Zobowiązania i kapitały razem	78 050 477	20 757 847	13 435 585	21 982 631	18 447 904	152 674 444

*Obejmuje klientów indywidualnych oraz mikro i małe przedsiębiorstwa.

w tys. zł

Skonsolidowany rachunek zysków i strat w podziale na segmenty

01.01.2016-31.12.2016	Segment					Razem
	Segment Bankowość Detaliczna *	Segment Bankowość Biznesowa i Korporacyjna	Segment Globalna Bankowość Korporacyjna	Segment ALM i Operacji Centralnych	Segment Santander Consumer	
Wynik z tytułu odsetek	2 246 151	563 216	184 569	620 009	1 156 427	4 770 372
w tym transakcje wewnętrzne	(94 824)	(41 943)	227	133 417	3 123	-
Wynik z tytułu prowizji	1 332 229	209 167	203 125	(6 804)	177 004	1 914 720
w tym transakcje wewnętrzne	90 149	33 991	(133 145)	10 781	(1 775)	-
Pozostałe przychody	68 930	90 043	138 046	495 583	31 856	824 458
w tym transakcje wewnętrzne	20 290	48 211	(54 270)	(18 330)	4 099	-
Przychody z tytułu dywidend	-	-	531	96 041	10	96 582
Koszty operacyjne	(1 935 000)	(300 735)	(195 019)	(155 490)	(504 257)	(3 090 501)
w tym transakcje wewnętrzne	(19 633)	(1 858)	(6)	24 044	(2 547)	-
Amortyzacja	(172 112)	(20 174)	(20 318)	(30 090)	(34 526)	(277 220)
Odpisy netto z tytułu utraty wartości należności kredytowych	(451 911)	(154 609)	4 874	(1 690)	(181 254)	(784 590)
Udział w zysku (stracie) jednostek wycenianych metodą praw własności	-	-	-	55 439	-	55 439
Podatek od instytucji finansowych	-	-	-	(356 078)	(31 128)	(387 206)
Zysk przed opodatkowaniem	1 088 287	386 908	315 808	716 920	614 131	3 122 054
Obciążenie z tytułu podatku dochodowego						(737 962)
Skonsolidowany zysk za okres						2 384 092

*Obejmuje klientów indywidualnych oraz mikro i małe przedsiębiorstwa.

w tys. zł

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej w podziale na segmenty

31.12.2016	Segment					Razem
	Segment Bankowość Detaliczna *	Segment Bankowość Biznesowa i Korporacyjna	Segment Globalna Bankowość Korporacyjna	Segment ALM i Operacji Centralnych	Segment Santander Consumer	
Należności od klientów	54 619 128	23 814 352	10 472 147	130 645	14 032 266	103 068 538
Inwestycje w podmioty stowarzyszone	-	-	-	871 491	-	871 491
Pozostałe aktywa	5 978 453	1 225 562	3 678 704	31 209 593	4 067 375	46 159 687
Aktywa razem	60 597 581	25 039 914	14 150 851	32 211 729	18 099 641	150 099 716
Zobowiązania wobec klientów	70 895 234	19 119 628	9 405 610	4 874 584	8 227 401	112 522 457
Pozostałe zobowiązania i kapitały	4 724 836	3 013 479	3 484 623	16 482 081	9 872 240	37 577 259
Zobowiązania i kapitały razem	75 620 070	22 133 107	12 890 233	21 356 665	18 099 641	150 099 716

*Obejmuje klientów indywidualnych oraz mikro i małe przedsiębiorstwa.

w tys. zł

4. Zarządzanie ryzykiem

Grupa BZ WBK S.A. jest narażona na szereg ryzyk związanych z bieżącą działalnością. Celem zarządzania ryzykiem jest zapewnienie, iż Grupa powiększając wartość dla akcjonariuszy będzie podejmować ryzyko w sposób świadomy i kontrolowany. Ryzyko oznacza możliwość zaistnienia zdarzeń, które będą miały wpływ na realizację założonych przez Grupę celów strategicznych.

Polityki zarządzania ryzykiem są opracowywane w celu identyfikacji i pomiaru podejmowanego ryzyka, określenia najkorzystniejszego zwrotu przy zaakceptowanym poziomie ryzyka (risk-reward), a także dla regularnego ustalania i weryfikowania odpowiednich limitów ograniczających skalę narażenia na ryzyko. Grupa BZ WBK S.A. na bieżąco modyfikuje i rozwija metody zarządzania ryzykiem, uwzględniając zmiany w profilu ryzyka Grupy, otoczeniu gospodarczym, wymogi regulacyjne i najlepsze praktyki rynkowe.

Zarząd i Rada Nadzorcza wytycza kierunek działań oraz aktywnie wspiera strategię zarządzania ryzykiem. Przejawia się to poprzez akceptację kluczowych polityk w zakresie zarządzania ryzykiem, udział Członków Zarządu w komitetach wspierających zarządzanie ryzykiem, przeglądy i akceptację ryzyk oraz raportów dotyczących poziomu ryzyk.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem. Rada akceptuje strategię, kluczowe polityki zarządzania ryzykiem, wielkość akceptowalnego poziomu ryzyka oraz monitoruje poziom wykorzystania limitów wewnętrznych w odniesieniu do bieżącej strategii biznesowej i otoczenia makroekonomicznego. Prowadzi przeglądy głównych obszarów ryzyka, trybu identyfikacji zagrożeń oraz procesu ustalania i monitorowania działań naprawczych. Rada ocenia czy działania Zarządu w zakresie kontroli nad prowadzoną działalnością są skuteczne i zgodne z polityką Rady, z uwzględnieniem oceny systemu zarządzania ryzykiem.

Komitet Audytu i Zapewnienia Zgodności Rady Nadzorczej wspiera Radę w wypełnianiu obowiązków nadzorczych. Komitet przeprowadza coroczne przeglądy wewnętrznych mechanizmów kontroli finansowej Grupy, przyjmuje raporty niezależnej jednostki audytu wewnętrznego oraz jednostki zapewnienia zgodności. Komitet otrzymuje regularne kwartalne raporty dotyczące stopnia realizacji zaleceń pokontrolnych i na ich podstawie ocenia jakość podejmowanych działań. Komitet Audytu ocenia efektywność systemu kontroli wewnętrznej oraz systemu zarządzania ryzykiem. Ponadto, do zadań Komitetu należy monitorowanie wykonywania czynności rewizji finansowej, w szczególności przeprowadzania przez firmę audytorską badania, kontrolowanie i monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej, informowanie Rady o wynikach badania, dokonywanie oceny niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej. Ponadto, rolą Komitetu jest opracowywanie polityki i procedury wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania oraz przedkładanie Radzie rekomendacji dot. wyboru, ponownego wyboru i odwołania Audytora Zewnętrznego, rekomendowanie Radzie wynagrodzenia Audytora Zewnętrznego.

Komitet ds. Ryzyka wspiera rolę Rady Nadzorczej w ocenie skuteczności systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem oraz środków jakie zostały przyjęte i zaplanowane w celu zapewnienia efektywnego zarządzania znaczącymi ryzykami Grupy.

Ponadto, w Banku Radę Nadzorczą wspiera również **Komitet Wynagrodzeń** oraz **Komitet Nominacji**, jednakże poza strukturami obszaru zarządzania ryzykiem.

Zarząd odpowiada za skuteczność zarządzania ryzykiem. W szczególności wprowadza strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka, podział zadań zapewniający niezależność funkcji pomiaru i kontroli ryzyka od działalności operacyjnej, odpowiada za wprowadzenie i aktualizację pisemnych strategii w zakresie zarządzania ryzykiem, a także za przejrzystość działań. Dokonuje przeglądu wyników finansowych Grupy. Zarząd powołał szereg Komitetów bezpośrednio odpowiedzialnych za rozwijanie metod zarządzania ryzykiem i monitorowanie poziomu ryzyka w określonych obszarach.

Zarząd wypełnia funkcję zarządzania ryzykiem, działając w ramach swoich trzech komitetów: Komitetu Zarządzania Ryzykiem, Podkomitetu Zarządzania Ryzykiem oraz Komitetu Kontroli Ryzyka.

Komitet Zarządzania Ryzykiem pełni rolę komitetu wykonawczego i odpowiada za wyznaczenie strategii zarządzania ryzykiem w Grupie, w tym za identyfikację istotnych rodzajów ryzyka, określanie akceptowalnego poziomu ryzyka oraz definiowanie metod pomiaru, kontrolowania, monitorowania i raportowania ryzyka. Natomiast **Podkomitet Zarządzania Ryzykiem**, który funkcjonuje w ramach Komitetu Zarządzania Ryzykiem, ratyfikuje najistotniejsze decyzje (powyżej określonych progów) kluczowych komitetów ryzyka niższego szczebla.

Komitet Kontroli Ryzyka monitoruje poziom ryzyka w różnych obszarach działalności Banku oraz nadzoruje działalność komitetów zarządzania ryzykiem niższego szczebla, powołanych przez Zarząd Banku. Komitety te - działając w obrębie wyznaczonych przez Zarząd kompetencji - bezpośrednio odpowiadają za rozwijanie metod zarządzania ryzykiem i monitorowanie poziomu ryzyka w określonych obszarach.

Komitet Kontroli Ryzyka nadzoruje działalność poniższych komitetów działających w obszarze zarządzania ryzykiem:

w tys. zł

Forum Zarządzania Ryzykiem, komitet wyposażony w kompetencje do zatwierdzania i nadzoru nad polityką, metodologią pomiaru ryzyka oraz monitorowania poziomu ryzyka w zakresie ryzyka kredytowego, ryzyka rynkowego na księdze bankowej, ryzyka rynkowego na księdze handlowej, ryzyka strukturalnego bilansu oraz ryzyka płynności. Forum działa w ramach 4 paneli kompetencyjnych:

- **Panel Ryzyka Kredytowego;**
- **Panel Ryzyka Rynkowego;**
- **Panel Modeli i Metodologii;**
- **Panel Inwestycji Kapitałowych i Subemisji.**

Komitet Kredytowy podejmuje decyzje kredytowe zgodnie z obowiązującymi poziomami kompetencji kredytowych.

Komitet Rezerw podejmuje decyzje w zakresie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości w podejściu indywidualnym i portfelowym na ekspozycje kredytowe, jak również z tytułu innych instrumentów finansowych i aktywów oraz rezerw z tytułu ryzyka prawnego, a także kształtuje metodologię, przegląda i weryfikuje adekwatność parametrów stosowanych do wyznaczania kwoty utraty wartości w podejściu portfelowym i indywidualnym dla Grupy BZ WBK S.A., z wyłączeniem Santander Consumer Banku.

Komitet Zarządzania Informacją zajmuje się jakością i organizacją danych nie tylko z zakresu zarządzania ryzykiem, ale również w pozostałych obszarach Banku.

Komitet ds. Ryzyka Cyberbezpieczeństwa, który stanowi forum bezpośredniej współpracy i komunikacji wszystkich jednostek organizacyjnych zaangażowanych w procesy związane z szeroko pojętym cyberbezpieczeństwem, uszczelniając nadzór nad realizacją strategii cyberbezpieczeństwa.

Komitet Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym (ORMCo) wyznacza kierunek działań strategicznych z zakresu ryzyka operacyjnego w Grupie BZ WBK S.A., m.in. w obszarze ciągłości biznesowej, bezpieczeństwa informacji i zapobiegania przestępstwom.

Komitet ALCO sprawuje nadzór nad działalnością na portfelu bankowym, podejmuje decyzje w zakresie zarządzania płynnością i ryzykiem stopy procentowej na księdze bankowej, oraz odpowiada za finansowanie i zarządzania bilansem, w tym politykę cenową.

Komitet Kapitałowy odpowiada za zarządzanie kapitałem, w tym w szczególności za proces ICAAP.

Komitet Ujawnień weryfikuje publikowane informacje finansowe Grupy BZ WBK S.A. pod kątem zgodności z wymogami prawnymi i regulacyjnymi.

Komitet ds. Strategii Produktów Oszczędnościowych i Inwestycyjnych odpowiada za zapewnienie zrównoważonego wzrostu portfela produktów oszczędnościowych i inwestycyjnych.

Komitet Marketingu i Monitoringu Produktów zatwierdza nowe produkty i usługi do wprowadzenia na rynek z uwzględnieniem analizy ryzyka reputacji.

Komitet ds. Zapewnienia Zgodności odpowiada za wyznaczanie standardów w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz kodeksów postępowania przyjętych w Grupie.

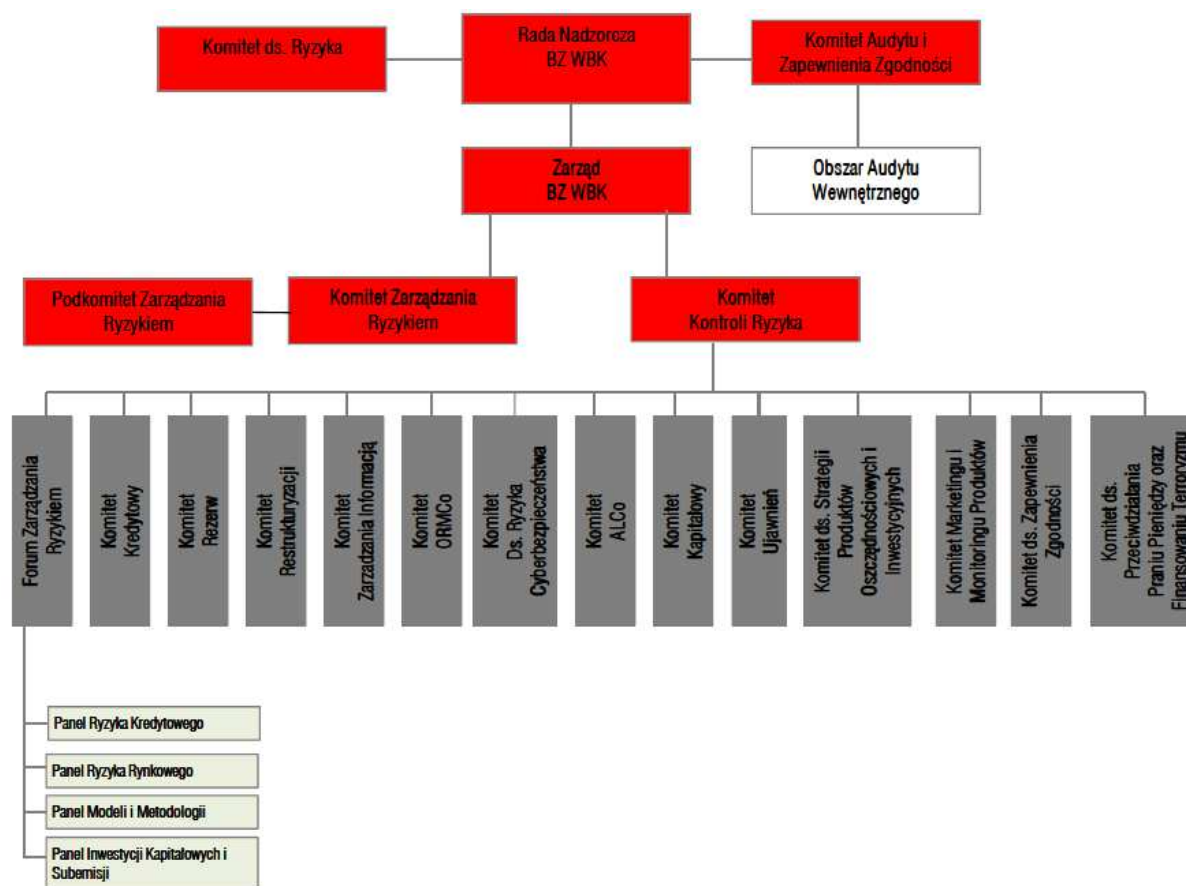
Komitet ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy oraz Finansowaniu Terroryzmu zatwierdza politykę Banku w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz akceptuje i monitoruje działania Grupy podejmowane w tym zakresie.

Komitet Restrukturyzacji podejmuje decyzje w zakresie klientów korporacyjnych z trudnościami finansowymi, m.in. w zakresie strategii wobec klienta, umorzenia i sprzedaży wierzytelności zgodnie z obowiązującymi poziomami kompetencji kredytowych.

w tys. zł

Poniższy rysunek przedstawia strukturę ładu korporacyjnego w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się w ramach zatwierdzonego przez Komitet Zarządzania Ryzykiem profilu ryzyka, wynikającego z przyjętego ogólnego poziomu akceptacji ryzyka.

W Grupie BZ WBK S.A. poziom akceptowalnego ryzyka został wyrażony w postaci zdefiniowanych i skwantyfikowanych limitów i zapisany w postaci „Deklaracji akceptowalnego poziomu ryzyka”, zatwierdzonej przez Zarząd i zaakceptowanej przez Radę Nadzorczą. Na podstawie globalnych limitów wyznaczane są limity obserwacyjne oraz konstruowane są polityki zarządzania ryzykiem.

Grupa jest narażona na szereg ryzyk wpływających na realizowane cele strategiczne. Grupa nieustannie analizuje ryzyka, identyfikując ich źródła, tworząc odpowiednie mechanizmy zarządzania ryzykami, obejmujące m.in. ich pomiar, kontrolę, ograniczanie i raportowanie. Wśród ryzyk o największym znaczeniu można wymienić:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko koncentracji,
- ryzyko rynkowe na księdze bankowej i księdze handlowej,
- ryzyko płynności,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko braku zgodności.

Szczegółowe zasady, role i odpowiedzialności jednostek Grupy zostały opisane w odpowiednich politykach wewnętrznych dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Grupa BZ WBK S.A. szczególnie dba o spójność procesów zarządzania ryzykiem na poziomie całej Grupy Kapitałowej, co pozwala na adekwatne kontrolowanie skali narażenia na ryzyko. Spółki zależne wdrażają polityki i procedury zarządzania ryzykiem odzwierciedlające zasady przyjęte przez Grupę BZ WBK S.A.

w tys. zł

Bank, w granicach i na zasadach wynikających z obowiązującego prawa, sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem w Santander Consumer Bank S.A., kierując się przy tym regulacjami odnoszącymi się do nadzorowania spółek zależnych wchodzących w skład Grupy BZ WBK. Przedstawicielami Banku w Radzie Nadzorczej Santander Consumer Bank S.A. są: Członek Zarządu Banku zarządzający Pionem Zarządzania Ryzykiem oraz Członek Zarządu Banku zarządzający Pionem Zarządzania Finansami. Zgodnie ze „Strategią inwestycji Banku Zachodniego WBK S.A. w instrumenty rynku kapitałowego” odpowiadają oni – razem z Radą Nadzorczą SCB – za sprawowanie nadzoru nad Santander Consumer Bank S.A. oraz prowadzenie działalności spółki w oparciu o przyjęte plany oraz zgodnie z procedurami zapewniającymi bezpieczeństwo działalności. Bank monitoruje profil i poziom ryzyka Santander Consumer Bank S.A. za pośrednictwem komitetów zarządzania ryzykiem Banku Zachodniego WBK S.A.

Ryzyko kredytowe

Działalność kredytowa Grupy BZ WBK S.A. koncentruje się na wzroście portfela kredytowego przy zagwarantowaniu jego wysokiej jakości, dobrej rentowności oraz satysfakcji klienta.

Działalność kredytowa obejmuje wszystkie produkty obciążone ryzykiem kredytowym (nazywane dalej kredytami), udzielane przez Bank oraz przez spółki zależne prowadzące działalność w zakresie leasingu i faktoringu.

Ryzyko kredytowe oznacza możliwość poniesienia straty w wyniku niespłacenia w terminie przez dłużnika zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami i innymi opłatami. Ryzyko kredytowe przejawia się także w postaci spadku wartości aktywów kredytowych i udzielonych zobowiązań warunkowych, będącego następstwem pogorszenia oceny jakości kredytowej dłużnika. Pomiar ryzyka kredytowego opiera się na oszacowaniu wielkości aktywów kredytowych ważonych ryzykiem, przy czym stosowane wagi ryzyka uwzględniają zarówno prawdopodobieństwo zaniechania spłat, jak i wielkość możliwej do poniesienia straty w przypadku niedotrzymania warunków umowy przez kredytobiorcę.

Ryzyko kredytowe Grupy wynika głównie z działalności kredytowej w segmencie detalicznym, korporacyjnym i na rynku międzybankowym. Jest ono zarządzane w ramach polityki ustalonej przez Zarząd na bazie przyjętych procedur kredytowych oraz poprzez system limitów kompetencyjnych dostosowanych do wiedzy i doświadczenia kadry zarządzającej. Stosowany przez Grupę wewnętrzny system monitoringu oraz klasyfikacji kredytów umożliwia wczesne wykrywanie sytuacji grożących pogorszeniem jakości portfela kredytowego. Ponadto Grupa szeroko stosuje narzędzia ograniczania ryzyka kredytowego w postaci zabezpieczeń (finansowych i rzeczowych) oraz szczególnych warunków umownych i klauzul, czyli tzw. covenants.

Grupa rozwija i udoskonala oparte na ryzyku metody wyceny kredytów, alokacji kapitału oraz pomiaru efektywności. Dla wszystkich portfeli kredytowych używane są modele wyceny ryzyka.

Grupa również stale przegląda procesy i procedury pomiaru, monitorowania i zarządzania ryzykiem portfela kredytowego Banku dostosowując je do nowelizowanych wymogów nadzorczych, w tym szczególnie do Rekomendacji KNF

W 2017 r. Grupa wnikliwie analizowała rozwój sytuacji na rynku makroekonomicznym, jak również monitorowała ekspozycję kredytową w poszczególnych segmentach klientów i branżach gospodarki w celu zapewnienia odpowiedniej i szybkiej reakcji oraz adekwatnego dostosowania parametrów polityki kredytowej. Rok 2017 był pod tym względem dość stabilny a wprowadzane zmiany modyfikowały politykę w sposób umiarkowany.

W 2017 r. jednym z priorytetów był ścisły monitoring portfela walutowych kredytów mieszkaniowych. W odpowiedzi na liczne projekty legislacyjne Grupa przeprowadzała wielowymiarowe analizy oraz uczestniczyła aktywnie w procesach konsultacyjnych. Grupa ze szczególną uwagą monitoruje ryzyko kredytowe na tych portfelach.

Forum Zarządzania Ryzykiem

Nadzór nad zarządzaniem ryzykiem kredytowym w Grupie BZ WBK S.A. sprawuje Panel Ryzyka Kredytowego (PRK) działający w ramach Forum Zarządzania Ryzykiem. Głównym obszarem odpowiedzialności PRK jest tworzenie i zatwierdzanie najlepszych praktyk branżowych, analiz sektorowych, polityk kredytowych oraz wdrażanie systemów klasyfikacji i wyceny ryzyka zmierzających do zapewnienia zrównoważonego wzrostu portfela kredytowego. Dopasowując funkcjonowanie procesów zarządczych w Grupie do aktualnych celów strategicznych, w ramach struktury PRK wyodrębniono komitety dedykowane do głównych segmentów klientów: segmentu detalicznego, segmentu MŚP oraz segmentu biznesowego i korporacyjnego. Natomiast nadzór na modelami ryzyka kredytowego pełni Panel Modeli i Metodologii.

Pion Zarządzania Ryzykiem

Pion Zarządzania Ryzykiem jest odpowiedzialny za skonsolidowany proces zarządzania ryzykiem kredytowym obejmujący zarządzanie i nadzór nad procesem kredytowym, zdefiniowanie polityki kredytowej, dostarczanie narzędzi decyzyjnych oraz narzędzi pomiaru ryzyka kredytowego, kontrolę jakości portfela kredytowego, jak również dostarczanie rzetelnej informacji zarządczej nt. portfela kredytowego.

w tys. zł

Polityki kredytowe

Polityki kredytowe odnoszą się do poszczególnych segmentów biznesowych, portfeli kredytowych oraz kategorii produktów bankowych i zawierają wytyczne w zakresie określania obszarów występowania specyficznych rodzajów ryzyka, ich pomiaru, a także metod ich minimalizacji do poziomu akceptowanego przez Grupę (np. wskaźniki „Loan-to-Value”, ryzyko kursowe w przypadku kredytów walutowych).

Grupa regularnie przegląda i aktualizuje polityki kredytowe, dostosowując je do strategii Grupy, bieżącej sytuacji w otoczeniu makroekonomicznym oraz zmian przepisów prawa i wytycznych organów nadzoru.

Proces podejmowania decyzji kredytowych

Proces podejmowania decyzji kredytowych, jako element zarządzania ryzykiem, opiera się na systemie Indywidualnych Kompetencji Kredytowych dostosowanych do wiedzy i doświadczenia pracowników, w ramach segmentów biznesowych wyodrębnionych w strukturze organizacyjnej. Zaangażowania powyżej 25 mln zł akceptowane są przez Komitet Kredytowy, w skład którego wchodzi przedstawiciele kierownictwa najwyższego szczebla. Transakcje powyżej 187,5 mln PLN są dodatkowo ratyfikowane przez Podkomitet Zarządzania Ryzykiem funkcjonujący na poziomie Zarządu.

Grupa stale podejmuje działania mające na celu dostarczanie najwyższej jakości usług kredytowych przy jednoczesnym dostosowaniu ich do oczekiwań kredytobiorców i zapewnieniu bezpieczeństwa portfela kredytowego. W tym celu, ustanowiony system kompetencji zapewnia rozdzielenie funkcji zatwierdzania ryzyka transakcji od funkcji sprzedażowych.

Klasyfikacja kredytowa

Grupa BZ WBK S.A. dynamicznie rozwija stosowane narzędzia do oceny ryzyka kredytowego, dostosowując je do zaleceń Komisji Nadzoru Finansowego, wymogów Międzynarodowych Standardów Rachunkowości/Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz najlepszych praktyk branżowych.

Modele oceny ryzyka kredytowego wykorzystywane są przez Grupę dla najistotniejszych portfeli kredytowych, w tym klientów korporacyjnych, MŚP, kredytów mieszkaniowych, portfela na finansowanie nieruchomości dochodowych, kredytów gotówkowych, kart kredytowych i limitów w kontaktach osobistych.

Grupa prowadzi okresowy monitoring klasyfikacji kredytowej według zasad opisanych w Podręcznikach Kredytowych. Dodatkowo dla wybranych modeli realizowany jest automatyczny proces weryfikacji klasy ryzyka w oparciu o długość opóźnienia w spłacie lub analizę danych behawioralnych klienta. Weryfikacja klasyfikacji następuje również w przypadku podejmowania kolejnych decyzji kredytowych.

Przeglądy kredytowe

Grupa dokonuje regularnych przeglądów mających na celu ustalenie rzeczywistej jakości portfela kredytowego, właściwej klasyfikacji i adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości, zgodności z procedurami i podjętymi decyzjami kredytowymi, a także zapewniających obiektywną ocenę profesjonalizmu w zarządzaniu kredytami. Przeglądy dokonywane są przez dwie wyspecjalizowane jednostki: Departament Przeglądów Kredytowych i Departament Kontroli i Oceny Jakości, które są niezależne od jednostek podejmujących ryzyko kredytowe w ramach swoich kompetencji.

Zabezpieczenia

Funkcjonujący w Grupie BZ WBK S.A. model zabezpieczeń prawnych zakłada, iż centralną jednostką kompetencyjną odpowiedzialną za prawidłowy przebieg procesów tworzenia i funkcjonowania zabezpieczeń jest Departament Zabezpieczeń i Umów Kredytowych. Natomiast *Podręcznik Zabezpieczeń* jako procedura opisująca prawne standardy stosowania zabezpieczeń wiarytelności jest zarządzany przez Pion Prawny i Zapewnienia Zgodności. Właścicielem wzorów umów zabezpieczeń jest Departament Zabezpieczeń i Umów Kredytowych.

Departament Zabezpieczeń jest odpowiedzialny za tworzenie i funkcjonowanie zabezpieczeń prawidłowych i zgodnych z polityką kredytową dla wszystkich segmentów biznesowych, oraz sprawny i prawidłowy przebieg procesów ustanawiania, monitorowania i zwalniania zabezpieczeń.

Ponadto jednostka ta wspiera – w zakresie zabezpieczeń – jednostki kredytowe w procesie podejmowania decyzji kredytowych oraz tworzeniu polityk kredytowych. Departament dba o gromadzenie danych na temat zabezpieczeń oraz zapewnia odpowiednią informację zarządcą.

Poniższe tabele przedstawiają typy zabezpieczeń, które mogą być przyjmowane pod należności obciążone ryzykiem kredytowym dla klientów nie będącym podmiotami bankowymi.

w tys. zł

Klienci indywidualni

Rodzaj kredytu/należności	Rodzaj zabezpieczenia
gotówkowy	weksel, poręczenie, ubezpieczenie
pod aktywa płynne	kaucja, blokada na rachunku bankowym, fundusze inwestycyjne
studencki	poręczenie
mieszaniowy	hipoteka, ubezpieczenie, przelew wierzytelności
należności leasingowe	weksel, poręczenie wekslowe, cesja prawa do rachunku bankowego, sądowy zastaw rejestrowy na ruchomościach, przewłaszczenie na zabezpieczenie; hipoteka kaucyjna; zobowiązanie dostawcy przedmiotu leasingu do jego odkupu tzw. gwarancja odkupu

Podmioty gospodarcze

Rodzaj kredytu/należności	Rodzaj zabezpieczenia
obrotowy	kaucja, zastaw rejestrowy, weksel
rewolwingowy	cesja, weksel, poręczenie, zastaw rejestrowy
na nieruchomości	hipoteka
inwestycyjny	hipoteka, poręczenie, gwarancja
dotowane i z dopłatami	poręczenie, gwarancje
należności leasingowe	weksel, poręczenie wekslowe, cesja prawa do rachunku bankowego, sądowy zastaw rejestrowy na ruchomościach, przewłaszczenie na zabezpieczenie; hipoteka kaucyjna; zobowiązanie dostawcy przedmiotu leasingu do jego odkupu tzw. gwarancja odkupu

Proces zarządzania zabezpieczeniami

Na etapie podejmowania decyzji kredytowej, w sytuacjach określonych w wewnętrznych regulacjach, kluczowe zadania Departamentu Zabezpieczeń i Umów Kredytowych dotyczą oceny jakości zabezpieczeń w postaci nieruchomości:

- weryfikacja wycen nieruchomości sporządzonych przez rzeczoznawców majątkowych oraz ocena wartości przedmiotu zabezpieczenia,
- ocena stanu prawnego przedmiotu zabezpieczenia,
- ocena procesów inwestycyjnych na nieruchomościach,
- konsultacje prawne dotyczące proponowanych zabezpieczeń.

Departament Zabezpieczeń i Umów Kredytowych aktywnie uczestniczy w kolejnych etapach procesu kredytowego, realizując m.in. działania obejmujące:

- przygotowanie projektów dokumentacji kredytowej w segmencie klientów MŚP oraz korporacyjnym,;
- weryfikację i ocenę prawidłowości podpisanej dokumentacji kredytowej oraz spełnienia formalno-prawnych warunków uruchomienia w segmencie klientów korporacyjnych,
- weryfikację danych w systemach informatycznych,
- monitoring zabezpieczeń oraz raportowanie,
- zwolnienie zabezpieczeń.

Grupa w ramach procesu zarządzania wierzytelnościami prowadzi między innymi działania związane z realizacją zabezpieczeń. Wybór odpowiedniego zakresu i sposobu działania w celu zaspokojenia roszczeń Grupy z zabezpieczenia jest uzależniony od jego rodzaju (wyróżniamy dwie podstawowe kategorie zabezpieczeń: osobiste i rzeczowe). Zasadniczo Grupa dąży do polubownej (dobrowolnej) realizacji zabezpieczeń w procesie negocjacyjnym. W przypadku braku woli współpracy ze strony dostawcy zabezpieczenia, uprawnienia Grupy w tym zakresie są realizowane zgodnie z przepisami prawa oraz przepisami wewnętrznymi w drodze postępowań egzekucyjnych i upadłościowych.

Finansowy efekt przyjętych zabezpieczeń

Finansowy efekt przyjętych zabezpieczeń został skalkulowany jako zmiana odpisu na skutek wykluczenia przepływów z zabezpieczeń (ekspozycje niepracujące oceniane na bazie indywidualnej). Dla pozostałych portfeli tj. dla kredytów hipotecznych oraz dla segmentu MŚP i klientów korporacyjnych, efekt ten został wyliczony poprzez skorygowanie parametru LGD do poziomu obserwowanego dla poszczególnych klientów na produktach niezabezpieczonych.

w tys. zł

Poniższa tabela przedstawia finansowy efekt zabezpieczeń dla Banku Zachodniego S.A. wg stanu na 31.12.2017 r.:

Finansowy efekt zabezpieczeń	Wartość brutto	Finansowy efekt zabezpieczeń
Należności od klientów		
	z tytułu kredytów mieszkaniowych	33 723 865 (175 822)
	biznesowych	49 011 673 (560 443)
Razem dane bilansowe	93 569 128	(736 265)
Razem dane pozabilansowe	24 642 271	(8 634)

Testy warunków skrajnych ryzyka kredytowego

Testy warunków skrajnych są jednym z elementów procesu zarządzania ryzykiem kredytowym, służącym do oceny potencjalnego wpływu na sytuację Grupy zdarzeń zachodzących w jego otoczeniu, a także możliwych zmian we wskaźnikach finansowych i makroekonomicznych, bądź zmian w profilu ryzyka. W ramach testów przeprowadzana jest ocena potencjalnych zmian jakości kredytowej portfeli kredytowych, w sytuacji wystąpienia niekorzystnych zdarzeń. Proces ten dostarcza także informacji zarządczej o adekwatności ustalonych limitów i alokowanego kapitału wewnętrznego.

Kalkulacja utraty wartości

W Grupie BZ WBK S.A. odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości należności kredytowych tworzone są według zasad Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (MSR 39). Odzwierciedlają one zidentyfikowaną utratę wartości aktywów kredytowych, która zostaje uznana w przypadku, gdy Grupa posiada obiektywny dowód na to, że nie będzie w stanie odzyskać należności zgodnie z zawartą umową kredytową, leasingową lub faktoringową. Obiektywne przesłanki utraty wartości zostały zdefiniowane zgodnie z rekomendacjami Komitetu Bazylejskiego, według Międzynarodowego Standardu Rachunkowości (MSR 39) oraz Rekomendacji R.

Utrata wartości mierzona jest na podstawie szacunkowej, możliwej do odzyskania kwoty. Analizując możliwą utratę wartości należności kredytowych, Grupa stosuje podejście indywidualne (dla ekspozycji indywidualnie istotnych, dla których rozpoznane zostały obiektywne dowody utraty wartości) oraz portfelowe (dla ekspozycji indywidualnie nieistotnych, dla których rozpoznane zostały obiektywne dowody utraty wartości oraz dla ekspozycji o niezidentyfikowanym zagrożeniu utratą wartości).

Grupa dwa razy do roku dokonuje porównania założeń i parametrów wykorzystywanych do kalkulacji utraty wartości ze stanem faktycznym, uwzględniając przy tym wpływ zmiany warunków ekonomicznych, zmiany w politykach kredytowych Grupy i strategiach odzyskiwania należności, zapewniając tym samym adekwatność tworzonych odpisów. Za realizację polityki w zakresie utrzymywania adekwatnego poziomu odpisów odpowiedzialny jest Komitet Rezerw.

w tys. zł

Poniższe tabele przedstawiają maksymalne ekspozycje Grupy BZ WBK S.A. na ryzyko kredytowe, dla potrzeb prezentacyjnych pogrupowanych w klasy ryzyka uzależnione od wskaźnika pokrycia odpisem z tytułu utraty wartości.

31.12.2017	Wskaźnik pokrycia rezerwa/ liczba dni przeterminowania	Należności od klientów			Razem
		indywidualnych	z tytułu kredytów hipotecznych	biznesowych	
Portfel oceniany indywidualnie -z utratą wartości					
Wartość brutto		-	-	2 378 258	2 378 258
Odpis z tyt. utraty wartości		-	-	(1 225 187)	(1 225 187)
Wartość netto		-	-	1 153 071	1 153 071
Portfel oceniany kolektywnie- z utratą wartości					
Wartość brutto		1 819 031	998 123	1 312 162	4 129 316
Odpis z tyt. utraty wartości		(1 327 612)	(659 864)	(894 931)	(2 882 407)
Wartość netto		491 419	338 259	417 231	1 246 909
Portfel bez utraty wartości (IBNR)-nieprzeterminowany					
	do 0,10%	1 459 972	29 515 446	31 767 897	62 743 315
	0,10% - 0,30%	2 626 977	1 325 621	11 194 309	15 146 907
	0,30% - 0,65%	5 405 252	2 968 339	2 211 931	10 585 522
	powyżej 0,65%	7 873 202	926 174	4 878 661	13 678 037
Portfel bez utraty wartości (IBNR)-przeterminowany					
	1-30 dni	1 066 555	1 206 932	953 539	3 227 026
	31-60 dni	176 603	246 121	104 475	527 199
	61-90 dni	96 748	106 335	38 985	242 068
	> 90 dni	4 778	205	13 916	18 900
Wartość brutto portfela bez utraty (IBNR)					106 168 974
Odpis na poniesione niezidentyfikowane straty					(738 536)
Wartość netto					105 430 438
Wartość brutto razem		20 529 118	37 293 296	54 854 134	112 676 548
					(4 846 130)
Pozostałe należności *					9 479
Wartość netto razem					107 839 897

w tys. zł

31.12.2016	Wskaźnik pokrycia rezerwa/ liczba dni przeterminowania	Należności od klientów			Razem
		indywidualnych	z tytułu kredytów hipotecznych	biznesowych	
Portfel oceniany indywidualnie - z utratą wartości					
Wartość brutto		-	-	2 641 177	2 641 177
Odpis z tyt. utraty wartości		-	-	(1 265 943)	(1 265 943)
Wartość netto		-	-	1 375 234	1 375 234
Portfel oceniany kolektywnie - z utratą wartości					
Wartość brutto		1 823 020	1 006 226	1 631 203	4 460 449
Odpis z tyt. utraty wartości		(1 503 362)	(639 969)	(778 524)	(2 921 855)
Wartość netto		319 658	366 257	852 679	1 538 594
Portfel bez utraty wartości (IBNR)-nieprzeterminowany					
	do 0,10%	1 184 224	24 478 265	29 280 750	54 943 240
	0,10% - 0,30%	1 863 857	5 319 953	9 004 336	16 188 146
	0,30% - 0,65%	5 361 682	2 614 911	2 392 816	10 369 409
	powyżej 0,65%	7 488 185	1 869 021	3 677 435	13 034 641
		-	-	-	-
Portfel bez utraty wartości (IBNR)-przeterminowany					
	1-30 dni	1 306 480	1 286 045	2 512 350	5 104 875
	31-60 dni	164 618	302 606	242 749	709 972
	61-90 dni	86 472	131 316	84 039	301 827
	> 90 dni	4 485	38	7 347	11 870
		-	-	-	-
Wartość brutto portfela bez utraty (IBNR)					100 663 980
Odpis na poniesione niezidentyfikowane straty					(691 083)
Wartość netto					99 972 897
Wartość brutto razem		19 283 024	37 008 380	51 474 202	107 765 606
					(4 878 881)
Pozostałe należności *					181 813
Wartość netto razem					103 068 538

*Pozostałe należności to portfel należności nieratingowanych i nieprzeterminowanych oraz bez stwierdzonej utraty wartości;

Należności od banków są poddawane ocenie z wykorzystaniem metod ratingowych. Sposób dokonywania oceny określony został w przepisach wewnętrznych Grupy Kapitałowej. Każdemu klientowi instytucjonalnemu (ekspozycji) przypisywana jest ocena jednej z renomowanych agencji ratingowych (Fitch Ratings; Moody's Investors Service; S&P's) zgodnie z przepisami CRR, a tym samym odpowiednia grupa (grade). Stopień 1 odpowiada wadze ryzyka 20%. Wśród nich nie ma należności przeterminowanych i ze stwierdzoną utratą wartości.

Należności od banków	31.12.2017	31.12.2016
Stopień jakości kredytowej :		
1	518 202	410 952
2	1 401 747	2 736 116
3	160 710	322 262
4	3 709	26 677
5	1 241	601
6	-	-
Brak	50 865	16 670
Razem	2 136 474	3 513 278

Instrumenty finansowe w portfelu dostępnym do sprzedaży oraz przeznaczone do obrotu są poddawane ocenie zgodnie z ratingiem kraju (obligacje Skarbu Państwa, papiery emitowane przez NBP, BGK, instrumenty dłużne w portfelu dostępne do sprzedaży oraz przeznaczone do obrotu). Rating kraju jest tożsamy z ratingiem NBP/BGK. Wszystkie mają rating Polski, wg agencji Fitch jest to A-. Dla tych instrumentów nie występuje przeterminowanie oraz utrata wartości.

W pozycji 'pozostałe aktywa' wykazywane są pozycje bez nadanego ratingu, w znakomitej większości są to należności nieprzeterminowane i bez utraty wartości.

w tys. zł

Koncentracja ryzyka kredytowego

Grupa BZ WBK przestrzega norm wynikających z Ustawy Prawo Bankowe określających wielkości koncentracji wierzytelności obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie. Według danych na dzień 31.12.2017 r. maksymalny limit dla Grupy zgodnie z art. 71 Ustawy Prawo Bankowe wynosił:

- 4 965 120 tys. zł (25% funduszy własnych Grupy).

Natomiast w okresie porównawczym wg danych na dzień 31.12.2016 r. maksymalny limit dla Grupy zgodnie z art. 71 Ustawy Prawo Bankowe wynosił:

- 4 146 204 tys. zł (25% funduszy własnych Grupy).

Realizowana przez Grupę polityka ma na celu minimalizowanie ryzyka koncentracji wierzytelności, m. in. poprzez stosowanie w powyższym zakresie bardziej rygorystycznych zasad niż ustawowe. Efektem tej polityki jest stałe utrzymywanie wysokiego poziomu dywersyfikacji zaangażowań wobec poszczególnych klientów.

Przeprowadzona analiza koncentracji zaangażowań, wykazała, że Grupa w 2017 r. nie posiadała zaangażowań, które przekraczałyby limity wyznaczone przez ustawodawcę.

Lista 20 największych ekspozycji (lub grupy klientów powiązanych kapitałowo) Grupy Banku Zachodniego WBK S.A. (kredyty pracujące) stan na 31.12.2017 r. (łącznie z zaangażowaniem poszczególnych klientów w spółkach zależnych).

Symbol PKD	Opis kodu PKD	Łączna kwota brutto	Kredyt wykorzystany łącznie z zaangażowaniem w spółkach zależnych	Otwarta linia kredytowa + Gwarancje + Limity skarbowe i inwestycje kapitałowe
61	TELEKOMUNIKACJA	1 739 072	1 654 095	84 977
47	HANDEL DETALICZNY	1 007 000	749 928	257 072
07	GÓRNICTWO	988 025	187 406	800 619
61	TELEKOMUNIKACJA	952 545	691 708	260 837
35	ENERGETYKA	878 972	458 972	420 000
70	DORADZTWO	831 420	648 989	182 431
06	GÓRNICTWO	825 213	214 052	611 161
35	ENERGETYKA	792 000	153 100	638 900
68	OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI	652 521	561 091	91 430
68	OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI	652 284	630 178	22 106
35	ENERGETYKA	619 853	329 853	290 000
41	BUDOWNICTWO	616 378	537 965	78 413
19	PRZEMYSŁ RAFINERYJNY	568 390	0	568 390
41	BUDOWNICTWO	541 219	1 233	539 986
20	PRZEMYSŁ CHEMICZNY	513 959	446 857	67 102
70	DORADZTWO	454 351	277 400	176 951
47	HANDEL DETALICZNY	400 000	187 896	212 104
35	ENERGETYKA	398 116	398 116	-
68	OBSŁUGA NIERUCHOMOŚCI	373 264	353 953	19 311
35	ENERGETYKA	361 922	300 436	61 486
Razem brutto		14 166 504	8 783 228	5 383 276

w tys. zł

Lista 20 największych ekspozycji (lub grupy klientów powiązanych kapitałowo) Grupy Banku Zachodniego WBK S.A. (kredyty pracujące) stan na 31.12.2016 r. (łącznie z zaangażowaniem poszczególnych klientów w spółkach zależnych).

Symbol PKD	Opis kodu PKD	Łączna kwota brutto	Kredyt wykorzystany łącznie z zaangażowaniem w spółkach zależnych	Otwarta linia kredytowa + Gwarancje + Limity skarbowe i inwestycje kapitałowe
61	TELEKOMUNIKACJA	1 857 349	1 612 419	244 930
06	GÓRNICTWO	1 180 593	15 047	1 165 546
07	GÓRNICTWO	1 173 796	228 506	945 290
47	HANDEL DETALICZNY	1 074 502	670 571	403 931
35	ENERGETYKA	878 974	295 974	583 000
68	OBŚŁUGA NIERUCHOMOŚCI	792 496	646 988	145 508
35	ENERGETYKA	791 261	253 597	537 664
19	PRZEMYSŁ RAFINERYJNY	681 806	-	681 806
41	BUDOWNICTWO	657 954	591 470	66 484
35	ENERGETYKA	564 615	405 657	158 958
68	OBŚŁUGA NIERUCHOMOŚCI	555 243	342 772	212 471
35	ENERGETYKA	545 830	329 830	216 000
20	PRZEMYSŁ CHEMICZNY	537 789	462 701	75 088
41	BUDOWNICTWO	494 001	1	494 000
19	PRZEMYSŁ RAFINERYJNY	427 430	163 560	263 870
68	OBŚŁUGA NIERUCHOMOŚCI	414 811	394 328	20 483
86	OCHRONA ZDROWIA	398 521	327 066	71 455
68	OBŚŁUGA NIERUCHOMOŚCI	392 753	392 753	-
61	TELEKOMUNIKACJA	387 002	2	387 000
70	DORADZTWO	384 922	156 757	228 165
Razem brutto		14 191 648	7 289 999	6 901 649

Koncentracja branżowa

Polityka kredytowa Grupy Banku Zachodniego WBK S.A. zakłada dywersyfikację zaangażowania akcji kredytowej. Ryzyko danej branży jest elementem wpływającym na wielkość limitu. Grupa w celu utrzymania odpowiednio zdywersyfikowanego portfela kredytowego i kontrolowania w ten sposób ryzyka związanego ze zbyt wysokim udzieleniem kredytów podmiotom jednej branży, zakłada kredytowanie branż oraz grup i jednostek kapitałowych reprezentujących różne gałęzie przemysłu.

Według stanu na dzień 31.12.2017 r. największy poziom koncentracji zanotowano dla branży „dystrybcja” (13% portfela Grupy BZ WBK), dla sektora produkcyjnego (10%) oraz dla branży „obsługa nieruchomości” (7%).

Grupy PKD w podziale na sektory:

Sektor	Zaangażowanie bilansowe brutto		
	31.12.2017	31.12.2016	
Dystrybcja	14 535 418	12 834 912	
Sektor produkcyjny	11 234 366	10 892 968	
Obsługa nieruchomości	7 958 554	8 724 541	
Sektor energetyczny	3 602 532	2 868 057	
Transport	3 472 978	3 055 197	
Sektor rolniczy	2 528 768	2 133 411	
Sektor finansowy	1 449 395	966 677	
Budownictwo	1 509 824	1 411 827	
Pozostałe sektory	8 562 299	8 282 577	
A	Razem podmioty gospodarcze	54 854 134	51 170 167
B	Portfel detaliczny (w tym kredyty hipoteczne)	57 822 414	56 595 439
A+B	PORTFEL Grupy BZ WBK	112 676 548	107 765 606
C	Pozostałe należności	9 479	181 813
A+B+C	CAŁKOWITY PORTFEL GRUPY BZ WBK	112 686 027	107 947 419

w tys. zł

Praktyki w zakresie forbearance

Zgodnie z definicją zawartą w projekcie Standardów Technicznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego, jako działanie forbearance (tj. restrukturyzację zadłużenia klienta) określa się udogodnienie w spłacie zastosowane wobec klienta doświadczającego trudności finansowych, lub który będzie doświadczal trudności zagrażających obsłudze zadłużenia wobec Grupy BZ WBK S.A. na dotychczasowych warunkach umownych. Udogodnienie może polegać na zmianie dotychczasowych warunków umowy kredytu lub jego całkowitym lub częściowym refinansowaniu. Zastosowanie restrukturyzacji ma na celu lepsze dopasowanie warunków spłaty należności do aktualnej i prognozowanej sytuacji finansowej klienta, minimalizację ryzyka zaprzestania obsługi zadłużenia i/lub maksymalizację odzysków.

Pojęcie restrukturyzacji nie obejmuje zmian warunków umowy o charakterze technicznym lub operacyjnym, ani zmian spowodowanych czynnikami innymi niż trudności w spłacie (warunki biznesowe, rynkowe).

Decyzja o zastosowaniu udogodnienia wobec klientów doświadczających trudności w obsłudze zadłużenia następuje po uprzedniej analizie sytuacji finansowej klienta, ocenie możliwości spłaty w ramach nowych warunków, analizie posiadanych zabezpieczeń, ocenie woli do spłaty oraz historii dotychczasowej współpracy. Przyznane udogodnienia uzależnione są od wyników oceny i mogą polegać w szczególności na: okresowym zawieszeniu spłat (karencja), zmianie harmonogramu (obniżenie rat), kapitalizacji odsetek, wydłużeniu terminu spłaty, itp. Dotyczy to zarówno klientów detalicznych jak i podmiotów gospodarczych.

W przypadku udzielenia klientowi udogodnienia w spłacie (restrukturyzacji), każdorazowo dokonywane są stosowne zapisy w systemach, umożliwiające identyfikację portfela należności restrukturyzowanych. Należność/klient traktowany jest jako restrukturyzowany przez cały okres restrukturyzacji, tj. do momentu uznania, że sytuacja klienta uległa stabilizacji, warunki restrukturyzacji zostały zrealizowane i nie występują przeterminowane płatności pow. 30 dni, klient posiada zdolność kredytową. Ostrożnościowo Bank raportuje klienta jako podlegającego restrukturyzacji przez okres co najmniej 2 lat.

W celu zapewnienia lepszej jakości portfela kredytowego poprzez wczesne wdrażanie działań restrukturyzacyjnych i umożliwienie klientom spłaty zaciągniętych kredytów Bank w ramach swojej struktury posiada wyspecjalizowane jednostki obsługujące tę grupę klientów. Zarówno efektywność działania tych jednostek jak i portfel należności restrukturyzowanych podlega cyklicznemu monitoringowi przez odpowiednie Komitety.

Zasady rachunkowości w odniesieniu do aktywów finansowych podlegających praktykom forbearance nie różnią się od zasad stosowanych w stosunku do innych aktywów pracujących i niepracujących w Banku i przedstawiają się następująco: Bank wycenia kredyty i należności według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. W sytuacji, gdy warunki pożyczki, należności lub inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności są renegocjowane lub zmieniane w jakikolwiek inny sposób, z powodu trudności finansowych dłużnika lub emitenta, ekspozycja taka jest wyceniana przy użyciu pierwotnej efektywnej stopy procentowej, wyznaczonej przed zmianą warunków (zgodnie z MSR 39 OS 84).

		Wartość bilansowa	
		31.12.2017	31.12.2016
Kredyty i pożyczki forbearance udzielone klientom według wartości brutto			
		3 460 838	4 041 684
	kredyty gospodarcze	1 972 878	2 575 162
	kredyty mieszkaniowe	1 227 239	1 260 580
	kredyty ludnościowe	260 721	205 942
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom		(847 582)	(954 595)
	w tym: ocena indywidualna	(413 613)	(503 469)
Kredyty i pożyczki forbearance udzielone klientom wg wartości netto		2 613 256	3 087 089

Analiza jakości kredytowej aktywów finansowych podlegających forbearance:

Kredyty i pożyczki udzielone klientom podlegające forbearance	Zaangażowanie według wartości bilansowej brutto		Wartość zabezpieczenia		Odpis z tytułu utraty wartości	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości	1 774 300	2 099 884	9 354 162	6 985 767	(793 791)	(875 886)
Kredyty i pożyczki bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	1 686 538	1 941 800	3 079 351	5 378 460	(53 791)	(78 709)
nieprzeterminowane	1 316 773	1 190 359	2 488 941	2 868 868	(32 470)	(43 336)
z liczbą dni przeterminowania od 1 do 30	254 422	609 743	421 737	2 260 936	(13 531)	(22 813)
z liczbą dni przeterminowania od 31 do 60	76 150	92 091	113 030	115 416	(3 916)	(6 242)
z liczbą dni przeterminowania od 61 do 90	39 193	49 607	55 643	133 240	(3 874)	(6 318)
Razem brutto	3 460 838	4 041 684	12 433 513	12 364 227	(847 582)	(954 595)

w tys. zł

Kwota przychodów z tytułu odsetek związanych z aktywami podlegającymi praktykom *forbearance* na 31.12.2017 r. wynosiła 82 418 tys. zł, natomiast na 31.12.2016 r. wynosiła 108 775 tys. zł.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom podlegające <i>forbearance</i> według regionu geograficznego (brutto)	31.12.2017	31.12.2016
Dolnośląskie	357 370	344 929
Kujawsko-Pomorskie	67 175	70 613
Lubelskie	50 461	48 282
Lubuskie	61 876	62 642
Mazowieckie	1 376 072	1 937 784
Małopolskie	222 240	122 639
Opolskie	30 244	28 061
Podkarpackie	34 630	35 734
Podlaskie	38 677	34 491
Pomorskie	180 989	191 445
Warmińsko-Mazurskie	41 277	39 366
Wielkopolskie	187 622	188 845
Zachodniopomorskie	76 702	75 893
Śląskie	574 185	570 193
Świętokrzyskie	76 776	195 961
Łódzkie	84 542	94 806
Razem	3 460 838	4 041 684

Kredyty i pożyczki udzielone klientom podlegające <i>forbearance</i> według branż (brutto)	31.12.2017	31.12.2016
Budownictwo	224 891	274 516
Dystrybucja	82 793	74 408
Energetyczny	398 913	399 368
Finansowy	557	341
Pozostałe sektory	192 709	196 909
Obsługa nieruchomości	799 621	1 360 369
Produkcyjny	169 215	227 267
Rolniczy	69 065	8 410
Transport	35 114	33 574
Ludność	1 487 960	1 466 522
Razem	3 460 838	4 041 684

	31.12.2017	31.12.2016
Wartość bilansowa netto na początek okresu	3 087 089	2 984 876
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	107 013	409 088
Wartość brutto kredytów i pożyczek wyłączonych w okresie	(144 515)	(758 110)
Wartość brutto kredytów i pożyczek nowo ujętych w okresie	1 174 068	1 305 291
Inne zmiany/spłaty	(1 610 399)	(854 056)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	2 613 256	3 087 089

Kredyty na nieruchomości – analiza wg walut

Na portfel kredytów na nieruchomości Grupy Banku Zachodniego składają się ekspozycje kredytowe denominowane zarówno w PLN jak i w walutach obcych. Z perspektywy ekspozycji na ryzyko kursowe najistotniejszą kategorią detalicznych kredytów walutowych są kredyty denominowane w CHF.

Poniższa tabela przedstawia ekwiwalent złotowy portfela kredytów na nieruchomości według stanu na 31.12.2017 r. oraz na 31.12.2016 r. dla Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A.:

Rozbicie walutowe kredytów na nieruchomości brutto	31.12.2017	31.12.2016
Kredyty na nieruchomości denominowane w CHF, w tym:	10 771 859	13 458 166
<i>Bank Zachodni WBK S.A.</i>	8 425 648	10 507 854
<i>Santander Consumer Bank S.A.</i>	2 346 211	2 950 312
Kredyty na nieruchomości w pozostałych walutach, w tym:	26 521 437	23 550 214
<i>w zł</i>	24 560 622	21 287 359
Razem	37 293 296	37 008 380

w tys. zł

Profil ryzyka kredytów indeksowanych i denominowanych w CHF

Kredyty walutowe w CHF na dzień 31.12.2017	Wartość brutto	Odpisy z tytułu utraty wartości	Wskaźnik pokrycia rezerwami
Kredyty pracujące	10 595 020	51 774	0,49%
Kredyty niepracujące	176 839	77 549	43,85%
Razem	10 771 859	129 323	

Kredyty walutowe w CHF na dzień 31.12.2016	Wartość brutto	Odpisy z tytułu utraty wartości	Wskaźnik pokrycia rezerwami
Kredyty pracujące	13 273 975	84 051	0,63%
Kredyty niepracujące	184 191	87 338	47,42%
Razem	13 458 166	171 389	

Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe jest definiowane jako możliwość negatywnego wpływu na wynik finansowy zmian rynkowych poziomów stóp procentowych, kursów walutowych, kursów akcji, indeksów giełdowych itp. Występuje zarówno w działalności handlowej jak i bankowej (produkty walutowe, produkty na stopę procentową, produkty powiązane z indeksami giełdowymi).

Grupa BZ WBK S.A. narażona jest na ryzyko rynkowe wynikające z działalności na rynku pieniężnym i kapitałowym oraz usług świadczonych dla klientów. Oprócz tego Grupa podejmuje ryzyko rynkowe wynikające z aktywnego zarządzania strukturą bilansu (zarządzanie aktywami i zobowiązaniami).

Działalność i strategie związane z ryzykiem rynkowym podlegają bezpośredniemu nadzorowi przez Forum Zarządzania Ryzykiem.

Ogólne zasady zarządzania ryzykiem rynkowym

Podstawowym celem prowadzonej przez Grupę polityki zarządzania ryzykiem rynkowym jest ograniczenie wpływu zmienności czynników rynkowych na rentowność Grupy, dążąc do zwiększenia dochodów w ramach ściśle określonych parametrów ryzyka przy jednoczesnym zachowaniu płynności Grupy oraz jej wartości rynkowej.

Przyjęte przez Grupę BZ WBK S.A. polityki w zakresie ryzyka rynkowego wyznaczają szereg parametrów pomiaru i ograniczenia ryzyka w postaci limitów i miar. Limity ryzyka podlegają okresowym przeglądom w celu dostosowania ich do strategii Grupy.

Ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe generowane na działalności bankowej jest zarządzane w sposób scentralizowany przez Pion Zarządzania Finansami. Pion ten jest też odpowiedzialny za pozyskiwanie finansowania, zarządzanie płynnością i dokonywanie transakcji w imieniu ALCO. Działalność ta jest kontrolowana przy pomocy miar i limitów zatwierdzanych przez Forum Zarządzania Ryzykiem, Zarząd Banku i Radę Nadzorczą.

Portfel dłużnych papierów wartościowych oraz instrumentów pochodnych na stopę procentową jest zarządzany przez ALCO, który podejmuje wszelkie decyzje dotyczące wartości i struktury portfela.

Ryzyko rynkowe w portfelu handlowym jest zarządzane przez Pion Globalnej Bankowości Korporacyjnej, w ramach którego funkcjonuje Biuro Maklerskie Banku. Działalność handlowa Grupy jest ograniczona przez system miar i limitów m.in. Value at Risk, mechanizm stop loss, limity pozycji oraz limity wrażliwości. Wysokość limitów jest akceptowana przez Forum Zarządzania Ryzykiem, Zarząd Banku i Radę Nadzorczą.

W ramach Pionu Zarządzania Ryzykiem funkcjonuje Departament Ryzyka Finansowego odpowiedzialny za bieżący pomiar podejmowanego ryzyka, wdrożenie procedur kontroli, monitorowanie ryzyka i raportowanie. Departament odpowiada również za kształt polityki ryzyka rynkowego, proponowanie odpowiedniej metodologii pomiaru oraz za zapewnienie spójności procesu zarządzania ryzykiem w całej Grupie. Umieszczenie Departamentu w Pionie Zarządzania Ryzykiem zapewnia pełną niezależność procesu pomiaru i monitoringu od jednostek odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem.

Ryzyko rynkowe generowane przez instrumenty rynku kapitałowego (akcje, indeksy giełdowe) występujące w portfelu Biura Maklerskiego jest zarządzane przez Biuro Maklerskie i nadzorowane przez Forum Zarządzania Ryzykiem BZ WBK.

Metodologie pomiaru

Grupa BZ WBK S.A. wykorzystuje kilka metod pomiaru ekspozycji ryzyka rynkowego. Dla portfela bankowego są to: miary wrażliwości ekonomicznej wartości kapitału oraz wrażliwości wyniku odsetkowego netto, testy warunków skrajnych oraz wartość zagrożona (VaR), natomiast dla portfela handlowego są to: wartość zagrożona (VaR), mechanizm stop loss, miary wrażliwości (PV01) oraz testy scenariuszy skrajnych. Metodologia pomiaru ryzyka podlega procesowi niezależnej walidacji wstępnej i okresowej, której wyniki są akceptowane przez Panel Modeli i Metodologii funkcjonujący w ramach Forum Zarządzania Ryzykiem.

w tys. zł

W Grupie BZ WBK VaR w portfelu handlowym jest wyznaczany poprzez zastosowanie procesu modelowania statystycznego, dzięki któremu ustalana jest różnica między wyceną rynkową pozycji opartą na bieżących cenach/stawkach rynkowych, a wyceną opartą o najbardziej dotkliwą zmianę stawek w historycznym okresie obserwacji. VaR jest wyznaczany oddzielnie dla ryzyka stopy procentowej, ryzyka walutowego oraz ryzyka ceny instrumentów kapitałowych w Biurze Maklerskim.

Mając na uwadze ograniczenia wynikające z metodologii VaR, Grupa uzupełnia metodologię poprzez pomiar wrażliwości, który wskazuje zmianę wartości pozycji przy danej zmianie cen/rentowności oraz testy warunków skrajnych.

Osobno kalkulowany jest VaR w portfelu bankowym – będący złożeniem miar EaR (Earnings-at-Risk) oraz EVE VaR (wartość zagrożona ekonomicznej wartości kapitału).

Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym jest to ryzyko niekorzystnego wpływu zmian poziomów stóp procentowych na dochody i wartość aktywów oraz zobowiązań Grupy. Głównym źródłem ryzyka stopy procentowej są transakcje zawierane w oddziałach, centrach biznesowych i korporacyjnych Banku oraz transakcje zawierane na rynku hurtowym przez Pion Zarządzania Finansami. Dodatkowo ryzyko stopy procentowej może być generowane przez transakcje zawierane przez inne jednostki np. objęcie emisji papierów komunalnych i komercyjnych, pożyczki uzyskane przez Bank poza rynkiem międzybankowym. Jednakże wszystkie pozycje generujące ryzyko przeszacowania są przekazywane do zarządzania przez Pion Zarządzania Finansami, który ponosi odpowiedzialność za kształtowanie struktury bilansu Banku, w tym zawieranie kontraktów na rynku międzybankowym, tak by odpowiednio zarządzać ryzykiem stopy procentowej zgodnie z zatwierdzoną strategią w ramach przydzielonych limitów.

Spółki zależne Banku także ograniczają narażenie na ryzyko stopy procentowej. W przypadku wystąpienia niedopasowania pomiędzy przeszacowaniem aktywów i zobowiązań spółka zawiera odpowiednie transakcje za pośrednictwem typowych rachunków bankowych prowadzonych w Banku bądź też dokonywane są transakcje pochodne z Bankiem, który od dnia zawarcia transakcji zarządza tym ryzykiem w ramach globalnego limitu Grupy BZ WBK S.A.

Ryzyko stopy procentowej na portfelu bankowym jest zarządzane w oparciu o następujące limity:

- Limit wrażliwości wyniku odsetkowego netto (NII - wrażliwość na równoległe przesunięcie krzywej dochodowości o 100 p.b.);
- Limit wrażliwości ekonomicznej wartości kapitału (MVE – wrażliwość na równoległe przesunięcie krzywej dochodowości o 100 p.b.).

Wrażliwość dochodu odsetkowego(NII) oraz wartości ekonomicznej kapitału (MVE) na równoległe przesunięcie krzywych dochodowości w 2017 r. oraz w okresie porównawczym przedstawia poniższa tabela. Zaprezentowano w niej wyniki scenariuszy, w których wpływ zmian stóp procentowych na dochód odsetkowy i wartość ekonomiczną kapitału byłby negatywny.

Jednodniowy okres utrzymywania pozycji	Wrażliwość wyniku odsetkowego netto (NII)		Wrażliwość ekonomicznej kapitału (MVE)	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Maksymalny	238	218	377	250
Średni	211	184	267	198
na koniec okresu	238	218	347	218
Wartość limitu	310	280	380	340

W 2017 roku nie odnotowano przekroczeń limitów globalnych NII oraz MVE na portfelu księgi bankowej.

Ryzyko stopy procentowej w portfelu handlowym

Portfel handlowy zawiera papiery wartościowe i instrumenty pochodne zawarte w celach handlowych przez Pion Globalnej Bankowości Korporacyjnej. Każdego dnia są one rewaluowane do rynku i jakiegokolwiek zmiany ich wartości są natychmiast odnotowane w wyniku.

Główną metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej na księdze handlowej jest metodyka VaR, mechanizm stop loss, pomiar wrażliwości PV01 oraz testy warunków skrajnych.

Wielkość VaR jest wyznaczana dla otwartych pozycji Pionu Globalnej Bankowości Korporacyjnej poprzez ustalenie różnicy między wyceną rynkową transakcji na stopę procentową opartą na bieżących krzywych rentowności a wyceną opartą na krzywej rentowności „najgorszego przypadku”, która jest wyliczana na podstawie zmienności stóp procentowych.

Mechanizm „stop-loss” jest wykorzystywany do zarządzania ryzykiem poniesienia strat na pozycjach objętych zasadami wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

w tys. zł

Testy warunków skrajnych uzupełniają powyższe miary o szacunek potencjalnych strat przy wystąpieniu skrajnych warunków na rynku. Bazują one na raporcie wrażliwości i scenariuszach skrajnych ruchów stawek rynkowych, wyznaczanych na bazie największych dziennych i miesięcznych zmian stóp procentowych.

Zamieszczona poniżej tabela ilustruje miary ryzyka na koniec 2017 oraz w okresie porównawczym, dla 1-dniowego okresu utrzymywania pozycji:

Ryzyko Stopy Procentowej	VAR	
	31.12.2017	31.12.2016
Jednodniowy okres utrzymywania pozycji		
Sredni	1 559	1 706
Maksymalny	4 777	3 681
Minimalny	373	659
na koniec okresu	839	1 509
Limit	6 266	7 523

W 2017 roku nie odnotowano przekroczeń limitów VaR dla ryzyka stopy procentowej.

Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe jest to niekorzystny (skutkujący stratami) wpływ zmian kursów walutowych na osiągnięte wyniki. Ryzyko jest zarządzane w oparciu o limit wielkości VaR otwartych pozycji walutowych Grupy w portfelu handlowym oraz dla Biura Maklerskiego, który zarządza otwartymi pozycjami związanymi z działalnością arbitrażową. Testy warunków skrajnych uzupełniają powyższą miarę o szacunek potencjalnych strat przy wystąpieniu skrajnych warunków na rynku. Wyliczane są one na podstawie ekspozycji walutowej i scenariuszy założonych skrajnych ruchów kursów walutowych, bazujących na największych wahaniami kursów. Dodatkowo do zarządzania ryzykiem poniesienia strat na pozycjach handlowych wykorzystywany jest mechanizm „stop-loss”.

Zgodnie z polityką, Grupa nie utrzymuje otwartych pozycji na opcjach walutowych. Transakcje zawierane z klientami są natychmiast zamykane na rynku międzybankowym, stąd Grupa ma ograniczoną ekspozycję na ryzyko rynkowe na portfelu opcji walutowych.

Otwarte pozycje walutowe w spółkach zależnych są nieistotne i nie są włączane do dziennego pomiaru ryzyka.

Zamieszczona poniżej tabela ilustruje miary ryzyka na koniec grudnia 2017 i 2016 roku.

Ryzyko walutowe	VAR	
	31.12.2017	31.12.2016
Jednodniowy okres utrzymywania pozycji		
Średni	414	393
Maksymalny	1 725	3 096
Minimalny	50	30
na koniec okresu	175	319
Limit	2 611	3 134

W 2017 r. nie wystąpiły przekroczenia limitu VAR dla ryzyka walutowego.

Bilans walutowy

W roku 2017 odnotowano dalszy spadek udziału aktywów walutowych w bilansie banku. Wpłynął na to spadek należności od klientów w euro oraz spadek należności od klientów we frankach szwajcarskich, będący skutkiem postępującego wygaszania portfela kredytów hipotecznych oraz umacniania się waluty krajowej.

Powyższy spadek wraz ze zwiększeniem finansowania w postaci pożyczki podporządkowanej znacznie zredukowały lukę pomiędzy aktywami i pasywami w euro.

Luka finansowania w poszczególnych walutach domykana była z wykorzystaniem transakcji swap na rynku walutowym.

W poniższych tabelach przedstawiono główne pozycje walutowe Grupy - na 31.12.2017 r. oraz w okresie porównawczym.

w tys. zł

31.12.2017	PLN	EUR	CHF	USD	POZOSTAŁE	RAZEM
AKTYWA						
Gotówka i operacje z bankami centralnymi	3 678 110	316 343	16 408	74 683	60 678	4 146 222
Należności od banków	372 076	1 293 529	2 738	312 260	155 871	2 136 474
Należności od klientów	80 699 235	15 591 398	10 769 691	644 332	135 241	107 839 897
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	27 163 287	803 777	-	448 748	-	28 415 812
Wybrane aktywa	111 912 708	18 005 047	10 788 837	1 480 023	351 790	142 538 405
PASYWA						
Zobowiązania wobec banków	1 279 330	1 452 388	4 811	37 246	9 308	2 783 083
Zobowiązania wobec klientów	90 954 915	14 979 642	357 006	4 097 331	1 092 241	111 481 135
Zobowiązania podporządkowane	-	1 488 602	-	-	-	1 488 602
Wybrane pasywa	92 234 245	17 920 632	361 817	4 134 577	1 101 549	115 752 820

31.12.2016	PLN	EUR	CHF	USD	POZOSTAŁE	RAZEM
AKTYWA						
Gotówka i operacje z bankami centralnymi	4 420 741	221 877	18 083	48 073	66 886	4 775 660
Należności od banków	474 505	2 712 604	23 120	204 939	98 110	3 513 278
Należności od klientów	70 939 453	17 835 604	13 466 073	675 748	151 660	103 068 538
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	27 870 140	995 506	-	442 232	-	29 307 878
Wybrane aktywa	103 704 839	21 765 591	13 507 276	1 370 992	316 656	140 665 354
PASYWA						
Zobowiązania wobec banków	1 306 701	1 223 688	-	29 928	964	2 561 281
Zobowiązania wobec klientów	95 131 257	13 251 280	302 495	2 941 889	895 536	112 522 457
Zobowiązania podporządkowane	-	440 457	-	-	-	440 457
Wybrane pasywa	96 437 958	14 915 425	302 495	2 971 817	896 500	115 524 195

Ryzyko ceny notowanych instrumentów kapitałowych

Za aktywne zarządzanie ryzykiem ceny instrumentów kapitałowych notowanych na aktywnym rynku odpowiedzialne jest Biuro Maklerskie BZ WBK funkcjonujące w ramach Pionu Globalnej Bankowości Korporacyjnej. Źródłem powyższego ryzyka są transakcje własne Biura Maklerskiego zawierane na rynkach regulowanych (instrumenty rynku kasowego i kontrakty futures).

Powyższe ryzyko jest mierzone modelem wartości zagrożonej (VaR) opartym na metodzie analizy historycznej.

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym w Biurze Maklerskim jest nadzorowany przez Forum Zarządzania Ryzykiem BZ WBK. Forum odpowiada m.in. za przyznawanie limitu VaR dla Biura Maklerskiego oraz akceptację zmian w metodologii pomiaru ryzyka i nadzoruje proces zarządzania tym ryzykiem.

Zamieszczona poniżej tabela ilustruje miary ryzyka w 2017 i 2016 roku.

Ryzyko instrumentów kapitałowych	VAR BM	
Jednodniowy okres utrzymywania pozycji	31.12.2017	31.12.2016
Średni	304	301
Maksymalny	694	742
Minimalny	46	50
na koniec okresu	90	77
Limit	3 621	4 346

W 2017 r. nie wystąpiły przekroczenia limitu VAR dla ryzyka instrumentów kapitałowych.

Ryzyko płynności

Ryzyko płynności jest definiowane jako ryzyko nie wywiązania się z bezwarunkowych i warunkowych zobowiązań wobec klientów i kontrahentów w wyniku niedopasowania przepływów finansowych.

Zarządzanie ryzykiem płynności

Polityka ryzyka płynności Grupy BZ WBK S.A. ma na celu:

- zapewnienie zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania bieżących i przyszłych zobowiązań po ekonomicznej cenie;
- zarządzanie terminowym niedopasowaniem strumieni przepływów aktywów i zobowiązań, w tym niedopasowaniem przepływów pieniężnych w ujęciu śród-dziennym;
- ustalenie skali – poprzez szereg limitów wewnętrznych – podejmowanego ryzyka płynności;
- zapewnienie właściwej organizacji procesu zarządzania płynnością w całej Grupie BZ WBK;
- odpowiednie przygotowanie organizacji na wypadek wystąpienia negatywnych czynników zewnętrznych i wewnętrznych;

w tys. zł

- zapewnienie zgodności z obowiązującymi wymaganiami nadzorczymi zarówno jakościowymi, jak i ilościowymi.

Generalną zasadą przyjętą przez Grupę BZ WBK S.A. w procesie zarządzania płynnością jest to, że wszystkie oczekiwane wypływy, które wystąpią w ciągu 1 miesiąca związane z lokatami, środkami bieżącymi, uruchomieniami kredytów, realizacją gwarancji, rozliczeniami do realizacji, muszą mieć co najmniej pełne pokrycie przez przewidywane wpływy lub dostępne aktywa łatwo zbywalne (HQLA – High Quality Liquid Assets), przy założeniu normalnych lub przewidywalnych warunków funkcjonowania Grupy. Zasadniczo do aktywów łatwo zbywalnych (HQLA) są zaliczane: gotówka znajdująca się w kasach Banku i na rachunkach w Narodowym Banku Polskim oraz papiery wartościowe, które mogą być sprzedane lub zastawione w ramach transakcji repo lub kredytu lombardowego w NBP. Na 31.12.2017 r. wysokość bufora aktywów łatwo zbywalnych wynosiła 27,8 mld PLN.

Polityka ta ma na celu również zapewnienie odpowiedniej struktury finansowania rosnącej skali działalności Grupy przez zachowanie na zdefiniowanym poziomie wskaźników płynności strukturalnej.

Grupa stosuje szereg dodatkowych limitów i poziomów obserwacyjnych nałożonych m.in. na:

- wskaźnik kredytów udzielonych do depozytów;
- wskaźnik finansowania strukturalnego (*Structural Funding Ratio*) – obrazujący relację długoterminowego finansowania do niepiętnych aktywów;
- wskaźniki uzależnienia od finansowania na rynku hurtowym - służące do oceny koncentracji finansowania walutowego pozyskiwanego z rynku hurtowego;
- poziom koncentracji finansowania depozytowego
- nadzorcze miary płynności – kalkulowane zgodnie z Uchwałą 386/208 KNF;
- wskaźniki wymagane w ramach CRD IV/CRR – LCR i NSFR;
- czas przetrwania w warunkach skrajnych.

Na 31.12.2017 r. LCR w ujęciu skonsolidowanym wynosił 169%, natomiast na 31.12.2016 r. - 176%.

W procesie ustalania wewnętrznych limitów ryzyka płynności, w tym limitów wchodzących w skład deklaracji akceptowanego poziomu ryzyka, Bank uwzględnia zarówno historyczne poziomy wybranych miar płynności jak i ich przyszłe poziomy szacowane na podstawie planu finansowego. Bank kalibrując limity bierze ponadto pod uwagę wyniki testów warunków skrajnych.

Proces zarządzania

Odpowiedzialność za nadzorowanie procesu zarządzania ryzykiem płynności spoczywa na Komitecie ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO), który pełni też funkcję doradczą dla Zarządu. ALCO przygotowuje strategię zarządzania oraz rekomenduje Zarządowi podejmowanie odpowiednich działań w zakresie strategicznego zarządzania płynnością, w tym w zakresie strategii finansowania działalności Banku. Codzienne zarządzanie ryzykiem płynności jest delegowane do Pionu Zarządzania Finansami, w ramach którego funkcjonuje Departament Zarządzania Aktywami i Pasywami odpowiedzialny za opracowanie i aktualizację odpowiednich strategii zarządzania płynnością.

W przypadku wystąpienia niespodziewanych trudności płynnościowych - spowodowanych czynnikami zewnętrznymi lub wewnętrznymi - Bank posiada opracowany i zatwierdzony przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą - plan awaryjny płynności uzupełniony testami warunków skrajnych, w którym uwzględniono scenariusze skrajne o różnorodnej charakterystyce.

Pomiar i raportowanie ryzyka

Odpowiedzialność za pomiar i raportowanie ryzyka płynności spoczywa na Pionie Zarządzania Ryzykiem, w ramach którego funkcjonuje Departament Ryzyka Finansowego.

Departament odpowiada za opracowanie polityk zarządzania płynności, wykonywanie testów warunków skrajnych oraz za pomiar i raportowanie ryzyka.

Płynność jest mierzona za pomocą modyfikowanej (urealnionej) luki płynności, która jest konstruowana oddzielnie dla pozycji złotych i w walutach obcych. Raportowane przyszłe przepływy kontraktowe podlegają modyfikacji opartej na badaniach statystycznych zachowania bazy depozytowej i portfela kredytowego oraz ocenie płynności produktów / rynku - w kontekście możliwości upłynienia papierów wartościowych Skarbu Państwa poprzez ich sprzedaż lub zastawienie w transakcjach repo na rynku lub z wykorzystaniem instrumentów wsparcia płynności w NBP, a także możliwości rolowania finansowania pozyskiwanego z rynku hurtowego.

Bank w pomiarze ryzyka płynności analizuje ponadto skalę wpływów płynności wynikających z potencjalnej konieczności uzupełnienia depozytów zabezpieczających z tytułu wyceny transakcji na rynku instrumentów pochodnych oraz uzupełnienia zabezpieczeń w zabezpieczonych transakcjach dot. finansowania, m.in. na skutek obniżenia oceny kredytowej Banku.

Równolegle pomiar płynności dokonywany był zgodnie z obowiązującą według stanu na 31.12.2017 r. uchwałą KNF nr 386/2008 w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności oraz wymaganiami określonymi w pakiecie CRDIV / CRR oraz w związanych z/w pakietem aktach wykonawczych.

w tys. zł

Wyniki pomiaru ryzyka płynności są przekazywane do osób odpowiedzialnych za operacyjne zarządzanie płynnością Banku oraz do osób odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem płynności w cyklu dziennym (informacje dotyczące płynności śróddziennej oraz dot. płynności bieżącej z uwzględnieniem miar dot. finansowania walutowego oraz LCR) a także do wyższej kadry zarządzającej w cyklu miesięcznym (pozostałe miary płynnościowe, w tym miary nadzorcze).

Testy warunków skrajnych oraz plan awaryjny

W celu bardziej precyzyjnego określenia profilu ryzyka Grupa przeprowadza testy warunków skrajnych w 6 scenariuszach:

- Scenariusz bazowy, zakładający brak odnawialności finansowania z rynku hurtowego.
- Kryzys idiosynkratyczny (specyficzny dla Banku).
- Lokalny kryzys systemowy.
- Globalny kryzys systemowy.
- Scenariusz połączony (połączenie scenariuszy kryzysu idiosynkratycznego i lokalnego kryzysu systemowego).
- Scenariusz dotyczący przyspieszonego wycofania depozytów w ciągu jednego miesiąca (1M).

Dla każdego z powyższych scenariuszy Bank szacuje minimalny okres w jakim pozostanie płynny (*survival horizon*). Dla wybranych scenariuszy Bank nakłada limity na czas przetrwania, które wchodzą następnie w skład apetytu na ryzyko płynności.

Dodatkowo Bank przeprowadza testy warunków skrajnych w zakresie ryzyka płynności śróddziennej oraz odwrócone testy warunków skrajnych.

W celu zapewnienia mechanizmów umożliwiających adekwatną i skuteczną reakcję na nieoczekiwane zewnętrzne i wewnętrzne zaburzenia płynności Bank opracowuje Plan Awaryjny Płynności, który pozwala na:

- Identyfikację symptomów wskazujących na zagrożenie dla płynności Banku – poprzez zestaw na bieżąco monitorowanych wskaźników wczesnego ostrzegania;
- Efektywne zarządzanie płynnością / finansowaniem – z wykorzystaniem zestawu potencjalnych działań naprawczych oraz struktury zarządczej dopasowanych do charakteru sytuacji skrajnej;
- Komunikację z klientami, kluczowymi kontrahentami rynkowymi, akcjonariuszami oraz organami nadzoru;

W 2017 r., podobnie jak w roku poprzednim, Grupa Banku Zachodniego WBK S.A. koncentrowała się na zachowaniu bezpiecznej relacji kredytów do depozytów, która na koniec grudnia 2017 r. wyniosła 86% oraz kontroli kluczowych miar płynności krótko- i długookresowej. W 2017 r. oraz w okresie porównawczym wszystkie kluczowe miary nadzorcze dla Banku i Grupy były utrzymywane na wymaganym poziomie.

W poniższych tabelach przedstawiono skumulowaną lukę płynności w ujęciu jednostkowym (dla Banku Zachodniego WBK S.A.) wg stanu na dzień 31.12.2017 r. oraz w okresie porównawczym (zaprezentowano kwoty nominalne).

31.12.2017	A'vista	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 do 6 miesięcy	od 6 do 12 miesięcy	od 1 do 2 lat	od 2 do 5 lat	powyżej 5 lat
Aktywa	16 285 962	5 487 477	2 737 369	7 877 137	6 474 997	11 747 539	29 354 839	52 897 949
Pasywa	18 843 600	27 882 654	16 438 439	9 538 471	7 722 235	6 373 358	10 297 600	35 766 911
w tym:								
- Zobowiązania wobec banków	746 740	2 101 959	410 361	73 443	15 400	-	-	-
- Zobowiązania wobec klientów	18 096 859	25 572 150	15 250 513	8 942 409	6 832 174	6 014 336	8 958 040	9 081 624
- Emisje własne	-	-	750 000	485 000	-	-	-	-
- Zobowiązania podporządkowane	-	-	-	-	-	-	-	1 489 428
Kontraktowa luka płynności	(2 557 638)	(22 395 177)	(13 701 070)	(1 661 334)	(1 247 239)	5 374 180	19 057 239	17 131 038
Skumulowana kontraktowa luka płynności	(2 557 638)	(24 952 815)	(38 653 886)	(40 315 219)	(41 562 458)	(36 188 277)	(17 131 038)	0
Instrumenty pochodne netto	-	(63 970)	13 782	(76 812)	(33 280)	12 856	(6 049)	(119 732)

31.12.2016	A'vista	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 do 6 miesięcy	od 6 do 12 miesięcy	od 1 do 2 lat	od 2 do 5 lat	powyżej 5 lat
Aktywa	21 977 376	6 015 915	1 818 154	2 780 366	5 651 079	16 734 537	26 288 169	50 152 393
Pasywa	61 200 626	15 721 571	11 352 248	7 971 541	4 624 337	2 966 499	1 847 241	25 733 926
w tym:								
- Zobowiązania wobec banków	578 557	86 607	118 025	34 237	26 400	-	-	-
- Zobowiązania wobec klientów	60 622 069	15 634 964	10 945 920	7 394 630	3 979 739	1 260 040	70 033	-
- Emisje własne	-	-	285 000	-	475 000	485 000	-	530 880
- Zobowiązania podporządkowane	-	-	-	-	-	-	-	442 400
Kontraktowa luka płynności	(39 223 249)	(9 705 656)	(9 534 094)	(5 191 175)	1 026 742	13 768 038	24 440 928	24 418 467
Skumulowana kontraktowa luka płynności	(39 223 249)	(48 928 906)	(58 463 000)	(63 654 174)	(62 627 432)	(48 859 394)	(24 418 467)	-
Instrumenty pochodne netto	-	12 207	(145 252)	(11 535)	(51 183)	(173 801)	(187 448)	(1 018 843)

w tys. zł

Ryzyko operacyjne

Grupa BZ WBK przyjęła definicję ryzyka operacyjnego w brzmieniu ustalonym przez Komitet Bazylejski ds. Nadzoru Bankowego: Ryzyko operacyjne jest to możliwość straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest minimalizacja prawdopodobieństwa wystąpienia i/lub ograniczenie skutków niespodziewanych niekorzystnych zdarzeń.

Grupa BZ WBK posiada zintegrowaną strukturę zarządzania ryzykiem, która zapewnia, że wszystkie ryzyka mające istotny wpływ na działalność BZ WBK są identyfikowane, mierzone, monitorowane i kontrolowane. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym w Grupie BZ WBK angażuje pracowników wszystkich szczebli w całej organizacji i zawiera szereg powiązanych elementów. Ryzyko operacyjne dotyczy wszystkich procesów biznesowych podejmowanych przez Grupę, w tym czynności realizowanych przez podmioty zewnętrzne w ramach outsourcingu oraz wykonywanych we współpracy ze stronami trzecimi.

Grupa BZ WBK opracowała „Strategię zarządzania ryzykiem operacyjnym”.

Powołany przez Zarząd Banku Komitet Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym (ORMCo) jest komitetem zarządczym wyposażonym w kompetencje w zakresie wyznaczania standardów w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie BZ WBK. Komitet ORMCo stanowi główne forum do dyskusji na temat problematyki ryzyka operacyjnego, wyznacza kierunek strategicznych działań z zakresu ryzyka operacyjnego oraz ustala i monitoruje cele zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym ciągłości biznesowej, bezpieczeństwa informacji, ryzyka outsourcingu i insourcingu, przeciwdziałania przestępstwom. W ramach Komitetu ORMCo powołane są -dedykowane specyficznym aspektom ryzyka operacyjnego Fora – Forum Przeciwdziałania Przestępstwom oraz Forum Ubezpieczeniowe. Wyniki tych prac przekazywane są Komitetowi Kontroli Ryzyka.

Z uwagi na rosnące w świecie znaczenie cyber zagrożeń wyodrębniony został Komitet ds. Ryzyka Cyberbezpieczeństwa. Komitet stanowi forum bezpośredniej współpracy i komunikacji wszystkich jednostek organizacyjnych zaangażowanych w procesy związane z szeroko pojętym cyberbezpieczeństwem. Komitet ten sprawuje nadzór nad realizacją strategii cyberbezpieczeństwa w BZ WBK.

Grupa BZ WBK wykorzystuje następujące narzędzia zarządzania ryzykiem operacyjnym:

- Identyfikacja i szacowanie ryzyka operacyjnego

Podstawowym narzędziem identyfikacji i oceny ryzyka operacyjnego jest samoocena. W procesie samooceny ryzyka operacyjnego Grupa BZ WBK identyfikuje ryzyka, na które może być narażona w trakcie realizacji swoich funkcji, szacuje je na poziomie inherentnym i rezydualnym pod kątem prawdopodobieństwa i konsekwencji wystąpienia potencjalnych zagrożeń oraz ocenia konstrukcję i funkcjonowanie środowiska kontrolnego.

Dodatkowo proces identyfikacji i oceny ryzyka operacyjnego wspierany jest przez inne narzędzie dedykowane specyficznym aspektom ryzyka, np. analizy scenariuszowe, analizy wpływu na biznes, analizy ryzyka w nowych inicjatywach.

- Raportowanie zdarzeń operacyjnych

Każda jednostka organizacyjna ma obowiązek informowania o zaistniałych zdarzeniach operacyjnych. Dla istotnych zdarzeń operacyjnych opracowana jest ścieżka szybkiego powiadomiania kierownictwa wyższego szczebla. Grupa utrzymuje bazę zdarzeń operacyjnych, które zidentyfikowane zostały w całej Grupie BZ WBK. Zebrane dane wykorzystywane są do analizy przyczyn oraz skutków wystąpienia zdarzeń operacyjnych, definiowania wniosków na przyszłość oraz podejmowania działań naprawczych i prewencyjnych.

Grupa uczestniczy także w zewnętrznej bazie danych zdarzeń operacyjnych prowadzonej przez Związek Banków Polskich oraz korzysta różnych źródeł o zdarzeniach zewnętrznych. Analiza zdarzeń zewnętrznych umożliwia dokonywanie benchmarku oraz wyciąganie wniosków ze zdarzeń zaistniałych poza Grupą.

- Analiza wskaźników ryzyka

Podstawowym narzędziem monitoringu ryzyka operacyjnego są wskaźniki ryzyka operacyjnego. Wskaźniki te pełnią rolę sygnałów wczesnego ostrzegania przed pojawiającymi się zagrożeniami oraz wspierają proces obserwacji poziomu ryzyka występującego w Grupie. Monitoring opiera się zarówno na miernikach finansowych, jak i operacyjnych i technologicznych.

- Definiowanie działań ograniczających ryzyko

Proces zarządzania działaniami ograniczającymi ryzyko operacyjne ma na celu wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka operacyjnego. Podstawą do określenia działań ograniczających ryzyko są wyniki analiz przeprowadzonych w różnych narzędziach ryzyka operacyjnego (m.in. baza zdarzeń operacyjnych, wskaźniki ryzyka, samoocena ryzyka).

w tys. zł

- Plany utrzymania ciągłości biznesowej (BCM)

Każda jednostka organizacyjna ma obowiązek przygotowania i aktualizowania swojego planu BCM w celu zapewnienia nieprzerwanej realizacji krytycznych procesów biznesowych na wypadek ich nieplanowego zakłócenia. Plany BCM podlegają regularnym testom, dzięki którym Grupa BZ WBK pozyskuje pewność odtworzenia krytycznych procesów biznesowych na wymaganym poziomie usług i w ustalonych ramach czasowych. Grupa BZ WBK dysponuje lokalizacjami zapasowymi do realizacji procesów krytycznych, gdzie w przypadku wystąpienia incydentu możliwe jest odtworzenie działalności.

- Bezpieczeństwo informacji

Zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa informacji oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego jest kluczowym aspektem działalności banku.

W BZ WBK funkcjonuje System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji, który posiada certyfikat zgodności z normą ISO/IEC 27001:2013. Zarządzanie bezpieczeństwem informacji obejmuje nadzór nad sprawami bezpieczeństwa informacji w środowisku biznesowym Grupy BZ WBK oraz ocenę konkretnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa informacji i systemów informatycznych.

- Ubezpieczenie

Grupa BZ WBK zabezpiecza się przed materializacją ryzyka operacyjnego także za pomocą polis ubezpieczeń ryzyk finansowych, ubezpieczeń komunikacyjnych, ubezpieczenia mienia oraz ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

- Okresowa sprawozdawczość dla Komitetu Zarządzania Ryzykiem i Rady Nadzorczej

Proces raportowania dot. ryzyka operacyjnego ma na celu dostarczanie aktualnej i adekwatnej informacji dla kadry zarządzającej. Sprawozdawczość dotyczy zagadnień związanych z ryzykiem operacyjnym oraz obejmuje informacje m.in. na temat zdarzeń i strat operacyjnych, wskaźników ryzyka, informacje o zdefiniowanych działaniach mających na celu ograniczanie ryzyka.

Funkcjonujący w Grupie BZ WBK System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji posiada certyfikat zgodności z normą ISO 27001:2013.

Ryzyko braku zgodności

Bank Zachodni WBK jako bank uniwersalny; świadczący usługi finansowe w szerokim zakresie, zarówno osobom fizycznym, jak i podmiotom gospodarczym oraz jako jednostka dominująca Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK, której spółki świadczą szereg dodatkowych, specjalistycznych usług finansowych, a także jako istotny uczestnik polskiego systemu bankowego, narażony jest na ryzyko braku zgodności, związane przede wszystkim z następującymi obszarami:

- krajowymi i międzynarodowymi przepisami związanymi z rodzajami oferowanych produktów oraz sposobem świadczenia usług przez Bank i Grupę Kapitałową (w szczególności; ustawodawstwo związane z ochroną konsumentów i konkurencji oraz regulacje związane z rynkami kapitałowymi, finansowymi, itp.),
- kodeksami dobrych praktyk i innymi regulacjami, których przestrzeganie Grupa Kapitałowa przyjęła do stosowania, m.in. w związku z uczestnictwem w krajowych lub międzynarodowych stowarzyszeniach branżowych;
- ogólnie obowiązującymi przepisami w zakresie prawa pracy, BHP, podatków, rachunkowości, ochrony danych osobowych itp. obejmującymi wszystkie podmioty gospodarujące na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,
- krajowymi i międzynarodowymi (szczególnie: europejskimi) przepisami branżowymi w zakresie sprawozdawczości, norm ostrożnościowych, funkcjonowania na rynku inwestycyjno-kapitałowym, przeciwdziałania procederom prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, itp.

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko sankcji prawnych, regulacyjnych, istotnej straty finansowej lub negatywnego wpływu na reputację, jakie Bank może ponieść w wyniku nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych. Na ryzyko braku zgodności składają się następujące kategorie ryzyka:

- ryzyko regulacyjne
- ryzyko prowadzenia działalności
- ryzyko prania pieniędzy i finansowania terroryzmu
- ryzyko reputacyjne.

Bank w swej działalności przywiązuje szczególną wagę do zapewnienia zgodności realizowanego poprzez proces zarządzania i kontroli ryzyka braku zgodności, obejmujący stosowanie mechanizmów kontrolnych, niezależne monitorowanie ich przestrzegania oraz raportowanie.

Funkcja kontroli realizowana jest w ramach tzw. trzech linii obrony, gdzie na pierwszą linię obrony składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej banku, na drugą linię obrony składa się weryfikacja bieżąca pionowa oraz testowanie pionowe, natomiast na trzecią linię obrony działalność komórki audytu wewnętrznego.

w tys. zł

Zadania drugiej linii obrony, w zakresie zapewnienia zgodności, są w Banku realizowane przez Komórkę ds. Zapewnienia Zgodności (rozumianą jako Obszar Zapewnienia Zgodności oraz Departament Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy) oraz przez inne wyznaczone jednostki organizacyjne, działające na podstawie przepisów wewnętrznych, w szczególności:

- dla zobowiązań z zakresu prawa pracy – jednostka ds. kadr,
- dla zobowiązań z zakresu prawa spółek – jednostka ds. nadzoru korporacyjnego,
- dla zobowiązań z zakresu przepisów BHP – jednostka ds. BHP,
- dla zobowiązań z zakresu wymogów rachunkowych, sprawozdawczych i podatkowych – jednostki ds. finansów, rachunkowości i podatków,
- dla zobowiązań z zakresu wymogów ostrożnościowych – jednostki ds. ryzyka.

W lipcu 2017 r. Zarząd Banku przyjął do stosowania zaktualizowaną Politykę Zapewnienia Zgodności, którą zatwierdziła Rada Nadzorcza.

W ramach realizacji Polityki, Obszar Zapewnienia Zgodności i Departament Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy, tworzące Komórkę ds. Zapewnienia Zgodności i znajdujące się w strukturach Pionu Prawnego i Zapewnienia Zgodności, posiadają odpowiedni zakres uprawnień, jako jednostki wspierające kierownictwo w efektywnym zarządzaniu ryzykiem braku zgodności i raportujące wszelkie kwestie z zakresu zapewnienia zgodności do Komitetu Zarządzania Ryzykiem oraz do Komitetu Audytu i Zapewnienia Zgodności Rady Nadzorczej. Oba Komitety zapewniają realizację obowiązków regulacyjnych oraz zatwierdzają zasady kontroli wewnętrznej i ramy funkcjonowania Polityki, dbając o to, aby Komórka ds. Zapewnienia Zgodności była niezależna od jednostek biznesowych i posiadała odpowiednie zasoby.

Komitet Audytu i Zapewnienia Zgodności przeprowadza okresowo przegląd najistotniejszych zagadnień związanych z ryzykiem braku zgodności, identyfikowanych przez Obszar Zapewnienia Zgodności oraz Departament Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy, w szczególności poprzez:

- monitoring nowych produktów,
- monitoring testowy zgodności,
- monitoring transakcji własnych instrumentami finansowymi pracowników,
- informacje o aktywności regulatorów rynku,
- przegląd nadchodzących inicjatyw legislacyjnych,
- przegląd kwestii z zakresu przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy,
- przegląd kwestii etycznych,
- przegląd skarg klientów.

Komórka ds. Zapewnienia Zgodności swoje zadania realizuje w szczególności poprzez:

- niezależną identyfikację, monitorowanie i ocenę ryzyka braku zgodności, na które narażona jest Grupa (ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień wprowadzania nowych produktów i usług, przeciwdziałania korzystania z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, a także ochrony informacji poufnej, konfliktów interesów i transakcji własnych pracowników na rynkach papierów wartościowych),
- przeciwdziałanie wykorzystaniu systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu,
- doradzanie i raportowanie Komitetowi Zarządzania Ryzykiem, Zarządowi Banku oraz Komitetowi Audytu i Zapewnienia Zgodności w zakresie efektywności procesów zapewniania zgodności z przepisami prawa i wymogami regulacyjnymi,
- komunikowanie polityk i procedur oraz przekazywanie wskazówek kierownictwu i pracownikom w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności,
- koordynację kontaktów z regulatorami rynku (KNF, UOKiK, GIIF, GIODO),
- koordynację procesu akceptacji nowych produktów,
- wsparcie i koordynację procesów zgodności w zakresie modelu sprzedaży produktów inwestycyjnych i Dyrektywy MiFID,
- utrwalanie zasad etycznego prowadzenia biznesu,
- współpraca z jednostkami ds. zapewnienia zgodności w Grupie Kapitałowej Banku oraz z jednostką korporacyjną ds. zapewnienia zgodności w Grupie Santander.

Poza opisaną wyżej działalnością, Komórka ds. Zapewnienia Zgodności aktywnie współpracuje z Obszarem Komunikacji, Marketingu i Zarządzania Jakością w zakresie zarządzania ryzykiem reputacyjnym, definiowanym jako ryzyko uszczerbku na wizerunku Banku i Grupy Santander, postrzeganym z perspektywy klientów Banku i Grupy, ich pracowników, akcjonariuszy oraz szerszych społeczności, wynikającego z materializacji innych rodzajów ryzyka, w tym poszczególnych kategorii ryzyka braku zgodności.

W Grupie Kapitałowej Banku Zachodniego WBK funkcjonują także komitety specjalistyczne, wspierające procesy zarządzania ryzykiem braku zgodności w poszczególnych obszarach. Komitety grupują przedstawicieli kluczowych jednostek organizacyjnych, dysponujących niezbędną wiedzą merytoryczną i uprawnieniami w celu zapewnienia decyzyjności i wysokiej jakości głosu doradczego w toku prac komitetów. Komórka ds. Zapewnienia Zgodności koordynuje działalność następujących komitetów:

- Komitet Zapewnienia Zgodności,
- Lokalny Komitet Marketingu i Monitoringu Produktów,

w tys. zł

- Lokalny Komitet Sterujący Volcker,
- Komitet ds. przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu,
- Komisja Etyki Biznesu.

W roku 2017 Komórka ds. Zapewnienia Zgodności prowadziła prace celem dostosowywania Banku do wymogów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6.03.2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, a także do Rekomendacji H wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego w kwietniu 2017.

5. Zarządzanie kapitałem

Wprowadzenie

Celem Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A. jest utrzymywanie poziomu kapitału adekwatnego do rodzaju i skali prowadzonej działalności oraz do poziomu ponoszonego ryzyka. Poziom funduszy własnych wymaganych do zapewnienia bezpiecznej działalności Grupy BZ WBK oraz wymogów kapitałowych szacowanych na nieoczekiwane straty jest wyznaczany zgodnie z przepisami tzw. pakietu CRD IV/CRR. Pakiet ten składa się z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (zwanego dalej CRR) oraz Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywę 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (zwanej dalej Dyrektywa CDR IV), które weszły w życie 1.01.2014 r. decyzją Parlamentu Europejskiego i Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA). Wymogi te uwzględniają rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie stosowania opcji narodowych oraz wyższą wagę ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach, w tym: nieruchomościach mieszkalnych, w przypadku których wysokość raty kapitałowej lub odsetkowej uzależniona jest od zmian kursu waluty lub walut innych niż waluty przychodów osiąganych przez dłużnika, gdzie przypisuje się wagę ryzyka równą 150% oraz lokalach biurowych lub innych nieruchomościach komercyjnych, usytuowanych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie przypisuje się wagę ryzyka równą 100%.

Zarząd Banku odpowiada za całość procesów zarządzania kapitałem, szacowania i utrzymywania kapitału, w tym za procesy związane z oceną adekwatności kapitału w różnych warunkach ekonomicznych (łącznie z oceną wyników testów warunków skrajnych) oraz ich wpływu na poziom kapitału wewnętrznego, regulacyjnego i współczynniki kapitałowe. Rada Nadzorcza Banku sprawuje ogólny nadzór nad procesami szacowania kapitału wewnętrznego.

Zarząd Banku delegował uprawnienia do bieżącego zarządzania kapitałem do Komitetu Kapitałowego, który na bieżąco dokonuje oceny adekwatności kapitałowej Banku i Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A. (również w warunkach skrajnych), monitoruje wielkość posiadanego oraz wymaganego kapitału, a także inicjuje działania mające wpływ na poziom funduszy własnych (np. rekomendując wysokość wypłaty dywidendy). Komitet Kapitałowy jest pierwszym organem w Banku określającym politykę kapitałową, zasady zarządzania kapitałem i zasady wewnętrznej oceny adekwatności kapitałowej. Wszelkie decyzje dotyczące poziomu utrzymywanego kapitału (podniesienia lub uwolnienia kapitału) są ostatecznie podejmowane zgodnie z obowiązującym prawem oraz Statutem Banku przez odpowiednie statutowe organy Banku i spółek zależnych.

Zgodnie ze strategią informacyjną Banku szczegółowe informacje na temat poziomu funduszy własnych oraz wymagań kapitałowych zamieszczone są w Raporcie Rocznym dotyczącym adekwatności kapitałowej Banku i Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A. na dzień 31.12.2017 r.

W 2017 r. Grupa Kapitałowa Banku Zachodniego WBK S.A. spełniała wszystkie wymogi nadzorcze w zakresie zarządzania kapitałem.

Polityka kapitałowa

Zgodnie z przepisami rozporządzenia CRR instytucje zobowiązane są utrzymywać minimalne współczynniki kapitałowe na poziomie:

- 4,5% współczynnika kapitału podstawowego Tier I,
- 6,0% współczynnika kapitału Tier I,
- 8,0% całkowitego współczynnika kapitałowego.

Na dzień 31.12.2017 r. minimalne poziomy współczynników kapitałowych, respektujące zalecenia nadzorcze oraz domiary w ramach filaru II na poziomie Banku Zachodniego WBK S.A. wynoszą:

- 11,16% współczynnik kapitału Tier I,
- 14,29% całkowity współczynnik kapitałowy;

w tys. zł

natomiast dla Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A. są na poziomie:

- 11,08% współczynnik kapitału Tier I,
- 14,19% całkowity współczynnik kapitałowy.

Wyżej wymienione minimalne współczynniki kapitałowe uwzględniają zalecenie Komisji Nadzoru Finansowego w ramach dodatkowego wymogu kapitałowego związanego z portfelem walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych oraz bufor kapitałowy z tytułu zaklasyfikowania Banku Zachodniego WBK S.A. do kategorii innej instytucji o znaczeniu systemowym, a także bufor zabezpieczający.

Zgodnie z decyzjami Komisji Nadzoru Finansowego z 15.12.2017 r. oraz 20.11.2017 r. Grupa Kapitałowa Banku Zachodniego WBK S.A. oraz Bank Zachodni WBK utrzymuje fundusze własne na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych. Na dzień 31.12.2017 r. bufor ten jest na poziomie 0,54 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego dla Banku Zachodniego WBK S.A. oraz 0,44 p.p. dla Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A. Bufor składa się co najmniej w 75% z kapitału Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,41 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału Tier I dla Banku Zachodniego WBK S.A. oraz na poziomie 0,33 p.p. dla Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A.), oraz co najmniej w 56% z kapitału podstawowego Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,30 p.p. ponad wartość kapitału podstawowego Tier I dla Banku Zachodniego WBK S.A. oraz na poziomie 0,25 p.p. dla Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A.).

Ustawa z dnia 05.08.2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym implementuje do polskiego prawa regulacje Dyrektywy CDR IV m.in. w zakresie utrzymywania przez banki dodatkowych buforów kapitałowych. Od dnia 01.01.2016 r. dla sektora bankowego w Polsce minimalne współczynniki kapitałowe zostały powiększone o 1,25 p. p. w związku z wprowadzeniem bufora zabezpieczającego. Zgodnie z dostosowaniem do CRR bufor ten osiągnie wysokość 2,5 p. p. w 2019 roku.

Dnia 04.10.2016 r. na posiedzeniu Komisji Nadzoru Finansowego Bank Zachodni WBK S.A. został zidentyfikowany jako inna instytucja o znaczeniu systemowym i został na niego nałożony dodatkowy bufor kapitałowy w wysokości 0,5 p.p. Zgodnie z decyzją Komisji Nadzoru Finansowego z grudnia 2017 r. Grupa Kapitałowa Banku Zachodniego WBK S.A. utrzymuje bufor kapitałowy na tym samym poziomie.

Od 01.01.2018 r. Bank Zachodni WBK oraz Grupę Kapitałową obowiązuje bufor ryzyka systemowego w wysokości 300 p.p., natomiast bufor zabezpieczający osiągnie wysokość 1,875 p.p. co wpłynie na minimalne poziomy współczynników, które dla Banku Zachodniego WBK S.A. wyniosą:

- 11,79% współczynnik kapitału Tier I,
- 13,92% całkowity współczynnik kapitałowy,

natomiast dla Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A. osiągną wysokość:

- 11,71% współczynnik kapitału Tier I,
- 13,82% całkowity współczynnik kapitałowy.

Kapitał regulacyjny

Wymóg kapitałowy Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK wyznaczany jest zgodnie z częścią trzecią Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (zwanego dalej CRR), które stanowiło podstawę prawną na dzień sprawozdawczy tj. 31.12.2017 r.

Bank Zachodni WBK S.A. stosuje metodę standardową do wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, rynkowego i operacyjnego. W metodzie tej łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę ekspozycji ważonych ryzykiem pomnożoną przez 8%. Wartość ekspozycji w przypadku aktywów jest równa wartości bilansowej, a w przypadku udzielonych zobowiązań pozabilansowych jest równa ekwiwalentowi bilansowemu ekspozycji. Do wyznaczania ekspozycji ważonych ryzykiem, wagi ryzyka przypisuje się wobec wszystkich ekspozycji zgodnie z przepisami CRR.

w tys. zł

W poniższej tabeli przedstawiono kalkulację współczynnika kapitałowego dla Grupy BZ WBK na dzień 31.12.2017 roku oraz w okresie porównawczym.

		31.12.2017	31.12.2016
I	Wymóg kapitałowy ogółem (Ia+Ib+Ic+Id), w tym:	9 520 249	8 816 625
Ia	- z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka kredytowego kontrahenta	8 361 481	7 713 572
Ib	- z tytułu ryzyka rynkowego	107 752	93 321
Ic	- z tytułu ryzyka korekty wyceny kredytowej	42 400	42 739
Id	- z tytułu ryzyka operacyjnego	1 008 616	966 993
II	Ogółem kapitały i fundusze*	22 314 566	19 179 697
III	Pomniejszenia	2 454 088	2 594 883
IV	Kapitały i fundusze po pomniejszeniach (II-III)	19 860 478	16 584 814
V	Współczynnik kapitałowy [IV/(I*12.5)]	16,69%	15,05%
VI	Współczynnik Tier I	15,28%	14,56%

* Dnia 30.09.2017 r. Bank, za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 11.09.2017 r., włączył do funduszy własnych część zysku bieżącego za okres od 01.01.2017 r. do 30.06.2017 r. w kwocie 519 865 tys. zł.

Kapitał wewnętrzny

Niezależnie od regulacyjnych metod pomiaru wymogów kapitałowych, Grupa Kapitałowa Banku Zachodniego WBK S.A. przeprowadza niezależną ocenę bieżącej oraz przyszłej adekwatności kapitałowej w ramach procesu wewnętrznej oceny adekwatności kapitałowej – procesu ICAAP. Celem tego procesu jest zapewnienie, że utrzymywany poziom funduszy własnych oraz ich charakter gwarantują wypłacalność oraz stabilność działalności Banku i Grupy.

Ocena adekwatności kapitałowej jest jednym z kluczowych elementów strategii Grupy, procesu ustalania akceptowalnego poziomu ryzyka jak i procesu planowania.

Grupa wykorzystuje statystyczne modele szacowania strat dla poszczególnych rodzajów ryzyka mierzalnego np. ryzyka kredytowego, rynkowego i operacyjnego oraz dokonuje oceny jakościowej dla pozostałych istotnych rodzajów ryzyka nie objętych modelem np. ryzyka reputacji i braku zgodności.

W ramach procesu szacowania kapitału wewnętrznego wykorzystywane są parametry ryzyka przedstawiające prawdopodobieństwo zaniechania wykonania zobowiązań (PD - probability of default) przez klientów Grupy Kapitałowej BZ WBK oraz wielkość potencjalnych strat (LGD loss given default) wynikających z braku wykonania zobowiązań.

Grupa dokonuje wewnętrznej oceny potrzeb kapitałowych również w warunkach skrajnych, uwzględniających różne scenariusze zdarzeń makroekonomicznych.

Modele szacowania kapitału wewnętrznego podlegają corocznej ocenie i weryfikacji, których celem jest dostosowanie do skali i profilu działalności Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A., uwzględnienie nowych kategorii ryzyka oraz oceny kierownictwa.

Przegląd i ocena dokonywana jest w ramach funkcjonujących w Grupie komitetów zarządzania ryzykiem w tym m. in. Komitetu Kapitałowego oraz Panelu Modeli i Metodologii funkcjonującego w ramach Forum Zarządzania Ryzykiem.

Zobowiązania podporządkowane

W 2016 roku Bank dokonał zmiany warunków emisji podporządkowanych obligacji imiennych z dnia 05.08.2010 r. objętych przez Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju. Zgodnie z nowymi warunkami emisji został między innymi wydłużony termin zapadalności do dnia 05.08.2025 roku. Decyzją Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 18.05.2016 r., Bank otrzymał zgodę na zaliczenie nowej emisji do kapitału uzupełniającego Tier II w kwocie 100 000 tys. euro.

W ramach realizacji strategii podwyższania kapitału uzupełniającego Tier II Bank dokonał również w dniu 02.12.2016 r. dodatkowej emisji obligacji własnych o wartości nominalnej 120 000 tys. euro. W dniu 24.02.2017 r. Bank uzyskał zgodę od Komisji Nadzoru Finansowego na zaliczenie tych obligacji do kapitałów uzupełniających Tier II. Ponadto, Bank dokonał również w dniu 22.05.2017 r. dodatkowej emisji obligacji podporządkowanych o wartości nominalnej 137 100 tys. euro. Decyzją Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 19.10.2017 r., Bank otrzymał zgodę na zaliczenie nowej emisji do kapitału Tier II.

Szczegółowe informacje na temat zobowiązań podporządkowanych znajdują się w nocie 33.

w tys. zł

6. Wynik z tytułu odsetek

	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Przychody odsetkowe z tytułu		
Należności od podmiotów gospodarczych	1 676 521	1 635 420
Należności od klientów indywidualnych, w tym:	3 602 440	3 221 059
<i>Należności z tytułu kredytów hipotecznych</i>	1 066 596	932 067
Dłużnych papierów wartościowych, w tym:	660 999	614 764
<i>w portfelu inwestycyjnym dostępnym do sprzedaży</i>	627 398	582 458
<i>w portfelu handlowym</i>	33 601	32 306
Należności leasingowych	260 542	194 467
Należności od banków	64 225	63 753
Należności sektora budżetowego	6 376	6 929
Należności z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	27 342	8 957
Odsetki od IRS -zabezpieczających	230 862	315 571
Razem	6 529 307	6 060 920
Koszty odsetkowe z tytułu		
Depozytów klientów indywidualnych	(558 060)	(632 301)
Depozytów podmiotów gospodarczych	(342 180)	(382 886)
Zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	(54 367)	(36 728)
Depozytów sektora budżetowego	(54 061)	(48 081)
Depozytów banków	(46 645)	(38 660)
Zobowiązań podporządkowanych i emisji papierów wartościowych	(197 097)	(151 892)
Razem	(1 252 410)	(1 290 548)
Wynik z tytułu odsetek	5 276 897	4 770 372

Na dzień 31.12.2017 r. przychody odsetkowe zawierają odsetki od kredytów z utratą wartości w kwocie 250 588 tys. zł (na 31.12.2016 r. – 268 084 tys. zł).

w tys. zł

7. Wynik z tytułu prowizji

Przychody prowizyjne	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Obszar eBiznes & Płatności	627 600	578 420
Obsługa rachunków i obrót pieniężny	338 306	338 374
Prowizje i opłaty za zarządzanie aktywami	306 474	256 270
Prowizje walutowe	346 056	320 003
Prowizje od kredytów	316 125	267 195
Prowizje ubezpieczeniowe	213 572	282 723
Prowizje z działalności maklerskiej	88 129	71 580
Karty kredytowe	169 548	161 371
Gwarancje i poręczenia	60 303	63 770
Prowizje od umów leasingowych	16 228	15 041
Organizowanie emisji	14 502	15 104
Opłaty dystrybucyjne	9 730	6 035
Pozostałe prowizje	20 241	12 578
Razem	2 526 814	2 388 464
Koszty prowizyjne	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Obszar eBiznes & Płatności	(225 707)	(201 454)
Opłaty dystrybucyjne	(21 578)	(22 695)
Prowizje z działalności maklerskiej	(11 175)	(10 368)
Karty kredytowe	(33 262)	(39 827)
Prowizje za pośrednictwo w udzielaniu kredytów	(98 335)	(58 018)
Prowizje ubezpieczeniowe	(17 523)	(37 919)
Prowizje od umów leasingowych	(27 184)	(25 124)
Prowizje, opłaty i inne koszty związane z zarządzaniem aktywami	(6 607)	(6 107)
Pozostałe	(72 317)	(72 232)
Razem	(513 688)	(473 744)
Wynik z tytułu prowizji	2 013 126	1 914 720

Powyższe zestawienie obejmuje przychody prowizyjne z tytułu kredytów, kart kredytowych, gwarancji i poręczeń oraz od umów leasingowych w kwocie 562 204 tys. zł (507 377 tys. zł na 31.12.2016 r.) i koszty prowizyjne związane z kartami kredytowymi, od umów leasingowych oraz za pośrednictwo w udzielaniu kredytów w kwocie (158 781) tys. zł ((122 969) tys. zł na 31.12.2016 r.) (inne niż objęte kalkulacją efektywnej stopy procentowej), które odnoszą się do aktywów i zobowiązań finansowych nie wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

8. Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Przychody z tytułu dywidend od kapitałowych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	76 270	96 051
Przychody z tytułu dywidend od kapitałowych aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	546	531
Razem	76 816	96 582

w tys. zł

9. Wynik handlowy i rewaluacja

Wynik handlowy i rewaluacja	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Pochodne instrumenty finansowe oraz walutowe operacje międzybankowe	153 040	254 446
Pozostałe handlowe dochody z transakcji walutowych	43 673	20 204
Operacje kapitałowymi instrumentami finansowymi	4 265	(1 710)
Operacje dłużnymi instrumentami finansowymi	(6 004)	7 880
Razem	194 974	280 820

W pozycji wynik handlowy i rewaluacja zawarta jest zmiana wyceny instrumentów pochodnych w kwocie (10 287) tys. zł za 2017 r. oraz (5 817) tys. zł za 2016 r.

Powyższe kwoty zawierają w sobie korekty z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta (CVA, DVA), które w latach 2017 i 2016 wynosiły odpowiednio (11 572) tys. zł i (2 748) tys. zł.

10. Wynik na pozostałych instrumentach finansowych

Wynik na pozostałych instrumentach finansowych	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Wynik na sprzedaży instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży	26 464	317 828
Wynik na sprzedaży instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży	20 824	93 184
Utrata wartości	(461)	(10 398)
Razem wynik na instrumentach finansowych	46 827	400 614
Zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczających	23 760	57 112
Zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczanych	(23 085)	(54 952)
Razem wynik na instrumentach zabezpieczających i zabezpieczanych	675	2 160
Razem	47 502	402 774

W dniu 21.06.2016 r. odbyło się rozliczenie transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. W wyniku tego rozliczenia Grupa Banku Zachodniego WBK S.A. otrzymała:

- Bank Zachodni WBK S.A. 49 974 289 euro oraz SCB 1 654 744 euro w gotówce,
- Bank Zachodni WBK S.A. 18 092 oraz SCB 600 uprzywilejowanych akcji Visa Inc. serii C.

Ponadto, rozliczeniu podlegała także odroczone płatność w gotówce w wysokości 1,12 mld euro przypadająca na wszystkich uczestników transakcji, udział Banku Zachodniego WBK S.A. w tej kwocie wynosi 0,3839946336%, natomiast udział SCB 0,0127491571%. Przypadająca Grupie odroczone płatność w gotówce może zostać skorygowana w ciągu 3 lat od dnia transakcji w przypadku zaistnienia sytuacji opisanych w warunkach umowy.

W 2016 r. całkowity zysk z tytułu realizacji ww. transakcji wyniósł w Banku Zachodnim WBK S.A. 305 865 tys. zł, natomiast w Santander Consumer Banku wyniósł 10 154 tys. zł. i został on rozpoznany w rachunku zysków i strat, w linii „Wynik na pozostałych instrumentach finansowych”.

w tys. zł

11. Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Przychody z tytułu sprzedaży usług	20 535	15 769
Zwroty opłat BFG*	433	54 215
Rozwiązania rezerw na zobowiązania sporne oraz inne aktywa	43 297	14 830
Rozliczenie umów leasingowych	3 266	4 470
Przychody z tytułu odzyskanych należności (przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych)	5 641	6 919
Wynik z tytułu sprzedaży lub likwidacji składników majątku trwałego i aktywów do zbycia	11 543	6 680
Otrzymane odszkodowania, kary i grzywny	1 039	1 296
Pozostałe przychody dotyczące spraw spornych	24 238	-
Pozostałe	40 595	36 585
Razem	150 587	140 764

*Z uwagi na zmianę sposobu wyliczenia opłat na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w związku z wejściem w życie Ustawy z dnia 10.06.2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, Bank zmienił sposób rozliczania, a zatem prezentacji z tego tytułu na przychody prowizyjne.

12. Odpisy netto z tytułu utraty wartości należności kredytowych

Odpisy netto z tytułu utraty wartości należności kredytowych	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Odpis na poniesione zidentyfikowane straty (indywidualne i portfelowe)	(668 164)	(828 170)
Odpis na poniesione niezidentyfikowane straty (IBNR)	(65 420)	(27 015)
Przychód z tytułu należności odzyskanych	43 534	45 166
Odpis na kredytowe zobowiązania pozabilansowe	(423)	25 429
Razem	(690 473)	(784 590)

13. Koszty pracownicze

Koszty pracownicze	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Wynagrodzenia i premie	(1 293 085)	(1 246 336)
Obowiązkowe narzuty na wynagrodzenia	(216 933)	(205 215)
Koszty świadczeń socjalnych	(39 705)	(37 736)
Koszty szkoleń	(18 730)	(20 057)
Rezerwa na odprawy emerytalne i niewykorzystane urlopy oraz inne świadczenia pracownicze	5 836	(1 020)
Razem	(1 562 617)	(1 510 364)

w tys. zł

14. Koszty działania banku

Koszty działania banku	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Koszty utrzymania i wynajmu budynków	(348 290)	(355 529)
Marketing i reprezentacja	(133 906)	(146 587)
Eksploatacja systemów informacyjnych	(213 047)	(197 510)
Koszty ponoszone na rzecz BFG, KNF i KDPW	(224 168)	(281 383)
Opłaty pocztowe i telekomunikacyjne	(52 911)	(48 068)
Koszty konsultacji i doradztwa	(65 574)	(60 398)
Samochody i usługi transportowe oraz transport wartości	(67 356)	(67 847)
Koszty pozostałych usług obcych	(104 616)	(94 130)
Materiały eksploatacyjne, druki, czeki, karty	(27 280)	(31 741)
Pozostałe podatki i opłaty	(33 587)	(33 469)
Transmisja danych	(12 458)	(15 763)
Rozliczenia KIR, SWIFT	(28 480)	(26 242)
Koszty zabezpieczenia banku	(25 286)	(25 470)
Koszty remontów maszyn	(14 137)	(17 504)
Pozostałe	(25 719)	(23 224)
Razem	(1 376 815)	(1 424 865)

15. Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Zawiązania rezerw na zobowiązania sporne i inne aktywa	(59 540)	(112 058)
Odpisy z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	(8 397)	(12 306)
Koszty zakupu usług	(8 177)	(2 775)
Składki na rzecz organizacji o charakterze dobrowolnym	(992)	(896)
Zapłacone odszkodowania, kary i grzywny	(3 091)	(2 312)
Przekazane darowizny	(4 876)	(4 338)
Pozostałe	(28 976)	(20 587)
Razem	(114 049)	(155 272)

16. Obciążenie z tytułu podatku dochodowego

Obciążenie z tytułu podatku dochodowego	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Część bieżąca	(801 991)	(874 323)
Część odroczone	(14 885)	127 976
Korekta lat ubiegłych	169	8 385
Razem	(816 707)	(737 962)

w tys. zł

	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Uzgodnienie obciążenia wyniku finansowego przed opodatkowaniem		
Zysk przed opodatkowaniem	3 335 221	3 122 054
Stawka podatku	19%	19%
Obciążenie podatkowe od zysku przed opodatkowaniem	(633 692)	(593 190)
Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodu	(20 954)	(34 690)
Opłaty na rzecz BFG	(40 082)	(15 403)
Podatek od instytucji finansowych	(80 524)	(73 568)
Sprzedaż wierzytelności	(52 237)	(43 223)
Przychody niepodatkowe (dywidendy)	14 423	18 122
Koszty rezerw kredytowych niestanowiących kosztów uzyskania przychodu	(10 970)	(8 023)
Korekta podatku roku ubiegłego	169	8 385
Efekt podatkowy korekt konsolidacyjnych	5 045	6 834
Pozostałe	2 115	(3 206)
Ogółem obciążenie wyniku brutto	(816 707)	(737 962)

	31.12.2017	31.12.2016
Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitale własnym		
Związany z instrumentami kapitałowymi dostępnymi do sprzedaży	(130 950)	(122 523)
Związany z dłużnymi instrumentami dostępnymi do sprzedaży	(57 957)	35 033
Związany z rachunkowością zabezpieczeń przepływów pieniężnych	20 508	25 251
Związany z wyceną programów określonych świadczeń	(125)	(1 913)
Razem	(168 524)	(64 152)

17. Zysk na akcję

	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Zysk na akcję		
Zysk za okres przypadający na akcje zwykłe	2 213 054	2 166 847
Średnioważona liczba akcji zwykłych	99 275 197	99 234 534
Podstawowy zysk na akcję (zł)	22,29	21,84
Zysk za okres przypadający na akcje zwykłe	2 213 054	2 166 847
Średnioważona liczba akcji zwykłych	99 275 197	99 234 534
Średnioważona liczba potencjalnych akcji zwykłych	187 456	155 947
Rozwodniony zysk na akcję (zł)	22,25	21,80

Średnioważona liczba potencjalnych akcji zwykłych uwzględnia liczbę opcji na akcje przyznanych w programie motywacyjnym opisanym w notcie 52.

18. Gotówka i operacje z bankami centralnymi

	31.12.2017	31.12.2016
Gotówka i operacje z bankami centralnymi		
Gotówka	2 270 698	2 134 971
Rachunki bieżące w bankach centralnych	1 857 824	2 538 686
Lokaty	17 700	102 003
Razem	4 146 222	4 775 660

Bank Zachodni WBK S.A. i Santander Consumer Bank S.A. utrzymują na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim rezerwę obowiązkową naliczoną na podstawie wartości miesięcznego średniego stanu depozytów otrzymanych przez Banki i stopy rezerwy obowiązkowej, która we wszystkich ww. okresach wynosiła 3,5%.

Zgodnie z określonymi przepisami kwota naliczonej rezerwy pomniejszona jest o równowartość 500 tys. euro.

w tys. zł

19. Należności od banków

Należności od banków	31.12.2017	31.12.2016
Lokaty i kredyty	850 541	795 140
Rachunki bieżące	1 285 933	2 718 138
Razem	2 136 474	3 513 278

Wartość godziwą „Należności od banków” przedstawia nota 43.

20. Aktywa, zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	31.12.2017		31.12.2016	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Pochodne instrumenty finansowe o charakterze handlowym	1 226 551	1 237 704	1 859 361	1 728 931
Transakcje stopy procentowej	307 344	275 046	970 357	898 100
Forward	-	68	6	20
Opcje	13 211	13 226	17 744	17 743
Swap stopy procentowej (IRS)	291 615	260 187	945 715	873 241
Kontrakt na przyszłą stopę procentową (FRA)	2 518	1 565	6 892	7 096
Transakcje związane z kapitałowymi papierami wartościowymi	6 053	6 053	12 032	12 032
Opcje	6 053	6 053	12 032	12 032
Transakcje walutowe	913 154	956 605	876 972	818 799
Swap walutowo-procentowy (GIRS)	282 186	253 890	210 135	245 130
Forward	41 175	160 814	69 838	61 693
Swap walutowy (FX Swap)	493 265	444 919	429 814	352 967
Spot	1 360	1 832	1 561	2 041
Opcje	95 168	95 150	156 718	156 718
Inne	-	-	8 906	250
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe	2 189 557	-	1 321 624	-
Dłużne papiery wartościowe	2 174 096	-	1 312 589	-
Papiery wartościowe Skarbu Państwa:	2 170 048	-	612 233	-
- obligacje	2 170 048	-	612 233	-
Papiery wartościowe banku centralnego:	-	-	699 883	-
- bony	-	-	699 883	-
Komercyjne papiery wartościowe:	4 048	-	473	-
- obligacje	4 048	-	473	-
Kapitałowe papiery wartościowe:	15 461	-	9 035	-
- notowane	15 461	-	9 035	-
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży	-	-	-	80 129
Razem aktywa/zobowiązania finansowe	3 416 108	1 237 704	3 180 985	1 809 060

W pozycji aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu - pochodne instrumenty finansowe o charakterze handlowym zawarta jest zmiana wyceny z tytułu ryzyka kontrahenta w kwocie 190 tys. zł na 31.12.2017 r. oraz 9 525 tys. zł na 31.12.2016 r.

Przychody odsetkowe z instrumentów dłużnych oraz innych instrumentów o stałej stopie dochodu są ujmowane w pozycji przychodów z tytułu odsetek.

Zyski i straty powstające z tytułu zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu są ujmowane w wyniku handlowym i rewaluacji rachunku zysków i strat.

Wszystkie aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zostały zakwalifikowane do tej kategorii w związku z handlowym charakterem zawieranych transakcji. Na dzień sprawozdawczy 31.12.2017 r. oraz w okresie porównawczym przy początkowym ujęciu nie wystąpiły przypadki desygnacji do wyżej wymienionej kategorii aktywów finansowych.

w tys. zł

Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych

Zgodnie z wymogami MSSF 7, poniższe informacje dotyczą tylko aktywów i zobowiązań finansowych wynikających z transakcji terminowych i pochodnych, zawieranych na podstawie umów ramowych typu ISDA Master Agreement oraz innych umów ramowych przewidujących w sytuacji wystąpienia określonego przypadku naruszenia możliwość rozwiązania transakcji i rozliczenia z kontrahentem na podstawie skompensowanej kwoty wzajemnych należności i zobowiązań.

Grupa nie ma prawa do dokonania kompensaty aktywów i zobowiązań finansowych w sprawozdaniu finansowym. W poniższej tabeli zaprezentowano kwoty wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych (zarówno zaklasyfikowanych do portfela przeznaczonych do obrotu, jak i desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń) oraz zabezpieczeń pieniężnych objętych umowami ramowymi umożliwiającymi kompensowanie w określonych okolicznościach. Odrębnie zaprezentowano maksymalne kwoty kompensat innych niż wynikających z zabezpieczeń możliwych na bazie umów ramowych.

Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych	31.12.2017		31.12.2016	
	Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe	Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Wycena instrumentów pochodnych	1 226 551	1 237 704	1 916 422	3 690 509
Wartość przyjętych/złożonych zabezpieczeń	(373 184)	(268 306)	(232 591)	(2 131 485)
Aktywa i zobowiązania podlegające kompensacie zgodnie z umową ramową	853 367	969 398	1 683 831	1 559 024
Maksymalna kwota ewentualnej kompensaty	(387 764)	(387 763)	(924 984)	(924 984)
Aktywa i zobowiązania podlegające kompensacie zgodnie z umową ramową przy uwzględnieniu maksymalnej kwoty ewentualnej kompensaty	465 603	581 635	758 847	634 040

Poniższa tabela przedstawia nominały instrumentów pochodnych.

Nominały instrumentów pochodnych	31.12.2017	31.12.2016
1. Transakcje pochodne –terminowe (zabezpieczające)	25 301 383	32 810 487
a) Swap stopy procentowej jednowalutowy (IRS)	2 404 709	2 881 319
b) Swap stopy procentowej zabezpieczający przepływy pieniężne kupiony (IRS)	1 575 000	2 242 000
c) Swap stopy procentowej zabezpieczający przepływy pieniężne kupiony (CIRS)	10 430 903	12 714 713
d) Swap stopy procentowej zabezpieczający przepływy pieniężne-sprzedany (CIRS)	10 542 739	14 402 131
e) FX Swap zabezpieczający przepływy pieniężne kupiony (FX)	176 806	284 172
f) FX Swap zabezpieczający przepływy pieniężne sprzedany (FX)	171 226	286 152
2. Transakcje pochodne-terminowe (handlowe)	282 611 381	289 441 541
a) Transakcje stopy procentowej	168 569 058	170 149 579
Swap stopy procentowej jednowalutowy (IRS)	156 870 056	146 126 096
Kontrakt na przyszłą stopę procentową (FRA)	3 260 000	16 680 000
Opcje na stopę procentową	8 370 402	7 314 133
Forward kupiony	-	27 090
Forward sprzedany	68 600	2 260
b) Transakcje walutowe	114 042 323	119 291 962
Swap walutowy (FX Swap)-kwoty zakupione	29 815 344	30 143 163
Swap walutowy (FX Swap)-kwoty sprzedane	29 745 471	30 025 420
Forward kupiony	8 226 882	5 580 260
Forward sprzedany	8 393 420	5 620 242
Swap stopy procentowej dwuwalutowy (CIRS)-kwoty zakupione	10 743 244	12 916 870
Swap stopy procentowej dwuwalutowy (CIRS)-kwoty sprzedane	10 720 212	12 961 985
Opcje walutowe kupione CALL	4 036 440	5 398 974
Opcje walutowe kupione PUT	4 162 435	5 623 037
Opcje walutowe sprzedane CALL	4 036 440	5 398 974
Opcje walutowe sprzedane PUT	4 162 435	5 623 037
3. Bieżące operacje walutowe	2 894 072	1 540 212
Spot - zakupiony	1 446 853	769 621
Spot - sprzedany	1 447 219	770 591
4. Transakcje związane z kapitałowymi instrumentami finansowymi	817 734	1 335 679
Instrumenty pochodne - zakupione	401 987	664 431
Instrumenty pochodne - sprzedane	415 747	671 248
Razem	311 624 570	325 127 919

Nominały instrumentów pochodnych dla transakcji jednowalutowych (IRS, FRA, opcje niebędące opcjami walutowymi) zostały zaprezentowane wyłącznie jako kwoty nabyte.

w tys. zł

21. Pochodne instrumenty zabezpieczające

Pochodne instrumenty zabezpieczające	31.12.2017		31.12.2016	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty finansowe zabezpieczające wartość godziwą	2 283	115 496	3 232	140 338
Instrumenty finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne	215 778	463 302	64 413	1 883 006
Ogółem zabezpieczające instrumenty finansowe	218 061	578 798	67 645	2 023 344

W pozycji pochodne instrumenty zabezpieczające – instrumenty finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne zawarta jest korekta wyceny dnia pierwszego dla transakcji start forward CIRS w kwocie (9 613) tys. zł na 31.12.2017 r. oraz (10 665) tys. zł na 31.12.2016 r.

Do wyceny transakcji Grupa stosuje model wyceny, zaklasyfikowany do Poziomu II wartości godziwej, w którym istotne dane przyjęte do wyceny oparte są na obserwowalnych parametrach rynkowych (pośrednio lub bezpośrednio). Grupa traktuje różnice w inicjalnej wycenie instrumentu różnice jako zysk/stratę dnia pierwszego i amortyzuje w czasie ujmując efekt wyceny w rachunku zysków i strat. Amortyzacja korekty wyceny dnia pierwszego została zawarta w nocie Wynik handlowy i rewaluacja.

22. Należności od klientów

Należności od klientów	31.12.2017	31.12.2016
Należności od podmiotów gospodarczych	47 776 973	45 179 803
Należności od klientów indywidualnych, w tym:	57 822 414	56 291 404
<i>Należności z tytułu kredytów na nieruchomości</i>	<i>37 293 296</i>	<i>37 008 380</i>
Należności z tytułu leasingu finansowego	6 848 960	6 098 499
Należności od podmiotów sektora publicznego	228 201	195 900
Pozostałe należności	9 479	181 813
Należności brutto	112 686 027	107 947 419
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(4 846 130)	(4 878 881)
Razem	107 839 897	103 068 538

Na dzień 31.12.2017 r. korekta wartości godziwej z tytułu zabezpieczanego ryzyka kredytów objętych rachunkowością zabezpieczeń wyniosła 3 555 tys. zł.

Szczegóły należności z tytułu leasingu finansowego przedstawia nota 46. Wartość godziwą "Należności od klientów" przedstawia nota 43.

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości należności od klientów	31.12.2017	31.12.2016
Utrata wartości oceniana indywidualnie i portfelowo		
Stan na 31 grudnia roku poprzedniego	(4 187 798)	(4 471 467)
Odpis z tyt. utraty wartości ocenianej indywidualnie i portfelowo nabytej w wyniku objęcia kontroli	-	(11 548)
Odpisy/rozwiązania bieżącego okresu	(668 164)	(828 170)
Spisanie należności w ciężar rezerw/sprzedaż wierzytelności	735 191	1 110 443
Transfer	(16 960)	26 631
Różnice kursowe	30 137	(13 687)
Stan na koniec okresu	(4 107 594)	(4 187 798)
Odpis na poniesione niezidentyfikowane straty		
Stan na 31 grudnia roku poprzedniego	(691 083)	(659 596)
Odpis z tyt. utraty wartości na poniesione niezidentyfikowane straty nabytej w wyniku objęcia kontroli	-	(1 947)
Odpisy/rozwiązania bieżącego okresu	(65 420)	(27 015)
Sprzedaż wierzytelności	3 429	3 182
Transfer	940	558
Różnice kursowe	13 598	(6 265)
Stan na koniec okresu	(738 536)	(691 083)
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(4 846 130)	(4 878 881)

w tys. zł

We wrześniu 2015 roku SCB dokonał transakcji sekurytyzacji portfela kredytów ratalnych. Zawarta transakcja jest sekurytyzacją tradycyjną i rewolwingową polegającą na przeniesieniu prawa własności sekurytyzowanych wierzytelności na rzecz spółki specjalnego przeznaczenia SC Poland Consumer 15-1 Sp. z o.o (SPV2) z siedzibą w Polsce.

Spółka ta wyemitowała na bazie sekurytyzowanych aktywów obligacje o łącznej wartości 1 051 125 tys. zł zabezpieczone poprzez zastaw rejestrowy na majątku SPV2. Na oprocentowanie wyemitowanych obligacji składa się stopa WIBOR 1M oraz marża. W wyniku sekurytyzacji SCB uzyskał finansowanie działalności w zamian za oddanie praw do przyszłych przepływów wynikających z sekurytyzowanego portfela kredytów. Maksymalny termin pełnego wykupu obligacji to 19.08.2025 r., natomiast SCB szacuje, że nastąpi to w okresie do 2 lat od daty zawarcia transakcji.

W sierpniu 2016 roku SCB dokonał transakcji sekurytyzacji portfela kredytów gotówkowych. Zawarta transakcja jest sekurytyzacją tradycyjną i rewolwingową polegającą na przeniesieniu prawa własności sekurytyzowanych wierzytelności na rzecz spółki specjalnego przeznaczenia SC Poland Consumer 16-1 Sp. z o.o (SPV3) z siedzibą w Polsce.

Spółka ta wyemitowała na bazie sekurytyzowanych aktywów obligacje o łącznej wartości 1 225 000 tys. zł zabezpieczone poprzez zastaw rejestrowy na majątku SPV3. Na oprocentowanie wyemitowanych obligacji składa się stopa WIBOR 1M oraz marża. W wyniku sekurytyzacji SCB uzyskał finansowanie działalności w zamian za oddanie praw do przyszłych przepływów wynikających z sekurytyzowanego portfela kredytów. Maksymalny termin pełnego wykupu obligacji to 16.09.2026 r., natomiast SCB szacuje, że nastąpi to w okresie do 3 lat od daty zawarcia transakcji.

W świetle zapisów MSR 39 warunki umowne obu sekurytyzacji nie spełniają przesłanek do usunięcia sekurytyzowanych aktywów ze sprawozdania finansowego. W związku z powyższym SCB rozpoznaje sekurytyzowane aktywa w pozycji Kredyty i pożyczki udzielone klientom na 31.12.2017 r. w wartości netto 2 136 690 tys. zł. Oszacowana na dzień 31.12.2017 r. wartość godziwa sekurytyzowanych aktywów netto wynosiła odpowiednio 2 145 065 tys. zł.

W maju 2016 roku SCB zakończył transakcję sekurytyzacji portfela kredytów samochodowych i ratalnych zawartą w roku 2014. Transakcja ta polegała na przeniesieniu prawa własności sekurytyzowanych wierzytelności na rzecz spółki specjalnego przeznaczenia SC Poland Auto 2014-1 Limited (SPV1) z siedzibą w Irlandii. Zakończenie transakcji nastąpiło po wykupieniu wszystkich wyemitowanych obligacji i polegało na wykorzystaniu procedury przewidzianej w umowie tzw. opcja odkupu. W ramach realizacji procedury świadczenia w miejsce wykonania SCB przejął od SPV prawa do pozostałych niespłaconych wierzytelności, co pozwoliło na całkowite rozliczenie transakcji. Wartość portfela sekurytyzacyjnego netto na moment odkupu wyniosła 391 684 tys. zł.

Wynik finansowy osiągnięty przez wszystkie SPV wynosi 0, ponieważ SPV absorbuje wszystkie osiągnięte koszty i przychody w modelu rozliczeń z SCB. W tym modelu SPV alokuje wszystkie otrzymane płatności z SCB na określone typy płatności, w tym inne rozliczenia z SCB, wg określonego priorytetu, w kolejności ustalonej w umowie.

23. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	31.12.2017	31.12.2016
Dłużne papiery wartościowe	27 494 933	28 423 828
Papiery wartościowe Skarbu Państwa:	24 025 353	23 429 089
- obligacje	24 025 353	23 429 089
Papiery wartościowe banku centralnego:	1 379 839	2 849 694
- bony	1 379 839	2 849 694
Pozostałe papiery wartościowe:	2 089 741	2 145 045
- obligacje	2 089 741	2 145 045
Kapitałowe papiery wartościowe	920 879	884 050
- notowane	19 329	34 473
- nienotowane	901 550	849 577
Razem	28 415 812	29 307 878

Według stanu na 31.12.2017 r. dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej o stałej stopie procentowej wynoszą 17 640 329 tys. zł, natomiast papiery o zmiennej stopie wynoszą 9 854 604 tys. zł.

Według stanu na 31.12.2016 r. dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej o stałej stopie procentowej wynoszą 19 649 445 tys. zł, natomiast papiery o zmiennej stopie wynoszą 8 774 383 tys. zł.

Na dzień 31.12.2017 r. korekta do wartości godziwej z tytułu zabezpieczonego ryzyka wartości godziwej dłużnych papierów wartościowych objętych rachunkowością zabezpieczeń wyniosła 107 005 tys. zł, na dzień 31.12.2016 r. korekta wynosiła 132 512 tys. zł.

w tys. zł

Nienotowane kapitałowe instrumenty finansowe sklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży, dla których brak jest aktywnego rynku są ujmowane według kosztu nabycia i poddawane testowi na utratę wartości lub ich wartość godziwa ustalana jest w oparciu o modele wyceny. Na dzień bilansowy Grupa dokonuje przeglądu wartości godziwej nienotowanych instrumentów finansowych sklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży.

Wartość godziwą „Aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży” przedstawia nota 43.

Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Dłużne papiery wartościowe	Instrumenty finansowe z prawem do kapitału	Razem
Stan na 1 stycznia 2017 r.	28 423 828	884 050	29 307 878
Zwiększenia	60 756 329	2 536	60 758 865
Zmniejszenia (sprzedaż i zapadalność)	(62 053 423)	(9 193)	(62 062 616)
Wycena do wartości godziwej	463 913	43 947	507 860
Zmiana stanu odsetek naliczonych	19 756	-	19 756
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	(461)	(461)
Różnice kursowe	(115 470)	-	(115 470)
Stan na 31 grudnia 2017 r.	27 494 933	920 879	28 415 812

Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Dłużne papiery wartościowe	Instrumenty finansowe z prawem do kapitału	Razem
Stan na 1 stycznia 2016 r.	23 463 634	1 158 444	24 622 078
Zwiększenia	49 889 981	80 284	49 970 265
Zmniejszenia (sprzedaż i zapadalność)	(44 608 851)	(17 749)	(44 626 600)
Wycena do wartości godziwej	(453 803)	(326 531)	(780 334)
Zmiana stanu odsetek naliczonych	80 715	-	80 715
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	(10 398)	(10 398)
Różnice kursowe	52 152	-	52 152
Stan na 31 grudnia 2016 r.	28 423 828	884 050	29 307 878

24. Inwestycje w podmioty stowarzyszone

Wartość podmiotów stowarzyszonych	31.12.2017	31.12.2016
Polfund - Fundusz Poręczeń Kredytowych S.A.	43 570	43 216
BZ WBK - Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych S.A. oraz BZ WBK - Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.	845 802	828 275
Razem	889 372	871 491

Zmiana stanu inwestycji w podmioty stowarzyszone	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Stan na początek okresu	871 491	831 142
Udział w zysku	58 264	55 439
Dywidendy	(44 861)	(10 827)
Inne	4 478	(4 263)
Stan na koniec okresu	889 372	871 491

Wartość godziwą inwestycji w podmioty stowarzyszone przedstawia nota 43.

w tys. zł

Informacje dotyczące procentowego udziału Grupy w kapitale jednostek stowarzyszonych:

Nazwa jednostki stowarzyszonej	Kraj założenia oraz miejsce prowadzenia działalności	Procentowy udział Grupy w kapitale/w głosach		Metoda wyceny	Rodzaj działalności
		2017	2016		
BZ WBK - Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.	Polska	49,00	49,00	Metoda praw własności	działalność ubezpieczeniowa, ubezpieczenia na życie
BZ WBK - Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych S.A.	Polska	49,00	49,00	Metoda praw własności	działalność ubezpieczeniowa, ubezpieczenia osobowe oraz majątkowe

Skrócone wybrane informacje finansowe każdej jednostki stowarzyszonej, która posiada udziały istotne dla Grupy, zostały przedstawione poniżej:

	BZ WBK - Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A.		BZ WBK - Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych S.A.	
	2017 *	2016	2017 *	2016
Należności od banków	67 377	44 635	69 888	30 857
Aktywa finansowe handlowe	12 079	19 457	1 256	1 230
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	318 393	260 392	373 978	348 360
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	705	646	981	908
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	387 534	545 539	-	-
Pozostałe rozrachunki	22 523	24 512	56 494	42 057
Rozliczenia międzyokresowe	163 842	127 946	-	12 875
Pozostałe pozycje aktywów	818	1 205	859	1 173
AKTYWA RAZEM	973 271	1 024 332	503 456	437 460
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	733 747	851 318	164 235	172 589
Udział reasekutorów w rezerwach	(7 444)	(7 322)	(143 055)	(113 294)
Oszacowane regresy i odzyski (wielkość ujemna)	-	-	(1 003)	(602)
Pozostałe zobowiązania	136 678	85 565	157 253	105 488
Rozliczenia międzyokresowe	6 641	2 458	94 618	69 198
Fundusze specjalne	35	26	33	33
ZOBOWIĄZANIA RAZEM	869 657	932 045	272 081	233 412
Przychody	180 571	201 104	156 972	154 987
Zysk (strata) netto za okres	45 011	37 849	73 173	72 372
Dywidendy wypłacone BZ WBK SA	19 142	10 827	25 719	-

* Prezentowane dane za 2017 rok oparte są na szacunkach spółek.

Dane za 2016 rok pochodzą ze zaudytowanych sprawozdań finansowych spółek BZ WBK - Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A. oraz BZ WBK - Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych S.A.

W rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2016 rok opublikowane zostały dane szacunkowe. Różnice między danymi zaudytowanymi a szacunkowymi są nieistotne.

w tys. zł

25. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne Rok 2017	Licencje, patenty, koncesje i podobne wartości		Nakłady na wartości niematerialne	
	Pozostałe	Razem	Pozostałe	Razem
Wartość w cenie nabycia na początek okresu	1 387 288	429 893	195 384	2 012 565
Zwiększenia z tytułu:				
-zakupu	-	-	174 088	174 088
-przeniesienia z nakładów	145 582	13 338	-	158 920
-transferów	13	-	-	13
-fuzja	2 890	-	-	2 890
Zmniejszenia z tytułu:				
-likwidacji	(44 085)	(2 091)	(669)	(46 845)
-przeniesienia z nakładów	-	-	(158 920)	(158 920)
-transferów	(2)	-	(11 362)	(11 364)
-fuzja	(2 890)	-	-	(2 890)
Wartość w cenie nabycia na koniec okresu	1 488 796	441 140	198 521	2 128 457
Skumulowana amortyzacja na początek okresu	(1 174 777)	(351 026)	-	(1 525 803)
Zwiększenia/zmniejszenia z tytułu:				
-amortyzacji bieżącego okresu	(136 738)	(30 798)	-	(167 537)
-likwidacji, sprzedaży	44 085	2 090	-	46 175
-transferów	-	9 034	-	9 034
Odpisy/odwrócenie z tytułu utraty wartości	-	-	-	-
Skumulowana amortyzacja na koniec okresu	(1 267 430)	(370 700)	-	(1 638 131)
Wartość bilansowa				
Wartość wg cen nabycia	1 488 796	441 140	198 521	2 128 457
Skumulowana amortyzacja	(1 267 430)	(370 700)	-	(1 638 130)
Stan na 31 grudnia 2017	221 366	70 440	198 521	490 327

w tys. zł

Wartości niematerialne Rok 2016	Licencje, patenty, koncesje i podobne wartości		Nakłady na wartości niematerialne	
		Pozostałe		Razem
Wartość w cenie nabycia na początek okresu	1 307 659	429 027	170 653	1 907 339
Wartości niematerialne przejęte w wyniku objęcia kontroli	745	-	-	745
Zwiększenia z tytułu:				
-zakupu	-	-	159 181	159 181
-przeniesienia z nakładów	132 505	7 503	-	140 008
-transferów	335	3	6 173	6 511
Zmniejszenia z tytułu:				
-likwidacji	(53 956)	(6 640)	(107)	(60 703)
-przeniesienia z nakładów	-	-	(140 009)	(140 009)
-transferów	-	-	(507)	(507)
Wartość w cenie nabycia na koniec okresu	1 387 288	429 893	195 384	2 012 565
Skumulowana amortyzacja na początek okresu	(1 122 378)	(319 274)	-	(1 441 652)
Skumulowana amortyzacja powstała w wyniku objęcia kontroli	(676)	-	-	(676)
Zwiększenia/zmniejszenia z tytułu:				
-amortyzacji bieżącego okresu	(113 416)	(30 491)	-	(143 907)
-likwidacji, sprzedaży	53 441	6 535	-	59 976
-transferów	8 145	(8 145)	-	-
Odpisy/odwrócenie z tytułu utraty wartości	107	349	-	456
Skumulowana amortyzacja na koniec okresu	(1 174 777)	(351 026)	-	(1 525 803)
Wartość bilansowa				
Wartość wg cen nabycia	1 387 288	429 893	195 384	2 012 565
Skumulowana amortyzacja	(1 174 777)	(351 026)	-	(1 525 803)
Stan na 31 grudnia 2016	212 511	78 867	195 384	486 762

26. Wartość firmy

Na dzień 31.12.2017 r. wartość firmy wynosiła 1 712 056 tys. zł, w tym:

- 1 688 516 tys. zł - wartość firmy powstała w wyniku połączenia Banku Zachodniego WBK S.A. z Bankiem Kredyt Bank S.A. w dniu 4.01.2013 r.,
- 23 540 tys. zł – wartość firmy powstała ze względu na fakt, że Bank Zachodni WBK S.A. posiada 60% udziałów w Santander Consumer Bank S.A., który z kolei posiada 50% w PSA Finance Polska sp. z o.o. Zostały ujawnione udziały niedające kontroli w wysokości 70% kapitału zakładowego oraz liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy spółek PSA Finance Polska sp. z o.o. i pośrednio PSA Consumer Finance Polska sp. z o.o. (szczegóły transakcji opisane w nocie nr 50).

W okresie porównawczym wartość firmy wynosiła 1 688 516 tys. zł.

Zgodnie z wymogami MSSF 3 wartość firmy została wyznaczona jako nadwyżka kosztów nabycia nad wartością godziwą zidentyfikowanych nabytych aktywów i zobowiązań.

Test na utratę wartości firmy powstałej w wyniku połączenia z Bankiem Kredyt Bank S.A.

W 2017 r. i w okresie porównywalnym Grupa przeprowadziła testy na utratę wartości firmy powstałej w wyniku połączenia z Bankiem Kredyt Bank S.A. w dniu 4.01.2013 r., którego wartość bilansowa na 31.12.2017 r. wyniosła 1 688 516 tys. zł. (podobnie jak na dzień 31.12.2016 r.).

w tys. zł

Wartość odzyskiwalna w oparciu o wartość użytkową

Wartość odzyskiwalna ośrodków wypracowujących środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej, zależnie od tego, która z tych wartości jest wyższa. Szacunek wartości użytkowej, która jest wyższa od wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży, jest przeprowadzony w oparciu o model zdyskontowanych przepływów pieniężnych odpowiedni dla banków i innych instytucji finansowych. Przyszłe, oczekiwane przepływy pieniężne wypracowywane przez segmenty biznesowe Banku Zachodniego WBK są zgodne z 3-letnimi projekcjami finansowymi kierownictwa Grupy na lata 2018 – 2020.

Biorąc pod uwagę stabilność Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A., zrównoważone wyniki finansowe oraz w wyniku porównania wartości użytkowej z wartością bilansową ośrodka generującego przepływy pieniężne nie stwierdzono utraty wartości.

Kluczowe założenia przyjęte przy ustaleniu wartości użytkowej

Dla potrzeb pomiaru utraty wartości firmy Bank posługuje się następującą, wynikającą z początkowego ujęcia, alokacją wartości firmy na historyczne segmenty biznesowe:

	Segment	Segment	Segment ALM i		Razem
	Bankowości Detalicznej	Bankowości Biznesowej i Korporacyjnej	Segment Global Banking & Markets	Operacji Centralnych	
Wartość firmy	781 308	480 946	299 552	126 710	1 688 516

Z uwagi na przyjęty model wyceny, założenia przyjęte do ustalenia wartości użytkowej dla poszczególnych segmentów są takie same.

Projekcja finansowa

Projekcja finansowa na lata 2018 – 2020 została opracowana z uwzględnieniem planów strategicznych i operacyjnych na lata 2018 – 2020 oraz dostępnych prognoz makroekonomicznych i rynkowych. Prognozy makroekonomiczne na lata 2018 – 2020, które są podstawą testu na utratę wartości firmy, wskazują średni wzrost PKB na poziomie 2,5%. Oczekiwane jest, że stopy procentowe utrzymają się na obecnym niskim poziomie przynajmniej do końca 2018 roku, a następnie wzrosną w kolejnych latach projekcji. Projekcja finansowa zakłada kontynuację rozwoju obecnej oferty ze szczególną koncentracją na wzroście głównych linii produktowych, obsłudze osób fizycznych z segmentu detalicznego oraz małych i średnich przedsiębiorstwach korzystających z usług finansowania, produktów oszczędnościowych oraz usług transakcyjnych.

Stopa dyskontowa

Stopa dyskontowa przyjęta w modelu zdyskontowanych dywidend, w zależności od horyzontu czasowego, wynosi 8,5% – 9,0%. Stopa dyskontowa równoważna wymaganej stopie zwrotu, została obliczona na podstawie modelu wyceny aktywów kapitałowych (Capital Assets Pricing Model) z wykorzystaniem: stopy wolnej od ryzyka, współczynnika beta BZ WBK na bazie danych z serwisu Bloomberg oraz premii za ryzyko rynkowe. Wartość stopy wolnej od ryzyka w okresie najbliższych 3 lat waha się między 3,8% a 4,16%, przy czym opiera się ona na rentowności papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa, odpowiedniej do długości okresu dyskontowania. Przepływy pieniężne poza 3-letnią projekcją finansową są dyskontowane z zastosowaniem przewidywanej rentowności 10-letnich papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa po trzecim roku projekcji szczegółowej, która wynosi 4,27%. Na koniec roku 2017 premię za ryzyko rynkowe oszacowano na poziomie 5,5%.

Stopa wzrostu w okresie wykraczającym poza projekcję finansowe

Ekstrapolację przepływów pieniężnych, wykraczających poza 3-letni okres objęty projekcjami finansowymi (wartość rezydualna) oparto na stopie wzrostu wynoszącej 2,5% rocznie, tj. na poziomie projektowanego długoterminowego wzrostu PKB.

Minimalny poziom współczynnika wypłacalności wymagany przez organy nadzorcze

Wzrost poziomu wymaganego kapitału oznacza spadek wartości kapitału dostępnego do teoretycznych dywidend w ramach przeprowadzanego testu. Od 01.01.2018 r. zgodnie z polskimi przepisami zaczną obowiązywać podwyższone wymogi kapitałowe do wypłaty do 50% wypracowanego zysku; dodatkowe wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka walutowych kredytów hipotecznych (0,54 pp.), dodatkowy bufor zabezpieczający 1,25 pp., bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym – określany w drodze indywidualnej decyzji KNF 0,5 pp. oraz bufor ryzyka systemowego w wysokości 3,0 pp, podwyższone o 1,5 pp. Dodatkowo stopę dywidendy należy odpowiednio skorygować w zależności od udziału walutowych kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych w portfelu należności. Wszystkie te czynniki wpływają negatywnie na kapitał dostępny do teoretycznych dywidend, a tym samym na wyniki testu na utratę wartości firmy.

Powyższe czynniki spowodowały, że poziom współczynnika wypłacalności wymagany przez KNF wynosi 14,79% do wypłaty maximum 50% wypracowanego zysku.

w tys. zł

Podczas, gdy podwyższone wymogi kapitałowe zapewniają stabilność i bezpieczeństwo Banku Zachodniego WBK S.A. zwiększając bazę kapitałową, o tyle pomniejszają one dywidendy dostępne dla akcjonariuszy, które wpływają na wartość użytkową ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Test na utratę wartości firmy powstałej w wyniku zakupu udziałów w PSA Finance Polska sp. z o.o.

Bank nie przeprowadził testów na utratę wartości firmy powstałej w wyniku ostatecznego rozliczenia zakupu przez Santander Consumer Bank S.A. udziałów w PSA Finance Polska sp. z o.o. i pośrednio w PSA Consumer Finance Polska sp. z o.o. Wartość firmy wyliczona jako nadwyżka udziałów niedających kontroli (70%) oraz przekazanej zapłaty nad wartością bilansową zidentyfikowanych aktywów netto nie stanowi istotnej wartości.

Na dzień 31.12.2017 r. nie stwierdzono utraty wartości firmy.

27. Rzeczowy majątek trwały

Rzeczowy majątek trwały Rok 2017	Nieruchomości	Sprzęt informatyczny	Środki transportu	Pozostały majątek trwały	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość w cenie nabycia na początek okresu	960 363	699 615	145 207	278 394	152 659	2 236 238
Zwiększenia z tytułu:						
-zakupu	-	-	-	-	240 121	240 121
-leasingu	-	-	9 062	-	-	9 062
-przeniesienia ze środków trwałych w budowie	27 253	136 875	45 940	15 842	-	225 910
-transferów	-	146	2 436	10	2 280	4 872
-fuzja	28	381	-	53	-	462
Zmniejszenia z tytułu:						
-sprzedaży, likwidacji, darowizny	(44 330)	(30 308)	(31 572)	(30 919)	(225)	(137 354)
-przeniesienia ze środków trwałych w budowie	-	-	-	-	(225 910)	(225 910)
-transferów	-	-	(15 537)	(62)	(86)	(15 685)
-fuzja	(28)	(381)	-	(53)	-	(462)
Wartość w cenie nabycia na koniec okresu	943 286	806 328	155 536	263 265	168 839	2 337 254
Skumulowana amortyzacja na początek okresu	(621 431)	(468 323)	(32 154)	(236 032)	-	(1 357 940)
Zwiększenia/zmniejszenia z tytułu:						
-amortyzacji bieżącego okresu	(36 634)	(77 772)	(22 934)	(14 056)	-	(151 396)
-sprzedaży, likwidacji, darowizny	35 380	29 812	9 048	30 008	-	104 248
-transferów	17	32	6 568	239	-	6 856
Odpisy/odwrócenie z tytułu utraty wartości	(8 304)	-	(1)	-	-	(8 305)
Skumulowana amortyzacja na koniec okresu	(630 972)	(516 251)	(39 473)	(219 841)	-	(1 406 537)
Wartość bilansowa						
Wartość wg cen nabycia	943 286	806 328	155 536	263 265	168 839	2 337 254
Skumulowana amortyzacja	(630 972)	(516 251)	(39 473)	(219 841)	-	(1 406 537)
Stan na 31 grudnia 2017	312 314	290 077	116 063	43 424	168 839	930 717

w tys. zł

Rzeczowy majątek trwały Rok 2016	Nieruchomości	Sprzęt informatyczny	Srodki transportu	Pozostały majątek trwały	Srodki trwałe w budowie	Razem
Wartość w cenie nabycia na początek okresu	985 451	625 042	120 374	310 922	132 927	2 174 716
Rzeczowy majątek trwały nabyty w wyniku objęcia kontroli	429	1 740	1 722	997	-	4 888
Zwiększenia z tytułu:						
-zakupu	-	-	-	-	194 802	194 802
-leasingu	-	-	30 680	-	-	30 680
-przeniesienia ze środków trwałych w budowie	26 243	101 509	30 435	11 541	-	169 728
-transferów	58	18 728	4 390	676	922	24 774
Zmniejszenia z tytułu:						
-sprzedaży, likwidacji, darowizny	(51 314)	(46 520)	(13 041)	(27 014)	-	(137 889)
-przeniesienia ze środków trwałych w budowie	-	-	-	-	(169 727)	(169 727)
-transferów	(504)	(884)	(29 353)	(18 728)	(6 265)	(55 734)
Wartość w cenie nabycia na koniec okresu	960 363	699 615	145 207	278 394	152 659	2 236 238
Skumulowana amortyzacja na początek okresu	(613 329)	(433 400)	(34 664)	(262 830)	-	(1 344 223)
Skumulowana amortyzacja powstała w wyniku	(180)	(1 605)	(101)	(975)	-	(2 861)
Zwiększenia/zmniejszenia z tytułu:						
-amortyzacji bieżącego okresu	(35 062)	(64 752)	(20 508)	(12 991)	-	(133 313)
-sprzedaży, likwidacji, darowizny	39 433	46 508	6 878	25 517	-	118 336
-transferów	27	(15 074)	16 241	15 061	-	16 255
Odpisy/odwrócenie z tytułu utraty wartości	(12 320)	-	-	186	-	(12 134)
Skumulowana amortyzacja na koniec okresu	(621 431)	(468 323)	(32 154)	(236 032)	-	(1 357 940)
Wartość bilansowa						
Wartość wg cen nabycia	960 363	699 615	145 207	278 394	152 659	2 236 238
Skumulowana amortyzacja	(621 431)	(468 323)	(32 154)	(236 032)	-	(1 357 940)
Stan na 31 grudnia 2016	338 932	231 292	113 053	42 362	152 659	878 298

w tys. zł

28. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto

Aktywa z tytułu podatku odroczonego	31.12.2017	Zmiany odnoszone na kapitały*	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany z tytułu różnic przejściowych	31.12.2016
Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek	666 968	-	16 536	16 536	650 432
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	364 432	-	(353 780)	(353 780)	718 212
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	20 509	(4 743)	-	(4 743)	25 252
Pozostałe rezerwy	163 492	-	17 352	17 352	146 140
Przychody przyszłych okresów	509 045	-	66 633	66 633	442 412
Różnica między wartością bilansową a podatkową leasingu	373 662	-	76 007	76 007	297 655
Koszty niezrealizowane z tytułu odsetek od kredytów, lokat i papierów wartościowych	126 619	-	35 007	35 007	91 612
Pozostałe ujemne różnice przejściowe	25 242	-	12 223	12 223	13 019
Suma aktywów z tytułu podatku odroczonego	2 249 969	(4 743)	(130 022)	(134 765)	2 384 734

Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	31.12.2017	Zmiany odnoszone na kapitały*	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany z tytułu różnic przejściowych	31.12.2016
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	(188 908)	(101 417)	-	(101 417)	(87 491)
Rezerwy na odprawy emerytalne	(126)	1 788	-	1 788	(1 914)
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	(261 617)	-	105 928	105 928	(367 545)
Dochód niezrealizowany z tytułu odsetek od kredytów, papierów wartościowych i lokat międzybankowych	(179 373)	-	31 125	31 125	(210 498)
Rozliczenia międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	(1 751)	-	125	125	(1 876)
Różnica między bilansową a podatkową wartością aktywów niefinansowych	8 466	-	3 340	3 340	5 126
Niezrealizowane różnice kursowe z wyceny bilansowej należności i zobowiązań	(8 773)	-	509	509	(9 282)
Wycena akcji/udziałów w podmiotach zależnych	(146 966)	-	816	816	(147 782)
Pozostałe dodatnie różnice przejściowe	(56 694)	-	(27 544)	(27 544)	(29 150)
Suma zobowiązań z tytułu podatku odroczonego	(835 742)	(99 629)	114 299	14 670	(850 412)

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto	1 414 227	(104 372)	(15 723)	(120 095)	1 534 322
---	-----------	-----------	----------	-----------	-----------

*Zmiany odnoszone na kapitały nie zawierają efektu podatku odroczonego w odniesieniu do pozycji ujmowanej w ramach udziałów niekontrolujących.

Na dzień 31.12.2017 r. w wyliczeniu aktywów z tyt. podatku odroczonego nie uwzględniono skupionych wierzytelności w kwocie brutto 5 114 tys. zł i rezerw na kredyty, które nie staną się kosztem podatkowym w kwocie brutto 65 960 tys. zł.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego	31.12.2016	Zmiany odnoszone na kapitały*	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany z tytułu różnic przejściowych	31.12.2015
Rezerwy na utratę wartości kredytów i pożyczek	650 432	-	41 699	41 699	608 733
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	718 212	-	(49 632)	(49 632)	767 844
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	25 252	(20 637)	-	(20 637)	45 889
Pozostałe rezerwy	146 140	-	3 215	3 215	142 925
Przychody przyszłych okresów	442 412	-	35 685	35 685	406 727
Różnica między wartością bilansową a podatkową leasingu	297 655	-	106 734	106 734	190 921
Koszty niezrealizowane z tytułu odsetek od kredytów, lokat i papierów wartościowych	91 612	-	1 715	1 715	89 897
Pozostałe ujemne różnice przejściowe	13 019	-	(2 388)	(2 388)	15 407
Suma aktywów z tytułu podatku odroczonego	2 384 734	(20 637)	137 028	116 391	2 268 343

Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	31.12.2016	Zmiany odnoszone na kapitały*	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany z tytułu różnic przejściowych	31.12.2015
Wycena instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	(87 491)	140 283	-	140 283	(227 774)
Rezerwy na odprawy emerytalne	(1 914)	(1 304)	-	(1 304)	(610)
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	(367 545)	-	56 063	56 063	(423 608)
Dochód niezrealizowany z tytułu odsetek od kredytów, papierów wartościowych i lokat międzybankowych	(210 498)	-	(27 838)	(27 838)	(182 660)
Rozliczenia międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	(1 876)	-	327	327	(2 203)
Różnica między bilansową a podatkową wartością aktywów niefinansowych	5 126	-	2 951	2 951	2 175
Niezrealizowane różnice kursowe z wyceny bilansowej należności i zobowiązań	(9 282)	-	(790)	(790)	(8 492)
Wycena akcji/udziałów w podmiotach zależnych	(147 782)	-	4 882	4 882	(152 664)
Pozostałe dodatnie różnice przejściowe	(29 150)	-	(8 451)	(8 451)	(20 699)
Suma zobowiązań z tytułu podatku odroczonego	(850 412)	138 979	27 144	166 123	(1 016 535)

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto	1 534 322	118 342	164 172	282 514	1 251 808
---	-----------	---------	---------	---------	-----------

*Zmiany odnoszone na kapitały nie zawierają efektu podatku odroczonego w odniesieniu do pozycji ujmowanej w ramach udziałów niekontrolujących.

w tys. zł

Na dzień 31.12.2016 r. w wyliczeniu aktywów z tyt. podatku odroczonego nie uwzględniono skupionych wierzytelności w kwocie brutto 8 500 tys. zł i rezerw na kredyty, które nie staną się kosztem podatkowym w kwocie 52 896 tys. zł.

Zmiana stanu podatku odroczonego netto	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	1 534 322	1 251 808
Zmiany na podatku odroczonym w wyniku objęcia kontroli	-	35 387
Zmiany odniesione do rachunku zysków i strat	(14 885)	127 976
Zmiany odniesione na pozostałe całkowite dochody	(104 372)	118 342
Inne	(838)	809
Stan na koniec okresu	1 414 227	1 534 322

Na różnice przejściowe odniesione na kapitał własny składa się podatek odroczonego od wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, instrumentów zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne oraz rezerwy na odprawy emerytalne.

Na różnice przejściowe odniesione do rachunku zysków i strat składa się podatek odroczonego od wyceny pozostałych aktywów finansowych, rezerw na należności kredytowe oraz innych aktywów i pasywów wykorzystywanych w bieżącej działalności Grupy.

Wpływ MSSF9 na Aktywa z tyt. podatku odroczonego został zaprezentowany w nocie 2.2.

29. Aktywa zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Aktywa zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	31.12.2017	31.12.2016
Nieruchomości	8	608
Pozostałe aktywa trwałe	95	21
Razem	103	629

30. Pozostałe aktywa

Pozostałe aktywa	31.12.2017	31.12.2016
Rozrachunki międzybankowe	142 701	106 829
Dłużnicy różni	756 662	443 476
Czynne rozliczenia międzyokresowe	128 892	125 164
Aktywa przejęte za długi	103	24 567
Rozrachunki z tytułu transakcji giełdowych	31 711	21 385
Pozostałe	4 999	4 293
Razem	1 065 068	725 714
w tym aktywa finansowe *	931 074	571 690

*Do aktywów finansowych zaliczono wszystkie pozycje Pozostałych aktywów z wyłączeniem: Czynnych rozliczeń międzyokresowych, Aktywów przejętych za długi oraz pozycji Pozostałe.

31. Zobowiązania wobec banków

Zobowiązania wobec banków	31.12.2017	31.12.2016
Lokaty	64 023	98 531
Kredyty otrzymane od banków	1 994 759	1 945 101
Rachunki bieżące	724 301	517 649
Razem	2 783 083	2 561 281

Na dzień 31.12.2017 r. korekta wartości zabezpieczanego ryzyka depozytów objętych rachunkowością zabezpieczeń wyniosła zero zł (31.12.2016 r. – zero zł).

Wartość godziwą „Zobowiązań wobec banków” przedstawia nota 43.

w tys. zł

Zmiana stanu zobowiązań z tytułu kredytów otrzymanych od banków	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	1 945 101	574 693
Zwiększenia z tytułu:	985 114	1 911 927
- kredyty otrzymane	953 810	1 849 792
- odsetki od kredytów otrzymanych	31 304	21 348
- różnice kursowe i pozostałe zmiany	-	40 787
Zmniejszenia z tytułu:	(935 456)	(541 519)
- spłata kredytów	(841 644)	(522 731)
- spłata odsetek	(31 700)	(18 788)
- różnice kursowe i pozostałe zmiany	(62 112)	-
Stan zobowiązań na koniec okresu	1 994 759	1 945 101

32. Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania wobec klientów	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	64 987 719	63 547 942
depozyty terminowe	21 911 544	23 711 846
w rachunku bieżącym	42 948 226	39 650 731
pozostałe	127 949	185 365
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	42 170 092	45 709 065
depozyty terminowe	17 486 056	22 608 733
w rachunku bieżącym	20 481 778	18 464 132
kredyty i pożyczki	3 552 388	4 075 897
pozostałe	649 870	560 303
Zobowiązania wobec podmiotów sektora publicznego	4 323 324	3 265 450
depozyty terminowe	2 085 917	1 504 136
w rachunku bieżącym	2 233 410	1 747 709
pozostałe	3 997	13 605
Razem	111 481 135	112 522 457

Na dzień 31.12.2017 r. depozyty stanowiące zabezpieczenie należności kredytowych wynoszą 271 147 tys. zł (31.12.2016 r. – 289 695 tys. zł).

Wartość godziwą „Zobowiązań wobec klientów” przedstawia nota 43.

Zmiana stanu zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek otrzymanych od pozostałych instytucji finansowych	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	4 075 897	3 002 047
Zwiększenia z tytułu:	483 022	1 572 132
- kredyty i pożyczki otrzymane	466 860	1 425 007
- odsetki od kredytów i pożyczek otrzymanych	16 162	14 165
- różnice kursowe i pozostałe zmiany	-	132 960
Zmniejszenia z tytułu:	(1 006 531)	(498 282)
- spłata kredytów i pożyczek	(726 764)	(486 245)
- spłata odsetek	(16 513)	(12 037)
- różnice kursowe i pozostałe zmiany	(263 254)	-
Stan zobowiązań na koniec okresu	3 552 388	4 075 897

w tys. zł

33. Zobowiązania podporządkowane

Zobowiązania podporządkowane	Termin wymagalności/ wykupu	Waluta	Wartość nominalna
Transza 1	05.08.2025	EUR	100 000
Transza 2	03.12.2026	EUR	120 000
Transza 3	22.05.2027	EUR	137 100

Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	440 457	526 634
Zwiększenia z tytułu:	1 133 436	31 671
-odsetki od pożyczki podporządkowanej	33 564	18 919
-różnice kursowe	-	12 752
-przekwalifikowanie *	1 099 872	-
Zmniejszenia z tytułu:	(85 291)	(117 848)
-spłata pożyczek podporządkowanych	-	(100 000)
-spłata odsetek	(27 528)	(17 848)
-różnice kursowe	(57 763)	-
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 488 602	440 457
Krótkoterminowe	11 257	1 604
Długoterminowe (powyżej 1 roku)	1 477 345	438 853

*Obligacje wyemitowane przez Bank Zachodni WBK S.A. i zakwalifikowane za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego do zobowiązań podporządkowanych.

Pozostałe informacje dotyczące zobowiązań podporządkowanych zostały zaprezentowane w nocie 5.

34. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Emisja dłużnych papierów wartościowych w 2017 roku (emisje niewymagalne)	Wartość nominalna	Waluta	Termin wymagalności
Bankowe Papiery Wartościowe serii F	750 000	PLN	19.02.2018
Obligacje serii A	700 000	PLN	18.04.2018
SCB00038	300 000	PLN	09.08.2021
SCB00039	252 100	PLN	09.10.2020
SCB00040	261 400	PLN	07.10.2022
SCB00041	60 000	PLN	07.10.2022

Emisja dłużnych papierów wartościowych w 2016 roku (emisje niewymagalne)	Wartość nominalna	Waluta	Termin wymagalności
Emisja serii D	185 000	PLN	26.02.2017
Bankowe Papiery Wartościowe serii C	100 000	PLN	17.02.2017
Emisja serii E	120 000	EUR	03.12.2026
SCB00031	40 000	PLN	23.02.2018
SCB00032	20 000	PLN	26.08.2019
SCB00037	40 000	PLN	02.12.2019
SCB00033	50 000	PLN	26.02.2020
SCB00034	140 000	PLN	05.05.2020
SCB00035	82 000	PLN	29.05.2020
SCB00036	100 000	PLN	10.08.2020
Obligacje Sekurytyzacyjne Float sprzedaż	1 225 000	PLN	16.09.2026

w tys. zł

Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	5 529 187	4 320 891
Zwiększenia z tytułu:	3 745 653	2 894 670
- emisja dłużnych papierów wartościowych	3 562 288	2 762 880
- odsetki od emisji dłużnych papierów wartościowych	167 135	131 790
- różnice kursowe	16 230	-
Zmniejszenia z tytułu:	(3 379 026)	(1 686 374)
- wykup dłużnych papierów wartościowych	(2 095 000)	(1 554 700)
- przekwalifikowanie*	(1 099 872)	-
- różnice kursowe	(21 786)	-
- spłata odsetek	(162 368)	(131 674)
Stan zobowiązań na koniec okresu	5 895 814	5 529 187

*Obligacje wyemitowane przez Bank Zachodni WBK S.A. i zakwalifikowane za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego do zobowiązań podporządkowanych.

35. Rezerwy

Rezerwy	31.12.2017	31.12.2016
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe obciążone ryzykiem kredytowym	50 652	50 746
Rezerwy na sprawy sporne	99 463	74 396
Rezerwy na restrukturyzację *	3 019	4 986
Razem	153 134	130 128

* Rezerwy na restrukturyzację nabyte w wyniku przejęcia kontroli na 01.07.2014 r. w kwocie 15 547 tys. zł (na dzień 31.12.2017 r. wynosiły 3 019 tys. zł) dotyczyły:

- restrukturyzacji zatrudnienia w Banku 3 323 tys. zł (na dzień 31.12.2017 r. w wysokości 955 tys. zł) oraz
- likwidacji oddziałów bankowych 12 224 tys. zł (na dzień 31.12.2017 r. w wysokości 2 064 tys. zł).

Rezerwy związane są z planem restrukturyzacji biznesu Grupy Santander Consumer Finance (SCF) w Polsce, który przyjęty został przez Grupę w roku 2010. Przyjęcie planu było następstwem objęcia przez Grupę SCF kontroli nad AIG Bank Polska S.A. oraz kolejnych działań restrukturyzacyjnych prowadzonych w latach 2013-2014 (m.in. restrukturyzacji biznesu przeniesionego z Santander Consumer Finance S.A.). Rezerwy związane są także z zainicjowanym w roku 2015 Programem Doskonałości Operacyjnej.

Zmiana stanu rezerw 31.12.2017	Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe			Razem
	Rezerwy na sprawy sporne	Rezerwy na obciążone ryzykiem kredytowym	Rezerwy na restrukturyzację	
Stan na początek okresu	74 396	50 746	4 986	130 128
Utworzenie rezerw	63 742	77 447	4 754	145 943
Wykorzystanie rezerw	(12 142)	(517)	-	(12 659)
Rozwiązanie rezerw	(26 533)	(77 024)	(6 721)	(110 278)
Inne zmiany	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	99 463	50 652	3 019	153 134
Krótkoterminowe	99 463	43 693	3 019	146 175
Długoterminowe	-	6 959	-	6 959

w tys. zł

Zmiana stanu rezerw 31.12.2016	Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe			Razem
	Rezerwy na sprawy sporne	obciążone ryzykiem kredytowym	Rezerwy na restrukturyzację	
Stan na początek okresu	48 582	75 340	8 648	132 570
Utworzenie rezerw	93 280	93 586	377	187 243
Wykorzystanie rezerw	(66 157)	835	-	(65 322)
Rozwiązanie rezerw	(1 309)	(119 015)	(4 000)	(124 324)
Inne zmiany	-	-	(39)	(39)
Stan na koniec okresu	74 396	50 746	4 986	130 128
Krótkoterminowe	74 396	41 752	4 986	121 134
Długoterminowe	-	8 994	-	8 994

36. Pozostałe zobowiązania

Pozostałe zobowiązania	31.12.2017	31.12.2016
Rozrachunki z tytułu transakcji giełdowych	25 851	25 314
Rozrachunki międzybankowe	952 192	585 606
Rezerwy pracownicze	407 722	375 959
Inne rezerwy	3 300	3 300
Wierzyciele różni	511 537	512 010
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	249 880	250 059
Rozliczenia publiczno-prawne	84 971	86 298
Rozliczenia międzyokresowe bierne	532 117	436 249
Zobowiązania wobec kontrahentów leasingowych	99 306	72 901
Pozostałe	1 898	866
Razem	2 868 774	2 348 562
w tym zobowiązania finansowe *	2 532 025	2 011 339

*Do zobowiązań finansowych zaliczono wszystkie pozycje Pozostałych zobowiązań z wyłączeniem: Rozliczeń publiczno-prawnych, Rozliczeń międzyokresowych przychodów oraz pozycji Inne rezerwy.

Zmiana stanu rezerw 31.12.2017	Rezerwy pracownicze	Inne rezerwy	Razem
	<i>w tym: Rezerwa na odprawy emerytalne</i>		
Stan na początek okresu	375 959	3 300	379 259
Utworzenie rezerw	330 771	-	330 771
Wykorzystanie rezerw	(232 256)	-	(232 256)
Rozwiązanie rezerw	(66 675)	-	(66 675)
Inne zmiany	(77)	-	(77)
Stan na koniec okresu	407 722	3 300	411 022
Krótkoterminowe	334 996	3 300	338 296
Długoterminowe	72 726	-	72 726

w tys. zł

Zmiana stanu rezerw 31.12.2016	Rezerwy pracownicze		Inne rezerwy	Razem
		w tym: Rezerwa na odprawy emerytalne		
Stan na początek okresu	380 724	63 209	3 306	384 030
Rezerwy nabyte w wyniku objęcia kontroli	747	46	-	747
Utworzenie rezerw	327 004	1 046	-	327 004
Wykorzystanie rezerw	(269 233)	-	(6)	(269 239)
Rozwiązanie rezerw	(63 543)	(319)	-	(63 543)
Inne zmiany	260	(3 585)	-	260
Stan na koniec okresu	375 959	60 397	3 300	379 259
Krótkoterminowe	315 562	-	3 300	318 862
Długoterminowe	60 397	60 397	-	60 397

Na rezerwy pracownicze składają się kategorie wymienione w nocie 51.

37. Kapitał akcyjny

31.12.2017

Seria	Emisja	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii wg ceny nominalnej w tys. zł
A	na okaziciela	brak	brak	5 120 000	51 200
B	na okaziciela	brak	brak	724 073	7 241
C	na okaziciela	brak	brak	22 155 927	221 559
D	na okaziciela	brak	brak	1 470 589	14 706
E	na okaziciela	brak	brak	980 393	9 804
F	na okaziciela	brak	brak	2 500 000	25 000
G	na okaziciela	brak	brak	40 009 302	400 093
H	na okaziciela	brak	brak	115 729	1 157
I	na okaziciela	brak	brak	1 561 618	15 616
J	na okaziciela	brak	brak	18 907 458	189 075
K	na okaziciela	brak	brak	305 543	3 055
L	na okaziciela	brak	brak	5 383 902	53 839
M	na okaziciela	brak	brak	98 947	990
				99 333 481	993 335

Wartość nominalna jednej akcji wynosi 10 zł. Wszystkie wyemitowane akcje są w pełni opłacone. Akcjonariuszem posiadającym co najmniej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu (WZ) Banku Zachodniego WBK S.A. jest Banco Santander S.A. posiadający pakiet kontrolny uprawniający do wykonywania 69,34% ogólnej liczby głosów na WZ.

w tys. zł

31.12.2016

Seria	Emisja	uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii wg ceny nominalnej w tys. zł
A	na okaziciela	brak	brak	5 120 000	51 200
B	na okaziciela	brak	brak	724 073	7 241
C	na okaziciela	brak	brak	22 155 927	221 559
D	na okaziciela	brak	brak	1 470 589	14 706
E	na okaziciela	brak	brak	980 393	9 804
F	na okaziciela	brak	brak	2 500 000	25 000
G	na okaziciela	brak	brak	40 009 302	400 093
H	na okaziciela	brak	brak	115 729	1 157
I	na okaziciela	brak	brak	1 561 618	15 616
J	na okaziciela	brak	brak	18 907 458	189 075
K	na okaziciela	brak	brak	305 543	3 055
L	na okaziciela	brak	brak	5 383 902	53 839
				99 234 534	992 345

Wartość nominalna jednej akcji wynosi 10 zł. Wszystkie wyemitowane akcje są w pełni opłacone.

Akcjonariuszami posiadającym co najmniej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu (WZ) Banku Zachodniego WBK S.A. byli Banco Santander S.A. posiadający pakiet kontrolny uprawniający do wykonywania 69,41% ogólnej liczby głosów na WZ oraz Nationale Nederlanden OFE z udziałem w wysokości 5,15%.

38. Pozostałe kapitały

Pozostałe kapitały	31.12.2017	31.12.2016
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	649 810	649 810
Premia akcyjna	7 035 424	7 035 424
Inne kapitały rezerwowe w tym::	9 234 895	8 106 321
<i>Kapitał rezerwowy</i>	<i>8 953 176</i>	<i>7 879 974</i>
<i>Kapitał zapasowy</i>	<i>937 954</i>	<i>890 172</i>
<i>Korekta kapitałów własnych z tytułu przejęcia/utrąty kontroli nad spółkami zależnymi</i>	<i>(656 234)</i>	<i>(663 825)</i>
Razem	16 920 129	15 791 555

Premia akcyjna (emisyjna) - powstaje z nadwyżki nad wartością nominalną sprzedanych akcji po odjęciu kosztów emisji akcji i stanowi kapitał rezerwowy Banku.

Według stanu na 31.12.2017 r. w kapitale rezerwowym znajduje się efekt planu opcyjnego w wysokości 118 423 tys. zł., według stanu na 31.12.2016 r. w kapitale rezerwowym znajduje się efekt planu opcyjnego w wysokości 120 750 tys. zł

Inne zmiany pozostałych kapitałów zostały zaprezentowane w skonsolidowanych zestawieniach zmian w kapitałach własnych za 2017 i 2016 rok.

Statutowy kapitał zapasowy tworzony jest z odpisów z zysku netto zgodnie z obowiązującym Statutem Banku. Kapitał ten nie podlega podziałowi. Tworzony jest on na pokrycie strat bilansowych. Coroczne odpisy na kapitał zapasowy z zysku netto powinny wynosić co najmniej 8 % zysku netto i dokonywane są od czasu osiągnięcia przez kapitał zapasowy wysokości co najmniej jednej trzeciej kapitału zakładowego Banku. Wysokość odpisu uchwalana jest przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Kapitał rezerwowy tworzony jest z odpisów z zysku po opodatkowaniu, w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Decyzje o wykorzystaniu kapitału rezerwowego podejmuje Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

w tys. zł

39. Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych 31.12.2017	Wpływ odpisów z tytułu odroczonego podatku dochodowego		Razem netto
	Razem brutto		
Bilans otwarcia w tym:	340 856	(64 763)	276 093
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe	465 234	(88 396)	376 838
Wycena z tytułu zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(134 282)	25 514	(108 768)
Rezerwa na odprawy emerytalne - zyski aktuarialne	9 904	(1 881)	8 023
Zmiana wyceny dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	549 139	(104 336)	444 802
Przeniesienie z kapitału z aktualizacji wyceny do rachunku wyników z tytułu sprzedaży	(23 503)	4 465	(19 037)
Zmiana wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	24 931	(4 737)	20 193
Zmiana wyceny programów określonych świadczeń	(9 365)	1 779	(7 586)
Bilans zamknięcia w tym:	882 058	(167 592)	714 466
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe	990 870	(188 267)	802 603
Wycena z tytułu zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(109 351)	20 777	(88 574)
Rezerwa na odprawy emerytalne - zyski aktuarialne	539	(102)	437

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych 31.12.2016	Wpływ odpisów z tytułu odroczonego podatku dochodowego		Razem netto
	Razem brutto		
Bilans otwarcia w tym:	959 153	(182 239)	776 914
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe	1 197 303	(227 489)	969 814
Wycena z tytułu zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(241 359)	45 859	(195 500)
Rezerwa na odprawy emerytalne - zyski aktuarialne	3 209	(609)	2 600
Zmiana wyceny dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(459 368)	87 280	(372 088)
Przeniesienie z kapitału z aktualizacji wyceny do rachunku wyników z tytułu sprzedaży	(272 701)	51 813	(220 888)
Zmiana wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	131 726	(25 028)	106 698
Przeniesienie z kapitału z aktualizacji wyceny do rachunku wyników z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	(24 649)	4 683	(19 966)
Zmiana wyceny programów określonych świadczeń	6 695	(1 272)	5 423
Bilans zamknięcia w tym:	340 856	(64 763)	276 093
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe	465 234	(88 396)	376 838
Wycena z tytułu zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(134 282)	25 514	(108 768)
Rezerwa na odprawy emerytalne - zyski aktuarialne	9 904	(1 881)	8 023

w tys. zł

40. Udziały niedające kontroli

Nazwa jednostki zależnej:	Kraj założenia oraz miejsce prowadzenia działalności	Procentowy udział udziałów niedających kontroli w kapitale/w głosach		Zysk netto przypadający na udziały niedające kontroli		Łączne udziały niedające kontroli	
		31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
BZ WBK Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	Polska	50,00	50,00	33 252	24 634	42 507	46 802
BZ WBK Asset Management S.A.	Polska	0,00	0,00	-	1 763	-	-
Santander Consumer Bank S.A.	Polska	40,00	40,00	272 208	190 848	1 393 902	1 190 847
Razem				305 460	217 245	1 436 409	1 237 649

Skrócone informacje finansowe każdej jednostki zależnej, która posiada udziały niedające kontroli istotne dla Grupy, zostały przedstawione poniżej:

	BZ WBK Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.					
	BZ WBK Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.		BZ WBK Asset Management S.A.		Santander Consumer Bank S.A.	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Należności od banków	79 045	86 904	-	-	130 022	111 871
Należności od klientów	-	-	-	-	13 891 179	13 370 604
Inwestycje w podmioty zależne	-	-	-	-	154 775	157 552
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	-	-	-	2 608 443	2 959 214
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto	2 234	1 573	-	-	468 338	425 644
Pozostałe pozycje aktywów	36 352	29 457	-	-	394 257	357 384
AKTYWA RAZEM	117 631	117 934	-	-	17 647 014	17 382 269
Zobowiązania wobec banków	-	-	-	-	152 739	73 339
Zobowiązania wobec klientów	-	-	-	-	10 846 837	10 889 396
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	-	-	-	-	1 171 179	1 632 613
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-	-	-	-	1 676 559	1 466 769
Pozostałe pozycje zobowiązań	32 617	24 331	-	-	609 633	615 118
ZOBOWIĄZANIA RAZEM	32 617	24 331	-	-	14 456 947	14 677 235
Przychody	314 031	258 932	-	8 648	1 944 552	1 735 893
Zysk (strata) netto za okres	66 503	49 267	-	3 525	649 136	451 408
Dywidendy wypłacone udziałowcom niedającym kontroli	37 546	29 847	-	22 344	73 416	173 834

41. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa BZ WBK S.A. stosuje strategie zabezpieczające w ramach rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z założeniami zarządzania ryzykiem opisanymi w nocie 4 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Grupa Banku Zachodniego WBK S.A. stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej w odniesieniu do następujących klas instrumentów finansowych:

- Dłużnych papierów wartościowych o stałym oprocentowaniu w PLN i denominowanych w EUR,
- Kredytów o stałym oprocentowaniu udzielonych przez Bank w PLN,
- Kredytów o stałym oprocentowaniu zaciągniętych przez Spółkę BZ WBK Leasing S.A.

W Banku Zachodnim WBK S.A. transakcjami zabezpieczającymi wartość godziwą są transakcje typu Interest Rate Swap i Overnight Indexed Swap, dla których Bank płaci stałą stopę i otrzymuje zmienną. Zabezpieczanym ryzykiem jest zmiana wartości godziwej instrumentu lub portfela na skutek zmian rynkowych stóp procentowych. Transakcje te nie zabezpieczają przed zmianami wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego.

Pozycje zabezpieczające wyceniane są do wartości godziwej. Pozycje zabezpieczane wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem korekty do wartości godziwej z tytułu zabezpieczanego ryzyka.

w tys. zł

Szczegóły dotyczące poszczególnych grup transakcji zabezpieczających na 31.12.2017 r. i w okresie porównawczym zawierają poniższe tabele:

31.12.2017	Obligacje	Kredyty
Wartość nominalna instrumentu zabezpieczającego	1 979 709	425 000
Wycena do wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego z tytułu zabezpieczenia ryzyka	(104 434)	3 763
Korekta do wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego z tytułu zabezpieczanego ryzyka należność/(zobowiązanie)	107 005	(3 817)
Ryzyko zabezpieczane	Ryzyko stopy procentowej	Ryzyko stopy procentowej
Okres przez jaki instrumenty mają wpływ na wynik Banku	do roku 2025	do roku 2021

31.12.2016	Obligacje	Kredyty
Wartość nominalna instrumentu zabezpieczającego	1 982 240	300 000
Wycena do wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego z tytułu zabezpieczenia ryzyka	(128 789)	4 358
Korekta do wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego z tytułu zabezpieczanego ryzyka należność/(zobowiązanie)	132 512	(4 409)
Ryzyko zabezpieczane	Ryzyko stopy procentowej	Ryzyko stopy procentowej
Okres przez jaki instrumenty mają wpływ na wynik Banku	do roku 2025	do roku 2021

Od stycznia 2016 r. Bank Zachodni WBK S.A. stosuje portfelową rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej ryzyka stóp procentowych dla portfela udzielonych kredytów o stałym oprocentowaniu w złotych. Transakcjami zabezpieczającymi wartość godziwą są transakcje typu Interest Rate Swap, dla których Bank płaci stałą stopę i otrzymuje zmienną. Celem zabezpieczenia jest wyeliminowanie ryzyka zmiany wartości godziwej portfela kredytów o stałym oprocentowaniu, wynikającej ze zmian rynkowych stóp procentowych. Marża kredytowa jest wyłączona z relacji zabezpieczającej.

W grudniu 2015 r. Bank Zachodni WBK S.A. zaprzestał stosowania rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej ryzyka stóp procentowych na bazie makro dla udzielonych kredytów gotówkowych o stałym oprocentowaniu w PLN (łącznie 6 relacji). Do dnia zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń, korekta skumulowana z tytułu wyceny do wartości godziwej dla pozycji zabezpieczanej ujęta w bilansie wyniosła 7 148 tys. zł. Kwota ta jest amortyzowana do rachunku zysków i strat zgodnie z pierwotnymi terminami, na jakie były ustanawiane poszczególne relacje zabezpieczające. Kwota 1 199 tys. zł została ujęta w rachunku zysków i strat roku 2017, a kwota 262 tys. zł trafi do rachunku zysków i strat do końca 2018 roku.

Na dzień 31.12.2017 r. Spółka BZ WBK Leasing S.A. posiadała trzy instrumenty pochodne typu IRS (Interest Rate Swap) desygnowane do rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, które zabezpieczają Spółkę przed ryzykiem stopy procentowej. Wartość nominalna transakcji wynosiła 905 172 tys. zł.

Transakcje zostały zawarte w celu zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej wynikającego z zaciągnięcia trzech kredytów ze stałym oprocentowaniem w międzynarodowych instytucjach finansowych. Kredyty te finansują umowy leasingowe oparte o EURIBOR 1M, dlatego zaistniała konieczność dopasowania momentu przeszacowania zobowiązań zgodnie z momentem przeszacowania aktywów.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółki BZ WBK Leasing S.A. na koniec 2016 r. znajdowała się jedna taka transakcja o wartości nominalnej 599 079 tys. zł. Wartość godziwa tego instrumentu (uwzględniająca naliczone odsetki memoriałowe) na dzień bilansowy wynosiła (365) tys. zł.

Szczegóły dotyczące transakcji zabezpieczającej BZ WBK Leasing S.A. na 31.12.2017 r. i na 31.12.2016 r. zawiera poniższa tabela:

31.12.2017	BZ WBK Leasing S.A.
Wartość nominalna instrumentu zabezpieczającego	905 172
Wycena do wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego z tytułu zabezpieczenia ryzyka	(3 422)
Korekta do wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego z tytułu zabezpieczanego ryzyka należność/(zobowiązanie)	3 422
Ryzyko zabezpieczane	Ryzyko stopy procentowej
Okres przez jaki instrumenty mają wpływ na wynik BZ WBK Leasing S.A.	do roku 2022

31.12.2016	BZ WBK Leasing S.A.
Wartość nominalna instrumentu zabezpieczającego	599 079
Wycena do wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego z tytułu zabezpieczenia ryzyka	(392)
Korekta do wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego z tytułu zabezpieczanego ryzyka należność/(zobowiązanie)	392
Ryzyko zabezpieczane	Ryzyko stopy procentowej
Okres przez jaki instrumenty mają wpływ na wynik BZ WBK Leasing S.A.	do roku 2022

w tys. zł

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Grupa Banku Zachodniego WBK S.A. stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń przyszłych przepływów pieniężnych w stosunku do portfeli kredytów komercyjnych i hipotecznych o zmiennym oprocentowaniu w PLN i denominowanych w EUR, USD i CHF z maksymalną zapadalnością przypadającą za 36 lat.

Strategie zabezpieczające stosowane w Grupie Banku Zachodniego WBK S.A. mają na celu zabezpieczenie ekspozycji Grupy przed ryzykiem zmiany wielkości przyszłych przepływów pieniężnych, wynikających z ryzyka stóp procentowych oraz dla portfeli denominowanych do walut obcych, również z ryzyka walutowego.

Powiązania zabezpieczające konstruowane są przy użyciu transakcji Interest Rate Swap, kontraktów FX Swap oraz dwuwalutowych Currency Interest Rate Swap. W celu pomiaru efektywności zabezpieczenia Bank stosuje metodę tzw. „derywatu hipotetycznego”, w której zabezpieczany portfel kredytów odzwierciedlony jest transakcją pochodną o określonej charakterystyce.

Pozycje zabezpieczane wyceniane są według zamortyzowanego kosztu. Pozycje zabezpieczające wyceniane są do wartości godziwej. Przy spełnionych warunkach efektywności powiązań, zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitałach własnych.

Na dzień 31.12.2017 r. wartość nominalna pozycji zabezpieczającej wyniosła 12 117 739 tys. zł (31.12.2016 r. – 16 644 130 tys. zł). Wycena do wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego wyniosła (109 351) tys. zł (31.12.2016 r. – (134 281) tys. zł), ta sama kwota po pomniejszeniu o podatek odroczone rozpoznana jest w pozycji całkowite dochody i akumulowana w kapitałach własnych Banku w ciągu okresu i wykazana w nocie 39, w pozycji kapitał z aktualizacji wyceny. Instrumenty zabezpieczające zostały zawarte na okres do roku 2028.

Część nieefektywna wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego przepływy pieniężne wyniosła (10 703) tys. zł na 31.12.2017 r. oraz 11 170 tys. zł 31.12.2016 r. i została odniesiona do rachunku zysków i strat do pozycji „Wynik handlowy i rewaluacja”.

42. Transakcje z przyrzeczeniem odkupu i odsprzedaży

Grupa pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po z góry ustalonej cenie.

Przedmiotem transakcji repo i sell-buy-back mogą być papiery wartościowe stanowiące portfel bilansowy Grupy.

	31.12.2017	31.12.2016
	wartość bilansowa	wartość bilansowa
Zobowiązania wyceniane wg zamortyzowanego kosztu (z klauzulą przyrzeczenia odkupu):	2 650 846	1 632 613
Wartość godziwa papierów wartościowych stanowiących zabezpieczenie w transakcjach sell-buy-back/repo	2 990 774	1 827 329
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu wobec banków	986 398	1 632 613
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu wobec klientów	1 664 448	-
Razem	2 650 846	1 632 613

Papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji repo oraz sell-buy-back stanowiące portfel bilansowy Grupy, nie są usuwane z bilansu, gdyż Grupa zachowuje znacząco wszystkie korzyści, stanowiące przychody odsetkowe od zastawionych papierów, i ryzyka, ryzyko stopy procentowej i ryzyko kredytowe emitenta, wynikające z tych aktywów.

W przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu wszelkie opisane powyżej koszty oraz ryzyka związane z posiadaniem aktywów oraz możliwość ich sprzedaży pozostają po stronie Grupy.

Grupa nabywa także instrumenty finansowe z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości (transakcje reverse repo oraz buy-sell-back) po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji reverse repo oraz buy-sell-back nie są ujmowane w bilansie, gdyż Grupa nie przyjmuje znacząco wszystkich korzyści i ryzyk wynikających z tych aktywów.

Aktywa finansowe będące przedmiotem transakcji reverse repo oraz buy-sell-back stanowią zabezpieczenie przyjęte przez Grupę, które Grupa ma prawo sprzedać lub zastawić.

Instrumenty finansowe stanowiące zabezpieczenie dla transakcji z przyrzeczeniem odkupu (reverse repo) mogą podlegać sprzedaży lub obciążeniu w ramach standardowo zawartych umów, ale podlegają zwrotowi w dacie zapadalności transakcji.

w tys. zł

43. Wartość godziwa

Wartość godziwa to cena, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w przeprowadzonej na zwykłych warunkach transakcji między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Poniżej znajduje się podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla poszczególnych grup aktywów i zobowiązań.

Aktywa	31.12.2017		31.12.2016	
	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Gotówka i operacje z bankami centralnymi	4 146 222	4 146 222	4 775 660	4 775 660
Należności od banków	2 136 474	2 136 474	3 513 278	3 513 278
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	3 416 108	3 416 108	3 180 985	3 180 985
Pochodne instrumenty zabezpieczające	218 061	218 061	67 645	67 645
Należności od klientów	107 839 897	108 488 102	103 068 538	102 882 533
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	28 415 812	28 415 812	29 307 878	29 307 878
Inwestycje w podmioty stowarzyszone	889 372	889 372	871 491	871 491
Pasywa				
Zobowiązania wobec banków	2 783 083	2 783 083	2 561 281	2 561 281
Pochodne instrumenty zabezpieczające	578 798	578 798	2 023 344	2 023 344
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	1 237 704	1 237 704	1 809 060	1 809 060
Zobowiązania podporządkowane	1 488 602	1 500 989	440 457	564 402
Zobowiązania wobec klientów	111 481 135	111 496 805	112 522 457	112 548 047

Poniżej znajduje się podsumowanie głównych metod i założeń wykorzystywanych podczas szacowania wartości godziwych instrumentów finansowych z powyższej tabeli.

Aktywa i zobowiązania finansowe niewyceniane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wartości godziwej

W Grupie znajdują się instrumenty finansowe, które zgodnie z MSSF w sprawozdaniu nie są prezentowane w wartości godziwej. Dla oszacowania wartości godziwej tych instrumentów zastosowano następujące metody i założenia.

Poza aktywami, które nie są wyceniane do wartości godziwej, wszystkie pozostałe wartości godziwe spełniają warunki klasyfikacji do Kategorii II.

Należności od banków: Wartość godziwa lokat i depozytów jest szacowana w oparciu o zdyskontowane przepływy przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych rynku pieniężnego pozostającym w terminie do wykupu dla należności o podobnym ryzyku kredytowym i w danej walucie. W przypadku depozytów wypłacanych na żądanie, bez ustalonej daty wymagalności lub o terminie wymagalności do 6 miesięcy, zakłada się, że ich wartość godziwa nie różni się istotnie od wartości bilansowej. Znaczenie długoterminowej współpracy z depozytariuszami nie jest brane pod uwagę w procesie szacowania wartości godziwej tych instrumentów.

Należności od klientów: Są wykazywane w wartości netto po uwzględnieniu odpisów aktualizujących z tytułu rezerw. Wartość godziwa zostaje wyliczona jako zdyskontowana wartość oczekiwanych przyszłych płatności kapitału i odsetek. Zakłada się, że spłaty kredytów i pożyczek następować będą w terminach uzgodnionych w umowach. Oszacowana wartość godziwa kredytów i pożyczek odzwierciedla zmianę w poziomie ryzyka kredytowego (marż) od momentu udzielenia kredytu oraz zmiany poziomu stóp procentowych.

Inwestycyjne aktywa finansowe niewyceniane do wartości godziwej: Grupa nie stosuje wyceny do wartości godziwej w odniesieniu do grupy nienotowanych kapitałowych papierów wartościowych, dla których nie jest możliwe wiarygodne ustalenie wartości godziwej.

W sprawozdaniu z pozycji finansowej instrumenty z prawem do kapitału prezentowane są w cenie nabycia skorygowanej o odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości. Dłużne instrumenty finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania wobec banków i zobowiązania wobec klientów: Wartość godziwą depozytów o terminie wymagalności powyżej 6 miesięcy oszacowano na podstawie przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi właściwymi dla depozytów o zbliżonych terminach wymagalności. W przypadku depozytów wypłacanych na żądanie, bez ustalonej daty wymagalności lub o terminie wymagalności do 6 miesięcy, zakłada się, że ich wartość godziwa nie różni się istotnie od wartości bilansowej. Znaczenie długoterminowej współpracy z depozytariuszami nie jest brane pod uwagę w procesie szacowania wartości godziwej tych instrumentów.

w tys. zł

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych oraz zobowiązania podporządkowane: Grupa przyjęła założenie, że wartość godziwa tych instrumentów opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich stóp procentowych.

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości godziwej

W prezentowanych okresach sprawozdawczych Grupa dokonała następującego zaklasyfikowania instrumentów finansowych wycenianych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wartości godziwej do odpowiednich kategorii:

Kategoria I (kwotowania aktywnego rynku): dłużne, kapitałowe i pochodne instrumenty finansowe, które na dzień bilansowy zostały wycenione na podstawie cen kwotowanych na aktywnym rynku. Do tej kategorii Grupa klasyfikuje obligacje Skarbu Państwa, bony skarbowe, euroobligacje rządu niemieckiego, euroobligacje rządu amerykańskiego, akcje spółek notowanych na giełdzie oraz kontrakty terminowe na indeks WIG 20.

Kategoria II (techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku): Zaliczone do niej są instrumenty pochodne, które są wyceniane w oparciu o model zdyskontowanych przepływów bazujący na krzywej dochodowości z rynku międzybankowego.

Kategoria III (techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku): Do kategorii tej należą niekwotowane na aktywnym rynku kapitałowe papiery wartościowe, wycenione przez Grupę na podstawie eksperckiego modelu wyceny; certyfikaty inwestycyjne wycenione na dzień bilansowy na podstawie ceny ogłaszanej przez fundusz; dłużne papiery wartościowe.

Celem stosowania technik wyceny jest ustalenie wartości godziwej, tj. ceny, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Wyceny najważniejszych inwestycji kapitałowych zakwalifikowanych do kategorii III wartości godziwej:

- AVIVA Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA (AVIVA TUŻ),
- AVIVA Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA (AVIVA PTE),
- AVIVA Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych SA (AVIVA TUO),

wykonywane są półrocznie przez wyspecjalizowane jednostki banku przy użyciu metod dochodowych opartych na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Najważniejszymi komponentami tych modeli są: poziom prognozowanych dywidend oraz stopa dyskontowa użyta przy kalkulacji wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych.

W bieżącym okresie sprawozdawczym dokonano rewaluacji inwestycji kapitałowych w łącznej kwocie 33,8 mln zł i odniesiono na kapitał z aktualizacji wyceny.

Na dzień 31.12.2017 r. oraz w okresach porównawczych Grupa zaklasyfikowała instrumenty finansowe do następujących kategorii wartości godziwej:

31.12.2017	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III	Razem
Aktywa finansowe				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	2 189 110	1 226 551	447	3 416 108
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	218 061	-	218 061
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - instrumenty dłużne	27 462 401	-	32 532	27 494 933
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - instrumenty kapitałowe	19 328	-	901 551	920 879
Razem	29 670 839	1 444 612	934 530	32 049 981
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	-	1 237 704	-	1 237 704
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	578 798	-	578 798
Razem	-	1 816 502	-	1 816 502

31.12.2016	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III	Razem
Aktywa finansowe				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	282 769	2 897 965	251	3 180 985
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	67 645	-	67 645
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - instrumenty dłużne	16 025 497	12 360 090	38 240	28 423 827
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - instrumenty kapitałowe	34 473	-	849 578	884 051
Razem	16 342 739	15 325 700	888 069	32 556 508
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	80 129	1 728 931	-	1 809 060
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	2 023 344	-	2 023 344
Razem	80 129	3 752 275	-	3 832 404

w tys. zł

Poniższe tabele prezentują uzgodnienie zmiany stanu instrumentów finansowych, których wartość godziwa ustalana jest na podstawie technik wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochozących z rynku.

Kategoria III	Aktywa finansowe			Zobowiązania finansowe
	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - instrumenty dłużne	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - instrumenty kapitałowe	Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu
31.12.2017				
Na początek okresu	251	38 240	849 578	-
Zyski lub straty	-	-	-	-
<i>rozpoznane w rachunku zysków i strat (niezrealizowane)</i>	(29)	-	-	-
<i>rozpoznane w kapitałach własnych</i>	-	-	68 337	-
Zakupy	1 057	-	2 036	-
Sprzedaże	(832)	-	(18 400)	-
Inne -wykup obligacji	-	(5 708)	-	-
Na koniec okresu	447	32 532	901 551	-

Kategoria III	Aktywa finansowe			Zobowiązania finansowe
	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - instrumenty dłużne	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - instrumenty kapitałowe	Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu
31.12.2016				
Na początek okresu	1 839	-	1 115 212	-
Zyski lub straty	81	-	3 920	-
<i>rozpoznane w rachunku zysków i strat (niezrealizowane)</i>	81	-	63 651	-
<i>rozpoznane w kapitałach własnych</i>	-	-	(59 731)	-
Zakupy	340	-	9 900	-
Sprzedaże	(2 009)	-	(279 454)	-
Przesunięcia pomiędzy kategoriami	-	38 240	-	-
Na koniec okresu	251	38 240	849 578	-

44. Zobowiązania warunkowe

Informacja o wszczętych postępowaniach sądowych

Na dzień 31.12.2017 r. nie występowały postępowania przed sądem lub organami administracji państwowej dotyczące zobowiązań lub wierzytelności Banku oraz spółek zależnych, których wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Grupy.

Łącznie wartość wszystkich prowadzonych spraw sądowych wynosiła 1 080 768 tys. zł, co stanowi 4,63% kapitałów własnych Grupy. W kwocie tej 717 617 tys. zł to wartość przedmiotu sporu w sprawach z powództwa (wniosku) Grupy, 359 362 tys. zł to wartość przedmiotu sporu w sprawach, w których Grupa jest pozwany, natomiast 3 789 tys. zł to wartość wierzytelności Grupy w sprawach o układ lub upadłość.

W dniu 20.10.2017 r. został dostarczony do Banku Zachodniego WBK S.A. pozew zbiorowy złożony przez kredytobiorców posiadających umowy na kredyty indeksowane do franka szwajcarskiego udzielone przez byłą Kredyt Bank S.A. Całkowita kwota roszczenia została oszacowana w oparciu o dostępne na dzień sprawozdawczy dokumenty na kwotę 32,3 miliona złotych. Istnieje jednak wysokie prawdopodobieństwo, że kwota ta może ulec zmianie na skutek przystąpienia do pozwu kolejnych kredytobiorców.

Na dzień 31.12.2017 r. wartość istotnych zakończonych postępowań sądowych wynosiła 532 519 tys. zł.

Na dzień 31.12.2017 r. wartość rezerwy na sprawy sporne wynosiła 99 463 tys. zł. Dla 10 spraw o znacznej wartości przedmiotu sporu, w których Bank był pozwany, utworzono rezerwę w wysokości 40 983 tys. zł.

w tys. zł

Bank tworzy rezerwy na ryzyko prawne w przypadku, gdy wewnętrznie przeprowadzona ocena ryzyka związanego z daną sprawą sądową daje podstawy do oczekiwań potencjalnego wpływu środków pieniężnych. Kwoty rezerw na sprawy sporne zostały zaprezentowane w nocie 35.

Na dzień 31.12.2016 r. nie występowały postępowania przed sądem lub organami administracji państwowej dotyczące zobowiązań lub wierzytelności Banku oraz spółek zależnych, których wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Grupy.

Łącznie wartość wszystkich prowadzonych spraw sądowych wynosiła 780 750 tys. zł, co stanowi 3,71% kapitałów własnych Grupy. W kwocie tej 518 256 tys. zł to wartość przedmiotu sporu w sprawach z powództwa (wniosku) Grupy, 221 634 tys. zł to wartość przedmiotu sporu w sprawach, w których Grupa jest pozwany, natomiast 40 860 tys. zł to wartość wierzytelności Grupy w sprawach o układ lub upadłość. W 2016 roku, znaczny wzrost wartości rok do roku przedmiotu sporu z powództwa Grupy (z 256 443 tys. zł do 518 256 tys. zł) to efekt uchylenia przepisów o bankowych tytułach egzekucyjnych i konieczności kierowania do sądu wszystkich niespłaconych wierzytelności Banku w zwykłym lub nakazowym trybie postępowania.

Na dzień 31.12.2016 r. wartość istotnych zakończonych postępowań sądowych wynosiła 451 697 tys. zł.

Na dzień 31.12.2016 r. wartość rezerwy na sprawy sporne wynosiła 74 396 tys. zł, w tym na istotne sprawy sporne prowadzone przeciwko Bankowi, wynosiła 37 639 tys. zł. Dla 8 spraw o znacznej wartości przedmiotu sporu, w których Bank był pozwany, utworzono rezerwę w wysokości 34 778 tys. zł.

Zobowiązania pozabilansowe

Wartości zobowiązań warunkowych oraz transakcji pozabilansowych z podziałem na kategorie zostały zaprezentowane poniżej. Wartości gwarancji i akredytyw pokazane w poniższej tabeli odzwierciedlają maksymalną możliwą do poniesienia stratę, jaka byłaby ujawniona na dzień bilansowy, gdyby klienci w całości nie wywiązali się ze swoich zobowiązań wobec podmiotów trzecich.

Zobowiązania warunkowe udzielone	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania udzielone		
- finansowe:	24 642 271	23 243 064
- linie kredytowe	20 279 546	19 134 360
- kredyty z tyt. kart płatniczych	3 730 667	3 419 031
- akredytywy importowe	624 207	655 624
- depozyty terminowe z przyszłym terminem rozpoczęcia okresu depozytu	7 851	34 049
- gwarancyjne	4 885 661	4 182 758
Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	(50 652)	(50 746)
Razem	29 477 280	27 375 076

45. Aktywa i zobowiązania stanowiące zabezpieczenie

Aktywa stanowiące zabezpieczenie na pokrycie funduszu ochrony środków gwarantowanych BFG stanowią dłużne papiery wartościowe.

Bank Zachodni WBK S.A. oraz Santander Consumer Bank S.A. przyjęły do wyliczenia wysokości funduszu ochrony środków gwarantowanych wynikającą z przepisów stawkę procentową w wysokości 0,55% (w roku 2016 stawka procentowa wynosiła 0,55%) sumy środków pieniężnych zgromadzonych w Banku na wszystkich rachunkach, stanowiącej podstawę obliczania kwoty rezerwy obowiązkowej, stąd aktywa stanowiące zabezpieczenie według stanu na 31.12.2017 r. wynoszą 605 429 tys. zł, natomiast według stanu na 31.12.2016 r. wynoszą 597 789 tys. zł.

W 2017 roku zostały założone lokaty w instytucjach finansowych w wysokości 772 961 tys. zł stanowiące zabezpieczenie wyceny zawartych transakcji (według stanu na 31.12.2016 r. – 2 190 757 tys. zł).

W 2017 roku Grupa przyjęła depozyt na kwotę 500 105 tys. zł (w 2016 roku – 232 670 tys. zł) stanowiący zabezpieczenie transakcji.

Dodatkowe aktywa i zobowiązania stanowiące zabezpieczenie przedstawione są w nocie 32 i w nocie 42.

w tys. zł

46. Leasing finansowy i operacyjny

Leasing finansowy

Umowy leasingu, w których Grupa jest leasingodawcą

Grupa Banku Zachodniego WBK S.A. prowadzi działalność leasingową poprzez spółki leasingowe, które specjalizują się w usługach finansowania pojazdów i środków transportu na rzecz firm oraz osób fizycznych, a także w leasingu maszyn i urządzeń oraz nieruchomości.

Pozycja aktywów „Należności od klientów” zawiera następujące wartości dotyczące należności z tytułu leasingu finansowego:

Należność brutto z tytułu leasingu finansowego wg terminów zapadalności	31.12.2017	31.12.2016
poniżej 1 roku	2 724 540	2 340 974
między 1 a 5 lat	4 452 169	4 041 964
powyżej 5 lat	115 819	128 190
Razem	7 292 528	6 511 128

Wartość bieżąca należnych minimalnych rat leasingowych wg terminów zapadalności	31.12.2017	31.12.2016
poniżej 1 roku	2 751 560	2 257 106
między 1 a 5 lat	4 011 195	3 749 807
powyżej 5 lat	86 205	91 586
Razem	6 848 960	6 098 499

Uzgodnienie różnic między należnościami z tytułu leasingu finansowego a wartością bieżącą należnych minimalnych rat leasingowych	31.12.2017	31.12.2016
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego	7 292 528	6 511 128
Niezrealizowane przychody finansowe	(443 568)	(412 629)
Utrata wartości od należności leasingowych	(84 140)	(76 416)
Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych netto	6 764 820	6 022 083

Umowy leasingu, w których Grupa jest leasingobiorcą

Podmioty Grupy BZ WBK posiadają również umowy leasingu finansowego, w których stanowią stroną finansowaną, jednak ze względu na to, że zostały one zawarte pomiędzy jednostkami powiązаныmi zostały one wyeliminowane ze skonsolidowanych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz rachunku zysków i strat.

Leasing operacyjny

Umowy leasingu, w których Grupa jest leasingobiorcą

Bank Zachodni WBK S.A. leasinguje powierzchnię biurową, zgodnie z umowami leasingu operacyjnego. Standardowo umowy zawarte są na 5 do 10 lat. Nieznacząca część powierzchni jest subleasingowana poza Grupę. W ciągu roku 2017 i 2016 Grupa poniosła opłaty z tytułu czynszów w wysokości odpowiednio 234 684 tys. zł i 236 412 tys. zł. Opłaty te zostały ujęte w rachunku zysku i strat w pozycji „koszty działania banku”.

SCB większość umów najmu lokali użytkowych zawierał na czas określony wynoszący od 3 do 5 lat. Umowy najmu biur jednostek mobilnych zawarte zostały na czas nieokreślony z okresem wypowiedzenia od 1 do 3 miesięcy.

Spółka PSA Finance Polska Sp. z o.o. działając wspólnie ze swoją spółką zależną PSA Consumer Finance Polska Sp. z o.o. leasinguje głównie powierzchnie biurowe na podstawie umowy renegotjowanej w roku 2016 i obowiązującej do 2021 roku. Spółki PSA Finance Polska sp. z o.o. i PSA Consumer Finance Polska sp. z o.o. leasingują od Banque PSA Finance S.A. drukarki/kopiarki standardowo na okres 4 lat, laptopy na okres 3 lat a komputery stacjonarne na okres 4 lat.

Całkowite zobowiązania z tytułu umów zawartych przez Grupę z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego (łącznie z wartością wieczystego użytkowania gruntów) prezentuje poniższa tabela.

Płatności leasingowe wg terminów zapadalności	31.12.2017	31.12.2016
poniżej 1 roku	208 032	235 737
między 1 a 5 lat	474 185	494 489
powyżej 5 lat	384 471	467 632
Razem	1 066 688	1 197 858

w tys. zł

Umowy leasingu, w których Grupa jest leasingodawcą

Przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu nieodwoływalnego leasingu operacyjnego prezentuje poniższa tabela.

Przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu nieodwoływalnego leasingu operacyjnego	31.12.2017	31.12.2016
poniżej 1 roku	9 301	8 534
między 1 a 5 lat	9 160	6 802
powyżej 5 lat	-	-
Razem	18 461	15 336

47. Skonsolidowane sprawozdanie z przepływu środków pieniężnych – informacja dodatkowa

Poniższa tabela zawiera informacje na temat komponentów środków pieniężnych w sprawozdaniu z przepływu środków pieniężnych Grupy Kapitałowej Banku Zachodniego WBK S.A.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	31.12.2017	31.12.2016
Gotówka i operacje z bankami centralnymi	4 146 222	4 775 660
Należności z tytułu lokat międzybankowych*	2 136 307	3 513 206
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu *	-	699 883
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży*	1 379 839	2 849 694
Przejęte środki pieniężne	-	356
Razem	7 662 368	11 838 799
Wpływ zmian kursów walutowych w ciągu roku finansowego na stan środków pieniężnych	(89 445)	84 951

* aktywa finansowe z pierwotnym terminem zapadalności poniżej 3 miesięcy

Bank Zachodni WBK S.A. i Santander Consumer Bank S.A. posiadają środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania, które są środkami zgromadzonymi na rachunku rezerwy obowiązkowej utrzymywanym w Banku Centralnym.

W okresach prezentowanych w sprawozdaniu finansowym Grupa Kapitałowa Banku Zachodniego WBK S.A. otrzymała i dokonała płatności odsetek w następujących wysokościach:

Odsetki otrzymane i zapłacone	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2016- 31.12.2016
Odsetki otrzymane, w tym:	6 542 339	6 214 338
- działalność operacyjna	5 875 868	5 595 969
- działalność inwestycyjna	666 471	618 369
Odsetki zapłacone, w tym:	(1 231 416)	(1 267 431)
- działalność operacyjna	(993 307)	(1 087 084)
- działalność finansowa	(238 109)	(180 347)

48. Podmioty powiązane

Poniżej zostały zaprezentowane informacje o transakcjach BZ WBK S.A. z jednostkami stowarzyszonymi i z podmiotami powiązanymi. Większość transakcji dotyczy operacji bankowych dokonywanych w ramach działalności biznesowej. Obejmują one głównie kredyty, depozyty, gwarancje, leasing. Transakcje wzajemne dokonywane w ramach Grupy Kapitałowej między emitentem i jednostkami zależnymi zostały wyeliminowane ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego. W przypadku transakcji wewnątrzgrupowych sporządzana jest dokumentacja zgodna w wymogami przepisów podatkowych dla dokumentacji cen transferowych.

w tys. zł

Transakcje z jednostkami stowarzyszonymi	31.12.2017	31.12.2016
Aktywa	93	70
Pozostałe aktywa	93	70
Zobowiązania	120 382	78 706
Zobowiązania wobec klientów	90 102	78 414
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	30 044	-
Pozostałe zobowiązania	236	292
Przychody	14 223	18 393
Przychody prowizyjne	14 223	18 393
Koszty	6 654	10 924
Koszty odsetkowe	1 806	1 313
Koszty prowizyjne	3 020	3 230
Koszty operacyjne w tym:	1 828	6 381
<i>koszty działania banku</i>	<i>1 828</i>	<i>6 381</i>

Transakcje z Grupą Santander	z podmiotem dominującym		z pozostałymi podmiotami	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Aktywa	598 411	981 961	9 854	3 674
Należności od banków, w tym:	308 691	594 042	9 831	274
<i>lokaty i kredyty</i>	<i>95 993</i>	<i>353 911</i>	-	-
<i>rachunki bieżące</i>	<i>212 698</i>	<i>240 131</i>	<i>9 831</i>	<i>274</i>
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	282 036	387 727	-	3 371
Pochodne instrumenty zabezpieczające	7 469	-	-	-
Pozostałe aktywa	215	192	23	29
Zobowiązania	403 807	633 941	86 720	262 160
Zobowiązania wobec banków, w tym:	62 996	271 312	23 539	174 617
<i>rachunki bieżące</i>	<i>62 996</i>	<i>271 312</i>	<i>23 539</i>	<i>3 683</i>
<i>kredyty otrzymane od banków</i>	-	-	-	<i>170 934</i>
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	54 503	-	-
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	322 933	308 126	-	7 365
Zobowiązania wobec klientów	-	-	52 577	71 079
Pozostałe zobowiązania	17 878	-	10 604	9 099
Przychody	14 914	16 747	411	294
Przychody odsetkowe	11 321	14 268	95	28
Przychody prowizyjne	3 593	2 096	299	239
Pozostałe przychody operacyjne	-	-	17	27
Wynik handlowy i rewaluacja	-	383	-	-
Koszty	84 818	1 721	76 712	28 899
Koszty odsetkowe	1 050	446	2 298	2 211
Koszty prowizyjne	1 171	1 106	205	281
Wynik handlowy i rewaluacja	64 720	-	57 672	2 420
Koszty operacyjne w tym:	17 877	169	16 537	23 987
<i>koszty pracownicze i koszty działania banku</i>	<i>17 877</i>	-	<i>16 529</i>	<i>23 987</i>
<i>pozostałe koszty operacyjne</i>	-	<i>169</i>	<i>8</i>	-
Zobowiązania warunkowe	-	10 706	-	-
Udzielone:	-	10 706	-	-
<i>-finansowe</i>	-	<i>10 706</i>	-	-
Nominały instrumentów pochodnych	51 859 866	57 761 351	-	634 312
Swap stopy procentowej dwuwalutowy (CIRS)-kwoty zakupione	3 478 300	5 645 125	-	-
Swap stopy procentowej dwuwalutowy (CIRS)-kwoty sprzedane	3 414 864	5 424 101	-	-
Swap stopy procentowej jednowalutowy (IRS)	18 298 033	16 517 900	-	633 412
Opcje na stopę procentową	8 001 216	7 285 846	-	-
Swap walutowy (FX Swap)-kwoty zakupione	4 719 697	5 363 317	-	-
Swap walutowy (FX Swap)-kwoty sprzedane	4 762 299	5 344 715	-	-
Opcje walutowe kupione CALL	2 010 291	2 643 269	-	-
Opcje walutowe kupione PUT	1 950 686	2 798 804	-	-
Opcje walutowe sprzedane CALL	2 026 149	2 755 705	-	-
Opcje walutowe sprzedane PUT	2 211 749	2 824 233	-	-
Spot - zakupiony	162 894	162 456	-	-
Spot - sprzedany	163 182	162 876	-	-
Forward kupiony	138 027	101 365	-	-
Forward sprzedany	135 771	74 665	-	900
Kapitałowe instrumenty pochodne - zakupione	386 708	656 974	-	-

w tys. zł

Transakcje z personelem zarządczym

Wynagrodzenia Członków Zarządu, Członków Rady Nadzorczej i kluczowej kadry kierowniczej Grupy Banku Zachodniego WBK S.A. oraz kredyty i pożyczki udzielone osobom zarządzającym

Na dzień 31.12.2017 r. i 31.12.2016 r. Członkowie Zarządu mieli zawarte umowy o zakazie konkurencji po zaprzestaniu pełnienia funkcji w Zarządzie Banku. W przypadku nie powołania na nową kadencję lub odwołania Członkom Zarządu przysługuje jednorazowa odprawa. Odprawa nie przysługuje w przypadku przyjęcia propozycji dalszego zatrudnienia w strukturach Banku.

Kredyty i pożyczki zostały udzielone na warunkach ogólnie obowiązujących.

Wynagrodzenia członków Zarządu i kluczowej kadry kierowniczej	Zarząd		Kluczowa kadra kierownicza	
	2017	2016	2017	2016
Wynagrodzenia zasadnicze	12 774	10 162	40 903	40 600
Dodatkowe korzyści (np. ubezpieczenia na życie bez opcji emerytalnej, ubezpieczenia medyczne, koszty zakwaterowania, podróży i opłat szkolnych)	1 136	894	1 062	1 061
Nagrody wypłacone w roku 2017 r. i 2016 r. *	8 186	6 910	16 587	12 669
Wypłacone ekwiwalenty za niewykorzystane urlopy	125	199	130	155
Dodatkowe wynagrodzenia z tytułu rozwiązania kontraktu i zakazu konkurencji	-	1 092	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone osobom zarządzającym	11 054	7 158	22 693	25 697
Depozyty złożone przez osoby zarządzające	17 328	13 312	13 106	14 199
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	797	567	2 651	2 902
Liczba warunkowych praw do akcji w sztukach	34 670	17 671	41 194	31 415

* obejmują część nagrody należnej za lata 2016, 2015, 2014, 2013 i 2012, której wypłata była warunkowa i została odroczone w czasie

Do kategorii „Kluczowa kadra kierownicza” zalicza się osoby objęte zasadami określonymi w „Polityce zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Zachodnim WBK S.A.”, a w przypadku spółek zależnych zasadami odrębnie określonymi w spółkach.

W Grupie BZ WBK obowiązuje Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących wybrane kierownicze stanowiska w Grupie BZ WBK S.A. zatwierdzona i zaakceptowana przez Zarząd Banku i Radę Nadzorczą. Polityka podlega przeglądowi, które są dokonywane w okresach rocznych lub częściej w przypadku istotnych zmian organizacyjnych.

Wypłata wynagrodzenia zmiennego dla osób zajmujących stanowiska kierownicze następuje raz w roku po zakończeniu okresu rozliczeniowego i ogłoszeniu wyników Banku. Wynagrodzenie zmienne przyznane na podstawie regulaminów premiowych, wypłacane jest w formie gotówkowej oraz w formie akcji fantomowych, przy czym część wypłaty wynagrodzenia zmiennego w formie akcji fantomowych nie może być niższa niż 50% całkowitej wartości wypłaty wynagrodzenia zmiennego. Wypłata nie mniej niż 40% wartości wynagrodzenia zmiennego określonego powyżej jest warunkowa i jest odznaczana na okres 3 lat (po 13,3% w każdym z kolejnych lat) i następuje w trakcie tego okresu w równych rocznych ratach płatnych z dołu, uzależnionych od efektów pracy danego pracownika za okres podlegający ocenie oraz wartości akcji fantomowych.

W 2017 r. łączna kwota wynagrodzeń wypłaconych przez Bank Zachodni WBK S.A. Członkom Rady Nadzorczej wyniosła 1 556 tys. zł (1 712 tys. zł w 2016 r.). Pan John Power otrzymał dodatkowo wynagrodzenie w wysokości 84,0 tys. zł za sprawowanie w imieniu Rady Nadzorczej indywidualnego nadzoru nad procesem przejęcia przez Bank Zachodni WBK S.A. wydzielonej części Deutsche Bank Polska S.A. oraz wynagrodzenie w wysokości 28,7 tys. zł (35 tys. zł w 2016 r.) z tytułu funkcji pełnionej w Radzie Nadzorczej spółki zależnej Banku.

49. Nabycia, sprzedaże i likwidacje podmiotów zależnych i stowarzyszonych

Nabycia i sprzedaże/likwidacje podmiotów zależnych i stowarzyszonych w 2017 roku i 2016 roku

Zawarcie umowy transakcyjnej dotyczącej nabycia przez Bank Zachodni WBK S.A. wydzielonej części Deutsche Bank Polska S.A.

W dniu 14.12.2017 r. Bank Zachodni WBK S.A. wraz z Banco Santander S.A. podpisał z Deutsche Bank AG (DB AG) umowę transakcyjną dotyczącą nabycia przez Bank wydzielonej części Deutsche Bank Polska S.A. (DBPL), złożonej z bankowości detalicznej, private banking, business banking, MŚP oraz DB Securities S.A. Z zakresu transakcji wyłączona została bankowość korporacyjna i inwestycyjna oraz walutowe kredyty hipoteczne, które pozostaną w DBPL (część niewydzielona).

W tym samym dniu Bank zawarł z DBPL oraz z DB AG wstępną umowę podziału (umowę pre-demerger) określającą zasady współpracy pomiędzy Bankiem a DBPL w celu realizacji transakcji.

w tys. zł

Zgodnie z umową transakcyjną, w struktury Banku włączona zostanie sieć oddziałów i zewnętrzne kanały sprzedaży DBPL (agenci i pośrednicy). Wraz z wydzielonym biznesem nastąpi również transfer umów zarządzania aktywami, co umożliwi przeniesienie otwartych funduszy inwestycyjnych.

Przed dokonaniem podziału, Bank Zachodni WBK S.A. nabędzie od DB AG akcje DBPL reprezentujące 10% głosów na WZ DBPL. Po nabyciu akcji, Bank i DBPL złożą w odpowiednich sądach rejestrowych wnioski o rejestrację podziału.

Podział zostanie przeprowadzany w oparciu o następujące zasady:

- DBPL będzie spółką dzieloną, a Bank spółką przejmującą.
- Kapitał zakładowy DBPL zostanie obniżony o kwotę równą co najmniej całkowitej wartości nominalnej akcji nabytych przez Bank Zachodni WBK S.A. W dniu rejestracji ww. obniżenia kapitału zakładowego wszystkie nabyte przez Bank akcje przestaną istnieć, a DB AG stanie się jedynym akcjonariuszem DBPL.
- W zamian za przeniesienie na Bank Zachodni WBK S.A. biznesu wydzielonego w drodze podziału, DB AG otrzyma określoną liczbę akcji Banku (akcje z podziału) na dzień podziału, obliczoną zgodnie z ustalonym wzorem, który będzie podstawą określenia parytetu w planie podziału. Dniem podziału będzie dzień rejestracji podwyższenia kapitału Banku poprzez emisję akcji z podziału.
- W dniu podziału wydzielony biznes zostanie przeniesiony na Bank, a niewydzielony biznes pozostanie w DBPL. Aktywa i pasywa DBPL zostaną odpowiednio alokowane pomiędzy wydzielony i niewydzielony biznes w oparciu o zasady podziału, określone w umowie transakcyjnej i planie podziału.

Wstępna cena za część wydzieloną wynosi 1 289 799 000 zł. Określono ją w odniesieniu do wymogu kapitałowego dla wartości ważonych ryzykiem aktywów wydzielonego biznesu (z wyłączeniem akcji DB Securities S.A.), ustalonych na podstawie prognoz finansowych na dzień zbliżony do daty podpisania umowy transakcyjnej. Cena za akcje DB Securities S.A. (ujęta w ww. kwocie) została określona w odniesieniu do wartości aktywów netto spółki.

Zapłata ceny z tytułu transakcji zostanie dokonana częściowo:

- w formie gotówkowej poprzez zapłatę ceny za nabyte akcje (ekwiwalent 20% wstępnej ceny za wydzielony biznes);
- w formie nowo wyemitowanych akcji Banku w ramach podziału reprezentujących około 2,7% kapitału zakładowego Banku (ekwiwalent 80% wstępnej ceny za wydzielony biznes).

Po podpisaniu umowy transakcyjnej ww. wstępna cena nabycia zostanie skorygowana w oparciu o zmiany wartości odpowiednich aktywów i pasywów powstałe między dniem podpisania umowy transakcyjnej a dniem podziału.

Przeprowadzenie transakcji jest uzależnione od uzyskania wymaganych zgód regulacyjnych (m.in. Komisji Nadzoru Finansowego i Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów) oraz podjęcia stosownych Uchwał przez WZ Banku oraz DBPL, podpisania Planu Podziału oraz spełnienia określonych warunków operacyjnych. Zakłada się, że transakcja zostanie zakończona w IV kwartale 2018 r. Migracja systemów IT spodziewana jest natychmiast po zamknięciu transakcji.

Zawarcie umowy nie powoduje przejścia kontroli, ani wywierania znaczącego wpływu na Deutsche Bank Polska S.A., nie rodzi również zobowiązań, które wymagałyby ujawnienia.

Wniesienie aportem spółki BZ WBK F24 S.A. (dawniej BZ WBK Nieruchomości S.A.) do spółki BZ WBK Finanse sp. z o.o.

W dniu 24.11.2017 r. nastąpiła transakcja wniesienia aportem akcji spółki BZ WBK F24 S.A. (poprzednia nazwa spółki BZ WBK Nieruchomości S.A.) do spółki BZ WBK Finanse sp. z o.o. przez Bank BZ WBK S.A. na pokrycie objęcia udziałów przez BZ WBK S.A. spółki pod nazwą BZ WBK Finanse sp. z o.o.

W drugiej połowie roku 2017 r. nastąpiła zmiana modelu biznesowego spółki BZ WBK F24 S.A. Główny profil działalności został skoncentrowany na finansowaniu zakupu samochodów dla konsumentów – spółka została zarejestrowana przez Komisję Nadzoru Finansowego, jako instytucja pożyczkowa.

Tak przekształcona struktura własnościowa pozwoli ograniczyć koszty zarządzania działalnością oraz jest elementem składowym rozszerzenia działalności Grupy Kapitałowej BZ WBK, polegającym na oferowaniu przez spółkę BZ WBK F24 S.A. produktów finansowych adresowanych do klientów indywidualnych (konsumentów) na rynku tzw. samochodów lekkich.

W dniu 12.01.2018 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki BZ WBK Finanse sp. z o.o. do wysokości 1 630 tys. zł. Kapitał został w całości opłacony.

Likwidacja spółki AKB Marketing Services sp. z o.o.

W dniu 28.03.2017 r. nastąpiła likwidacja spółki AKB Marketing Services sp. z o.o. (spółka zależna Santander Consumer Banku S.A.).

Dokonano ostatecznego rozliczenia aktywów i zobowiązań spółki. Wynik na likwidacji w wysokości 3 757 tys. zł został zaprezentowany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Zyski (straty) netto na udziałach w podmiotach powiązanych”.

w tys. zł

Spółka AKB Marketing Services sp. z o.o. prowadziła działalność pomocniczą w zakresie usług bankowych. W dniu 20.11.2017 r. nastąpiło wykreślenie spółki AKB Marketing Services sp. z o.o. z Krajowego Rejestru Sądowego.

Połączenie BZ WBK Leasing S.A. z BZ WBK Lease S.A.

W dniu 28.02.2017 r. nastąpiło połączenie spółek BZ WBK Leasing S.A. oraz BZ WBK Lease S.A. Połączenie nastąpiło w drodze przejęcia przez BZ WBK Leasing S.A. (spółka przejmująca) BZ WBK Lease S.A. (spółka przejmowana). Nastąpiło przeniesienie całego majątku BZ WBK Lease S.A. na BZ WBK Leasing S.A. W związku z połączeniem, BZ WBK Lease S.A. utracił swój byt prawny, natomiast BZ WBK Leasing S.A., jako spółka przejmująca z mocy prawa wstąpił we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej. W efekcie BZ WBK Leasing S.A. kontynuuje działalność prowadzoną dotychczas przez BZ WBK Lease S.A., jak również wstąpił z mocy prawa we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej BZ WBK Lease S.A.

Rejestracja spółki SC Poland Consumer 16-1 sp. z o.o.

W dniu 17.05.2016 r. została zarejestrowana spółka zależna Santander Consumer Banku S.A. pod nazwą SC Poland Consumer 16-1 sp. z o.o. Jest to spółka celowa powołana do przeprowadzenia sekurytyzacji części portfela kredytowego, w której udziałowcem jest polska osoba prawna niepowiązana z Grupą. Spółka jest kontrolowana przez Santander Consumer Bank, w związku ze spełnieniem warunków kontroli zawartych w MSSF 10.7.

Połączenie BZ WBK Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. z BZ WBK Asset Management S.A.

Z dniem 31.03.2016 r. nastąpiło połączenie BZ WBK Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. z BZ WBK Asset Management S.A., w którego wyniku BZ WBK Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. przejęło BZ WBK Asset Management S.A.

Połączenie spółek nastąpiło poprzez przeniesienie całego majątku BZ WBK Asset Management S.A. (spółki przejmowanej) na BZ WBK Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. (spółkę przejmującą) za akcje, które BZ WBK Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. wydało akcjonariuszom spółki przejmowanej. Połączenie spółek nastąpiło z dniem wpisania połączenia do rejestru przedsiębiorców Towarzystwa. Wpis połączenia wywołał skutek wykreślenia BZ WBK Asset Management S.A. z rejestru przedsiębiorców. BZ WBK Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. wstąpiło z dniem połączenia we wszystkie prawa i obowiązki swojego poprzednika prawnego tj. BZ WBK Asset Management S.A. Połączenie jednostek pod wspólną kontrolą nie ma istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

Transakcja sprzedaży akcji spółki Metrohouse Franchise S.A.

W dniu 22.01.2016 r. została zrealizowana transakcja sprzedaży wszystkich akcji spółki Metrohouse Franchise S.A. znajdujących się w posiadaniu BZ WBK Inwestycje Sp. z o.o. Tym samym BZ WBK Inwestycje Sp. z o.o. nie jest już akcjonariuszem spółki Metrohouse Franchise S.A.

50. Przejęcie kontroli nad spółkami PSA Finance Polska sp. z o.o. i pośrednio PSA Consumer Finance Polska sp. z o.o.

Opis transakcji

W dniu 30.09.2016 r. podmiot zależny od Banku Zachodniego WBK S.A. - Santander Consumer Bank S.A. (SCB) i Banque PSA Finance S.A. zawarły umowę, która miała na celu nawiązanie współpracy strategicznej w zakresie finansowania sprzedaży na terenie Polski środków transportu produkowanych przez koncern PSA Peugeot Citroen (PSA), finansowania majątku obrotowego polskiej sieci PSA oraz wspólnej dystrybucji produktów finansowych i bankowych skierowanej do polskich klientów koncernu PSA.

W wyniku powyższej umowy z dniem 1.10.2016 r. Santander Consumer Bank S.A. objął kontrolę nad spółkami PSA Finance Polska sp. z o.o. (PSA Finance Polska) i pośrednio PSA Consumer Finance Polska sp. z o.o. (PSA Consumer Finance Polska).

Objęcie kontroli odbyło się w wyniku nabycia za ostateczną kwotę 58 849 775 zł zapłaconą gotówką, 50% udziałów spółek PSA Finance Polska i pośrednio PSA Consumer Finance Polska, co stanowi udział 50% w ogólnej liczbie głosów na Zgromadzeniu Wspólników spółek. Wartość godziwa przekazanej zapłaty stanowi 50% wartości godziwej spółek ustalonej na podstawie referencyjnej wartości księgowej.

Różnica w wysokości 2 503 tys. zł kwoty zaprezentowanej powyżej w porównaniu do pierwotnie oszacowanej ceny nabycia w kwocie 61 353 tys. zł wynika z ostatecznego rozliczenia transakcji.

Santander Consumer Bank S.A. klasyfikuje spółki PSA Finance Polska oraz PSA Consumer Finance Polska jako jednostki zależne z uwagi na fakt, że posiada zdolność do kierowania ich kluczowymi obszarami mającymi wpływ na osiągnięte przez nie wyniki finansowe (głównie obszar ryzyka oraz finansowania). W efekcie jest udziałowcem, który ponosi większe ryzyko oraz może czerpać

w tys. zł

większe korzyści z uwagi na konsekwencje podejmowanych decyzji dotyczących działalności finansowej spółek. Z uwagi na fakt, że Bank Zachodni WBK S.A. posiada 60% udziałów w Santander Consumer Bank S.A., który z kolei posiada 50% w PSA Finance Polska zostały ujawnione udziały niedające kontroli w wysokości 70% kapitału zakładowego oraz liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy spółek PSA Finance Polska i pośrednio PSA Consumer Finance Polska.

Umorzenie udziałów w PSA Finance Polska

W dniu 05.04.2017 r. podpisano umowę dotyczącą sprzedaży przez Santander Consumer Bank S.A. 10% udziałów w PSA Finance Polska sp. z o.o. na rzecz tej spółki, w celu ich umorzenia w następstwie uchwały Zgromadzenia Wspólników PSA Finance Polska w sprawie obniżenia kapitału zakładowego PSA Finance Polska w wysokości 30 000 tys. zł i dobrowolnego umorzenia udziałów w spółce w wysokości 12 266 tys. zł. O powyższe umorzenie została skorygowana pierwotna cena nabycia oraz zapłata.

Zarząd PSA Finance Polska sp. z o.o. nabył udziały własne w celu umorzenia od obu udziałowców w równej części, w wyniku czego nie zmieniła się struktura własnościowa spółki.

Analiza ujętych aktywów i zobowiązań na dzień połączenia

W roku obrotowym kończącym się 31.12.2017 r. dokonano ostatecznego rozliczenia przejęcia kontroli nad spółkami PSA Finance Polska i PSA Consumer Finance Polska .

Poniższa tabela przedstawia wartość godziwą aktywów i zobowiązań przejętych przez Santander Consumer Bank.

	na dzień 31.12.2017	PSA Finance sp. z o.o.	PSA Consumer Finance sp. z o.o.
AKTYWA			
Gotówka i operacje z bankami centralnymi		1	5
Należności od banków		317	33
Należności od klientów		735 482	141
Wartości niematerialne		66	3
Rzeczowy majątek trwały		2 027	-
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto		35 386	1
Pozostałe aktywa		11 828	13
Aktywa razem		785 107	196
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków		(476 864)	-
Zobowiązania wobec klientów		(96 731)	-
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		(6 060)	-
Pozostałe zobowiązania		(87 948)	-
Zobowiązania razem		(667 603)	-
Wartość godziwa zidentyfikowanych aktywów netto		117 504	196

W procesie analizy przejętych aktywów i zobowiązań nie zostały zidentyfikowane wartości niematerialne ani zobowiązania warunkowe, które spełniały kryteria ujęcia, jako pozycje bilansowe.

Udziały niedające kontroli

W wyniku objęcia kontroli przez Bank Zachodni WBK S.A. ujawnione zostały udziały niedające kontroli reprezentujące pośrednio udział 70% kapitału zakładowego oraz liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy spółek PSA Finance Polska i pośrednio PSA Consumer Finance Polska. Wynikają one z rozpoznania udziałów niekontrolujących zarówno na poziomie spółek przejmowanych jak i na poziomie udziałowców Santander Consumer Bank. Wartość księgową powyższych udziałów wyznaczona została metodą proporcjonalnego udziału w zidentyfikowanych aktywach netto i wyniosła 82 390 tys. zł.

Wartość firmy powstała na dzień ostatecznego rozliczenia ceny zakupu i reprezentuje nadwyżkę udziałów niedających kontroli (70%) oraz przekazanej zapłaty nad wartością bilansową zidentyfikowanych aktywów netto.

Wyliczenie wartości firmy

Dane zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2017 są inne niż w sprawozdaniu za 2016 rok za sprawą ostatecznego rozliczenia transakcji.

w tys. zł

	na dzień:	31.12.2017
Wartość firmy		
Przekazana zapłata		58 850
Udziały niedające kontroli		82 390
Minus: wartość godziwa zidentyfikowanych aktywów netto		(117 700)
Razem		23 540

Wartość firmy powstała na dzień połączenia wynika z możliwości osiągnięcia dodatkowych korzyści z tytułu przewidywanych synergii, wzrostu przychodów oraz uzyskanego udziału w rynku. Korzyści te nie zostały ujęte odrębnie od wartości firmy, ponieważ nie spełniły warunków ujęcia ich, jako aktywa niematerialne.

Nie odliczono powstałej z połączenia wartości firmy dla celów podatkowych.

51. Świadczenia na rzecz pracowników

Świadczenia pracownicze obejmują następujące kategorie:

- Świadczenia krótkoterminowe (wynagrodzenia i składki, płatne urlopy wypoczynkowe, wypłaty z zysku i premie, świadczenia niepieniężne przekazywane nieodpłatnie lub subsydiowane). Wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jest niezdykontowana,
- Świadczenia po okresie zatrudnienia (odprawy emerytalne i podobne świadczenia, ubezpieczenia na życie lub opieka medyczna po okresie zatrudnienia).

W obrębie wymienionych kategorii podmioty Grupy BZ WBK tworzą następujące rodzaje rezerw:

Rezerwa na niewykorzystane urlopy wypoczynkowe

Zobowiązanie z tytułu niewykorzystanych urlopów jest wyceniane w kwocie oczekiwanej do zapłaty (na podstawie bieżących zarobków) bez uwzględnienia dykontowania.

Rezerwa na premie pracownicze

Zobowiązanie z tytułu przyjętego systemu premiowego w stosunku do zysku jest wyceniane w kwocie prawdopodobnej wypłaty bez uwzględnienia dykontowania.

Rezerwa na odprawy emerytalne

Na mocy postanowień wewnętrznych regulacji dotyczących wynagradzania, pracownikom Banku przysługują określone świadczenia z innych tytułów niż wynagrodzenie o pracę:

- Odprawy emerytalne,
- Odprawy rentowe.

Wartość bieżąca tych zobowiązań jest ustalana przez niezależnego aktuarusza za pomocą metody prognozowanych uprawnień jednostkowych.

Wysokość odpraw emerytalnych i rentowych oraz pośmiertnych jest uzależniona od stażu pracy oraz wysokości otrzymywanego przez pracownika wynagrodzenia. Przewidywana kwota odpraw jest prezentowana w przewidywanej wartości bieżącej, uwzględniającej dyskonto finansowe, prawdopodobieństwo osiągnięcia przez daną osobę wieku emerytalnego, bądź momentu, w którym może nastąpić zgon. Dyskonto finansowe jest ustalane na podstawie aktualnych na dzień bilansowy rynkowych stóp zwrotu z obligacji skarbowych. Prawdopodobieństwo dotrwania danej osoby odpowiednio do wieku emerytalnego bądź momentu, w którym może nastąpić zgon, jest ustalane metodą ryzyk współzawodniczących („Multiple Decrement Model”), gdzie pod uwagę bierze się następujące ryzyka: możliwość odejścia z pracy, ryzyko całkowitej niezdolności do pracy oraz ryzyko śmierci.

Programy określonych świadczeń narażają Grupę na ryzyko aktuarialne, obejmujące:

- ryzyko stopy procentowej – spadek rynkowych stóp zwrotu z obligacji skarbowych spowoduje zwiększenie zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń,
- ryzyko wynagrodzeń – wzrost wynagrodzeń pracowników Banku spowoduje wzrost zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń,
- ryzyko mobilności pracowników – zmiany oczekiwanego wskaźnika rotacji pracowników,
- ryzyko długowieczności – zwiększenie oczekiwanej długości trwania życia pracowników Banku spowoduje wzrost zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń.

w tys. zł

Do głównych założeń, przyjętych przez niezależnego aktuarium na dzień 31.12.2017 r. należą:

- stopa procentowa do dyskontowania przyszłych świadczeń w wysokości 3,3% (na dzień 31.12.2016 r. – 3,6%),
- długookresowa roczna stopa wzrostu wynagrodzeń na poziomie 2,0% (na dzień 31.12.2016 r. – 2,0%),
- prawdopodobieństwo odejść pracowników obliczone na podstawie historycznych danych dotyczących rotacji zatrudnienia w Grupie Banku Zachodniego WBK,
- umieralność przyjęta zgodnie z Tablicami Trwania Życia dla mężczyzn i kobiet, publikowanymi przez GUS, odpowiednio skorygowana na podstawie historycznych danych Banku.

Uzgodnienie wartości bieżącej zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń

Tabela poniżej przedstawia uzgodnienie bilansu otwarcia z bilansem zamknięcia wartości bieżącej zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń.

	31.12.2017	31.12.2016
Stan na początek okresu	60 397	63 209
Rezerwa nabyta w wyniku objęcia kontroli	-	747
Koszty bieżącego zatrudnienia	308	1 073
Koszty z tytułu odsetek	2 611	2 228
(Zyski) i straty aktuarialne	9 410	(6 860)
Stan na koniec okresu	72 726	60 397

Analiza wrażliwości

Poniższa tabela pokazuje, jaki wpływ na zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń miałyby zmiany w kluczowych założeniach aktuarialnych o 1 punkt procentowy na dzień 31.12.2017 r.

Zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń	Wzrost o 1 punkt procentowy	Spadek o 1 punkt procentowy
Stopa dyskontowa	9,00%	-9,78%
Stopa wzrostu wynagrodzeń	-9,91%	7,04%

Poniższa tabela pokazuje, jaki wpływ na zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń miałyby zmiany w kluczowych założeniach aktuarialnych o 1 punkt procentowy na dzień 31.12.2016 r.

Zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń	Wzrost o 1 punkt procentowy	Spadek o 1 punkt procentowy
Stopa dyskontowa	10,86%	-11,94%
Stopa wzrostu wynagrodzeń	-12,10%	9,51%

Pozostałe rezerwy pracownicze

Obejmują one rezerwy z tytułu płatności na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i odprawy pieniężne oraz rezerwę na godziny nadliczbowe oraz szkolenia. Zobowiązania te wyceniane są w kwocie oczekiwanej do zapłaty bez uwzględnienia dyskontowania.

Stany wymienionych rodzajów rezerw prezentuje poniższa tabela:

Tytuł rezerwy	31.12.2017	31.12.2016
Rezerwa na niewykorzystane urlopy wypoczynkowe	58 392	63 948
Rezerwa na premie pracownicze	257 986	237 745
Rezerwa na odprawy emerytalne	72 726	60 397
Pozostałe rezerwy pracownicze	18 618	13 869
Razem	407 722	375 959

Szczegółowo ruchy na rezerwach pracowniczych zostały zaprezentowane w nocie 36.

w tys. zł

52. Program motywacyjny w formie akcji

Piąta edycja programu motywacyjnego została zrealizowana z dniem 30.06.2017 r. Spełnienie przesłanek zostało zrealizowane na poziomie 63% dla uczestników programu mających istotny wpływ na profil ryzyka Grupy oraz na poziomie 67% dla uczestników programu niemających istotnego wpływu na profil ryzyka Grupy. Realizacja planu poprzez emisję nowych akcji i ich alokację na indywidualne rachunki uprawnionych została przeprowadzona w trzecim kwartale 2017 roku.

W dniu 17.05.2017 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku Zachodniego WBK S.A. wprowadziło 3 letni Program Motywacyjny VI, którego uczestnikami są pracownicy Grupy Banku Zachodniego WBK S.A. (w tym Członkowie Zarządu Banku) w łącznej liczbie nie większej niż 250 osób. W dniu 26.06.2017 Rada Nadzorcza zaakceptowała listę indywidualnych uczestników programu („data przyznania uprawnień”).

Prawo do nabycia akcji będzie oceniane z dwóch perspektyw, osobno dla każdego roku funkcjonowania programu oraz w ujęciu skumulowanym po okresie 3 lat.

W każdym poszczególnym roku będzie oceniana możliwość nabycia nagrody rocznej w wysokości nie przekraczającej jednej trzeciej nagrody łącznej. Uprawnieni szóstej edycji nabędą prawo do nabycia nagrody rocznej od 25% do 100% według liniowej skali w zależności od wzrostu zysku netto i wzrostu wskaźnika RORWA. Przedział wzrostu zysku netto wynosi od „poziomu dolnego” ustalonego jako 80% założonego poziomu realizacji w 2017 roku do „poziomu górnego” nominalnego wzrostu na poziomie 17,8% dla pierwszego roku trwania programu oraz od „poziomu dolnego” ustalonego jako 80% założonego poziomu realizacji w latach 2018 i 2019 do „poziomu górnego” nominalnego wzrostu na poziomie 13,4% dla drugiego i trzeciego roku trwania programu. Przedział wzrostu wskaźnika RORWA wynosi od „poziomu dolnego” ustalonego jako 80% założonego poziomu realizacji w 2017 roku do „poziomu górnego” nominalnego wzrostu na poziomie 2,24% dla pierwszego roku trwania programu, od „poziomu dolnego” ustalonego jako 80% założonego poziomu realizacji w 2018 roku do „poziomu górnego” nominalnego wzrostu na poziomie 2,37% dla drugiego roku trwania programu oraz od „poziomu dolnego” ustalonego jako 80% założonego poziomu realizacji w 2019 roku do „poziomu górnego” nominalnego wzrostu na poziomie 2,5% dla trzeciego roku trwania programu.

Dodatkowo brane będą po uwagę jakościowe przesłanki programu - uczestnicy otrzymają uprawnienia do nagrody rocznej w zależności od poziomu satysfakcji klienta zewnętrznego oraz wyników badania zaangażowania pracowników (klienta wewnętrznego). Poziom satysfakcji klienta będzie spełniony, gdy w grupie porównawczej Bank znajdzie się na miejscu drugim dla pierwszego i drugiego roku trwania programu oraz miejscu pierwszym dla trzeciego roku trwania programu. Wyniki badania zaangażowania nie będą niższe niż 50% dla pierwszego roku trwania programu, 60% dla drugiego roku trwania programu oraz 70% dla trzeciego roku trwania programu.

Ponadto, po okresie 3 lat zostanie dokonana ocena możliwości nabycia nagrody łącznej. Uprawnieni nabędą prawo do nabycia od 25% do 100% według liniowej skali w zależności od średniorocznego skumulowanego wzrostu zysku netto w okresie 3 lat wynoszącego od 11,7% do 15% oraz od średniej wartości wskaźnika RORWA w okresie 3 lat wynoszącego od 1,9% do 2,38%. Jeżeli liczba akcji wynikająca z oceny skumulowanej będzie wyższa niż suma nagród rocznych nabytych w okresie trzyletnim, uczestnikom zostaną przydzielone dodatkowe akcje do liczby wynikającej z oceny skumulowanej.

Do wyceny planu wykorzystano model Black'a-Scholes'a na dzień przyznania praw. Oczekiwana zmienność wartości akcji została oparta na historycznej zmienności cen akcji z okresu 160 sesji poprzedzających datę przyznania praw. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe założenia użyte dla potrzeb określenia wartości godziwej wynikającej z przyjętego modelu wyceny.

Prawa przyznane w roku 2017:

	2017
Liczba praw do akcji	131 262
Cena akcji w zł	350,00
Cena wykonania w zł	10
Okres nabywania praw	3 lata
Oczekiwana zmienność cen akcji	30,07%
Okres trwania planu	3 lata
Stopa dyskontowa - stopa wolna od ryzyka	2,12%
Wartość godziwa 1 prawa do akcji	323,36 zł
Stopa dywidendy	1,71%

w tys. zł

Poniższa tabela podsumowuje zmiany w planie:

	12 miesięcy 2017	12 miesięcy 2016
	Liczba praw	Liczba praw
Stan na dzień 1 stycznia	157 254	168 784
Przyznane	131 912	-
Wykonane	(100 233)	-
Utracone	(3 958)	(11 530)
Wygasłe	(55 176)	-
Stan na dzień 31 grudnia	129 799	157 254
Uprawnione do wykonania na dzień 31 grudnia	-	-

Prawa wygasłe zaprezentowane w tabeli dla 12 miesięcy 2017 roku wynikają z niższego poziomu realizacji Programu Motywacyjnego V.

Dla praw pozostających do wykonania na dzień 31.12.2017 r. i 2016 r. pozostały okres do wykonania wynosi w przybliżeniu odpowiednio 2,5 i 0,5 roku.

Koszty szóstej edycji programu motywacyjnego płatnego w formie akcji ujęte w rachunku zysków i strat w okresie w okresie 12 miesięcy 2017 roku wynosi 7 173 tys. zł.

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat liczby warunkowych praw do akcji przyznanych Członkom Zarządu BZ WBK w ramach Programu Motywacyjnego V oraz rozpoczętego w 2017 roku Programu Motywacyjnego VI.

Liczba sztuk	2017	2016
Stan na dzień 1 stycznia	17 671	17 918
Przyznane	35 687	1 253
Wygasłe	(6 053)	-
Wykonane	(10 541)	-
Rezygnacja z pełnionej funkcji	(2 094)	(1 500)
Stan na dzień 31 grudnia	34 670	17 671

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat liczby warunkowych praw do akcji przyznanych kluczowej kadry kierowniczej Grupy BZ WBK.

Liczba sztuk	2017	2016
Stan na dzień 1 stycznia	31 415	30 350
Przyznane	44 134	1 065
Wygasłe	(9 484)	-
Wykonane	(19 616)	-
Rezygnacja z pełnionej funkcji	(5 255)	-
Stan na dzień 31 grudnia	41 194	31 415

53. Dywidenda na akcję

Na dzień publikacji niniejszego raportu, Zarząd Banku Zachodniego WBK S.A. nie zakończył analizy w zakresie rekomendacji wypłaty dywidendy za rok 2017.

W dniu 17.05.2017 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Zachodniego WBK S.A. podjęło Uchwałę w sprawie wypłaty dywidendy.

Na dywidendę dla akcjonariuszy przeznaczono kwotę 535 866 tys. zł z niepodzielonego zysku netto Banku za rok 2014 oraz za rok 2015.

Wartość dywidendy przypadającej na 1 akcję wyniosła 5,40 zł.

w tys. zł

54. Zdarzenia, które wystąpiły po dacie zakończenia okresu sprawozdawczego

Emisja obligacji własnych Banku Zachodniego WBK S.A.

Zarząd Banku Zachodniego WBK S.A. przekazał informację, iż w dniu 7.02.2018 r. podjął uchwałę wyrażającą zgodę na wyemitowanie przez Bank obligacji podporządkowanych o łącznej wartości nominalnej nie wyższej niż 1 000 000 tys. zł, które po uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego zostaną zaliczone do instrumentów Tier II Banku.

Oferta Obligacji będzie prowadzona wyłącznie na terytorium Polski. Obligacje mogą zostać wyemitowane w jednej albo kilku seriach. Bank planuje przeprowadzenie emisji w terminie do dnia 30.06.2018 r. Szczegółowe warunki emisji zostaną ustalone w późniejszym terminie.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu			
Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
12.02.2018	Michał Gajewski	Prezes Zarządu	
12.02.2018	Andrzej Burliga	Wiceprezes Zarządu	
12.02.2018	Michael McCarthy	Wiceprezes Zarządu	
12.02.2018	Juan de Porras Aguirre	Wiceprezes Zarządu	
12.02.2018	Miroslaw Skiba	Wiceprezes Zarządu	
12.02.2018	Feliks Szyszowski	Wiceprezes Zarządu	
12.02.2018	Artur Chodacki	Członek Zarządu	
12.02.2018	Carlos Polaino Izquierdo	Członek Zarządu	
12.02.2018	Marcin Prell	Członek Zarządu	
12.02.2018	Arkadiusz Przybył	Członek Zarządu	
12.02.2018	Maciej Reluga	Członek Zarządu	
12.02.2018	Dorota Strojowska	Członek Zarządu	

Podpis osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych			
Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
12.02.2018	Wojciech Skalski	Dyrektor Obszaru Rachunkowości Finansowej	